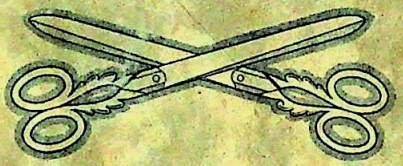
TIDNINGSURKLIPP

FB-RF-03-0001

I MORGON startar St.-T:s Borneoexpedition

Stockholms Tidningen 10 mars 1938

Jägmästare Eric Lundqvist i kanot med infödda på Borneo.

Svensk jägmästare möter Rolf Blomberg vid ekvatorn.

I morgon kväll lämnar forskningsresanden **Rolf Blomberg** Stockholm och beger sig åstad på sin långa expedition för St.-T:s räkning till Borneo. I Hamburg går han ombord på Ostasiatiska Kompaniets M/S Tamara, och efter ett strandhugg i Singapore stiger han sex veckor senare i land i Tarakan på nordöstra Borneo, där en annan ung svensk, jägmästare Eric Lundqvist, hälsar honom välkommen till den hemlighetsfulla jätteön.

Hr Blomberg medför en omfat-

(Forts. sid. 4, spalt 1rc)

Nu senast skrev Eric Lundqvist att jag var hjärtligt välkommen, och han tillade att det är ett underbart land jag kommer till. Och ett land som erbjuder ofantligt mycket av intresse ur olika synpunkter. Två människoåldrar räcker inte till att lära känna malajernas rike, anser han. Dessa infödingar äro undanträngda till det inre av ön, och jag ämnar med kanoter söka mig in till ett särskilt otillgängligt område kring Sembakongflodens källflöden. Ingen vit man har så vitt man vet besökt dessa trakter, och det går många underliga och lockande sägner om dem. Det bor där ett säreget primitivt folk, fullständigt avskilt från allt vad civilisation heter, och ryktet har löpt ut över malajvärlden att kvinnorna i urskogens djup äga en underbar skönhet. Och då man vet att de rasrena malajerna i allmänhet äro mycket stätliga, ligger det ingenting osannolikt i dessa rykten, säger hr Blomberg.

Med sina över en miljon invånare, sina ofantliga djungler, sina bergsplatåer 2,000 meter över havet, sina floder och sjöar erbjuder Borneo rika tillfällen för en forskningsresande. Det delvis egenartade djurlivet är av särskilt intresse; hr Blombergs innersta förhoppning är att få fotografera och filma orangutangen i vilt tillstånd, vilket aldrig kunnat göras förut. Det är kort sagt ett enastående stoff att skildra i ord och bild, och St.-T:s läsare ha alla skäl att vänta sig en serie högintressanta artiklar från en del av vår jord där äventyret och romantiken ännu spira i skydd av en orörd, tjusande natur.

03-0001-1

tande utrustning för expeditionen, och det är ett imponerande bagage han sänt i förväg till den svenska båten. Eller vad sägs om följande lilla utdrag ur inventarielistan:

Fullständig filmutrustning, varmed resenären hoppas kunna förse Svensk Filmindustri med intressanta kortfilmer;

välförsedda kameraväskor — hr Blomberg är styv fotograf och ämnar sända St.-T. rikt illustrerade artiklar;

cisterner och preparat till insamlingsarbetet för Göteborgs museum;

fonograf och andra attiraljer att ta upp infödingarnas musik och sånger med för Statens etnografiska museum;

olika slags beväpning, som säkert kommer väl till pass på den av storvilt vimlande ön.

03-0001-2

Det har tagit sin dryga tid att skaffa in och packa ner allt som behövs för en färd till andra sidan jordklotet, men nu är hr Blomberg som sagt klar. Han har fått sina injektioner mot de tropiska sjukdomarna, han drar en lättnadens suck att ha hunnit så långt, och så bekänner han att det är en sak som särskilt gläder honom: att han fått kontakt med den svenske jägmästaren där nere vid ekvatorn.

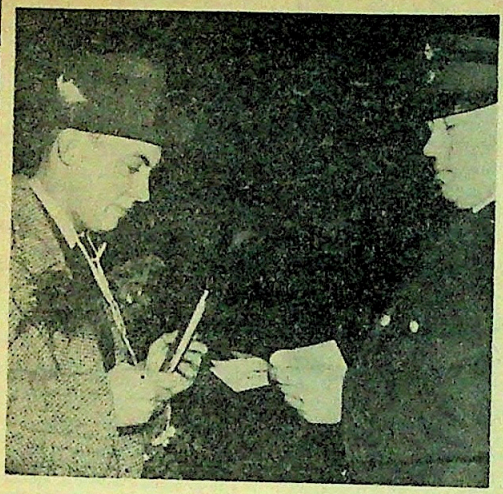
— Det är professor Gerhard Lindblom på Etnografiska museet, som satt mig i förbindelse med jägmästare Lundqvist, omtalar hr Blomberg. Han är nämligen samlare åt museet, och han har vistats åtta år på Borneo, där han har anställning i ett holländskt bolag och sysslar med avverkning av dyrbara träslag. Vi ha brevväxlat på sista tiden, Lundqvist och jag, och vad han skrivit om förhållandena, det har endast underblåst mitt intresse för denna världens näst största ö, som ju till storleken kan jämföras med hela Skandinaviska halvön.

03-0002

Norea.

FREDAG
11
MARS
Edvin

1938

På väg till det okända Borneo.

Med kontinentaltåget kl. 10.35 startade på fredagskvällen författaren Rolf Blomberg sin långa resa till Borneo, där han skall leda St.-T:s expedition till de hemlighetsfulla inre delarna av ön. I Hamburg stiger han ombord på det svenska motorfartyget Tamara och om 32 dagar anländer han till Singapore — den första etappen på vägen.

En stor skara vänner följde honom till tåget. Hans far och mor, arkitekt och fru David Blomberg, togo ett hjärtligt farväl av honom och önskade honom lycka på färden. Det gör säkert också St.-T:s läsare, som redan känna hans medryckande och fängslande skildringar från tidigare forskningsresor.

— Jag låter höra av mig i tidningen, var det sista han ropade genom kupéfönstret, när tåget satt i gång.

St. Tidningen 12 mars 1938

att Rolf Blomberg — som i dagarna begett sig på sin nya expedition till Borneo — kom i en mycket svår situation under sin förra upptäcktsfärd. Han ville vid ett tillfälle fotografera en infödingskvinna, efter många övertalningsförsök gick hon med på det. Blomberg vevade på och fick sin bild som han ville ha den. Men det bar sig inte bättre än att kvinnan insjuknade under natten. Infödingarna — vidskepliga och samtidigt rädda — ansåg att det var kamerans onda ande som förhäxat henne. Det såg mörkt ut för den unge svenskan men till all lycka kvarade den sjuka på sig. Blomberg var räddad — men filma det vågade han inte göra en gång till på denna plats.

Osynlige mannen.

ROLF BLOMBERG:

Den lille Moses hälsar till Sverige.

Stockholms-Tidn
12 april 1938

Kuriöst möte i Port Said.

Egyptier som talar felfri svenska och betjänat svenska båtar i 30 år.

M/S Tamara, Suezkanalen, i april.

I förmiddags kommo vi till Port Said, som är känd för att vara en syndfull stad. Hela morgonen hade vi haft gråväder, en svart, hotande himmel och då och då några regnstänk. Men när vi gingo för ankar i väntan på lotsen, kom solen. De smutsiga latinseglen på en hel flottilj grant målade fiskebåtar, som svärmade kring oss, lyste bländvita i solskenet, och Port Said såg på håll ut som en tindrande vit sagostad.

På avstånd är nästan allting vackrast, så ock med Port Said. När vi kommo närmare förlorade den i skönhet, och säkert är, att alla de kurrar, som översvämmade båten, då vi ankrat i hamnen, inte sågo ut som några sagoprinsar.

I serien
Världen runt med St.-T:s reporters

komma våra läsare att inom den närmaste framtiden få skildringar av Rolf Blomberg från Singapore, Holländska Indien och Stilla havet, där okända människor ännu leva i orörd natur men där kanske nästa blad av världshistorien skrives. Under sin utresa till den intressanta expeditionen har Rolf Blomberg sänt oss dessa blixtbilder från Suezkanalen.

Port Said är en stad, som helt lever på turister och sjömän. Kaféerna och barerna ligga tätt, likaså dessa affärer, där man kan köpa allt krafs mellan himmel och jord. Kodak- och Zeiss Ikon-skyltar peta ut från nästan varje hus, ett Money exchange-plakat finns vid varje shop. Staden myllrar av brunhyade, fez- eller turbanklädda gulder och skoputsare och försäljare — ett efterhängset följe, som man aldrig slipper ifrån. Med beundransvärd energi och vältalighet — på egyptiska, engelska, tyska, franska, italienska, ja, man får till och med höra ett och annat skandinaviskt ord — försöka de pracka på turisterna sina "äkta" egyptiska smycken och souvenirer, naturligtvis gjorda i Japan eller Tjeckoslovakien. Vykortsförsäljare är det också gott om, och det är allt annat än smakliga saker de ha att bjuda ut.

Det var faktiskt skönt att komma ombord på vår kära "Tamara" igen. Här meddelade mig vår steward, att det var en herre, som gärna ville tala med mig.

— Med mig, här?

— Ja, ni *kommer* att bli förvånad, sade stewarden skrattande. Där är han.

Det var en liten brunhyad man med en krokig näsa, svarta mustascher, en röd fez på knoppen och med vakmansmärket i rocken.

— Jag har hört av steward, att ni är medarbetare i en stor svensk tidning, sade han, och — han sade det på *felfri svenska*. Inte undra på, att jag *gapade*!

— Jag skall be att få föreställa mig, fortsatte den lille egyptiern. Jag är Den lille Moses. Var så god, här är mitt visitkort.

Ur bröstfickan tog han upp ett prydligt visitkort, på vilket stod:

DEN LILLE MOSES
Marine contractor

Jag kunde inte låta bli att skratta. Och högst ljudligt.

— Nå, frågade jag. Vad kan jag stå till tjänst med?

— Jo, sade Den lille Moses, jag skulle gärna vilja, att ni genom er tidning framförde en hälsning till alla de hyggliga svenskar, jag lärt känna, främst då till kapten Lundmark — han var kapten på "Gripsholm", när jag träffade honom, men jag har hört, att han nu är hamnkapten i Göteborg. Och så måste ni förstås hälsa till kronprinsparet, som jag träffade, när dom reste till Orienten.

Den lille Moses, som såg min förvåning och njöt därav, tilade med en spelat nonchalant axelryckning:

— Jag har skakat hand med en hel bunt kungliga från Skandinavien. Jag känner både norska och danska kronprinsparen också. Dom har också varit här.

— Men hur kan hr Moses tala så bra svenska? frågade jag.

— Ah, sade han, det har jag lärt på de svenska båtarna. I snart trettio år har jag varit vaktman på alla skandinaviska båtar, som kommit till Port Said. Jag talar danska och norska också. Dom känner mig allihopa. Och som dem alltid kallat mig för Den lille Moses, tyckte jag det var lika bra att anta det namnet.

Det är ju ganska vanligt, att folk, som kommer ombord på båtarna i stora hamnar, kan en hel del svenska ord och meningar, men att möta en liten brunhyad egyptier, som talar ärans och hjältarnas språk nästan som om han vore född i Stockholm, är faktiskt en märklig upplevelse. Ett språkgeni måste han vara.

Jag lovade Den lille Moses att framföra hans hälsningar genom Stockholms-Tidningen, vilket härmed är gjort.

För kapten Borgerud berättade jag om mitt möte med Moses.

— Ja, sade han, det är en förunderlig karl, och en bättre vaktman kan man inte få. Han håller ordning på gossarna, som kommer ombord, och han kör obarmhärtigt i land alla, som försöker sälja sprit ombord. Han borde ha en vasatrissa!

När vi i kväll lättade ankar för att styra in i Suezkanalen, vinkade en liten man med röd fez åt mig från en båt.

— Glöm för all del inte att hälsa alla, ropade Den lille Moses.

— — —

Ja, det är många intressanta typer och egendomliga öden man får korn på under en så lång resa som den vi nu äro ute på. Medan "Tamara" sakta glid fram mellan dessa historiska stränder, satt jag och pratade med vår präktige kapten Borgerud, och han gav mig några små glimtar från världens alla hörn — ehuru han försäkrade att han inte hade något

spännande att berätta. Men mig övertygade han inte om den saken...

— Mina resor ha gått nästan utan missöden, sade kapten. En gång under en storm i Biscaya gick några ton råis ut genom skeppssidan och åstadkom ett stort hål, där vattnet forsade in. Men det var ju inte så farligt. En annan gång fastnade jag en natt på ett rev i Sulusjön vid Filippinerna och fick sitta där i fem dygn. Förste styrman och jag stod och stirrade efter en fyr, som skulle finnas på platsen. Tjong — så satt vi på revet. När det ljusnade, upptäckte vi att det var just på det revet där fyren stod. Den hade slocknat. Nå, det var inte det värsta. Men vi hade en kvinnlig passagerare ombord, som varje timme under dessa fem dygn, då vi alla jobbade som slavar för att komma loss, frågade mig: Hur länge tänker kapten stanna här egentligen? Det tog på nerverna!

Annars har jag bara haft byggliga och bra passagerare utan några egenheter, tillfogar kapten Borgerud, som gått på Ostindien i 25 år.

— — —

Just som mörkret fallit på, mötte vi här i kanalen en annan av Svenska Ostasiatiska Kompaniets båtar, gamla "Ceylon", som kom från de tropiska farvatten, dit vi nu styra kosan. Naturligtvis utbytte vi hälsningar.

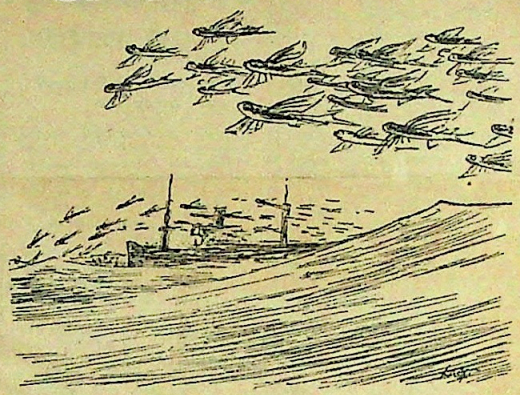
— Hälsa hem till Sverige, ljödo ropen från oss alla.

— Hälsa Ada, kom det på äkta göteborgsdialekt från mässkalle.

Och så dunkade vi vidare i mörkret med apelande strålkastare — en båt hem till våren i Sverige, den andra till den eviga sommaren.

Rolf Blomberg.

Hälsning från
Gredelina havet.

M/S Tamara, RÖDA HAVET i april.

Just som jag satt mig tillrätta med skrivmaskinen under solseglet för att knacka ner en tropisk hälsning till Krönikesidan, kom kapten Borgerud förbi.

— Har ni sett de tolv apostlarna? frågade han.

— Hur . . ?

— Ja, Matteus, Markus, Lukas och de andra?

Bara för en halvtimme sedan hade kapten Borgerud verkat fullt normal. Hade han plötsligt blivit lite vriden? Det var bestämt inte nyttigt med den här intensiva hettan! Bäst att bara hålla med, tänkte jag.

— Ja, svarade jag. De satt här och solade sig för ett ögonblick sedan, men jag tror de klädde in i matsalen.

— Hur är det fatt? frågade kapten Borgerud och tittade på mig som om jag hade en skruv lös.

— Se där, fortsatte han och pekade föröver. Där är Judas, och där bakom dyker de andra upp . . .

Jag klädde i den angivna riktningen. En grupp små svar lågo i ett blått dis.

— Det är Zebraröarna. De äro tolv stycken och kallas populärt för De tolv apostlarna. Var och en har fått sitt namn efter en lärjunge. Nu är vi snart ur Röda havet. Skönt, inte sant? sade kapten Borgerud och torkade några svettpärlor ur pannan.

Jo, det är skönt. I några dagar ha vi haft en olidlig värme. Vi ha setat och flämtat och svettats och druckit litervis med lavatten.

— Det är ju egentligen dumt att kalla det här för Röda havet menade min medpassagerare mrs R., när vi lättade ankar i Suez. Det är ju inte alls rött...

— Hade ni trott det då? frågade kapten.

— Anej, sade mrs R., men kan någon vettig människa förstå, varför det just ska heta Röda havet, när vattnet är lika blått här som i Medelhavet? Det kunde lika bra heta Gredelina havet...

— Nej, jag kan tala om varför, sade kapten Borgerud. Det brukar vara så heta här i detta hav, som om det vore på dödgrädgat. Därav namnet.

Nu tycka vi alla, att det är ett mycket träffande namn, och särskilt mrs R., som sitter med ansiktet mot en elektrisk fläkt och häller i sig den ena kraffen isvatten efter den andra.

— Händer det aldrig här? frågar jag [illegible]

— Jo, det händer nog ibland, berättar han. Men det är inte heller alltid så behagligt. När vinden kommer svepande, för den med sig massor av sand från öknen. Under en sandstorm kan det vara lika dålig sikt som under den värsta dimma i Engelska Kanalen, och det är mycket obehagligare, då man alltid får ögonen och munnen fulla av sand. Alla ventiler måste naturligtvis skruvas till, och passagerarna får snällt hålla sig inne.

— På de smalare ställena av Röda havet inträffar det då och då att vinden också för med sig stora grashoppsvärmar. Under en tidigare resa hade jag en timmerman, som aldrig hade gått på de här trakterna. En dag här i Röda havet hände det, att han hittade en gräshoppa på däck. Han tyckte den såg underlig ut, mycket underlig. Månntro det var ett sällsynt djur? frågade han förste styrman. Ja, säkert, sade styrman. Lägg det i sprit och sälj det till Naturhistoriska museet i Göteborg, när vi kommer dit. Det kan nog bli en bra slant.

Timmermannen fick tag på en flaska denaturerad sprit och stoppade ner gräshoppan tillsammans med en prydlig etikett med datum och fyndort. Fascinerad stirrade han hela dagen på det dyrbara krypet i flaskan, och för sitt inre öga såg han tacksamma professorer, som stack tior i händerna på honom. Han somnade på kvällen med ett lyckligt leende.

Nästa morgon väcktes han av jungman.

— Timmerman, tag med en riktigt stor flaska och kom upp på däck.

När han kom upp, måste han gnugga sig i ögonen. Drömde han fortfarande? Miljoner gräshoppor hoppade, krälade eller lågo döda på däck. Och — alla voro precis likadana som det där sällsynta djuret, han stoppat i sprit.

Att timmermannen hädanefter fick heta Gräshoppan, var ju oundvikligt.

Nå, några gräshopper ha vi inte sett till, men överallt i havet se vi andra flygande varelser — de silverglänsande flygfiskarna. I hundratal skjuta de iväg över vattenytan. Mrs R., som gärna skulle vilja se en flygfisk på närmare håll, har bett kaptenen försöka fånga en, vilket naturligtvis inte låter sig göra så lätt.

— Det flyger nog någon ombord så småningom, har kapten trösta henne med.

Och mycket riktigt! I morse låg en stor flygfisk på lastluckan.

— Kom mrs R! ropade kapten Borgerud. I natt fick en flygfisk ombord.

— Oh ja, sade den förtjusta mrs R. Och titta så vackert vingarna blänker!

Allt hade avlopt väl, om icke mrs R. absolut insisterat på att få sticka på den underliga, bevingade fisken på riktigt nära håll. Ty då kunde hon inte undgå att upptäcka, att det var — en helt vanlig sill, som blivit begåvad med ett par vingar av plåt.

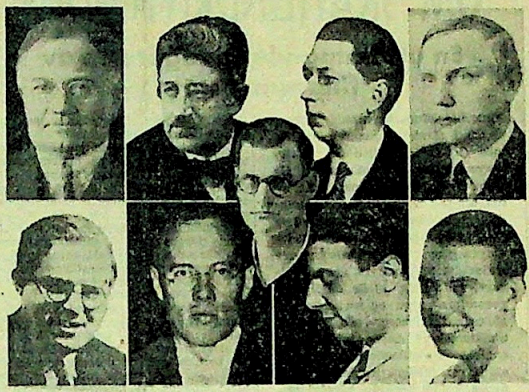
Rolf Blomberg.

Indo-Kina lockar svenska forskare

Expeditioner till Equador och Hawaii

Prof. Andersson letar i Asiens skärgård.

Årets svenska forskningsresande och stipendiater ha med förkärlek valt franska Indo-Kina till operationsbas, enligt en undersökning som Soc.-D. gjort. Inte mindre än fyra svenska expeditioner arbeta där, bl. a. "Kina-Gunnar", professor Gunnar Andersson, som övergivit det oroliga Kina och synes ha gjort en del värdefulla fynd i denna tidigare av svenskar föga beaktade del av vår värld. Vidare få trakterna kring Berings hav besök av forskare liksom Argentina, Equador, Peru, Java och Hawaii, dit professor Carl Skottsberg återvänder för att på öarna avsluta sina undersökningar av därvarande mossar och myrar.

Nio forskningsresande: I övre raden professorerna Gunnar Andersson, Carl Skottsberg och Olof Janse samt dr Erik Asplund; i mitten stud. Nils Björkegren och i undre raden doc. K. G. Izikowitz, dr Folke Fagerlind, fil. lic. Åke Lennerstrand och förf. Rolf Blomberg.

Professor Gunnar Andersson har skrivit från Indo-Kina till professor Gerhard Lindblom vid Etnografiska museet och meddelat att han "gräver i skärgården" för östasiatiska samlingarnas räkning. I franska Indo-Kina vistas också docenten Karl Gustaf Izikowitz som Rockefellerstipendiat. Han har just i dagarna avsänt en del etnografica till museet i Stockholm. Tyvärr äro frakterna hem betydligt dyrare än förvärvandet av föremålen, men det torde ändock bli åtskilligt av värde, som letar sig hitåt vad tiden lider. Den tredje som valt franska Indo-Kina till forskningsfält är professor Olov Janse, som inom kort ger sig ut på sin andra arkeologiska och etnografiska expedition.

Till de nämnda tre forskarna, ställer sig en ung svensk studerande, hr Nils Björkegren, som under några år studerat vid Riksmusects vertebratavdelning och vilken tidigare gästat franska Indo-Kina. Han har i dagarna givit sig i väg på sin andra expedition. Hans samlingar skola tillställas Riksmuseet, och medel till expeditionen ha ställts till förfogande av okänd givare.

Flera forskare till Sydamerika.

Till Sydamerika, närmare bestämt Equador och Peru, beger sig dr E. Asplund vid Riksmuseet. Han besöker för närvarande London och Paris med botaniskt material i kappsäcken för vissa jämförelser, men väntas hem innevarande vecka. Dr Asplund har för sin stora expedition valt Equador, främst därför att det är föga representerat i Riksmuseet. Atskilliga nyheter torde alltjämt vänta forskaren i detta område, trots att nordamerikanarna under de senaste åren undersökt trakterna rätt grundligt.

Som Vegastipendiat reser dr Stig Rydén, Göteborg, till Argentina för att fortsätta sina tidigare arkeologiska och etnografiska undersökningar.

Docent Erik Hultén, Lund, som är specialist på floran kring Berings hav och på Kamtschatka, begav sig i januari ut på en ny expedition till dessa trakter och väntas tillbaka någon gång i juni.

Hr Rolf Blomberg, Stockholm, som tidigare gästat Galapagosöarna och Equador, har för någon tid sedan rest till Borneo för att samla [illegible] Etnografiska museets [illegible]

Vidare återvänder [illegible] Skottsberg, Göteborg, [illegible] att avsluta sina tidigar[illegible] gar av mossorna där, v[illegible] åtskilligt material av [illegible]

Till Java har dr Fo[illegible] Stockholm, rest för fra[illegible]

[illegible] logiska studier vid Buitenzorgs botaniska trädgård, den största tropiska botaniska trädgården i världen.

Det norra halvklotet lockar därmot inte i samma grad.

För att fortsätta den svensk-isländska Vatnajökullexpeditionens av 1936 arbete har den på Stockholms högskola studerande islänningen kand. Sigurdur Thorarinson dels med Geografiska sällskapets stipendium, dels med medel från Island för tredje gången avrest till Vatnajökull.

Museiintendenten fil. dr O. Nybelin, Göteborg, företar en insamlings- och studieresa till biologiska stationen Roscoff i södra Frankrike.

Från Stockholm reser bl. a. fil. lic. Åke Lennerstrand till London för studier vid Lister Institute.

Värsolen avslöjar fläckar

men tar inte bort dem från kostymen. Det gör Saltsjöbadens Kemiska snabbt, effektivt och billigt. Ring om hämtning namnanrop "Saltsjöbadstvätten".

(Annons.)

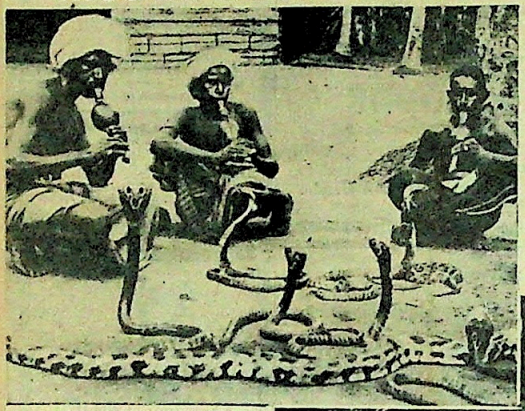
Social-Demokraten 7 April 1938

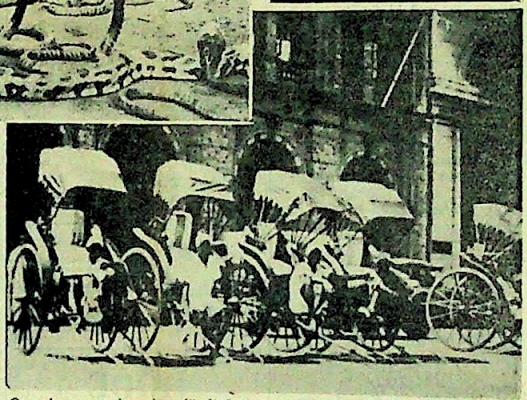
ORMTJUSARNA SPELA PÅ CEYLON
medan kustbatterierna dåna...

Flottmanövrarna avlösa varandra kring den paradisiska ön. — England sitter säkert

I serien
Världen runt med St.-Ts reporters

ger Rolf Blomberg här några bildbilder från "det jordiska paradiset" Ceylon, som ännu lever kvar i all sin exotiska idyll. Men England är på sin vakt, manövrarna avlösa varandra, och strålkastarna illuminera den tropiska natthimlen.

Ormtjusarna visa sina färdigheter på torgen i Colombo — här ett skarpt kameraskott som låter de fruktade glasögonormarnas typiska ställningar komma väl till sin rätt. Därunder en "droskstation" i Colombo: rickshaws i väntan på kunder.

M/S TAMARA i april.

Utanför Sumatras nordkust.

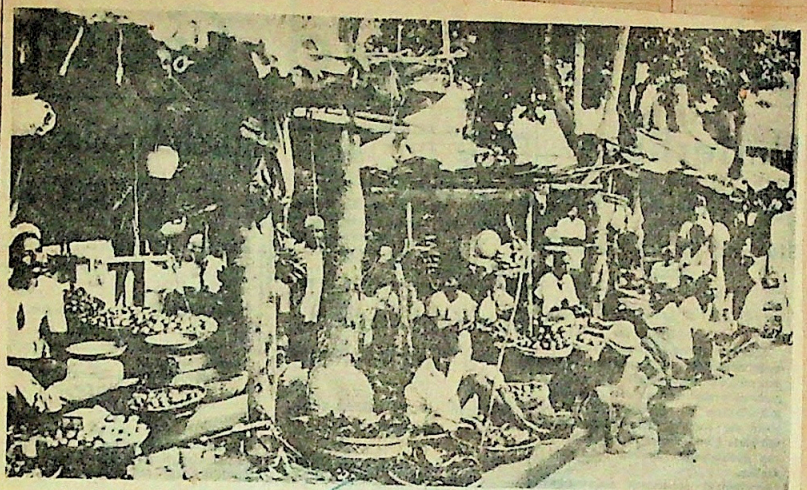
Engelsmännen äro på sin vakt i Östern. Den ena stora manövern avlöser den andra. Soldaterna tränas, civilbefolkningen likaså. Allt skall vara förberett — för alla eventualiteter...

Den stilla, sammetsmjuka aprilnatt då vi nalkades Ceylon dånade kanoner utanför öns palmklädda kuster. Hamnstaden Colombo låg försänkt i mörker; endast några strålkastare svepte sökande över himmel och hav. Fientliga krigsskepp gjorde häftiga attacker mot staden, och kustbatterierna svarade med en intensiv eld. Två alltför närgångna fientliga fartyg, en kryssare och en torpedbåt skötos i sank blott några hundra yards utanför lotsstationen, och de övriga måste slutligen under rökbildning dra sig tillbaka efter en het strid.

Skadorna på Colombo blevo inte stora. Endast en torrdocka och några små befästningar förstördes under ett flyganfall. Den officiella kommunikén kunde meddela,

(Forts. sid. 4, spalt fem)

Stockholms-Tidn.
3 Maj 1938

Det bördiga Ceylon kan framvisa de underbaraste frukter. Från torget i huvudstaden.

Rolf Blombergs brev (forts.)

att Colombo varit i stånd till ett effektivt försvar mot fienden.

— Ceylon är också värt de allra största ansträngningar, som kan göras till dess försvar, sade mig en engelsman, som jag träffade, när vi dagen efter de nattliga övningarna anlände till Colombo med Tamara. Det är en underbar ö. Finns det något som man skulle kunna kalla för ett jordiskt paradis, så är det Ceylon...

Så särskilt mycket hann jag naturligtvis inte se av den sköna ön — vi lättade ankar redan efter tio timmar — men det lilla jag såg var utomordentligt tilltalande och satte fantasin i rörelse.

Öst och väst i sällsam cocktail.

I Colombo ha öst och väst blandats till en sällsam cocktail. Där är människor av alla kulörer — från nästan negersvarta kulis till bleka europeiska damer. De modernaste amerikanska bilar lotsa sig fram mellan pittoreska oxvagnar och lätta, små rickshaws. De tio timmarna i Colombo förgingo snart, och med färska minnen av flöjtspelande ormtjusare och andra konstiga kurrar, av butiker med de underbaraste ädelstenar och smycken (Ceylon är beryktat för sin rikedom på ädelstenar) och av det luxuösa Grand Oriental Hotel med de barfota uppassarna i långa kjolar, saronger, kom jag åter ombord på Tamara.

Men vad som fastnade i minnet alldeles särskilt var en på en gång både beklämmande och komisk syn från en gata i Colombo. Jag fick se en utschasad, mager och undernärd liten kuli draga i väg med en tjock europé på minst 100 kilo i sin rickshaw. En rickshawfärd är ju ett guterat turistnöje och för all del billigare än att åka droskbil. Dock kunde jag för egen del inte förmå mig till att sätta mig i en rickshaw. Jag skulle aldrig kunna finna det angenämt att se en medmänniska streta fram med mig i den tropiska hettan; jag skulle känna mig som en slavdrivare. När jag nu såg denne fete europé sitta där bekvämt tillbakalutad, medan den stackars kulin slet som ett dragdjur för att förtjäna några tiotal cents, gjorde jag den reflexionen, att det måtte finnas god jordmån här för kommunistisk propaganda.

"Jag hatar förtryckarna..."

Då jag kom ombord på Tamara, inträffade en episod, som tycktes bekräfta mitt antagande. En av matroserna samtalade med en stuveriarbetare, en kull med ett stort krulligt skägg, vilken såg ut som en av Dorés stränga profeter från gamla testamentet. Denne knöt sina nävar och väste fram på bruten engelska:

— Jag hatar de brittiska förtryckarna! Men — snart kommer revolutionen... liksom i Sovjet... liksom i Spanien...

Senare resonerade jag med en ung man, som var anställd hos fartygsbolagets agent. Han hade en holländsk far och en indisk mor. Han föreföll vaken och intelligent. Jag relaterade för honom, vad jag hört kulin säga, och frågade, om det var gott om kommunister på Ceylon.

— Nej, sade han, det finns säkert inte en procent. Det är en och annan kull, som är anstucken av röda idéer, men det är inget som tyder på, att kommunismen skulle breda ut sig här.

— Och hur är stämningen f. ö.? Alla äro ju inte så förtjusta i det brittiska imperiet?

Britterna sitta säkert på Ceylon.

— Nej, men åtminstone 75 procent av befolkningen på Ceylon är för det brittiska väldet, och de 25 oppositionella procenten är inget att räkna med. De är splittrade i kaster och religioner och kan aldrig ena sig. Av Ceylons befolkning har det brittiska imperiet inget att frukta. Det finns ju inte heller någon orsak varför vi skulle vara missnöjda. De infödda ha lika stora chanser att få en ledande ställning som de vita. Som exempel kan jag nämna, att hamnkaptenen här är en färgad man, liksom den förnämsta läkaren i Colombo.

För det vackra Ceylon — det jordiska paradiset — behöva engelsmännen tydligen inte vara ängsliga. Hur stämningen är på Malackahalvön får jag erfara om några dagar, då Tamara anländer till Singapore. Jag kommer att stanna där en tid, innan jag fortsätter till Borneos urskogar.

Rolf Blomberg.

högformen. Hans senaste noteringar äro 14.1 på 110 y. och 23 sekunder jämnt på 220 y.

Thulin.

Sex norska simrekord.

Från St.-T:s korrespondent.

OSLO den 16 ma.

De norska simmarna och simmerskorna äro f. n. i rekordtagen. Vid dagens tävlingar, som voro inlagda i en pokalmatch mellan Oslo och Halden, noterades icke mindre än sex nya norska rekord.

I lagsimning 4 × 100 m. segrade Oslo Idrottslag med 4.13,7. Förra rekordet var 4.16,9.

I 100 m. fritt simsätt för damer segrade Berit Haugen på 1.08,7. Tvåa blev Maud Hirsch 1.09,7. Det förra rekordet lydde på 1.10,3.

400 m. bröstsimning damer: 1) Berit Nielsen 6.31,1

200 m. bröstsimning herrar: 1) Jan Heide 2.51. Det förra rekordet förbättrat med en tiondedel.

I 500 m. fritt simsätt för herrar uppnåddes dagens bästa rekord av Olof Tandberg, som segrade på tiden 6.42,8. Det förra rekordet var hans eget och lydde på 6.46,3.

I 100 m. ryggsimning för damer segrade Bea Ballintijn 1.24. Fråga är om detta kan erkännas som norskt rekord, då fröken Ballantijn icke blir norsk medborgare förrän om en månad. 2) Gudrun Nilsen 1.24,2. Hon innehade det gamla rekordet på 1.24,6.

— IF Sleipner: I kv. kl. 7 forts. serietävl. med längdhopp.
— Katarina SK: Samtliga foth.-sp. trän. i kv. Nytorps plan.
— Järva IS: Tisd. kl. 7 i Hagapark. Medt. verktyg. Mangr.
— IK Iris: Tisd. kl. 7 allm. trän. Kristinb. Uttagn. till Stadsloppet. Damsekt. trän. Kristineb. kl. 7.
a idfi shrdlu cmfwyp cmfwyp ununn
— IK Mode: I kv. trän. kl. 5.30. Massage. Österm.
— Mälarh. IK: Allm. idr.-trän. i kl. 6 Aspuddens IP. Torsd. serietävl. 400 m. kula. Zinkens Damm kl. 6.45. Trän.-kort gälla.
— Aspuddens IS: Trän. tisd. 6.30 samt anm. till Arrangeraringens tävl. torsd.
— Westermalm IF: I kv. kl. 7 Kristineberg serietävl. 200 m. stafett-uttagn.
— Djurgårdens IF: Allm. idr.-sekt. trän. till Dagbl. å Kristinberg kl. 7.
— Erdonoberg: Österm. kl. 7 Sen. spjut, häck 110 m. Jun. spjut och löpn. 100 m.

---

rige hävdar sig väl inom det idrottsliga internationella skyttet.

En genomgående tendens, som kunnat markas i flera år och som Holmberg nu fastslog, är att man skiljer klarare än förr mellan precisionsskjutning och fältskjutning. Båda ha sin givna plats men böra ej sammanblandas. Ännu måste vi dock vänta på klara signaler från Överstyrelsens sida, ty armén avsaknar just nu med en utredning om skjutprogrammet och målmaterielet, som handlägges av skjutskolechefen. När den blir klar, torde skyttet ta lärdomarna ad notam.

Bland de för året nykomna märkten ...

Svensk Pkrift-film och Bildningsfilm Nr: 2
April 1938

03-0009

2. St. Tidningen 2/11 38

En svensk idrottsbragd.

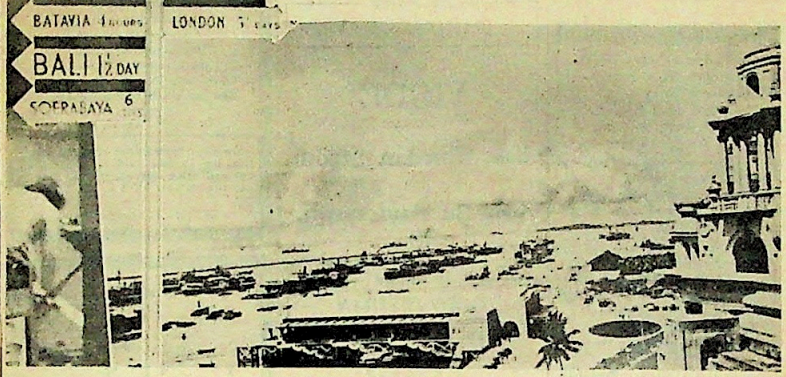
Den unge svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har uppenbarligen gjort en sportprestation av ovanligt hög klass, då han under äventyr och strapatser av alla de slag med glans klarat sig igenom sin farliga tremånaderexpedition till Borneos inre, hittills nästan helt outforskade trakter. "Slapp och mager efter upprepade svåra malariaanfall, sårig och haltande som ett minne av en urskogsmarsch", återvände han till civilisationen, skriver han själv.

Men de dyrbara samlingarna vero i gott behåll, och det var ändå huvudsaken. Det är den rätta sportaliga inställningen, som visar att den unge svensken är en sportman och friluftare av den rätta ullen. Säkert är det ingen tillfällighet, att hans far, arkitekt David Blomberg, alltsedan Stockholmsolympiadens dagar varit varmt intresserad av idrott och gymnastik. Hans son har idrotten i blodet och har fått en idrottslig skolning, som säkert nu kommit väl till pass.

Det är väl inte många av våra dagars idrottsmän och friluftare, som haft Rolf Blombergs möjligheter att leva friluftsliv i stor skala, men de som en gång få chansen komma säkert att klara sig förträffligt. Den moderna sporten skapar ett hårt och cömt släkte, och Rolf Blomberg är ingen dålig representant för den handlingskraftiga, idrottsligt uppfostrade svenska ungdomen av i dag.

SIAM RUSTAR — ett hot mot Österns Gibraltar.

FÄSTNINGEN EJ OINTAGLIG.

En bild av Singapores hamn. T. v. en trafikfyr som anger närmaste av stånd till olika platser — i flygtid.

SINGAPORE i maj.

En turist, som stannar en kort tid i Singapore, får egentligen aldrig klart för sig, att han är i världens starkast befästa örlogshamn. Av alla dessa försvarsanordningar, som kostat Storbritannien över 400 milj. kr., ser han ingenting, det är sällan han möter några soldater, och det enda som kommer honom att ana, att han verkligen vandrar omkring i "Österns Gibraltar" skulle i så fall vara de militärplan som då och då, ensamma eller i formation, kretsa över hans huvud. Den stora flottbasen är belägen vid Johoresundet på ön Singapore, ungefär 20 kilometer norr om själva staden, och inga utomstående äga tillträde dit. Inte heller får turisten se något av de tre militära flygfälten eller de starka befästningarna, som ligga här och där på ön och på småöarna omkring.

I februari invigdes officiellt den nya brittiska flottbasen i Singapore, ett evenemang, mot vilket hela imperiet hade sina blickar riktade och som ju uppmärksammades världen runt. Men redan nu börjar man på att undra här, om den inte snart kommer att förlora mycket av sin betydelse. Kanske kommer ett nytt välde, som just håller på att skapas i Östern, att allvarligt hota britternas bålverk. Detta nya välde är Siam.

(Forts. sid. 17, spalt tre)

Hittills har Storbritannien blott sett Siam från en kommersiell synvinkel, men nu har man plötsligt fått upp ögonen för att detta land också är en viktig faktor att räkna med i strategiskt avseende. Japan gör allt för att vinna Siam som bundsförvant, och faran av en sådan allians är uppenbar för Siams båda grannar, Storbritannien och Frankrike.

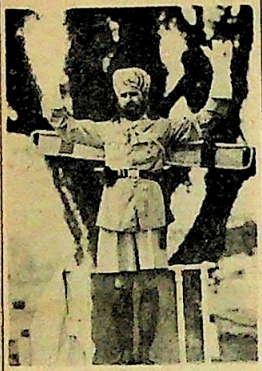
Siam har beställt 30 nya krigsskepp och nästan alla dessa byggas i Japan, Siam har ökat sina flygstyrkor, tills de nu äro fyra gånger så starka som de brittiska i Singapore, och Siam har infört allmän värnplikt. För att effektivt kunna genomföra sitt stora upprustningsprogram, vände det sig till Japan, och det behövdes ingen övertalning för att Japan skulle sända över skickliga officerare för att utbilda folk.

Britterna se i Japans stora inflytande i Siam ett öppet hot mot sina egna intressen och ha i sin tur riktat sig till Siam med en förfrågan, vad meningen egentligen är.

03-0011

Världens modernaste flyghamn på kärrmark.

Man skyr inga kostnader för att göra Singapore trivsamt. Ståtliga officiella byggnader, eleganta privatvil-

En skäggprydd sikh från norra Indien med vingar på ryggen. Han sträcker upp händerna i luften när han skall vända sig.

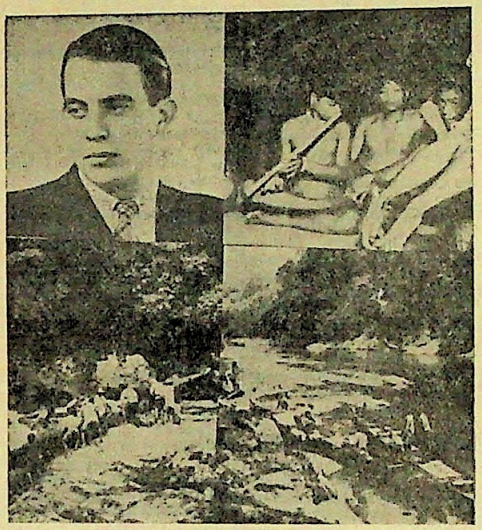
lor, breda asfaltgator och underbara planteringar ligga nu, där det för något mer än hundra år sedan bara fanns feberalstrande mangrovetriäsk och den tätaste djungel. Förra året invigdes den nya stora civila flyghamnen (naturligtvis också ett led i Singaporefästningens utbyggande), som kostat 20 milj. kr. Det är den modernaste i världen. Miljontals ton jord ha forslats dit för att fylla vad som förut var osund kärrmark. Och överallt på Singapore-ön arbetas det vidare, dräneras, byggs, planeras . . .

Vill man numera se djungel på Singapore-ön, får man allt gå till den botaniska trädgården, där stora flockar av apor komma en till mötes för att tigga jordnötter och bananer. För några månader sedan hände det sig dock, att en herre med sin golfklubba slog ihjäl en pythonorm på över fem meter, som kom ringlande mitt över en golfplan i Singapore och irriterade spelarna i allra högsta grad. Händelsen väckte berättigat uppseende, ty i vanliga fall får man, om man vill skåda ormar i Singapore, nöja sig med dem som ormtjusarna plocka fram ur sina korgar, så snart de få turister i sikte. Man kan också få se dem vid en gata i de pittoreska kineskvarteren. Där finns en hel hop affärer, som exportera levande djur till zoologiska trädgårdar över hela världen. I en av dessa blev jag erbjuden att köpa en python på över 9 meter, som just kommit någonstans från det inre av Malackahalvön.

NÅ, snart får jag se tillräckligt av djungel och ormar. Om några dagar avreser jag med m/s Marudu till holländska Borneo via den vite rajahns land, det romantiska Sarawak, och när tillfälle gives, sänder jag nya rapporter.

Rolf Blomberg.

Åter från forskningsfärd på Borneo.

Den unge svenske forskningsresanden och författaren Rolf Blomberg

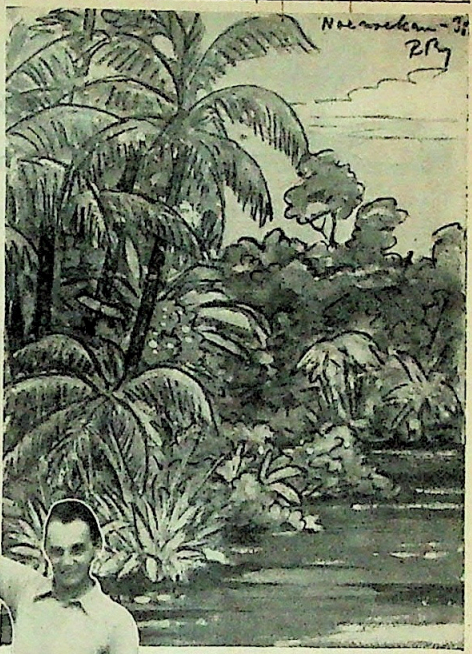
har nu lyckligt fullbordat en stor expedition genom det inre av jätteön Borneo, där kartan ännu domineras av vita fläckar och ingen vit man satt sin fot. Han har färdats med kanot och karavan genom djungler och över bergskedjor, och först efter tre månaders äventyr och strapatser återvände han till de civiliserade trakterna vid kusten — en av de längsta forskningsfärder någon svensk företagit på senare år. Han medförde hem rika samlingar till museerna i Stockholm och Göteborg, kortfilmer till SF och djur till zoologiska trädgårdar. Som ett kuriosum kan nämnas att Rolf Blomberg på kanotresan in i landet färdigställde en bok, "Högkvarter hos huvudjägare", som tack vare de holländska flyglinjerna kunnat expedieras till Sverige och nu kommer ut till jul.

Här se vi den duktige svensken och några bilder från Borneos sällsamma inre.

I åtskilliga landsortstidn. ss. Norrköp., Borås Norrköpings-Tidn, Gävle, Köping m.fl. 2/11 38
Västm. Klockan, Enköp.
(Artikel 26 juni å sid 20-21)

Rolf Blomberg på BORNEO

Den unge forskningsresanden Rolf Blomberg, som farit till Borneo för att filma och utforska djunglernas hemligheter, har lovat att skildra sina äventyr för Lektyrs läsare. Han har nu lyckligt och väl nått resans mål, och här kommer den första artikeln, som i huvudsak handlar om ormar – och vilka ormar . . .

Där pytonormen trivs. Kärret på Noenoekan, där infödingarna sett jätteormen, som Rolf Blomberg skall försöka infånga. (Teckning av förf:n.)

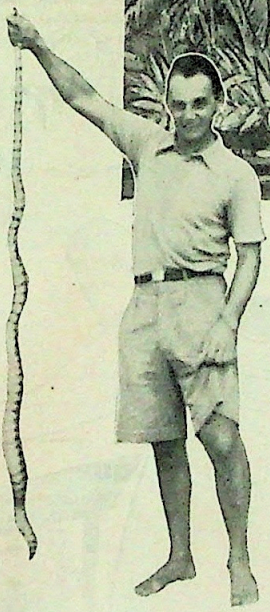
"Finns det gott om ormar här?" var en av de första frågor jag ställde till jägmästare Eric Lundqvist, sedan jag skakat hand med honom. Efter nära två månaders resa är jag nu framme vid målet, och från jägmästare Lundqvists bungalow ser jag Borneos urskogsklädda berg i ett blått dis — dajakernas land, som jag om någon tid skall försöka föreviga med min filmkamera. Eric Lundqvist, som avverkar skog för ett stort holländskt bolag, är den ende svensken på hela Borneo. I åtta år har han varit i Nederländska Indien — på Java, Bangka, Sumatra men framförallt på Borneo. Han har gjort många äventyrliga färder i det inre av denna ofantliga, ännu delvis outforskade ö, och han är alltså väl förtrogen med urskogen.

"Gott om ormar . . . Jag satt och väntade på den frågan", sade Eric Lundqvist skrattande. "När jag var hemma i Sverige för några år sedan, så var alltid det första mina bekanta frågade mig, sedan jag hälsat på dem: 'Men är det inte otrevligt med alla ormar'?"

"Men till skillnad från de flesta andra människor är jag tacksam för alla ormar, som kommer i min väg", invände jag. "Jag önskar nämligen en så fullständig samling som möjligt av Borneos olika ormar. Själv har jag gjort färder i den sydamerikanska djungeln och vet mycket väl, att man inte — som många människor, vilka läst överdrivna äventyrsberättelser från tropikerna, tycks tro — är nära att trampa på en giftorm varannan minut. Men de där skall fyllas med ormar", sade jag och pekade på några stora cisterner med alkohol, "som jag har med mig från Naturhistoriska museet i Göteborg."

"Nå, det skall nog gå att ordna", menade jägmästare Lundqvist.

Början är redan gjord. Dagen efter min ankomst hit fick jag tag på det första odjuret: en nära två meter lång, vacker och smidig vattenorm. Och dagen därpå kunde jag stoppa ner i min cistern ett par blågröna ormar, underbart tecknade och med oproportionerligt stora, trekantiga huvuden — beviset på att de äro synnerligen giftiga. Och så kommer den ena efter den andra . . .

Jägmästare Erik Lundquist med en levande giftig vattenorm.

"Den vanligast förekommande ormen här är pytonormen", berättar jägmästare Lundqvist. "Bara för några dagar sedan tog jag en fuling på nära tre meter utanför min sovrumsdörr. Det var rätt mörkt, så jag fick ett dåligt grepp, och den hann ge mig ett tjuvnyp i handen. Men pyton är ju gudskelov ingen giftig orm. Nå, så lindade den sig om armen och kramade till. Jag fick tag på en kniv och skar av huvudet på odjuret, men armen var som förlamad flera timmar. De har kraft . . .

Vi hittar dem alltsom oftast här", fortsätter jägmästare Lundqvist. "I hönsgården sköt jag för någon månad sedan en hejare på åtta meter, och här har jag ett skinn av en ännu större, som jag avlivat."

En av mina illustrationer visar detta skinn. Ingen pluttig trofé precis!

"Och har jägmästaren haft några allvarliga tillbud?"

"Nej, själv har jag sluppit ifrån pytonormarna ganska hyggligt, men jag har sett andra, som råkat illa ut. På Bangka hade jag en kuli, som fick alla revben krossade av en pyton. Han var på vildsvinsjakt och smög sig fram på en smal stig i djungeln. Han såg nedhukad och märkte inte förrän det

var förstnt en stor pyton, som låg på en trädgren och var hungrig. Blixtsnabbt lindade sig ormen om honom och kramade honom ganska omilt. Kulin fick en arm fri och började bearbeta ormen med sin parang — skogskniven. Han lyckades verkligen så småningom befria sig från besten, men vartenda revben i kroppen var krossat, och det tog en ganska lång tid, innan kulin åter kände sig som en människa . . .

Pytonormens enorma kraft fick jag också ett gott bevis för på Bangka — på den ön var det verkligen gott om ormar . . . nästan dat sig om varandra i en enda härva. Den ena var död, och den andra — ja, tro mej, det är ingen skepparhistoria — höll på att äta upp sig själv. Den hade redan svalt bortåt en meter av sin egen stjärt och trodde förstås i sin enfald, att den var i färd med att sluka sin motståndare. Ungefär som en fribrottare, som i stridens hetta vrider om sin egen tå — för sånt h a r ju hänt! Ja, där fick jag och mina dajaker äta pytonormsfiléer, tills vi blev mätta."

"Är det läckert?"

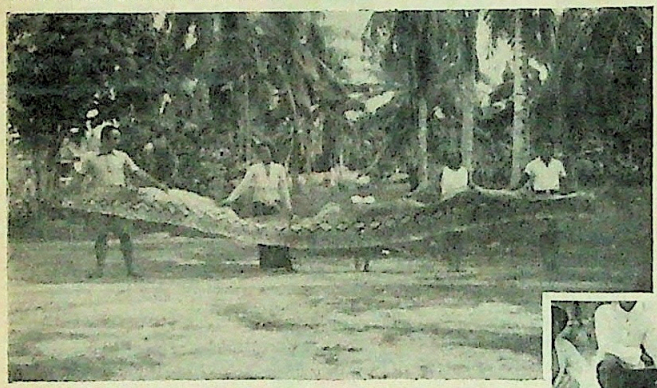
"Bättre än rökt ål!"

ni hör, pytonormar kan också ha sina goda sidor!

Och till sist måste jag väl tala om, att vi har ett riktigt vidunder här på Noenoekan, som jag trots stora ansträngningar under fyra år ännu inte lyckats få tag på. Infödingarna påstå, att den är 40, 50 meter lång, vilket naturligtvis är lögn. Men är den över 10 meter, är det bra så. Den håller till i ett kärr inte långt härifrån och infödingarna har stor skräck för den. Att den skulle vara ett rent fantasifoster, tror jag inte. Så har ni inget emot det, så gör vi en färd till kärret och försöker vår lycka."

Inom den närmaste framtiden skola Jägmästare Lundqvist och jag med en bunt dajaker och malajer systematiskt undersöka det område, där den ofantliga ormen säges hålla till. Ha vi så en smula tur, så kanske jag kan få med mig till museet ett verkligt stattligt byte.

Infödingarna gå visserligen i en ständig skräck för ormen, men samtidigt ser man med glädje, att Noenoekan befrias från det sagoomspunna odjuret, och man är villig att giva mig all den hjälp, jag behöver vid dess infångande.

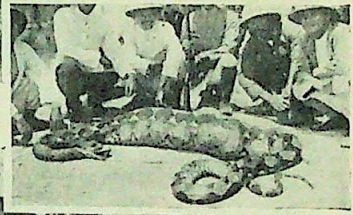

som i en äventyrsbok! En 9 meter lång pyton hade ringlat sig in i mitt hönshus en dag, in i det lilla trähuset, där hönsen sov om natten. Jag stängde till luckan för hålet, där den kommit in, och gick efter mitt gevär. När jag kom tillbaka, såg jag till min förvåning ormen glida iväg från hönshuset, men luckan var fortfarande stängd. Hur hade den kommit ut? Jo, det var ett stort hål i den stadiga brädväggen; den hade kört igenom 1-tumsplankorna som om det varit papper. Nå — han fick sig en kula och jag ett vackert skinn.

En annan gång fick jag ett stiligt skinn på ett mycket enkelt men rätt sorgligt sätt. Jag hade en liten tam gibbonapa, som levde rövare och förstörde så mycket för mig, att jag måste ha den bunden vid ett träd med en kedja.

En morgon, när jag kom ut ur bungalowen, fick jag till min häpnad se, att jag i stället för en apa hade en pytonorm fastkedjad vid trädet. Ormen hade apan i sin mage, och kedjan, som var bunden kring trädet, hängde ut ur munnen på den.

Men jag måste berätta, hur jag en gång fick tag på två stattliga pytonormar utan någon som helst ansträngning. Det är en konstig historia. Jag kom i urskogen och fick se två stora pytonormar ligga omslingrade om varandra. De hade råkat i strid och lin-

Ett pytonskinn, som räcker till många par skor.

Ovan: En skjuten pytonorm, som tycks ha inmundigat en god middag. Vad kan det vara?

T. v.: När magen öppnas befinnes det, att ormen slukat en hel kjort.

"Och har inte jägmästaren någon motvilja mot att äta ormar?"

"Nej, jag har inte en sådan där känslig, fin mage. När jag var liten, brukade jag svälja levande metmaskar, om jag fick fem öre, så jag har träning.

Vi har en tam pytonorm också", berättar jägmästare Lundqvist vidare. "Den är ungefär 3 meter lång och väldigt snäll och trevlig. Den bor i magasinet och fångar råttor men kommer ut och visar sig då och då. Som

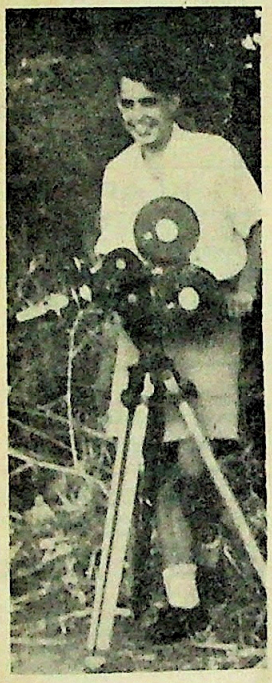
Flygardetektivens äventyr

heter en ny spännande novellserie, som börjar nästa vecka i Lektyr. Varje novell fullt avslutad. Varje novell en frisk, fartfylld historia. Varje novell en instruktiv berättelse för vår ptids flygintresserade ungdom.

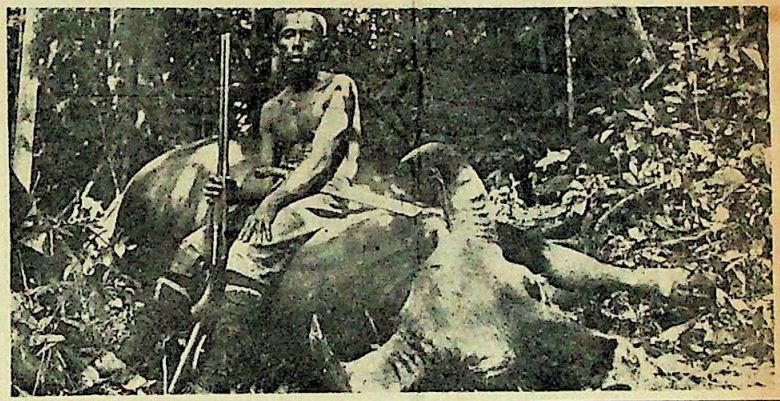
A KREDIT
SAKTIEBOLAGET
lm. Telefonanrop: Hansa.

...OR ...sam vit i Borneos okända inre.

4 MÅNADERS ISOLERING FRÅN YTTERVÄRLDEN.

Rolf Blomberg med filmkameran, som väntar på att få föreviga undersköna kvinnor, orangutanger, elefanter och annat trevligt. Bilden överst visar Awang, Blombergs närmaste man på expeditionen, med en fälld vildbuffel.

Svår malariaepidemi har försenat färden.

NOENOEKAN, Borneo i juli.

När detta flygbrev når St.-T. är jag redan på väg till det outforskade "Krajanlandet" i det inre av jätteön Borneo. Tidigt på morgonen den 29 juli startar jag härifrån Noenoekan med en motorbåt, och efter 17 timmars färd beräknar jag anlända till Atap, en liten plats vid Sembakongflodens mynning. Där gäller det sedan att skaffa kanoter och folk för att kunna komma vidare uppför den krokodilrika urskogsfloden.

Efter 4 månader hoppas jag vara tillbaka här, men det kan också bli efter ett halvår, beroende på vädret. Häftiga skyfall, efter vilka floden stiger och blir vild och ofarbar, kunna fördröja resan. Har man otur kan man ibland vara tvungen att ligga i läger i ett par, tre veckor och vänta på bättre väder; jag har tidigare fått pröva på det under färder på sydamerikanska floder.

Redan för tre veckor sedan ämnade jag starta, men malarian satte då stopp för mina planer. Malarian har härjat fruktansvärt den sista tiden på Noenoekan, och det finns väl vid det

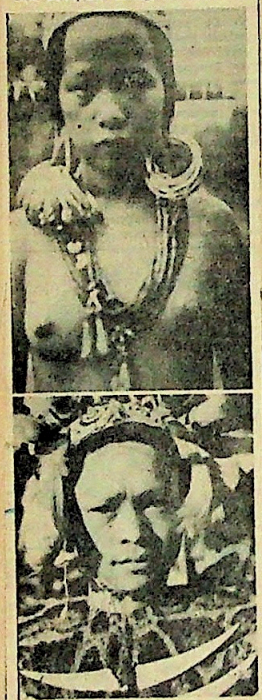
(Forts. sid. 4, spalt sex)

I serien Världen runt med St.-T:s reporters

återkommer i dag vår välbekante unge forskningsresande Rolf Blomberg med en skildring av dagen före avfärden in i det outforskade "Krajanlandet" på Borneo — en färd som kommer att ta minst fyra månader och troligen sex, under vilken tid han är helt avskuren från förbindelser med yttervärlden. Han är ensam vit i expeditionen, men har försäkrat sig om en skicklig malajjägare som biträdande ledare. Han väntar stort utbyte av den spännande färden, som mäst uppskjutas en månad, då såväl Rolf Blomberg som hela befolkningen på ön Noenoekan legat insjuknad i malaria.

här laget inte en enda människa på ön, europé eller inföding, som inte legat och skakat i malariafrossa. Kineskulis tycks vara de minst motståndskraftiga och flera av dem ha dött, hos andra har malarian slagit sig på hjärnan och de se onda andar och höra röster. Jägmästare Eric Lundqvist, min värd, måste för 14 dagar sedan bege sig till Javas högland för att ta igen sig. Han var mager och febrig vid avresan; han hade både malaria tropica och malaria tertiana och dessutom dysenteri.

Min babu, den malajkvinna som stä-

Ett par stålliga representanter för Dajakfolket, som Blomberg skall utforska.

dar och vaskar åt mig, fick för en tid sedan också malaria, men på ett mindre vanligt sätt. Det gick till så här: En kväll strök en skum individ omkring huset i vilket jag bor. Ge dej iväg, tjyvknekt, ropade babun åt honom och för att riktigt visa sitt förakt lyfte hon på malajers vis upp sarongen och vände sin bara bakdel mot honom. Dagen efter låg hon i malaria. Då förstod hon, att det inte var en människa utan en ande som hon sett och som nu straffade henne för att hon förolämpat honom. Sensmoral: man skall aldrig visa andar baken.

En holländare, som skulle följa med mig på järden, ligger likaledes i svår malaria, och därför blir jag ensam vit. Nå, det gör inte så mycket, ty jag får istället en annan bra man med mig. Han heter Awang och är malaj, god jägare och hurtig karl och har tidigare varit ett stycke uppför Sembakong med en storviltjägare, vilken — vad det nu skall tjäna till — avlivade ett dussin noshörningar och ett par elefanter. Han behärskar skapligt några dajakdialekter och — vilket han är oändligt mycket mera stolt över — kan också en smula engelska. Oh yes, sir.

Det har varit svettigt och jäktigt de sista dagarna. Provianten (och det är inte lite, bl. a. 600 kg. ris) har packats ner i stora bleckburkar, likaså ammunition, medicin och bytesvaror. Jag har med mig massor av färggranna tyger, kilovis med pärlor, speglar, tobak, salt och andra för dajakerna åtråvärda saker. Filmkamera och film, vapen och cisterner med alkohol för insamling av ormar och andra odjur höra också till utrustningen.

Allt detta ämnar jag givetvis inte släpa med mig hela vägen — framför allt kan jag inte ha så vidare stor packning den sista sträckan, då vi måste ta oss fram till fots — utan det är meningen att lämna upp depåer på lämpliga ställen högre upp efter Sembakongfloden.

Väntar rikt utbyte av färden.

Jag väntar mig ett rikt utbyte av färden i form av spännande upplevelser, film, etnografica och underliga djur. Om det sällsamma krajanfolket i det inre av ön vet man mycket litet, men det berättas, att kvinnorna där äro underskönа. Naturligtvis skall jag försöka fånga dem med min kamera liksom allt annat trevligt jag kan träffa på: orangutanger, elefanter, pantrar, pytonormar etc.

Att det finna elefanter på Borneo är nog en nyhet för mången, men i den nordliga brittiska delen av ön och i trakten kring Sembakong är det ganska gott om dem. De tillhöra dock inte Borneos ursprungliga fauna. Det berättas, att sultanen av Johore en gång i tiden gav ett antal elefanter i present till sultanen av Sulu. Den senare, som inte hade någon plats för så stora djur på sin egen ö, sände dem till Borneo, där de förvildades och förökade sig. Nu förekomma de, efter vad en schweizisk geolog meddelat mig i tusental. Awang har också sett rätt stora elefanthjordar och han vet ungefär, var vi skola söka dem. Liksom känner han till var "skogsmänniskorna", orangutangerna, hålla till.

Tjuvjakt på noshörning.

Noshörningarna däremot har jag kanske inte lika stor chans att träffa. Det är visserligen strängt förbjudet att skjuta dem utan license, men de jagas ändock flitigt i smyg, ty kineserna betala upp till 1,000 kronor stycket för dem. Av hornet, klövarna och tarmarna bereda de kinesiska apotekarna en dyrbar medicin, som tillskrives undergörande egenskaper.

Awang påstår emellertid, att i de trakter, där vi komma att röra oss, finns det ännu ganska gott om dem. Så med lite tur kan jag kanske också få gå på noshörningjakt. Men inte med gevär och dumdumkulor utan med filmkamera — det är en oblodig och betydligt trevligare sport.

Om det finnes någon möjlighet att sända en rapport till St.-T. från resan kommer jag givetvis att göra det. Det är emellertid inte vidare troligt att det går, då dajakerna inte ännu hunnit skaffa sig något postverk. Men så får jag väl så mycket mer att berätta, när jag så småningom kommer ut ur urskogen igen.

Rolf Blomberg.

07-0015

Östgöten 25/10 38

Gebers utger i höst tre reseskildringar: *Rolf Blombergs* Högkvarter hos huvudjägare, rikt illustrerad med av författaren tagna fotografier, *Brita Horns* skildring från [illegible] och Italien. Folk och

Ft. Tikuniapu 3 sept 1938

ROLF BLOMBERG steppade för huvudjägarna.

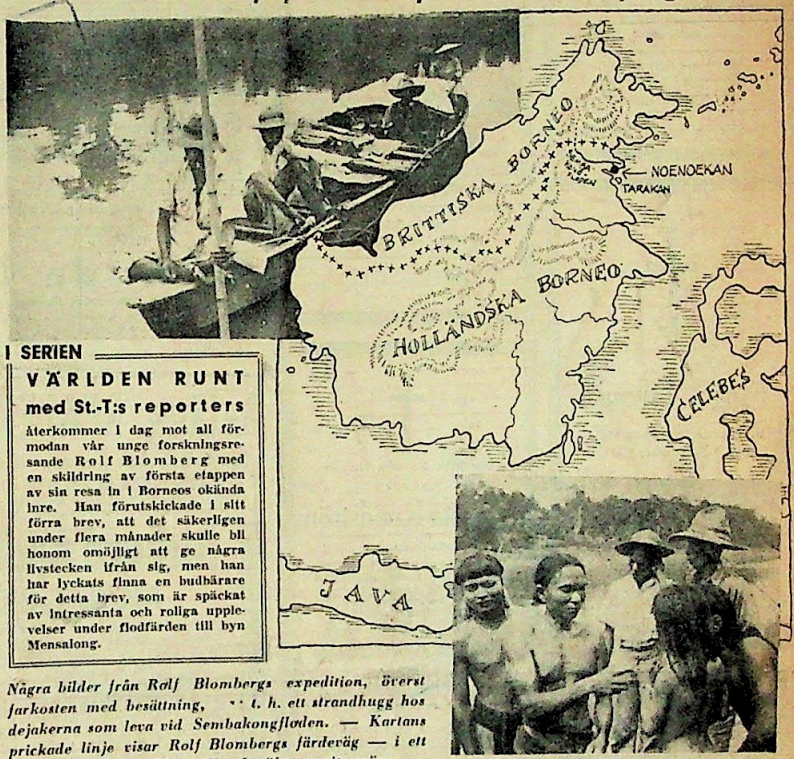
Sagolik flodfärd

mot Borneos okända inre: Krokodilögon lyste röda runt båten om nätterna.

MENSALONG, Borneo, 1 aug.

Efter en veckas färd har jag nu kommit till en by vid namn Mensalong vid Sembakongfloden, varifrån jag har tillfälle att sända en kort rapport till St.-T. — den sista på några månader. I morgon bär det vidare i två kanoter och med 10 dajaker, och redan om några dagar ha vi kommit in i ett land, som tidigare blott besökts av en och annan holländsk militärpatrull och där dajakerna för inte så länge sedan gingo på jakt efter varandras huvuden — och säkert fortfarande göra det i smyg.

Den första etappen av resan — från Noenoekan till den lilla byn Atap några mil uppför floden — avverkade jag på ett bekvämt sätt: med en stor motorbåt. Redan i Sembakongflodens delta fick vi en aning om Borneos rika fauna. Bland nipapalmer och mangroveträd med långa styltrötter sprungo högbenta varaner, två meter långa ödlor, och döko förskräckta ned i det smutsiga, gulgröna vattnet, när vi närmade oss med båten. Slamkrypare — dessa underliga små fiskar, som röra sig lika bra på land som i vattnet och som kunna blinka med ögonen — hoppade omkring i leran bland intensivt blågröna krabbor eller

Några bilder från Rolf Blombergs expedition, överst farkosten med besättning, t. h. ett strandhugg hos dejakerna som leva vid Sembakongfloden. — Kartans prickade linje visar Rolf Blombergs färdeväg — i ett land, som tidigare blott sällan besökts av vita män.

I SERIEN

VÄRLDEN RUNT

med St.-T:s reporters

Återkommer i dag mot all förmodan vår unge forskningsresande **Rolf Blomberg** med en skildring av första etappen av sin resa in i Borneos okända inre. Han förutskickade i sitt förra brev, att det säkerligen under flera månader skulle bli honom omöjligt att ge några livstecken ifrån sig, men han har lyckats finna en budbärare för detta brev, som är späckat av intressanta och roliga upplevelser under flodfärden till byn Mensalong.

åkte som racersnurror på vattenytan. Kungsfiskare i glada färger sköto pilsnabbt förbi oss, fiskörnar seglade i vida bågar högt uppe i skyn och giraffhalsade grå hägrar spankulerade med långa steg på stranden, lyfte och flögo bort med tunga vingslag. En mängd olika slags apor grimaserade mot oss från trädkronorna och utförde akrobatiska konststycken till vår ära.

Kaptenen på motorbåten tog genvägar genom små kanaler i deltat, men någon större tidsvinst blev det nog inte, ty båten var stor och kanalerna smala och fulla av krokar, och allt som oftast fastnade vi fast i gyttjan. Besättningen tog emellertid dessa missöden glatt skrattande, hoppade ner i vattnet och fick båten flott igen. Trevligt folk!

Så kommo vi ut på den breda floden, och när det blev kväll gingo vi för ankar. Denna underbara kväll kommer jag sällan att glömma! På den dunkelblå himlen hängde en liten månskärva, stjärnorna tändes och

03-001601

hundratusentals eldflugor kommo en del träd att gnistra och glimma, som voro de behängda med diamanter. Kvällsbrisen förde med sig en ljuvlig doft från urskogens blomster, och djungelorkestern av cikador och grodor stämde upp ...

03-001602

Krokodilögon lyste i natten.

Då och då hördes ett ljudligt plask. — Beaja, sade kapten. Krokodil!

Med ficklampan lyste jag in mot stränderna, och överallt visade sig små röda ljus — krokodilögon! Jag räknade till elva par! Sembakongfloden har med rätta namn om sig att vara full av dessa odjur.

Nästa morgon väcktes jag av fågelkvitter, drillar, pip, små melodier och ackord — jag har aldrig i hela mitt liv hört så vacker fågelsång! — och när solen gick upp och dimmorna lättade, fortsatte vi. Vi passerade massor av malajbyddor, inbäddade i en saftig grönska, och överallt vimlade det av små nakna, bruna barn. Framför ett litet hus räknade jag till 9 ungar i åldern 1 till 8 år. Där finns inga nativitetsproblem!

03-001603

Flodkrök efter flodkrök lade vi bakom oss och vid 11-tiden kungjorde vi vår ankomst för Ataps invånare med vilda sirentjut. Av byn, som består av ett 70-tal hus, sågo vi inte mycket, ty husen voro väl gömda bakom bananlundar, kokospalmer och andra fruktträd. Men man kunde ändock ana sig till Atap, ty överallt pekade bryggor ut och på varje brygga stod — ett litet "hemlighus". Säkert var det ett tjugutal. En riktig parad av "hemlighus".

En grodkännare — prima varieténummer.

När jag gick i land kom byhövdingen emot mig. Han var gammal och tandlös, iklädd en prydlig vit uniform och hade en stor medalj med ett blågult band på bröstet. Han lovade att ordna med båt och folk, så att jag snabbt skulle kunna komma vidare och anvisade mig ett hus, där jag kunde bo. När jag gick in i huset

03-0016

flaxade fullt av fladermöss ut genom dörrar och fönster och en svart kobra ringlade i väg ned för trappan.

På kvällen stiftade jag bekantskap med en kurre, som säkert skulle göra stor succès på vilken första klass varieté som helst. Det var en grodhärmare. För ett gäng malajer, som kommit för att kika på mig, förklarade jag, att jag ville ha tag på alla djur de kunde fånga — fiskar, ormar, ödlor, grodor . . .

— Vad för sorts grodor ska det vara? frågade en malaj, som själv såg ut som en stor groda. Den här: koaak, koaak, koaak . . .? Eller den här: akolik, akolik . . .? o. s. v. Under tio minuter fick jag så höra, hur alla Borneos grodor och paddor kväka och jag har sällan haft så roligt.

Nästa morgon infunno sig malajerna med ett 90-tal grodor (alla lika!) och ett 50-tal svarta skorpioner. Och som jag hade lovat dem 5 cent stycket, var jag tvungen att punga ut med en hel del slantar.

Vi fingo tag på fyra malajkulis och en stor kanot, i vilken packningen, som väl vägde 2 ton, stuvades ner. Och så bar det i väg uppför den slingrande Sembakong.

På kvällen kommo vi till ett stort långhus, där ett 50-tal dajaker bodde, och där övernattade vi. Det var ett stiligt folk: kraftiga, bredaxlade män, välväxta kvinnor och ett myller av söta ungar. Sedan jag förärat hövdingen tobak och bekantat mig med honom, plockades alla sjuka fram — det vanliga, när en vit man visar sig. Det var malaria och litet av varje. En gammal man hade råkat få en parang, en skogskniv, genom foten och hade stillat blödningen med lera och nu var foten infekterad och svullen. Jag har all beundran för den gamles självbehärskning, när jag pillade och skar i det fula såret; han förrådde inte med en min hur ont det gjorde.

På kvällen dansades det vilda krigsdanser till min ära, ett sällsamt, tjutande skådespel, som höll på långt in på natten. Och så ombads jag att dansa. Nå, jag har tidigare dansat bland sydamerikanska indianer och gjort succès med charleston och stepp, så jag bad dajaken, som slog på gonggongen, att öka takten och så började jag steppa. Gripna blevo de inte av min dans, som jag av deras, men de logo breit och visade alla sina svartfärgade tänder.

Ytterligare två dagar paddlade och stakade mina malajkulis mig och min väpnare Awang uppför floden, som efter varje krök blev stridare och stridare. Ibland måste vi alla sex i vattnet och skjuta och dra kanoten mot forsarna — ett tungt jobb vill jag lova! —, men ibland fingo vi hjälp av hyggliga dajaker, och då gick det lättare.

Och så anlände vi en kväll hit till Mensalong, där byhövdingen redan underrättats om min ankomst av de älskvärda holländska myndigheterna. Han har två kanoter och tio långhåriga dajaker väntande på mig.

Rolf Blomberg.

03-0016

Meddelanden från Noenoekan.

Rolf Blomberg nu för S. F. i Borneos inre.

Vi fingo en dag i senare delen av augusti ett brev från Noenoekan. Var ligger Noenoekan? Någonstans på Borneo, vid eller rätt nära kusten. Brevet var avsänt den 28 juli och var skrivet av Rolf Blomberg, den unge och företagsamme naturforskaren — globetrottern — filmaren. Egentligen skulle jag ha låtit höra av mig tidigare, börjar han brevet. Men han hade just klarat av malarian, som angripit honom där borta. »I morgon», fortsätter han i gladare ton, »börjar jag min långfärd till det inre av Borneo.»

Rolf Blomberg.

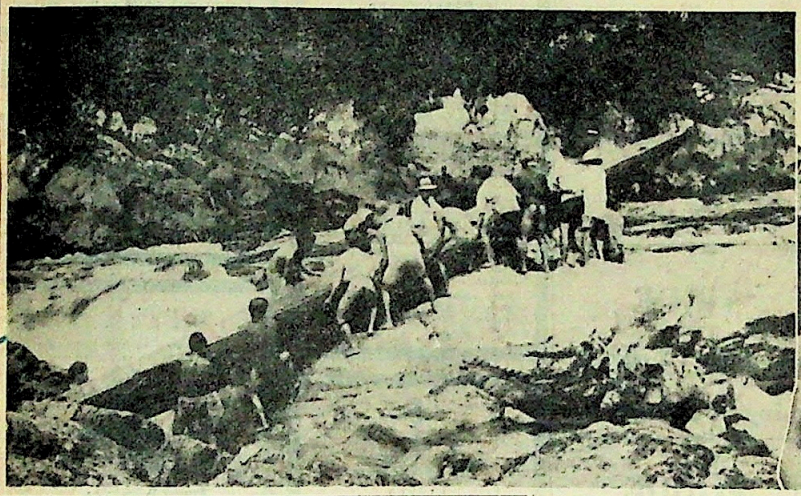
Färden skulle komma att vara hortemot ett halvår, varav de senare månaderna skulle ägnas åt filmupptagning med tanke särskilt på ett par planerade skolfilmer. Efter återkomsten till den svåruttalade orten avsåg hr Blomberg att göra en film om orangutangen, för vilken han beräknar en »anselig tid». Han har träffat samman med en hygglig engelsk plantageägare i brittiska Nord-Borneo, som med stort intresse vill medverka. Han berör vidare en del detaljer i det överenskomna skolfilmprogrammet för resan, vilket han funnit kunna väl realiseras, och lovar att låta höra av sig igen, när han är tillbaka i någorlunda civiliserade trakter.

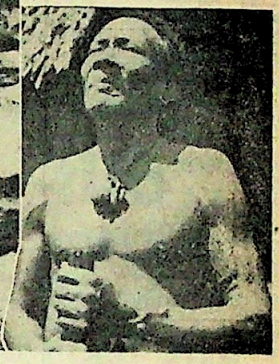
Vi dela fullt hr Blombergs tillförsikt. Han har visat gott gry och givit prov på, vad han går i land med.

Pr. Skolfilm och Bildningsfilm
Sept 1938.

Borneos okända inre utforskat av svensk.

Rolf Blomberg åter med stora samlingar från lång expedition.

Några bilder ur Rolf Blombergs fotografiska skörd. Kanotfärden har börjat och den långa farkosten halas över land förbi en av Sembakongflodens skummande forsar. Nedan Dajakhövdingen, som följde expeditionen.

Stockholms-Tidn.
31 okt. 1938

Sällsamma upplevelser i urskogens sagovärld.

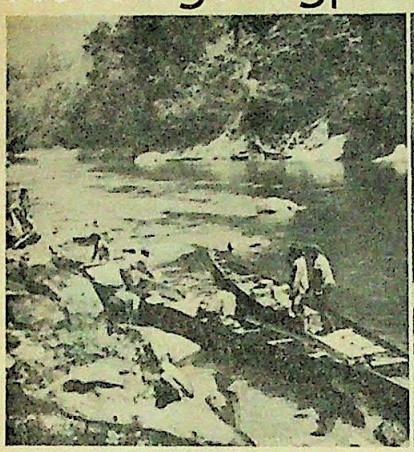
TARAKAN, Borneo, i oktober.

Efter nära tre månaders färder i det inre av denna jätteö har jag nu kommit tillbaka till civiliserade trakter vid kusten. Min kanot, paddlad av ett halvt dussin dajaker, låg djupt lastad med samlingar och filmrullar, och hela expeditionen har givit ett gott utbyte. Och när jag skriver ned dessa rader, ser jag återigen framför mig en rad sällsamma syner från urskogens sagorike, från den underbart fängslande djurvärlden och från infödingarnas färgrika liv . . .

Men äventyren och strapatserna sätta sina märken på den som ger sig i kast med den outforskade djungeln. Tidigare än beräknat tvangs jag återvända — slapp och mager efter upprepade svåra malariaanfall, sårig och haltande som ett minne av en urskogsmarsch, under vilken jag bl. a. råkade ut för en otäck störtning nedför en såphal klippa. Samlingarna förde jag emellertid oskadda med mig, och det är huvudsaken. Till Statens etnografiska museum i Stockholm har

(Forts. sid. 19, spalt ett)

Hövdingen gjorde fest för Rolf Blomberg.

Urskogen står yppig kring floden, där expeditionen drar fram. T. h. en dajak spelar flöjt med näsan.

(Forts. från första sidan.)

jag åtskilliga lådor, fyllda med skalpprydda huvudjägarsvärd, blåsrör och giftpilar och en mängd andra saker, och i ett par insamlingscisterner från Naturhistoriska museet i Göteborg trängas en ljuvlig samling ormar och kryp. Dessutom har jag ökat ut min privata lilla zoologiska trädgård med sköldpaddor, krokodiler och ormar — ja, ni skulle vara med och se!

Det var alltså en av de första dagarna i augusti jag sände i väg min föregående rapport till St.-T. Jag hade då hunnit till byn Mensalong vid Sembakongfloden, varifrån det snart

bar vidare mot det inre av Borneo med tre kanoter, två bemannade med tio dajaker och en med fem malajer. Några av mina dajaker sägo rätt festliga ut: de hade långt hår, svartfärgade tänder, blommor i öronen och voro iklädda — pyjamas och solhjälm! Dessa två plagg tycks vara det första Borneos huvudjägare anamma av civilisationen (och kanske det bästa), medan kvinnorna skaffa sig stora, svarta paraplyer av uråldrig modell, vilka ge dem både elegans och skugga under flodfärderna i den stekheta, tropiska solen.

I tio dagar arbetade vi oss upp mot Sembakongfloden. Från att de första dagarna av färden ha flutit bred och gul genom ett ganska flackt urskogslandskap, blev floden högre upp strid och vild, full av skumvita forsar och vattenfall, och dånande och brusande slingrade den sig fram i tvära bukter mellan svarta klippor och branta, djungelklädda höjder. Det var ett hårt och svettigt jobb för mitt folk att släpa och staka de tunga kanoterna mot strömmen, och allt som oftast måste de vid besvärliga passager lossa hela lasten och ta den på ryggen långa sträckor. Men vi hade tur med vädret. Inga häftiga skyfall, som äro så vanliga i dessa trakter och som på ett nafs göra floderna alldeles ofarbara, tvingade oss i läger. För varje dag som gick hade vi, churu mödosamt, kommit ett bra stycke längre in mot det inre av jätteön.

Det var vackert som i en saga. Urskogen var inte bara grön här, den skiftade i alla färger — i violett, rosa, rött, gult, orange... Och den levde intensivt. De praktfulla, doftande djungelblomstren samlade svärmar av nervöst fladdrande små honungsfåglar, stora, granna fjärilar och surrande insekter, och på marken kilade ödlor och de underligaste kryp omkring — jättelika, röda tusenfotingar och stora skalbaggar med ett sällsamt utseende. Urtidens skräcködlor i miniatyr, de lustiga flygande ödlorna, seglade som glidplan från träd till träd, och än djärvare sköto de flygande ekorrarna i väg. Men mest våghalsiga voro urskogens cirkusartister par préférence, aporna. Svanslösa gibbonapor sprungo precis som lindansare i svarta trikåer på de sviktande grenarna, och hela kompanier av grågröna makaker och kortsvansade svinapor gjorde de elegantaste luftsprång från träd till träd eller dinglade ogenerat i hanerna och visade oss de mest halsbrytande konster.

Hjortar och vildsvin, som kommit till floden för att dricka, fingo brått att gömma sig i den yppiga grönskan, när vi närmade oss med kanoterna — såvida inte ett skott från äggvitehungriga människor satte stopp för reträtten — och krokodiler och varaner plumsade skrämda ner i vattnet. Men inte alltid snabbt nog. I ett par väldiga, fula krokodiler lyckades jag till dajakernas förtjusning peta in några kulor och sålunda sätta stopp för rackarnas vidare framfart. Krokodilerna äro ordentligt fruktade och hatade här; de ha många människoliv på sitt samvete. Varje år blir en mängd dajaker odjurens offer, och mycket ofta händer det, att man i magen på en stor skjuten best hittar armringar och halsband.

Vi övernattade alltid i dajakernas långhus — stora hus, där ofta ända upp till hundra människor bo. Vi mottogos väl och ofta rustade hövdingen till fest, då risbrännvinet flödade och det sjöngs och trummades och dansades vilda krigadanser. Den trevligaste och gästfriaste hövdingen träffade jag i en kampong, en boplats, vid namn Boelaelaeen. Han var åttio år och hette Penam Ban, en gammal huvudjägare, som med sitt skalpprydda svärd, mandaun, under årens lopp klippt av många skallar. Då gonggongen rytmiskt började bearbetas, svängde han sitt svärd, höjde ett hiskligt tjut och dansade stridsdansen så vilt och dramatiskt, att jag nästan trodde, att han skulle förlora besinningen och gå lös på mig med sin mandau. I dryga tjugu minuter höll han på, rörde sig med samma spänst som en tjugoåring, hoppade och skrek och gjorde krumsprång och högg hål i luften med svärdet och svepte det runt oroväckande nära min hals.

Hövdingen fick kung Gustafs foto.

Jag kom att tänka på en annan ungdomlig åtlöjaring, och då den sprallige gamlingen slutat, förärade jag honom ett fotografi av kung Gustaf i generalsuniform, "Sveriges sultan". Det fotot pryder nu hans kampong, och alla som komma dit få höra Penam Ban berätta om den jämngamle hövdingen i ett avlägset land, vilken trots sin höga ålder ännu med liv och lust ger sig på jakt in i skogen — ehuru inte på huvudjakt!

Dessa dajaker vid Sembakongfloden äro ett ganska lilla beryktat släkte, och det är inte utan vidare man får tillåtelse av holländska myndigheterna att ge sig in bland dem; de vilja inte, att några "olyckor" skola ske. Blott i femton år ha dajakerna här varit pacifiserade, och de holländska militärpatrullerna voro tvungna att utkämpa många blodiga strider, innan de fingo någorlunda bukt med dem.

Ännu kapas det naturligtvis då och då ett huvud, ehuru myndigheterna inte alltid få nys om det. Men kommer det till deras öron, sändes ögonblickligen en polispatrull in i urskogen på jakt efter mördarna. I detta avseende finnes med rätta ingen tolerans från holländarnas sida. Huvudjakten är inte någon heroisk sport. Det är mera sällan en dajak tar ett huvud i öppen strid; giftpilar från bakhåll och lömska överfall äro de metoder han framför allt använder.

I regel voro dajakerna efter Sembakongfloden inte vackra precis, men undantag fanns. I en kampong som hette Siméntabal såg jag så många, även efter västerländska begrepp, verkligt nätta och välskapta kvinnor, att det hade räckt till en hel, förtjusande balett, och männen där voro kraftiga och hade ett öppet, trevligt utseende. Men reniiga voro de absolut inte och luktade illa gjorde de, då samtliga hade härsken kokosolja i håret för att ge det glans. Många gamlingar, som jag träffade i länghusen efter Sembakongfloden, hade helt upphört att bada och tvätta sig, antagligen — av färgen att döma — sedan flera år tillbaka, och jag såg småbarn, som led av frambosians fula sår, vilka ej badats på fem, sex månader. Följden av denna bristande hygien är också, att en hel del sjukdomar grassera bland dajakerna. I många kamponger hade var och varannan hudeksem eller skabb. Jag hade alltid fullt schå att ge dem injektioner och mediciner och — tvål! Och ge dem det rådet att också använda tvålen att tvätta sig med och inte, som de vanligtvis göra, tvåla in sig **efter** badet för att lukta gott!

Glupska hundar äto bananer.

Dajakernas hundar äro ett särskilt kapitel. I varje länghus finnas otaliga mängder av magra hundar, långt ifrån rumsrena. Ibland börja alla på en gång utan någon förklarlig anledning att tjuta — en lyckarnas allsång, klagande och disharmonisk. Och när de inte tjuta, så slåss de. Varje ögonblick hör man gnäll och skall och läskna morranden. Det är i regel om matbitarna de komma ihop sig, ty det är sällan de få äta sig mätta. När de hjälpt husse att ta rätt på ett vildsvin, blir det ett riktigt kalas förstås, men långa tider få de nöja sig med de ben och matrester, som dajakerna slänga åt dem. I några kamponger jag besökte voro hundarna bara skinn och ben. För att inte svälta ihjäl ha de mäst lära sig att äta frukt, och jag fick här för första gången i mitt liv se hundar glupskt kasta sig över bananer. Men trots denna dåliga behandling av sina ovärderliga, fyrbenta jaktkamrater tyckas ändock dajakerna hålla mycket av dem.

En dag under flodfärden såg jag någonting, som en smula påminde om dajakernas dödshus, där de avlidnas ben placeras i stora krukor. Samma färggranna tygstycken, upphängda på stänger, lyste emot oss, men själva huset fattades. När vi kommo närmare, upptäckte jag ytterligare en egendomlighet. På en rottingvidja hade ett trettiotal underkäkar av vildsvin hängts upp. Av mina dajaker fick jag förklaringen. Här hade en mycket modig hund dödats av ett vildsvin och fått sin grav och ärades och sörjdes nu nästan som en avliden människa.

Mina bytesvaror hade en strykande åtgång. Dajakerna vid Sembakong förfärdiga en mängd vackra saker, framför allt flätade rottingarbeten, och mot tobak, salt, tyg, pärlor, speglar etc. lyckades jag förvärva en mycket bra samling etnografica. Vad de hade svårast att skiljas ifrån var sina amuletter, vilka voro de mest skiftande och underliga ting: panterns långa rotänder, noshörningens oxeltänder, konstigt vuxen rotting, ovanligt formade stenar, musselskal från havet, uniformsknappar (det är lätt att tänka sig, hur de hade fått tag på dem!), gamla mynt och stora, vackra agripärlor.

Hos dajakerna har allting själ — även döda ting som stenar, pärlor och krukor — och man bör behandla allt man vill förvärva med tillbörlig aktning, så att dajakerna se, att det kommer i goda händer.

Var finns folket med underskona kvinnor?

Vid Siméntabal, kampongen med de nätta kvinnorna, lade jag upp en depå av proviant för återfärden, och när jag sedan hade kommit så långt uppför Sembakong som det var möjligt att färdas i kanot, lade jag upp nästa depå och betalade och tog adjö av alla mina mannar utom min "väpnare" Awang och tvenne malajer, vilka talade flera dajakdialekter och sålunda voro mig till stor hjälp.

Nu gällde det att med apostelhästarna ta sig fram till det sällsamma folket med de underskona kvinnorna, som ryktet visste berätta om. Ganska snart hade jag, efter samtal med dajaker från övre Sembakongfloden, kommit på det klara med, att det folk jag sökte ej var detsamma som "krajanfolket", vilket jag först hade trott. Krajandajakerna äro av samma stam som den, vilken den bortgångne svenske forskaren dr Eric Mjöberg träffade på len brittiska delen av Borneo och som han kallar kalabiterna. De äro utbredda över ett stort område i det inre av ön och den skildring av krajanfolket som Sembakong-dajakerna gåvo mig, stämde väl överens med dr Mjöbergs av kalabiterna. De leva i byar med upp till 200 själar i ett länghus, de äro det enda folkslag på Borneo som ha irrigerade risfält, de äta med särskilt stor förtjusning råttor och både män och kvinnor äro synnerligen fula med ovanligt platta näsor och utstående öron.

Awang, som många gånger hade hört talas om huvudjägarstammen med den kvinnliga fägringen, menade att vi i stället skulle finna den mellan Sembakong- och Sesajapflodens övre lopp, ett otillgängligt och okänt land, och alltså beslöt jag mig för att styra kosan dit. Hur den färden avlöpte, skall jag berätta i nästa rapport.

Rolf Blomberg.

03-0018.4

03-0018.3

ROLF BLOMBERG klar att anträda sin äventyrsfärd.

Till Borneos okända inre

VÄRLDEN RUNT
med St.-T:s reporters

Upptäcktsresanden Rolf Blomberg är nu framme vid kusten av Borneo, till vars hemlighetsfulla inre han ensam ämnar tränga in på sin med bistånd av St.-T. utrustade film- och samlarexpedition. Här skildrar han sin ankomst och sitt sammanträffande med en svensk jägmästarfamilj, som funnit sig väl tillrätta i den tropiska vildmarken, där det ena äventyret avlöser det andra. Snart går den djärva färden vidare, och St.-T:s läsare kunna motse nya rapporter från den unge svensken.

Lilla Anita, sexårig svenska, lär sin landsman malajiska — svensk jägmästare ger råd för strövtågen genom djungelön, där huvudjägare och vilda elefanter leva.

NOENOEKAN, Borneo, 1 juni.

Efter nära två månaders resa har jag nu anlänt till den djungelklädda, paradiskt vackra ön Noenoekan, där den svenske jägmästaren Eric Lundqvist har sin trevliga bungalow bland susande kokospalmer. Från husets stora veranda, där jag sitter och skriver, hör jag Celebessjöns eviga dyning skummande slå mot stranden, och i väster ser jag de blå bergen på Borneo resa sig i böljande linjer över havet. Så är jag då äntligen vid porten till detta lockande land, dit jag så småningom skall styra kosan för att försöka finna ett sällsamt folk, som säges leva i de inre, outforskade delarna.

Upptill t. v. familjen Lundqvists bungalow i härliga kokospalmers skugga; därunder jägmästarens timmerhuggare i aktion på Noenoekan. — T. h. jägmästare Lundqvist med sin dajak-medhjälpare.

Vad allt kan inte dölja sig på en jätteö som Borneo? Den ligger här som en värld för sig, nästan lika stor som hela Skandinavien, svårtillgänglig och hemlighetsfull. Att ensam bege sig upp till öns medelpunkt, varifrån bergskedjor på 3—4,000 meters höjd stråla ut åt alla håll, är ett invecklat företag. Som väl är, ha emellertid de holländska myndigheterna, ty jag befinner mig inom den nederländska delen av ön, varit synnerligen älskvärda, de ha välvilligt förhört sig om mina planer och gjort allt för att underlätta resan.

Medan jag förbereder mig för färden och lär mig infödingsspråk, är jag gäst hos jägmästare Lundqvist. Min värd har själv strövat omkring i det inre av de ofantliga djungelön, ofta många månader i sträck, och kan alltså bättre än någon annan ge mig värdefulla råd och anvisningar. Större hjälp för starten kunde jag aldrig få. Och i mina ansträngningar att snabbt lära mig malajska får jag bistånd av en liten sexårig flicka med blåa ögon och gullgula lockar, som heter Anita. Hon och hennes mamma, en syster till jägmästare Lundqvist, fru Sönnerberg, ha varit på Noenoekan i hela två år och trivas underbart, trots att de båda fått känning av malaria och att det då och då hänt, att de hittat en skorpion i sängen eller varit tvungna att avliva en orm, som listat sig in i sängkammaren.

Fru Sönnerberg är en skicklig konstnärinna och har gjort en mängd utmärkta målningar härifrån. Än sitter en graciös danserska modell, än en ful, tatuerad dajak med ett halvt kilo kopparringar i de genomskurna, utsträckta örsnibbarna. Det är ett underbart porträttgalleri i hennes skissböcker. Lilla Anita har små svartögda, lekfunhylta malajbarn till lekkamrater, och talar liksom sin mamma malajiska flytande. Men nu måste hon snart resa tillbaka hem till Sverige för att börja skolan, vilket hon inte alls tycker är skojigt, då hon ju inte får ta med sig sina malajska lekkamrater och den tama hjorten och den lustiga lilla apan. Vad säger ni svenska barn om det?

Åtta år av romantik och äventyr.

På kvällarna, medan cikadorna hålla konsert och eldflugorna dansa omkring bland de doftande, tropiska blommorna i trädgården, brukar jag sitta här på verandan tillsammans med jägmästare Lundqvist och lyssna, när han ger mig några glimtar från sina åtta år i Nederländska Indien. Det är romantik och äventyr, vackra bilder från infödingarnas liv — de äro jordens lyckligaste människor, säger jägmästare Lundqvist — och rafflande berättelser om spännande buffeljakter och farliga forsfärder.

Till Borneos okända . . . (forts.)

Från en nattlig jakt på Borneo: den svenske jägmästaren med en fälld hästhjort.

Det lundqvistska hemmet bär också syn för sägen; väggar och golv äro fyllda av stältliga trofeer och sällsynta etnografica. Jägmästare Lundqvist själv bär också syn för sägen för den delen; ett stort ärr på hans ena ben visar var ett vildsvin bekagat sätta sina betar, ett ärr på armen var en pytonorm borrat in sina tänder.

— År 1920 kom jag och en annan svensk jägmästare ut till Nederländska Indien, berättar Eric Lundqvist. Det var ingen uppmuntrande början; redan efter några månader var min kamrat död, mördad av en vansinnig malaj, en amokl öpare. Jag befann mig i holländska statens tjänst och efter ett par månader på Java sändes jag till ön Bangka för att fastställa gränser för kronoskogar. Där fick jag se skogar, som kom ett jägmästarhjärta att klappa . . . med jätteträd på över 70 meter! Jag fick också stifta bekantskap med malaria och blodiglar, med krokodiler och pytonormar. Men jag trivdes i alla fall — det var ett härligt fritt liv i urskogen, och malajerna äro ett underbart folk, som jag genast kom att älska.

Jag lärde vidare känna ett egendomligt folkslag, som av malajerna kallas för "orang-laoet" — det betyder "havsmänniskorna". Dessa tillbringa hela sitt liv på havet i små segelbåtar, vilka de aldrig lämna. De äro svarta i huden och ha knoligt hår, och deras språk är egendomligt och har ingen likhet med malajiskan. De leva av fiske och av att harpunera sjökor och krokodiler. Jag följde ofta med dem i deras båtar och fick på så sätt en liten inblick i deras egendomliga sedvänjor. Jag fick t. ex. se, hur de som bevis på gott kamratskap kastbytte fruar, när två båtar möttes. Därför vet heller ingen, vem som är hans mor, man vet endast i vilken båt man är född.

"Jag levde själv som en dajak . . ."

Efter två intressanta men ansträngande år på Bangka sändes jag på 1½ år till Borneo, och under denna tid hade jag mina mest oförglömliga upplevelser hos infödingarna. Jag bodde bland dajaker, f. d. huvudjägare, som voro förbjudna av holländarna att gå på huvudjakt. Jag levde själv som en dajak, gick omkring klädd som en dajak och deltog i deras jakter på buffel och vildsvin, beväpnad med blott ett spjut — samtidigt som jag naturligtvis måste arbeta hårt för att taxera skog. Det var en härlig tid och jag längtar ofta tillbaka till dessa trakter. Om jag inte hade mitt arbete att sköta, skulle jag med förtjusning följa med er till det inre . . . lyckliga människa!

Nästa jobb blev på Sumatra, där jag vadade omkring i sumpmarker i ett halvt år, vilket var mindre trevligt. Men så kom jag åter tillbaka till Borneo, nu inte längre i holländska statens tjänst utan i ett privat bolag. Jag har nu vistats här i fyra år.

När jag kom hit till Noenoekan för att starta "Noenoekan Timber & Trading Company" var allt orörd djungel, och i två år var jag ensam vit på ön. Jag började med åtta malajer — nu sysselsätter kompaniet tio européer och ungefär tusen färgade malajer, dajaker och kineser — och vi ha kommit upp i en exportsiffra av 5.000 kubikmeter virke i månaden, därav 1.500 sågat.

— Några svårigheter med arbetarna?

— Ja, det kan vara rätt besvärligt ibland. Kinesiska kulis äro goda arbetare men bråkiga. Häromdagen måste jag skicka bort två, som började kontra. Man kan aldrig lita på dem. I några kolgruvor här i närheten slog kineserna ihjäl alla vita. Men jag vidtar mina speciella försiktighetsåtgärder. Jag har anställt en massa dajaker, som intet hellre önskar än att få hålla dem stången.

De kommer ibland och frågar mig, om jag inte vill ge dem tillåtelse att skära huvudet av någon, som de inte tycker om. Skulle kineserna försöka ställa till med dumheter, behöver jag bara ropa på mina dajaker, så blir de så glada som barn på julafton över att få svänga sina parangar. Det låter kanske litet drastiskt, men det är nödvändigt att ställa dem mot varandra.

Holländarna och infödingarna trivas bra ihop.

— Och hur är holländarna som chefer?

— Verkligt bra. Det vittnar ju om stor företagsamhet och framåtanda att satsa alla de pengar, de gjort, för att exploatera denna ö, när de sett hur många liknande företag som gått i putten. Holländarna har synnerligen goda egenskaper som affärsledare och förstår att föra en utmärkt kolonialpolitik, som alla parter är nöjda med, inte minst infödingarna.

— Även dajakerna, som inte får gå på huvudjakt?

— Tja, åtminstone tror jag den mindre modige känner det som en lättnad att inte behöva kasta ett huvud för den kvinnas fötter, vilken han älskar. Men nog kliar det i fingrarna på de djärvaste, och — nog tycker kvinnorna, att det är skräp till karlar nu för tiden.

Till sist vill jag berätta, att vi häromdagen fingo besök av en herre, som hälsade oss på svenska. Det var en schweizisk bergsingenjör, som kom från det inre av Brittiska Nord-Borneo, där han upplevt fantastiska äventyr med vilda elefanter.

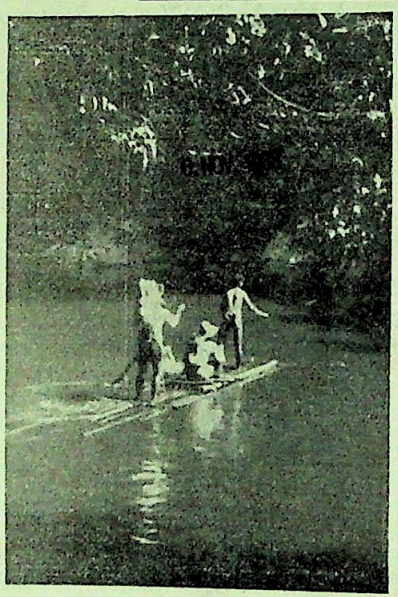
Han hade legat i Uppsala ett halvt år och talade utmärkt svenska. I två år hade han vistats på Grönland, och från isen och kylan reste han till Borneos tropiska solsken. Han föredrog den eviga sommaren, och jag förstår honom så väl!

Rolf Blomberg.

H. Tidningen 26 juni 38

Svensk filmar Borneos underland

Den unge svenske författaren och forskningsresanden Rolf Blomberg, som just rapporterat att han lyckligt genomfört sin långa expedition i jätteön Borneos okända inre, medför på sin resa i Holländska Indien full filmutrustning från S. F. Han har meddelat att han lyckats bra även med filmningen, och vi kunna alltså vänta nya kortfilmer av Blomberg, som ju tidigare fått beröm för sina "snegelbilder" från Sydamerika och Galapagosöarna. På Borneo har han haft underbart stoff för filmkameran. Vad djurvärlden har att bjuda, har Martin Johnson visat, och de egendomliga folkslagen har Rolf Blomberg kommit in på livet. Här ett av Blombergs provklipp från Borneo — djungelmystik, har han själv skrivit bakpå den suggestiva bilden av den mörka urskogsfloden med flotten. Som ett kuriosum kan nämnas att brevet till AB nått oss fyra dagar efter avsändandet från den lilla hamnstaden på Brittiska Nordborneo. Flygposten!

synnerhet som [illegible] gärna försummar ett tillfälle vara rolig på modets bekostnad.

För att gå vidare i texten så föredra 97 proc. Musse Pigg framför Silly Symphonies, medan lika många procent föredra färgfilm framför svart- och vitteckningar. Beträffande spelfilmer är det förresten av intresse att ta del av denna "smakordning":

Aftonbladet 6 nov 1938

7B–PB–RB03–0021

STOCKHOLMS-TIDNINGEN 7 aug 1938 S. bil

URSKOGENS KOLING

som FILM-STJÄRNA

Över t. v.: Rolf Blomberg har fått syn på "urskogens koling"

Närmast t. v.: Författarens teckning av näsapan. Under t.v.: Där näsaporna hålla till. I cirkeln: "Olivia" och "Lillan".

att Rolf Blomberg, sedan han blivit återställd efter en malariapers, kommer att fortsätta från Tarakan i Nederländska Indien inåt landet för att uppsöka djur och huvudjägare, infödingskultur och okultur. Denna resa kallas för Sembakongfärden:

Näsapan finns bara på Borneo — en färggrann "exotisk koling" som kan vifta med näsan och nu blir förevigad på film. — Djungelns Karl Alfred, Olivia och Lillan presenteras

av

ROLF BLOMBERG

Eftertryck förbjudes

NOENOEKAN, Borneo, 1 juni.

När jag för en tid sedan var ute på jakt, stötte jag ihop med en mycket underlig kurre i urskogen: en exotisk koling! Han hade en näsa, som var mycket större och rödare än någon av de Albert Engströmska kolingarnas; de hade sett trubbnästa ut bredvid honom. Kolingen satt på en gren och höll en kvist i handen. När han fick se mig, släppte han kvisten, lade båda händerna i kors över sin tjocka mage och — viftade med näsan! Ja, han faktiskt viftade med sin ofantliga, illröda näsa, [illegible] den upp och ned som en snabel, [illegible]kunde inte återhålla ett gapskratt, [illegible] misshagade kolingen, varför han [illegible] klumpigt skutt över till ett annat [illegible]träd.

[illegible] var Nasalis larvatus, näsapan, [illegible] jag träffade för första gången och [illegible] jag genast utsåg till stjärna i en [illegible]de kortfilm. Jag är övertygad [illegible]t han kommer att göra succés, ty [illegible] väl den mest skrattretande, gro[illegible] varelse, som skapats av Vår [illegible] Jag skulle velat se gubben Noak [illegible] näsapan med fru kliva ombord på [illegible] Den gudfruktige hedersmannen [illegible] säkert gott och blickade lite [illegible]de upp mot himlen och tänkte i [illegible]samma sinne: Vår Herre kände sig allt bra uppspelt, när han skapade dom där...

Näsapan finnes blott på Borneo, och här endast efter kusterna och floderna, där ett visst slags träd växer. Perepat kallas det på malajiska och ser ut som mangrove men saknar mangrovens styltrötter. Vanligtvis tidigt på morgonen och mot aftonen komma näsaporna ner till stranden, där dessa träd förekomma, och sätta i sig i otroliga mängder av de saftiga men beska bladen. Framför allt älska de de små, spröda bladskotten. Man kan lätt se, i vilka trakter aporna bruka uppehålla sig, ty där ha de på många platser gått så hårt åt peréträden, att dessa dött och stå där lövlösa och vita. Efter avslutad måltid återvänder näsapan med en tjock, rund mage in i urskogen, där han på en trädgren i lugn och ro smälter maten och filosoferar över livet.

De största apsaporna bli ungefär en och en halv meter långa, varav något mer än hälften kommer på svansen. Ju äldre de bli, desto större näsor få de, och de riktigt gamla hanarna ha verkligt praktfulla kolingnäsor. Min bifogade skiss är ingen karikatyr, utan ett porträtt. Näsan och dess vackra röda färg kommer liksom visdomen med åren, och näsapungarna ha bara små ynkliga, bruna grisitrynen, vilka dock ge dem ett nästan lika lustigt utseende som de äldre. En färggrann hårbeklädnad — i rött, rödgult, gult och grått — gör, att man lätt upptäcker näsaporna i grönskan, och som de inte äro särskilt skygga, kan man komma dem rätt nära in på livet. Jag hoppas därför med min filmkamera kunna veva ihop åtskilliga meter rolig film av dem.

Om näsapans liv i fritt tillstånd vet man mycket litet, och de forskare, som lämna upplysningar därom, ha givit synnerligen motsägande uppgifter och ha begåvat de långnästa varelserna med en hel del egenskaper, som de inte [illegible]. Man har inte heller kunnat studera dem närmare i fångenskap, då de inte låta hålla sig i bur, utan snart dö. Ingen zoologisk trädgård i Europa har någonsin haft en näsapa. Hos Hagenbecks i Hamburg, som jag besökte på min utresa, ställde man sig också ganska tvivlande inför mina planer att fånga några näsapungar, försöka vänja dem vid annan kost och föra dem levande med mig hem till Sverige. Nå — försöka skadar aldrig, och därför utlovade jag, så snart jag kom hit till Noenoekan, 5 gulden för varje näsapunge, som dajakerna kunde skaffa mig. Fjorton dagar gingo, under vilka dajakerna gjorde stora ansträngningar att fånga dem, dock utan resultat.

Men en morgon, när jägmästare Lundqvist (som jag tidigare presenterat i St.-T.) och jag i en aktersnurra voro på väg hemåt från en nattlig vildsvinsjakt, fingo vi se en mängd näsapor i några perépattrad vid stranden. Säkert var det ett femtiotal apor. Det var högvatten, varför de yttersta träden stodo ute i sjön.

— Styr rätt in bland träden! ropade jägmästare Lundqvist till malajen, som satt till rors.

De intet ont anande aporna tittade först nyfiket på oss och sutto lugnt kvar, men när vi vord 15, 20 meter från stranden, togo de till flykten — till att börja med ganska sävligt, men när vi kommo närmare, panikartat. Med sina fulla, runda magar buro sig en del rätt klumpigt åt och trillade ner i vattnet och gyttjan med plask och plums.

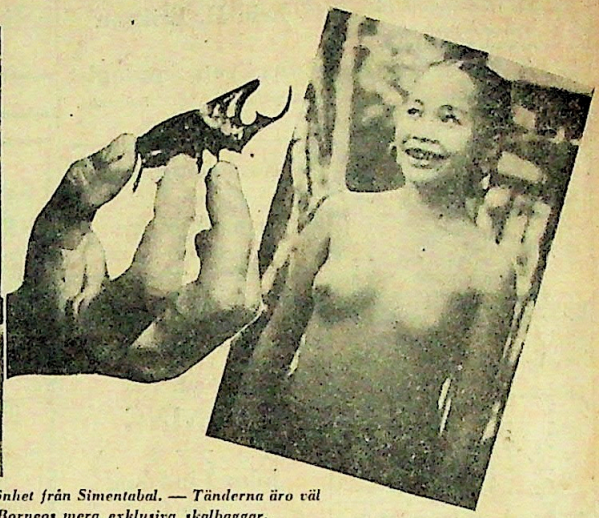
Då vi inte kunde komma längre in med båten, togo vi ett skutt ur den. Jägmästare Lundqvist stormade fram genom vattnet och leran, som ibland gick honom över knäna, i verklig sprinterstil mot en liten näsapa, som med ansträngning vadade in mot stranden. Just som apan hade räddat sig upp på fast mark och skulle sätta fart in mot urskogen, kastade sig Lundqvist med ett tigersprång över den. Han blev ett med gyttjan, men när han reste sig upp, drypande av smuts, såg jag, att han hade en liten trubbnosig apunge i famnen.

Själv hade jag sämre tur, då jag nästan fastnade i gyttjan, men de båda malajerna, som åtföljde oss, hade varit snabbare i vändningarna. Som två leende gubbar kommo de med ett soligt leende tillbaka med var sin näsapunge.

Det var en hane och två honor. Hanen är blind på ena ögat, och vi ha döpt honom till "Karl-Alfred" efter den starke sjömannen. En av honorna, som är jämnstor med honom, får naturligtvis heta Olivia, vilket ju är namnet på Karl-Alfreds själs älskade, och den andra lilla honan, som är den minsta av dem och den blygaste, ha vi döpt till Lillan. Redan samma dag vi fångat dem, åto de perépatblad med frisk aptit i sin stora bur, och dagen efter kom Karl-Alfred fram och tog blad ur handen på oss. Olivia och Lillan voro litet blygare och sutto i ett hörn med nedslagna ögon och höllo om varandra. Men nu — knappt en vecka efter det jag adopterat dem — är ingen av dem så särskilt blyg. De se ut att trivas, äta så magarna äro klotrunda, och jag tror inte, att de betrakta jägmästare Lundqvist och mig som något annat än näsapor — fast kanske lite missbildade och konstiga och ganska fula, eftersom vi inte ha några sådana där ofantliga näsor att vifta med.

I INBÖRDESFEJDENS URSKOGAR bland BORNEOS okända folk.

T. v. en liten expedition på Toelifloden och t. h. en ung skönhet från Simentabal. — Tänderna äro väl svarta ur europeisk skönhetssynpunkt. I mitten en av Borneos mera exklusiva skalbaggar.

en den 14 November 1938

03-0022

Pörlags Nisse Stria 10/12

Högkvarter hos huvudjägare, av *Rolf Blomberg*. Kortfattat och presentabelt. Fyllt och roligt skriven, numerat tillförsedd.

Världen runt med St.-T:s reporters.

Forskningsresanden Rolf Blomberg fortsätter i dag sin skildring av den expedition han för St.-T:s och S. F:s räkning företagit på jätteön Borneos okända inre. Med 28 bärare drog han in till det romantiska höglandet och genom viltrika djungler, där han träffade sällsamma folkstammar. Samtidigt med att denna skildring nått St.-T., har Rolf Blomberg sänt en rapport till Statens etnografiska museum i Stockholm, av vilken framgår att den oförfärade unge svensken lyckats få mycket vackra vetenskapliga samlingar mitt under alla äventyren och strapatserna.

TARAKAN, Borneo, i nov.

Man skall inte diskutera smak. Vad som är vackert hos Borneos dajaker behöver ju inte vara vackert i en svensk ung mans tycke. Vi västerlänningar äro t. ex. måna om att ha så vita tänder som möjligt, dajakerna färga sina kolsvarta. Vi anse, att en plattnäsa är ganska ful, dajakerna att en vit man, som efter våra begrepp har den mest välformade näsa, ser enbart komisk ut, i hög grad liknar en näsapa. När jag för att skryta med hur stiliga de vita kvinnorna äro, visade dajakerna i det inre av ön ett fotografi av en verkligt

Urskogsköna och rekordfula.

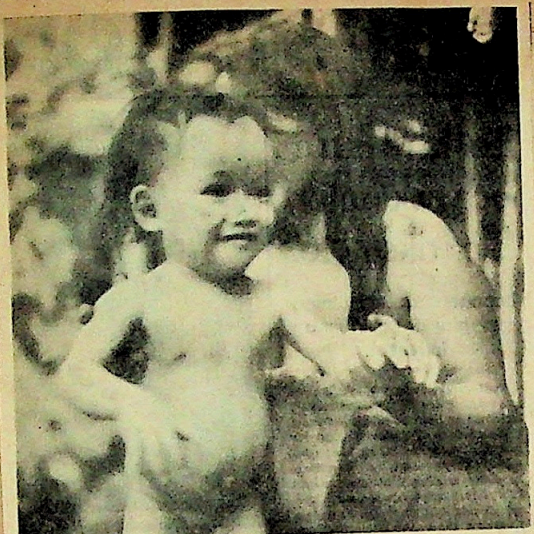
Sju hack i svärdet — sju huvuden tagna.

skön filmskådespelerska, filmade de och förklarade, att något så fult hade de då aldrig skådat . . .

Det är därför inte uteslutet att ett av de folk jag påträffade under min långa urskogsvandring i Borneos högland kunde vara folket med de underskönа kvinnorna, som ryktet vetat berätta om. Kanske är denna stam en prydnad för mänskligheten enligt dajakernas tycke, ehuru jag själv anser mig komma sanningen närmare, om jag säger, att jag fann — öns fulaste folk! I rättvisans namn vill jag genast tillägga att jag även kom i kontakt med efter våra begrepp vackra människor, och särskilt kvinnorna kunde vara som en upplevelse av primitiv skönhet i all sin smidighet och grace.

Från en plats vid namn Loembis vid Sembakongflodens övre lopp startade jag med en hel bunt bärare en dag i mitten på augusti för att försöka ta rätt på dessa sällsamma dajakstam

(Forts. sid. 8, spalt två)

Två dajaktöser — näpna barnungar finns det ändå jorden runt!

03 002212

Rolf Blomberg på

mar. Vi gingo i sydlig och sydostlig riktning, klättrade över den ena höjden efter den andra och fingo stifta intim bekanskap med blodiglar. Det fullkomligt krälade av dessa obehagliga och äckliga små djur, och våra ben voro ständigt blodiga efter deras bett. Det fanns två olika arter; en liten mörkbrun, som höll till på marken och framförallt sög sig fast på fötter och ben, och en större grön, som satt och lurade i buskar och på plantor och placerade sig var som helst på kroppen. Ljuvliga små varelser . . . Vad tänkte Vår Herre på, när han skapade dem? Att människan blir stark genom prövningar . . .?

Nå, de efterhängsna blodiglarnas attacker betydde inte så mycket, man njöt dock i fulla drag av denna urskogsvandring. Naturen var storslagen och djungeln riktigt sjöd av liv. I de kristallklara små bäckarna och floderna, som muntert vindlade sig fram mellan höjderna, släckte vi törsten och togo uppfriskande dopp, och skogen var full av de läckraste frukter — stora och små, röda och lila och gula och gröna och orangefärgade . . . På många år hade det inte varit så gott om frukt, berättade dajakerna, som denna tid nästan uteslutande levde därav. Varje kampong vi kommo till fullkomligt stank av durian, den mest illaluktande och mest omtyckta av Sundaöarnas tusende frukter. Jag ryggade först tillbaka för den vämjeliga doften, men så småningom lärde jag mig att äta durian, ehuru aldrig med någon större förtjusning. Men med tiden kommer jag att bli galen i den, det går alltid så, förklarade Awang. Och det måste ju vara något visst med durian, eftersom t. o. m. rovdjuret tigern blir vegeterian, när han får tag på den.

Snart hade vi en veckas vandring bakom oss, snart fjorton dagars, men av det underskköna folk, som jag hoppades finna här, såg jag inte ett spår. Tvärtom voro de dajaker vi besökte i mitt tycke alldeles ovanligt fula och degenererade. De hade breda ansikten, så platta näsor, att man hos en del bara såg två näsöppningar, deras hår var tovigt, och eksem och skabb, frambosia och andra infektionssjukdomar vanställde dem ytterligare. Smutsiga voro de över lag. I flera kamponger träffade jag också sinnessjuka människor. Man blev helt dyster till sinnes, när man direkt från den tjusande, livfyllda urskogen — den smidiga panterna och den graciösa kidjanghjortens hemvist — kom in i ett dajakhus och såg dessa arma varelser, såg människan, som skulle vara det högsta av alla skapade väsen . . .

Kanske för att hjälpa upp sitt utseende lite buro kvinnorna här masser av halsband, armband och band med stora pärlor kring huvudet och midjan — vackra gamla pärlor och dyrbara pärlor; somliga hade kostat dem en hel vattenbuffel. Och männen, åtminstone en del av dem, sköttade med stiliga huvuddjägarsvärd med många påhängda skalpar. På ett svärd jag bytte till mig fanns sju hack i bladet just vid fästet. Jag frågade, vad det betydde.

— Att sju huvuden har tagits, fick jag till svar.

— Och har du slutat att slå huvudet av folk nu? frågade jag samme dajak.

Ett ganska otrevligt filn var hans enda svar.

Jag träffade flera dajaker här, som med stolthet talade om, hur många huvuden de tagit, och som beklagade, att de vita härskarna ville sätta stopp för denna ädla sport, som var så nödvändig för att risskördarna skulle bli stora, skogen rik på vilt, floderna fulla av fisk, äktenskapen fruktsamma och vädret vackert.

Jag beslöt att vända norrut igen och marschera tillbaka till Loembis. Det blev för mig en ansträngande tur, ty jag fick åter ett svårt malariaanfall, som alldeles tog musten ur mig. Den lilla stig, som vi följde (när vi inte slogo oss fram genom stiglös djungel), klättrade upp över stora höjder, bevuxna med ofantliga trädormbunkar och ofta insvepta i moln, och frustande som lokomotiv segade vi uppför branterna. Vi fingo ibland lön för mödan. När det var klart väder, hade vi från en del toppar den mest vidunderliga utsikt, ságo de urskogskläddda, blånande höjderna miltala omkring oss och små floder, som silverglittrande slingrade sig fram långt under oss.

Äntligen ett folk av vild skönhet!

Efter en tids uppehåll i Loembis, där jag ökade ut mina samlingar av djur, återvände jag med två stora kanoter till kampong Siméntabal, där jag lagt upp en depå. Floden var nu efter en tids regn bred och stor och grumlig, och väldiga träd, som ryckts loss av högvattnet, kommo flytande med strömmen. Ett par vattenfall, som vi passerat på färden uppför Sembakongfloden, existerade nu inte längre. Det blev en ganska tjusig och vådlig färd, kanoterna sköto fram som racerbåtar genom de dånande forsarna och blevo ibland till hälften fyllda med vatten. Vid ett tillfälle var det på håret att vi gingo runt.

Dessa forsar ha krävt många människoliv och bara ett par månader tidigare hade en kanot kantrat och tre dajaker omkommit. Men en sådan händelse gör inte de andra forsfararna försiktigare. Ogenerat ge de sig i väg med sina smala kanoter, när floden är som värst, och de tyckas närmast betrakta leken med döden som en god sport.

I Siméntabal blev jag bekant med andra dajaker, och hos dem kunde man verkligen upptäcka en sällsen skönhet, som nog kunnat sätta rykte igång. Aldrig skall jag glömma en ung vildinna, som var utomordentligt tilltalande i europeisk smak — när hon inte visade sina svartfärgade tänder. Hon hade något av urskogens blossande färg och hjortens smidighet över sin formfulländade gestalt, och under mitthenan log ett litet älskligt [illegible]

Efter en tid bar det av in i [illegible] igen. Färden gick mot norr, mot Toelitfloden, en biflod till Seboekoe — där jag hoppades finna noshörningar, elefanter och orangutanger. En dag slingrade sig en lång karavan iväg från kampongen, Awang och jag i spetsen och efter oss 28 bärare med ungefär 40 kilo var på ryggen. I sju dagar vandrade vi i en ciändig terräng genom de mest vilrika marker jag någonsin skådat. Här var det igen svårighet att förse folket med kött, trots att de kunde lägga in förfarande mängder. Två 75-kilos vildsvin satte 6 gladeligen i sig på en kväll och dessutom 15 kilo ris och åtskilliga kilo frukt.

Djurskyddet Tidning 25/11 38

Huvudjägarinstinkterna vaknade . . .

En dag upptäckte vi spår efter Sarawak-dajaker, vilka tydligen voro på jakt efter noshörning. Dajakerna från Sembakongfloden hata sina släktingar från Sarawak intensivt, och Awang och jag hade all möda i världen att hålla samman karavanen. Bärarnas huvudjägarinstinkter hade vaknat och hälften av folket försökte smita för att sätta efter de avskydda Sarawak-jägarna. Då vi slogo läger på kvällen fattades i alla fall fem dajakèr och infunno sig först nästa dag. Så vitt vi förstodo, hade de emellertid inte lyckats uppspåra Sarawak-dajakerna. Men från Toelitfloden skulle de ju återvända samma väg, och då kanske det fanns en chans . . .

På den tredje dagen av urskogsmarsch-

---

en råkade jag alinta på en hal klippa och dök handlöst ner i en liten flod. Jag höll någorlunda, men jag såg inte så fager ut efteråt. Mitt ena ben smällde jag i ordentligt, såret infekterades och det var med möda jag kunde halta fram till Toelitfloden, där jag tillsvidare måste ta igen mig i en dajakkampong.

Av dajakerna vid Toelitfloden fick jag nedslående nyheter om noshörningar och orangutanger. Bara för några år sedan hade de funnits talrikt i trakten, men nu voro de mycket sällsynta. De hade tjuvjagats av Sarawak-dajaker, vilka kommo från brittiska sidan och voro beväpnade med gevär. Dessa räknade det som en ärofull bedrift att skjuta de stora människoaporna, och en nedlagd noshörning betydde 500 dollar för dem, den summa som de kinesiska apotekarna betalade för näshornen, klövarna och tarmarna. Elefanter fanns det emellertid gott om, de hade för lite sedan varit ända fram till husen, men just nu hade hjordarna dragit sig norröver. I slutet på november, början på december väntades de åter, de visade sig alltid på bestämda tider.

Jag bestämde mig för att fortsätta norröver, men malarian ville inte släppa och benet läktes långsamt. Efter 14 dagar vid Toelitfloden beslöt jag därför att återvända till civiliserade trakter och ge mig in i urskogen igen först sedan jag blivit fullt återställd. I fem små, vingliga kanoter gingo vi nedför Toelitfloden till kampong Tinampak (där för två år sedan två javanska rottingsamlare fingo huvudena avhuggna — trevligt folk!) och här kunde jag byta ut de små farkosterna mot en stor kanot, bemannad med sex dajaker, i vilken jag fortsatte till Sebeokefloden och vidare hit till Tarakan, dit jag häromdagen anlände.

Om någon månad, då jag hoppas vara fullt all right igen, reser jag till Brittiska Nord-Borneo och ger mig uppför Segamafloden, där det är gott om elefanter och där "det sitter en orangutang i vartannat träd", efter vad en engelsman berättat mig. I brev från Segamafloden till St.-T. hoppas jag kunna meddela, att jag där lyckats med vad som inte blev mig förunnat nu: att föreviga "skogsmänniskorna" och Borneos Lunkentussar med min filmkamera.

Rolf Blomberg.

Huvudet högre än vanliga reseskildringar.

Rolf Blombergs nya bok: Högkvarter hos huvudjägare.

Rolf Blomberg.

Det har i pressen påpekats, att julboksafloden i år har ovanligt få reseskildringar att bjuda på. Man kan nästan tala om en brist — men det talet mister mycket av sin sanning, när "Högkvarter hos huvudjägare" nu släpps ut i marknaden. Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden på östsidan av Anderna, där Amazonfloden alla källflöden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översållad karta. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa trofeer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkännliga. Rolf Blomberg levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få europeer före honom. I sin nya bok "Högkvarter hos huvudjägare" berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. En äventyrlig seglats på Stilla havet och en resa genom Ecuadors högland ingå som andra intressanta partier i boken. Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf. Sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder, och det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran. Det är höstens stora prakt- och presentbok.

KRISTIANSTADS LÄNS TIDNING 1/12

HEMMA HOS HUVUDJÄGARNA.

Rolf Blomberg: Högkvarter hos huvudjägarna. Hugo Gebergs förlag.

Den unge författaren och forskningsresanden Rolf Blomberg har utgivit en ny reseskildring från Sydamerikas urskogar. Denna gång har han utvalt Ecuador till jaktmark för sin penna och kamera. Resultatet har blivit mycket lyckat. Författaren-presenterar ett underligt land och ännu underligare människor på ett spirituellt och trevligt sätt, trots att det är raffinade saker han har att berätta. Han har umgåtts mycket flitigt med de fruktade huvudjägarna, jibaroindianerna, som ha den för gäster och främlingar obehagliga sedvänjan att knipsa huvudet av folk, som äro förargelseväckande eller ha en uppsyn med kuriositetsvärde. För turister i dessa trakter gäller det i bokstavlig bemärkelse att inte tappa huvudet. Rolf Blomberg gjorde det inte. Han var för smart. Det rikliga och i många fall verkl. sensationella bildmaterialet vittnar emellertid om, att här var det äventyr på tillaste allvar. Många vita män, forskningsresande och äventyrare, ha sökt tränga in i de mystiska, svårtillgängliga trakterna kring Amazonflodens källflöden, men det är inte alla som kommit tillbaka.

För åtskilliga år sedan hände det, berättar författaren, att en tysk begav sig in i huvudjägarnas land för att med den för rasen karaktäristiska grundligheten utröna vildarnas tillvägagångssätt, när de krymte sina trofeer. De använda sig nämligen av en metod, varigenom de kunna förminska de avskurna huvudena till en knytnäves storlek. Tysken hördes inte vidare av men etter några år påträffades hans huvud i en kuriositetsaffär i Quito. Något misstag kunde inte gärna föreligga, ty den tyske forskaren hade rött skägg, röda mustascher och ett stort, yvigt rött hår. Vännen köpte — — —. Ja, det är förvisso ett underligt land.

Det är inte bara huvudjägarna, som ha obehagliga umgängesvanor.

De vita i dessa trakter äro inte Guds bästa barn, och om vildarna äro bångstyriga och grymma, så är den härskande klassen inte utan skuld härtill.

Rolf Blomberg har även använt sig av filmkameran, när han gick på jakt efter motiv och äventyr i huvudjägarnas land, och i. n. visas en av hans filmer som förspel på Röda kvarn.

Ch.

HUVUDET som INSATS

Av IVAR ARNÖ

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers. Kr. 7.50.

ROLF BLOMBERG.

De väldiga urskogsområdena kring Amazonflodens källor gömma alltjämt på åtskilliga av kartans få återstående vita fläckar. Det är till dessa jungfruligt lockande nejder den unge forskningsresanden Rolf Blomberg för oss i sin senaste bok, i vilken han skildrar sin andra färd till Ecuadors urskogsområden. Uppslaget till det hela var, att författaren en solig förmiddag i Panama stiftade bekantskap med en tsantsa — ett preparerat människohuvud — som salubjöds för 250 dollars. Det härstammade från jibaro-indianerna, huvudjägarna i Ecuador, och så var intresset väckt.

Nu startar man inte en sådan färd lika lättvindigt som en orientering i de svenska skogarna, och Blomberg hade åtskilliga svårigheter att övervinna, innan han slutligen stod klar att med sin lilla expedition ge sig in i de stora, okända skogarna, där han sedan kom att vistas nästan ett halvt år. Till färdkamrater hade han den danske brottaren och boxaren Henry Nielsen, en prima kamrat och en äventyrens man av renaste vatten, samt indianen Severo, "Puyos konung", som hade den ovärderliga förmånen att vara släkt med släkten till huvudjägarna. Färden gick delvis till fots "med värkande ben och härliga skavsår på fötterna", delvis i kanot längs den skummande Rio Pazana.

Det är fantastiska, stundom rent fascinerande scenerier, som rullas upp för resenärerna. Redan maten är skälligen unik, och som klok resenär tar författaren seden dit han kommer. Vad sägs om en matsedel, sådan som denna: Hors d'oevre — skalbaggar à la Severo, soppa — apbuljong, kötträtt — stekta alligatortarmar, garnerade med sniglar, dessert — bananer? För att nu inte tala om de oljiga, feta tayu-ungarna, som — till en början — blevo författarens älsklingsrätt. "Aldrig i hela mitt liv hade jag smakat något så gott", skriver han. Även indianerna satte stort värde på dessa läckra fåglar, och deras stora, nattliga fångstexpedition till den underjordiska grotta, där de höllo till, har gett stoff till en av bokens mest måleriska, stämningsmättade skildringar.

I det laget hade Blomberg redan fått kontakt med huvudjägarna och blivit väl mottagen av en av deras höfvdingar, som dock till en början var föga intresserad av sina gäster. "Han kammade sitt hår, hittade några små djur, som han sedan med välbehag åt upp, ordnade sina fläter, gäspade och tittade i taket." Men det hörde nu endast till mottagningsceremonierna och snart mjuknade han upp. Och sedan fingo resenärerna smaka på chichan, urskogsindianernas ganska rusande favoritdryck, jäst på yucarötter, som tuggas av kvinnorna. Det var väldiga kvantiteter av denna ädla dryck expeditionens medlemmar fingo hälla i sig för att komma på god fot med huvudjägarna. Men så var det också ett effektivt medel. Snart kommo de på verkligt vänskaplig fot med vildarna, deltogo i deras arbeten, jakter och festligheter, prövade på deras narkotica — ganska kusliga historier — och fingo t. o. m. filma dem. Tack vare detta kan han ge en verkligt förstående, roande och intim bild av sina vilda värdars liv, vanor och tänkesätt.

Rolf Blomberg är en respektlös och rolig berättare, som kryddar sin framställning med ett otal pittoreska och drastiska poänger. Bland reseskildrare står han i en viss särklass genom sin friska, glada syn på tingen, och man har inte ett ögonblick tråkigt i hans sällskap, vilket för övrigt St.-T:s läsare väl känna till — senast genom hans skildringar från Borneos inre. Man slukar hans bok i ett enda andedrag som en ovanligt spännande äventyrsberättelse. Och ändå har man ett välgörande intryck av, att han alltid håller sig på verklighetens fasta mark. Man behöver inte låta fantasien skena i väg, då man gästar dessa nejder, och hemfärden, som betänkligt kom att likna ett återtåg, gav alldeles tillräckligt av dramatisk spänning. Räddningen undan hämndlystna huvudjägare kom i elvte timmen, och författaren, som redan i feberdrömmar sett sin tsantsa, väl försedd med gnetter, utbjuden till salu, fick i sinom tid ombord på atlantångaren höra radion berätta om bombarderingen av spanska städer. "Så var jag då åter på väg till civiliserade trakter."

Bilderna äro enastående. Rolf Blomberg hanterar kameran minst lika väl som pennan, och aldrig har väl ett naturfolk råkat ut för en förnämligare hovfotograf. Ej mindre än 144 ovanligt vackra, karakteristiska och belysande fotografier illustrera och bestyrka framställningen.

W. SWAHN

PER WESTERLUND

ROLF BLOMBERG

Världen runt med St.-T:s reporters

Under denna populära serie komma under december många höginteressanta artiklar att inflyta. Waldemar Swahn kommer att från Sydamerika skriva om sina iaktagelser och upplevelser. Rolf Blomberg och Per Westerlund — julens båda succéförfattare — fortsätta sina skildringar från Österns sällsamma länder.

Stockholms Tidn.
27 Nov. 1938
03-0025

FB-RR-PERS-0026

STOCKHOLMS-TIDNINGEN Torsdagen den 17

Amuletter och elddon från Borneos djungler.

Rolf Blombergs forskningsresa ger Etnografiska museet värdefulla nyförvärv.

—Jag har färska underrättelser från Rolf Blomberg, och det är med särskild glädje jag tagit del av dem, eftersom den djärve svenskens strövtåg i Borneos djungler i sinom tid även kommer oss tillgodo i form av värdefulla nyförvärv.

Det är Etnografiska museets chef, professor G. Lindblom, som på detta sätt uttrycker sin tillfredsställelse över en givande forskarinsats bland föga kända stammar på sydliga breddgrader. I ett brev till professor Lindblom nämner Blomberg, att han fått ihop en ganska fullständig samling etnografica från gelang- och potokdajakerna vid Sembakongfloden och Seboekoefloden.

—. Dessa dajaker äro mycket degenererade och kunna inte jämföras med de kulturellt mera högtstående kenyahdajakerna, vilka dr Mjöberg bl. a. besökte. Mina samlingar, säger han, kunna alltså inte uppvisa sådana dekorativa saker som dansemaskerna, sköldarna och träbelåtena från Apo Kayan. Å andra sidan tror jag ej att så många forskningsresande ha ägnat mina smutsiga och fula dajaker vid Sembakong något intresse, och jag använde mina bytesvaror med framgång hos dem.

I Blombergs samlingar finnas olika modeller av dajakasvärd, knivar, blåsrör med pilkoger, ett slags långa, vackert utsirade bambustavar, med vilka man vid rissådden petar hål i jorden, massor av rotting- och bambuarbeten, flätade, t. ex. korgar, mattor, ett slags bickor, hattar i olika modeller för både män och kvinnor och små saker. Vidare har han rökpipor, musikinstrument, elddon, fiskeredskap, tobaksburkar av bambu och flätad rotting (många modeller), mängder av halsband, armringar och bendito, band som kvinnorna ha om midjan, dels av rotting, dels av pärlor, amuletter, medicinер, klädesplagg och tyg av bark, fibrer från vildbanan o. a., vävredskap, båtmodell, "stjärtskydd" m. m. Kort sagt, en lovande upptakt till det vetenskapliga samlingsarbetet i dessa undangömda delar av världen.

Blekinge Läns Tidn. 8/12

Huvudet högre än vanliga reseskildringar.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Med 48 planscher. Hugo Gebers förlag.

Det har i pressen påpekats, att julboksfloden i år har ovanligt få reseskildringar att bjuda på. Man kan nästan tala om en brist — men det talet mister mycket av sin sanning, när "Högkvarter hos huvudjägare" nu släpps ut i marknaden. Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden på ostsidan Anderna, där Amazonflodens alla källflöden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översållad karta. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa troféer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkännliga. Rolf Blomberg levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få européer före honom. I sin nya bok "Högkvarter hos huvudjägare" berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder och egendomliga upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. En äventyrlig seglats på Stilla havet och en resa genom Ecuadors högland ingå som andra intressanta partier i boken. Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf. Sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder, och det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran. Det är höstens stora prakt- och presentbok.

Göteborgs Morgonpost 10/12

Trevlig reskamrat

Rolf Blomberg är en trevlig reskamrat på färden till huvudjägarnas land i Ecuadors urskogar. Högkvarter bland huvudjägare är titeln på hans julbok, som är värd ett högt betyg för fart, livfullhet och medryckande berättarkonst. Blomberg är också filmare och fotograf. Ett stort antal bilder illustrera berättelsen på ett utomordentligt sätt.

—e.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter bland huvudjägare. Gebers.

Uppsala 13/12

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers.

Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden, där han hälsade på hos huvudjägarna, de s. k. jibarojndianerna. Författaren levde nätt bland dem, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester och blev så förtrogen med dem som få européer före honom. Han berättar livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder och egendomliga upplevelser och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. Boken är illustrerad med en mängd utmärkta och intressanta bilder.

G.

03-0028

03-0029

FB-RR-RNO3-0021-31
FB-RR-RNO3-0021-1

Dagens Nyheter 15/12

Ung svensk i blandat sällskap.

Högkvarter hos huvudjägare. Av Rolf Blomberg. Gebers. Häft. kr. 7:50.

Rolf Blomberg.

Geograferna ha rätt länge betecknat Sydamerikas väldiga, mer eller mindre outforskade vidder såsom den vita rasens slutliga stora reservoar. Det börjar bli alltmera trångt om utrymmet i de civiliserade delarna av jordklotet. De kända fynden av diverse nyttigheter börja bli överexploaterade, och kampen för tillvaron hårdnar i motsvarande mån. Men i Sydamerika finnas ännu väldiga vita fläckar på kartan. Där återstår ännu mycket att upptäcka och, med all sannolikhet, att utnyttja. Där finns gott om armbågsrum för djärva och företagsamma män, för folk av samma virke som conquistadorerna — och kanske med samma grad av hänsynslöshet.

Åtskilliga svenska och nordiska forskare ha i vetenskapligt syfte sökt tränga djupare in på den latin-amerikanska kontinenten än andra gjort före dem: Nordenskiöld, Bolinder, Karsten, för att nämna ett par. En annan ung svensk har under de senaste åren gjort sig bemärkt genom äventyrliga och strapatsrika men resultatrikt genomförda forskningsfärder till Sydamerikas ekvatoriala områden. Det är Rolf Blomberg, en son till arkitekten och författaren David B. (och räknande släkt även här i Sundsvall). Han har två gånger besökt de märkliga Galapagosöarna och därifrån fortsatt vidare in i de väldiga urskogsområden öster om Andernas bergskedja, vilka ligga under den rätt lindrigt civiliserade republiken Ecuadors lydno och där Amazonflodens källsystem grenar upp sig. Sin senaste resa, för ungefär halftannat år sedan, har han skildrat i den nyss utkomna, utomordentligt lyckade bok, som bär den betecknande titeln »Högkvarter hos huvudjägare».

Där, djupt inne i den ecuadorianska urskogen, med huvudkvarter i Andoas vid Rio Bobonazas och Rio Pastazas sammanflöde, tillbragte han, med danske Henry Nielsen som ende vit följeslagare, några sällsynt spännande och intressanta månader såsom ärad gäst hos jibaro- (el. jivaro-) indianerna.

Dessa indianer äro särskilt beryktade för sitt ivriga fasthållande vid den bland åtskilliga naturfolk praktiserade seden att hemföra sina i strid dödade fienders huvuden såsom trofeer. Dessa konserveras enligt en särskild metod med användande av het sand efter avlägsnandet av kraniets ben. Härigenom krympas huvudena till storleken av en apelsin eller mindre, allt under det att anletsdragens form något så när bevaras genom knådning. De hemska trofeerna, tsantsas kallade, äro synnerligen högt skattade av infödingarna, vilka tillskriva dem bl. a. en magisk kraft. Myndigheternas ansträngningar att få bukt med trafiken ha tydligtvis ännu långt ifrån krönts med framgång. Jämväl förekommer numera en mycket livlig kommers med de makabra dyrgriparna, varvid materialet dock synes vara i stor utsträckning förfalskat. Jibaroindianerna själva skilja sig troligen icke frivilligt från sina reliker.

I detta rätt spännande sällskap installerade sig Rolf Blomberg oförskräckt tillsammans med sin danske vän. För svenska museers räkning insamlade och konserverade han under vistelsen bland huvudjägarna massor av föremål av etnografiskt eller zoologiskt intresse. Därjämte fick han det veterligen unika tillfället att filma »los jibaros» dagliga liv i helg och söcken. Därvid levde de bägge skandinaverna som sagt såsom infödingarnas, enkannerligen hövdingens gäster, bl. a. under flitigt umgänge med den nationella rusdrycken chica, utan vilken man icke gärna företager sig någonting av vikt där nere.

Roande och intressant berättar Rolf Blomberg om sina upplevelser bland dessa huvudjägare, ett styvsint och rätt aggressivt släkte. Det var endast en lyckad tillfällighet, som gjorde att han omsider kunde skiljas i frid från sitt något blandade sällskap med det egna huvudet i behåll. På detsamma hade anmält sig en hugad spekulant, som dock ej blev i tillfälle att fullfölja transaktionen.

Framställningens värde förhöjes av halvtannat hundratal alldeles förträffliga fotografier, vilka icke minst bidraga att göra denna skildring underhållande och intressant långt över det vanliga, även när det gäller sådana exotiska ämnen och områden. Läsaren bibringas en rätt sympatisk uppfattning av den folkstam, som är föremål för skildringen. Tydligen är detta naturfolk, liksom så många andra, dömt till undergång så snart kontakten med de vitas civilisation blir fullständig. Huruvida detta är av större vikt i naturens stora hushållning må lämnas d. än. Kanske vinner man att huvudjakten försvinner i dessa trakter. Eller övergår i andra och modernare umgängesformer, som äro brukliga när de civiliserade folken förgöra varandra. —k.

FB-RR-RNO3-0026

Huvudjägare, guldsökare och andra.

Rolf Blomberg är en ung stockholmare och forskningsresande med åtskilligt av äventyrslust i blodet, och man har redan i ett par böcker mött honom i Amazonastrakterna och på de underliga Galapagosöarna ute i Stilla havet, alltid med känslan av att det är en gosse som inte ger sig förrän han sett allt vad han vill se på det här klotet. Med *Högkvarteret hos huvudjägare* (Gebers, pris 7: 50), tar han ytterligare ett långt steg in i den sydamerikanska vildmarken, närmare bestämt till de östliga urskogsområdena i Ecuador på den "mörka" sidan av den gräns som de skyhöga Anderna dra mellan vad man höjligt kan benämna kultur och primitiv människlig tillvaro. Här omkring Amazonflodens källflöden är man ett gott stycke bortom de råmarken där det är riktigt tillrådligt för en vit man att färdas, ty utom obehagliga och farliga djur av tusen slag, varav Blomberg insamlar en mängd till glädje för svenska museer, bo där de illa beryktade jibaroindianerna, duktiga utövare av den ädla konsten att jaga med blåsrör och giftpilar och ivriga huvudjägare för ärans och förtjänstens skull. Sina segertrofeer, torkade, rökta och till apelsinstorlek hopkrympta människohuvuden, s. k. tsantas, ha de fordom och väl ännu i dag någon gång använt som prydnader i hemmet; nu tyckas de ha fått den ekonomiskt mera givande idén att genom mellanhänder sälja dem till vita turister vid kusten, och eftersom de ecuadorianska myndigheterna visa sig välvilligt överseende med sådana affärer, kan det förmodas att den trevliga jakten kommer att stå sig ännu en god tid framåt. Under sådana förhållanden skulle en vanlig människa knappast betrakta en resa till jibaroernas land som någon lusttur, men Blomberg ger sig i alla fall in på den i sällskap med ett oförbrännelligt gott humör och en präktig dansk som han får tag i. Det visar sig gå ganska bra att umgås med huvudjägare under förutsättning att man visar tillräckligt hög uppskattning av deras speciella rusdryck, chichan och några andra små egenheter, och vår landsman blir i tillfälle att till fromma för vår antropologiska forskning på platsen lägga sig till med vackra tsantsas. Till slut blir situationen dock farlig, men i rättan tid infinner sig en trupp av Ecuadors krigsmakt i grannskapet, och allting slutar lyckligt. Vilket man ju i alla fall skulle ha förstått, eftersom Blomberg blivit i tillfälle att bärga sina många fotografier och filmer och ge ut en spännande bok. Enligt uppgift befinner han sig för närvarande på Borneo, där jibaroernas antipoder gjort sig ryktbara för samma slags jaktiver.

FB-RR-RNO3-0022

A.-B. SVENSKA TELEGRAMBYRÅN
AVD. FÖR PRESSURKLIPP
SV. ARGUS
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM 1
Telefon »Svenska Telegrambyrån»

Tidning för Sveriges Läroverk

16/ 193

TIDNING FÖR SVERIGES LÄROVERK

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers 1938. Pris 7:50, inb. 10 kr.

Blomberg är en svensk, som trots sin ungdom redan flera gånger haft tillfälle att i verklighet omsätta sina drömmar om resor och äventyr. En gång får han i en antikvitetsaffär i Panama syn på en s. k. tsantsa. Äkta tsantsas tillverkas av huvudjägarna i det inre av Ecuador, vilka skära huvudet av sin fiende och preparera det så, att det förminskas men förblir igenkännligt. Blomberg får lust att besöka indianerna och ett par år senare är han på väg in i urskogen. Utrustad med filmapparat och insamlingsinstrumenter från Riksmuseet beger han sig i kanot nedför en av Amazonflodens källflöden. Fem månader varar denna färd, som skildras i »Högkvarter hos huvudjägare». Förf. finner indianerna vara sympatiska och tillgängliga och han trivs gott med dem, inhämtar deras levnadsvanor, fotograferar och samlar kräldjur. Alldenstund huvudjägarna icke äro pacificerade är resan förenad med vissa risker, men förf. klarar sig ut från urskogen med bibehållet huvud.

Om den unge svensken ger indianerna ett gott betyg, så är han desto fränare i sin kritik av deras herrar, ecuadorianerna, och särskilt av deras behandling av urskogens människor.

Reseskildringen är skriven utan anspråk men med frejdigt humör samt kompletteras av 144 fotografier.

Gösta Ahlberg.

FB-RB-P0103 ca 31

Lektyr

Pris 15 öre
I Finland 2 fmk.

Nr 50
10 dec.
1938

Läs Rolf Blombergs nya Borneo-skildring.

Huvudjägare på BORNEO

Två månaders kanotfärder och urskogsvandringar hade jag bakom mig, när jag kom till kampong Tinampak vid Toelitfloden — ett "långhus", där ett femtiotal dajaker bodde. Mitt uppehåll här var nödtvingat, ty dels hade jag skadat ett ben och detta var nu svullet och infekterat, dels fick jag ett malariaanfall. Dajakerna i kampongen hade både ett otrevligt utseende och voro smutsiga och osnygga, så hade det inte varit för mitt ynkliga tillstånd, hade jag väl inte stannat här.

Där jag nu låg på min bastmatta inne i "gallerket", ett stort rum i mitten av huset, hade jag god tid att studera de halvnakna vildarna, som hade samlats kring mig för att tigga tobak och cigarretter. Uttrycket i deras bruna ansikten, vilka voro inramade av ett långt, tovigt hår som stank av härsken kokosolja, var inte sympatiskt, närmast lömskt och fräckt. Dessa dajaker voro inte heller av samma ras som de betydligt trevligare, jag tidigare träffat. De här voro murut-dajaker och hade kommit från den brittiska delen av Borneo och bosatt sig vid Toelitfloden.

Dajaker i allmänhet äro inte några renliga människor, men i Tinampak togo de rekordet i snusk. Kampongen fullkomligt stank av smuts, och massor av magra, skabbiga hundar ströko omkring i rummet, där jag låg. Skabbiga och fulla av eksem voro också dajakerna, naturligtvis en följd av den bristande hygienen. Många gamlingar i huset hade sedan år tillbaka upphört att bada och voro svarta av smuts, småbarn med frambosia, en otäck sjukdom som i första stadiet framkallar variga sår, hade inte tvättats på ett halvår och mer.

Det var inget trevligt folk, det här", sade jag till min "väpnare" Awang, malajen som hade åtföljt mig under hela den strapatsrika färden till det inre av jätteön Borneo.

"Lömska huvudjägare är vad dom är. Jag skall berätta för tuan, vad som hände här för knappa två år sedan.

En dag kom några malajer med en kanot uppför floden och övernattade här i kampongen. En av malajerna sa' till dajakhövdingen:

'Det var värst vad det växer gott här. Träden dignar ju av frukt.'

'Nåja', var hövdingens underliga svar, 'det är ju en och annan som inte är rädd för att nacka huvudet av en höna.'

Malajen anade emellertid, vad hövdingen menade. Han var ju bland huvudjägare, hos vilka huvudjakten var ett oeftergivligt villkor för goda skördar, rikt jaktbyte, vackert väder och fruktsamma äktenskap. Sålkert anspelade hövdingen på en lyckad huvudjakt.

Vid denna tidpunkt hade två javaner, som vid Seboekoefloden samlade rotting, spårlöst försvunnit, och nu började malajen på att misstänka, hur det hängde ihop. Här kunde bli ett avslöjande!

ROLF BLOMBERG

har sänt Lektyr denna kusliga skildring från en strapatsrik expedition genom Borneos urskogar.

Under en fest några dagar efter, då dajakerna hade druckit mängder av risbrännvin och inte längre var så noga med vad de sade, kröp sanningen fram. En av dem berättade med illa dold stolthet, att han varit med om att kapa huvudet på javanerna, och han pekade också ut sina två medhjälpare.

Den gamle hövdingen här i Tinampak hade dött och kunde efter dajakernas tro inte begravas innan ett huvud tagits. Men för att slippa fientligheter ville man inte mörda någon dajak från en grannstam, man ville helst få tag på en människa, som efter döden inte skulle saknas av anhöriga. Nu kände de till, att två javaner arbetade hos en malajhövding (som egentligen inte är malaj utan har 75 procent dajakblod) vid namn Seripa i byn Pembiliangan vid Seboekoefloden. Men att utan vidare skära huvudet av dem gick inte, då skulle Seripa saknas dem och göra efterforskningar och det kunde bli otrevligt. Nej, bäst att tala med honom först...

Seripa var utan skrupler och lovade dajakerna, att de skulle få mörda javanerna, om de gav honom så mycket kamfer, som kunde rymmas i ett par 20-liters petroleumburkar av bleck. Affären gjordes upp till båda parternas belåtenhet och javanerna, som var ute i urskogen för att samla rotting överföllos och mördades av tre dajaker. I

Det är inte lätt att färdas i Borneos inre, vilket framgår av ett par av bilderna på denna sida. Ovan: Författaren. Längst t. v.: En dajak med blommor i öronen.

...akerna hem de två huvudena ...n, där de blodiga trofeerna ...ttes och torkades. Nu kunde ...begravas.

...snart malajen fått höra om det råa mordet, begav han sig till Malinau, den närmaste platsen där det fanns en vit man. Han meddelade denne vad dajaken förtalat honom under ruset, och en militärpatrull sändes ögonblickligen till Tinampak för att ta fast mördarna.

I Pembillangan häktades först Seripa, som hade sålt de två javanerna. När patrullen så kom hit till Tinampak, häktades också hövdingen här, men av de tre mördarna såg man inte ett spår. De hade fått nys om att en militärpatrull var på väg uppför floden, anat oråd och givit sig in i urskogen.

Soldaterna låtsades då återvända till Malinau, men inte långt härifrån slog de läger i djungeln och gömde sig där tills vidare. En natt fjorton dagar senare överraskades

Alla barn äro söta — t. o. m. små smutsiga dajakungar.

dajakerna här i Tinampak. Två av mördarna, som nu hade återvänt till huset, fängslades, men den tredje lyckades soldaterna inte fånga; han hade gett sig iväg långt in i urskogen tillsammans med två andra dajaker.

De två mördarna dömdes till tio års straffarbete, medan dajakhövdingen fick återvända hit. Seripa har just nu, två år efter denna händelse, kommit ut ur fängelset. Han nekade ihärdigt till delaktighet och som man inte kunde skaffa klara bevis mot honom, måste han släppas. Så där ser tuan, vad det är för folk i den kampongen", slutade Awang sin berättelse.

Det är något synnerligen osympatiskt över dajakernas huvudjakt, och de holländska och brittiska myndigheterna på Borneo äro värda all beundran och aktning, som i så stor utsträckning lyckats sätta stopp för den. Så fort det kommer till en "district-officers" öron, att ett huvud tagits någonstans, det må vara långt, långt in i det inre av ön, så sändes en polispatrull dit för att sätta handbojor på mördarna. Förr i tiden hängde hela knippen med rökta torkade människohuvuden i varje dajakhus, numera hör det till sällsyntheterna att få se dem. De ha samlats ihop och förts bort av militärpatruller, som också se till, att det inte kommer några nya dit. I vissa områden ha verkligen dajakerna fått behålla sina trofeer, men där håller myndigheterna reda på, hur många som finns i varje kampong.

Innan man alldeles kunnat sätta stopp för huvudjakten dröjer det v... länge. Borneo är ett stort land och det inre ...ön är otillgängliga och i det närmaste ...nda trakter. Men ofantligt mycket har redan gjorts för att få slut på det hemska hantverket; bara för ett tjugutal år sedan gjorde dajakerna runt om på ön de värsta härnadståg, under vilka de kunde kapa dussintals med huvuden.

Vad som gör dajakernas huvudjakt så osympatisk är att huvudena sällan tagas i öppen strid. Borneos vildar gå lömskt och listigt tillväga, giftpilar från bakhåll och fega överfall äro deras stridsmetoder. Och inte ens kvinnor och barn skonas. Det viktigaste är, att man får ett huvud...

Jag har tidigare träffat huvudjägare i Sydamerika, jibaroindianerna i Ecuador och Peru, och hos detta folk kan det ibland trots allt vara något ärofullt över huvudjakten. Det är ett oförskräckt folk, och ej sällan utkämpas mellan de olika indianstammarna regelrätta drabbningar med ömsesidiga, stora förluster. Där köpes ej ära med mord. Visst händer det också bland jibaroindianerna, att ett huvud tages på ett fegt och listigt sätt, men då talar mördaren helst tyst om sitt illdåd.

Dajaken däremot är stolt över varje människohuvud han tagit, om det så är av en barnunge.

Under min färd till det inre av Borneo försökte jag ofta intervjua dajakerna om huvudjakten. Jag kunde t. ex.

En dajak med sitt lömska vapen — blåsröret. T. h.: En huvudjägare från Borneos inre.

fråga någon, hur många huvuden han tagit. Oftast svarade han: "Jag har inte tagit något." Det var väl för det mesta respekten för den vite mannen, rädslan att myndigheterna skulle få reda på det, som dikterade hans svar.

Under en sju dagars urskogsmarsch, som jag företog med 28 bärare mellan Sembakong- och Sebeckoefloden över kopp, inträffade en händelse, som kanske kunnat artn sig till huvudjakt, om jag inte i tid fått klart för mig, vad saken gällde.

En dag upptäckte vi på sandstranden vid en liten flod, Patà, fotspår efter människor, av spåren att döma var det två stycken. Mina bärare förklarade ögonblickligen, att det var Sarawak-dajaker, som voro på jakt efter noshörning och kanske också efter huvuden. De fingo en mordisk glimt i ögat och förde ett ivrigt, upprört samtal.

"Vad säger dom?" frågade jag Awang, som begrep dajakspråket rätt gott.

"Så vitt jag förstår vill dom ha tag på Sarawak-dajakerna och skära huvudet av dom."

När vi fortsatte vandringen efter floden, märkte jag, att hälften av mina bärare med flit sackat efter. Jag kommenderade halt och gick tillbaka med Awang för att se efter, vad de tänkte ta sig till. De hade redan lagt av sina börder och det var tydligt, att de ämnade ge sig iväg på jakt efter de två Sarawak-jägarna. Jag lät Awang säga dem, att de ögonblickligen skulle fortsätta marschen och om de gjorde några dumheter, så skulle jag ombesörja, att en militärpatrull omgående skickades in. För att ge eftertryck åt sina ord klappade Awang på sitt gevär och såg mörkare ut än vanligt. Dajakerna voro tydligen rådvilla, men slutligen axlade de motvilligt sina börder och fortsatte.

När vi slogo läger på kvällen, saknades det dock fem dajaker, vilka inte visade sig förrän vid halv elvatiden nästa dag. De skyllde på, att den ene av dem hade ont i ett ben och inte kunde gå fortare, men det troliga var väl, att de sökt efter de två dajakerna från Sarawak. Efter deras samtal sinsemellan trodde sig Awang emellertid förstå, att de ej sett till dem.

Tre dagar senare voro vi framme vid Toelitfloden, varifrån mina bärare återvände samma väg vi kommit. Vad som hände på återfärden känner jag inte till...

Gammal trader lever eremit i Borneos trollskogar.

Världen runt med St.-T:s reporters.

En värld för sig, en veritabel trollskog, är mangrovedjungeln kring Borneos kuster, skriver Rolf Blomberg i en ny rapport till St.-T. Den djärve upptäcktsresanden — som f. ö. bidragit till julböckerna här hemma med en sällsynt vacker Sydamerikaskildring, "Högkvarter bland huvudjägare" — berättar i vidstående artikel om sina upplevelser på samlarstråt i trollskogen.

Vad ser den lilla apan — en pytonorm?

Rolf Blomberg på samlarstråt bland mangroveträskens invånare

Noenoekan, Borneo, i nov.

Runt Borneos kust står mangroveskogen på sitt virrvarr av styltrötter likt en mörkgrön, ogenomtränglig spärr, som ville den hindra människorna från att landstiga på den stora, gudsförgätna urskogsön. Ge er i väg, varnar den. Jag släpper inte fram er. Styr kosan till en kust med vänliga, susande kokospalmer... Redan ha alltför många dåraktiga människor fått sin grav i Borneos febersjuka djungler...

Och det ser nästan ut, som om mangroveskogen själv försökte fly, som om den vore fjättrad och förgäves strävade efter att befria sig ur det sugande greppet från havskustens dy. Men i själva verket klamrar den sig fast med all kraft för att motstå tidvattnets evigt återkommande försök att rycka den loss.

Den sumpiga mangroveskogen är en värld för sig, en trollskog, och de varelser, vilka ha sitt hemvist därinne, höra sagan till. Där finnas rödludna troll med långa näsor och fiskar som klättra i trän, där finnas drakar och jätteormar.

Jag har en liten kanot, och med dess hjälp brukar jag besöka trollskogen.

(Forts. sid. 23, spalt ett)

Som sagt va...

(Citat för dagen ur inhemsk och utländsk press.)

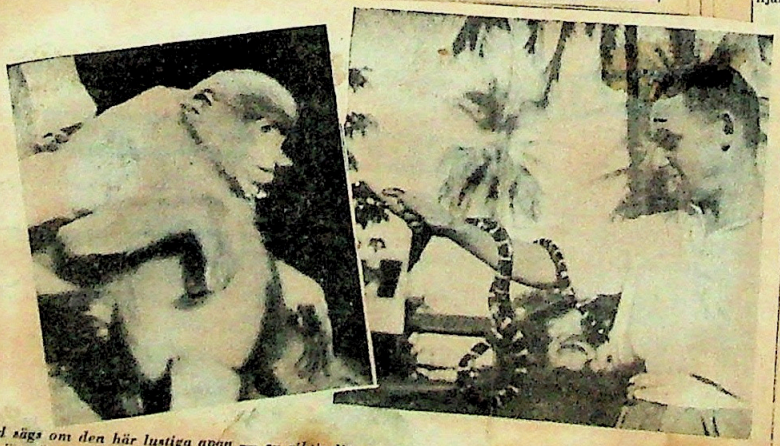
Det är något i denna jämtländska, ursvenska, Lucias ranka gestalt med den naturliga gracen hos ett ungt, frivuxet träd, som ogökt för tanken till björkarna vid Storsjöns vattudal.

Wingman.

Under tiden samlar jag ormar och kryp för att stoppa i mina insamlingscisterner, och det är ju också trevligt.

Rolf Blomberg.

Naturligtvis är det inte värt att lomhörda eller Hitler, vilken nu också fått börja med glasögon, sätter sig på hyllan för att titta på "Trojanska kriget".

Vad sägs om den här lustiga apan — en riktig liten trollunge. T. h. Rolf Blombergs värd, den svenske jägmästaren Erik Lundqvist på Borneo, är en orädd herre, som här visar en vacker bakgavel.

Rolf Blomberg bland krokodiler och pyton.

(Forts. från första sidan.)

Jag paddlar omkring i det förvirrat vuxna träsket mellan ormlika styltrötter och nedhängande grenar, jag glider fram längs de små floderna och kanalerna, som vid högvatten äro breda vattenvägar, vid ebb bli gyttjiga bäckar och diken i den feta, blänkande dyn. Det är en förtätad stämning därinne, mystiska skuggor och dagrar, konstiga läten... Och det är sällsamma varelser, man får skåda, när man är ute på samlarstråt.

Om de stornästa trollen har jag redan tidigare berättat. Jag kallade dem då för tropiska kolingar, men eftersom de ha en lång svans, så måste de nog i alla fall vara troll. Människorna kalla dem näsapor. Nå, jag skall nu förtälja om några andra bekantskaper, jag gjort i mangroveskogen. Först då den lustigaste av alla fiskar, amfibien Jumping Johnny, som är engelsmännens rolliga namn för slamkryparen.

Det är Jumping Johnny som kommer modden att leva. Det mår av Jumping Johnnies inne i mangroveskogens dymark — från små krabater, inte längre än min lilltå, till fotslånga. På avstånd ser det ut, som om de hade samma färg som det fetglänsande, brungrå slammet, där de hoppa omkring. Men om man tittar lite närmare på dem, skall man finna, att de äro vackert tecknade med silverfärgade eller bruna och blå fläckar och band. De båda ryggfenorna, av vilka de kunna spänna upp den främre som ett djonksegel, äro ljusblå, och de utstående, blinkande ögonen äro röda eller mörkt lila.

Fisk med periskopögon klättrar i träd.

Ofta har jag suttit alldeles stilla i min lilla kanot i mangroveträdens skugga och kikat på de lustiga fyrarna. Ibland resa de sig med hjälp av de långa, en smula benlika bröstfenorna och spana på ett komiskt sätt omkring sig. Andra hoppa smaskande omkring, ta riktiga skutt och störta sig pilsnabbt över insekter, som tillsammans med kraftdjur utgöra deras huvudsakliga föda.

Blir Johnny skrämd, flyr han lika hastigt som en ödla och ger sig ner i vattnet, där han i små ryck glider fram på magen som en racerbåt eller med blott de två stora ögonen tittande upp som ett periskop över vattenytan. Till slut låter han sig sjunka och borrar ner sig i slammet. Det konstigaste med slamkryparen är dock, att han faktiskt kan klättra i trän, kan ta sig uppför lodräta stammar och krypa ut på grenarna. När jag under högvatten paddlar omkring inne bland mangroveträden, komma alltid massor av Jumping Johnnies nerhoppande från grenarna och styltrötterna omkring mig. Ibland från 1½, 2 meters höjd. Och ofta får jag se dem sitta liksom fastametade på stammarna, klamrande sig fast med bröstfenorna. Det är en högst komisk syn att se en fisk sitta i ett träd och blinka mot en!

Den treviiga slamkryparen har också fiender. Den värsta är kanske den vita hägern, som likt renhetens sinneblid brukar stå i det skarpa solljuset utanför mangrovens skugga. Hans fötter bära honom lätt över den djupa dyn. Han rör sig stötvis. Ett par snabba steg, och så står han som förstenad. Han liknar en blåndande vit statyett av alabaster. Men hans vakande, skarpa ögon spela, och när Jumping Johnny kommer uppdykande ur ett gyttjehål i närheten, gör han med sin spjutnäbb ett blixtsnabbt utfall, och i nästa ögonblick har han svalt den stackars slamkryparen. Man kan med ögonen följa Johnnys väg genom den smala hägerhalsen. Och jag tycker mig nästan kunna se, hur förtvivlat han blinkar, och vindar med ögonen, då hän går sin förgängelse till mötes.

Ett par giftiga fiskar trivas också i mangroveträsket. Den ena är en liten färggrann, platt gynnare, inte större än en tyåkrona, som är utrustad med nålvassa, farliga taggar. Den andra är en malfisk och kan bli ganska stor. Den har ett hullingförsett spjut i främre ryggfenan. Båda två äro otreviiga, och man bör akta sig noga för att ta i dem. Svår inflammation och hög feber blir följden.

Krokodiler och pytonormar lura . . .

Där är en annan herre, som man också bör se upp för. Det är trollskogens fruktade drake: krokodilen. Han blir alldeles ovanligt stor här på Borneo och äter med förtjusning människor. Under mina flodfärder i det inre av Borneo skötjag n riktiga baddare och såg många av de I mangroveskogen har jag också me några gånger och alltid med en mula av obehag, ty min kanot är liten och trång, och det behöva bara ett svagt slag av en krokodilstjärt för att välta den. Jag har i gott minne en händelse, som dajakerna vid Toclitfloden berättade mig. Där hade för inte så många månader sedan en krokodil attackerat en kanot, hälften större än min, varvid båten krossades och dajaken, som satt i, blev krokodilmat... 19

Trollskogens jättedrake äter pyton. Man ser honom ofta i mangrovedjungeln, där han ligger, till synes sovande, hasplingad till en färggrann härva i en grenklyka. Endast den spelande tungan förrår att det finns liv bakom de grymma, gula reptilögonen. Vem lurar du på? Liten näsapunge, en utter...?

Den långa, smala bakau-bakauormen, svavelgul och glänsande svart, flyter fram genom grenverket och går nästan lodrätt uppför en stam, och nere i styltrötternas villande skog smyger den mörkgrå varanen på höga ben, långsamt och ljudlöst. Gyttjemjuka och lika falska äro hans rörelser. Blixtsnabbt gör han en rusning mot en liten brunspräckling, gracjos vadarfågel. En rädd glimt i de stora, sammetsavarta fågelögonen ett par klippande vingslag... Varanens käftar smälla ihop ... Ha, ha, du vidriga djur, den gången gick det inte!

Men varanen smyger vidare, hans två meter långa ödlekropp glider ner i vattnet och försvinner. Snart kommer han upp igen, och då har han en halvmeter, blinkande fisk mellan tänderna. I en ställig fiskorn i brun och vit fjäderskrud, som sitter i ett dött vinat träd, vrider lite på huvudet och ger varanen tärnere en vass och föraktfull blick, som ville den säga: Ja, det där passar dej bättre, du din lilla vackra vadaren...

Gammal trader trollskogens eremit.

Inga flammande orkidéer lysa upp mangroveskogen, och ur det lösa slammet spira inga liljor, men här finnas ändock färger... De små kungafiskarna äro så fulländat skönа i sina starkа, klara färger, att man inte kan sluta blicken från dem. Och nere i dyn bland Jumping Johnnies sitta fullt av slamätande små krabbor, bjärt lila och lackröda och ettrigt blågröna. Det är som hade någon god fe strött ut dyrbara ädelstenar över trollskogen.

Men vem hade kunnat vänta sig att finna en människa i mangroveträsket, i denna värld av stinkande slam och fukt! Och dock finns där en, inte långt härifrån Noenoekan, där jag bor. I en liten hydda, som står på pålar mitt inne i den mörkgröna skogen, framlever han sitt liv spritt naken bland näsapor och Jumping Johnnies.

Han är amerikan, en gammal trader, som strövat vida omkring i världen och sett och upplevt mer än de flesta. Nu är han mätt på resor och äventyr och slagsmål om penningen och har valt att sluta sina dagar som en trollskogens eremit. Inne i mangroven är han säker på att

...a bli stör... av pratsjuka ...ker.

...omkring ...skiternas ...en gång ...åt från Nord- pro- inke-

med ...iska ...även ...den. ...ed ett ...ga tyg- ...härifrån ...å trevliga ...gande färd ...vi en plats, ...golt om de ...i en flodmyn- ...ckså växte pe- ...ngsträd. Dessa ...okväxter med sina

...er sig in i en trollskog ...enserna. Jag hade inte ...nunnit börja att filma de ...n, som det myllrade av här, ...us Hamelan, vilken var uppsatt på ett högt stativ, vid en häftig rörelse på båten (trollfinter, förstås!) föll ned i det slammiga vattnet, så att Jumping Johnnies förskräckta åkte i väg på magen och borrade ner sig i dyn. Gyttjebad äro inte hälsosamma för kameror. Följden av missödet blev, att jag måste sända hem apparaten för lagning, och jag får alltså tills vidare vänta med att föreviga trollskogen. Under tiden samlar jag ormar och kryp för att stoppa i mina insamlingscisterner, och det är ju också trevligt...

Rolf Blomberg.

03-0037

Göteborgs Läns Annonsblad 28/12 Vänersborg

Rolf Blomberg, Högkvarter hos huvudjägare. Gebers förlag.

Även Blombergs bekantskap ha vi förut stiftat, då han livfullt berättade om sina öden och äventyr på Galapagosöarna. Denna gång träffar vi honom i Ecuadors ödemarker ost om Anderna, där han lever bland landets invånare, jibaroindianerna. Dessa ha alltid fruktats för sin hemska sed, att hugga huvudet av sina medmänniskor, torka och bevara dessa som trofeer, tsantsas. Proceduren sker under egendomliga religiösa ceremonier. Tyvärr har tsantsas, trots myndigheternas vaksamma ögn, blivit en begärlig handelsvara. Under Blombergs spännande färder kommer han på de mest sällsamma djur, såsom glasögonbjörn, näsbjörnar, tukaner och mycket annat. Matsedeln blir också därefter eller vad sägs om följande kulinariska middag: skalbaggslarver, apköttsbuljong, stekta alligatorhattar, som garnerats med sniglar samt som efterrätt bananer. Boken illustreras av de yppersta fotografier.

Kasl. vgn Folsch. Livet och Du Natur

Svenska Dagbladet 30/11

Trevligt sällskap bland huvudjägare.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers förlag.

Det var en kväll i Stockholms naturvetenskapliga förening — en exklusiv sammanslutning av vetenskapare, forskningsresande och vanliga dödliga, ehuru de senare dock befinna sig i skälig minoritet. Professor Lindblom, etnologen, älskade ljud och bad att få presentera kvällens föredragshållare, den unge upptäcktaresanden Rolf Blomberg, vilken skulle hålla ett föredrag om sin nyss avslutade resa till Ecuadors huvudjägare, jibaroindianerna — en stam som med förkärlek kapar huvudet av gästande och förvandlar skallen till en apelsinstor karikatyr av originalet, en karikatyr som har ett icke litet handelsvärde och ett visst hemskt affektionsvärde.

Fram klev en gänglig ung man, fortfarande rätt brun av vistelse i en sol, betydligt hetare än vår, litet smått förlägen verkade det, ehuru ingalunda osäker. Han talade utan manuskript och då just slocknade hörde de man endast hans röst och tolkningen av de illustrerande bilderna på den vita duken och lyssnade, trollbunden av historierna från den ekvatoriala urskogen. Han sökte inte efter orden, det flöt ur honom och hans skildring hade det upplevdas elegans, skildrat av den borne berättaren. Det var vilda äventyr på jakter med de fruktade jibaros, små anekdoter från livet i urskogarna och indianernas vanor och ovanor, en ingående redogörelse för proceduren vid framställningen av tsantsas, de med hel sand krympta människoskallarna och en kusligt spännande skildring av den sista kapplöpningen mot livet och friheten, där en utländ militär expedition påträffar Rolf Blomberg och hans sällskap just som de göra sig beredda att få släppa till sina egna huvuden för att utöka jibaros trofésamling. Se det var en föredragshållare!

Nu har hela historien kommit ut i bokform, fylligare och oerhört rikt illustrerad, med ett bildmaterial som söker sin like i fråga om elegans och fotografisk skärpa. Rolf Blomberg kan sin sak och hans berättelse, "högkvarter hos huvudjägare", har alla utsikter att bli ett slagnummer i julens bokflod. Maken till spännande läsning får man helt enkelt leta efter och de tolv dussinen bilder stå som sagt utom all konkurrens. Han berättar livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder, han presenterar ett rikt galleri av sina vänner bland jibaros och han skildrar den tropiska urskogen med dess rika djurvärld, och när man läst boken en gång, börjar man om från början igen för att se, om man inte eventuellt glömt någonting.

Efter sammanträdet hade vi sällskap hem, eftersom våra vägar gingo åt samma håll, och då berättade Rolf Blomberg litet om sig själv, d. v. s. berättade är nog inte rätta ordet — man fick dra ur honom vad man ville veta. Intet ljus i skolan, men med en osläcklig längtan att få resa och se sig om, hade ynglingen icke stora möjligheter att komma någon vart. Han lyckades emellertid och hans första stora expedition gick till Sydamerika och till Galapagosöarna, där han försökte reda ut mysteriet kring den tokiga grevinnans vita koloni, vilket på sin tid var mycket omtalat i världspressen. Det mesta han fick reda på gick inte att publicera. En dunkel historia var det i alla fall, och man anar en hel del mera, än man läser i hans första bok "Underliga människor och underliga djur". Den blev en succes och hans vetenskapliga samlingar från resan voro så pass värdefulla att Riksmuseet, Filmindustri och Förlaget icke drogo sig för att dela ansvaret för en andra resa.

— Och om fjorton dagar ger jag mig av igen. Det är för kallt här hemma. Nu gäller det huvudjägarna på Borneo, dajakstammarna. En del folk inne i urskogarna där är ännu mindre bekanta än jibaros, och det kan icke hjälpas att man trivs med huvudjägare.

...r Blomberg på Borneo och ... sant tem resebrev från den ma... ska urskogen. Man väntar bara ...s nä... bok. "Högkvarter hos djäga... är så chosefri och så ...annande och samtidigt så älskvärt gosselik i gestaltningen att man gärna vill läsa mer av Blombergs hand.

—ell.

Göteborgs Morgonpost 2/12

En fångad havssköldpadda visar sin bistra profil. Bildprov ur "Högkvarter hos huvudjägare".

med tacksamhet.

Egendomligt nog handlar ytterligare en svensk reseskildring i år om huvudjägare ehuru dessa inte [illegible] samma världsdel som de [illegible]. Det är Rolf Blomberg [illegible] åter varit på krigsstigen [illegible]

Sg.

och samlarlådor i Sydamerika och därstädes trängt in i det föga kända urskogsområdet på östsidan av Anderna i republiken Ecuador — marker. När vi för två år sedan första gången mötte Blomberg var det i form av en kåck, äventyrslysten ungdom som varit på Galapagosöarna, varifrån han gav läsekretsen en roande skildring av den lilla arkipelagens vinddrivna existenser. Hemvägen företog han tvärs igenom den sydamerikanska kontinenten, och det var väl härunder lusten till nya strövtåg genom djunglerna väcktes. Att han senare valde området där Amazonflodens alla källflöden rinna opp berodde på att han i ett skyltfönster i Panama råkat få syn på en s. k. tsantsa, vilken väckte inte bara hans intresse utan också önskan att närmare lära känna dessa hemska trofeers ursprung. Tsantsan är, som bekant, ett människohuvud som av indianerna krympts till en apelsins storlek utan att för den skull förlora sina mänskliga drag. Fast den kusliga seden för längesedan förbjudits av de ecuadorianska myndigheterna praktiseras den alltjämt i smyg av vissa stammar, undandragna regeringens direkta kontroll.

I sällskap med en dansk nybyggare startar Blomberg sin färd utför Rio Pastazas forsar. Den bräckliga kanoten, till bräddén lastad med proviant, kameror, vapen och bytesvaror, är många gånger nära att kantra i virvlarna men vid styråran sitter en skicklig inföding, som klarar farkosten igenom. Småningom får man kontakt med jibaroindianerna, öppnar byteshandel och kommer på god fot med de fruktade huvudjägarna — dock inte utan att först ha tömt åtskilliga skålar chicha, en rusgivande dryck som tydligen spelar stor roll i det fredliga umgänget på dessa breddgrader. Blomberg tillbringar en längre tid hos stammen, studerar ingående dess vanor, filmar och förvärvar för Riksmuseets räkning etnografika. Allt är frid och endräkt. När den lilla expeditionen omsider anträder återfärden nås den av ett meddelande att invånarna i en by beslutat förvandla de båda europeernas [illegible] till vita tsantas att fästas vid hövdingens gördel. Hur de arbeta sig uppför forsarna och klara sig undan attentatet berättas på ett spännande sätt av författaren.

"Högkvarter hos huvudjägare" är ingen märklig bok, men den är hurtigt och pojkaktigt skriven och bör bereda äventyrsälskande ungdomar god underhållning. Blomberg hanterar kameran med skicklighet, bildmaterialet är i själva verket utmärkt och skänker måhända den största behållningen. Ett par av huvudjägarna i närbild ha tagits på kornet.

Rec. P. W. 10/12

03-0039

Sydsvenska Dagbl. 16/12

ROLIG RESA.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers. Pris 7: 50.

Om en dam eller herre i våra dagar har gjort en resa någonstans, följer det inom kort tid en skildring av färden. Denna skildring är alltid intressant — från författarens synpunkt. Läsaren däremot har inte alltid så lätt att uppskatta resenärens mer eller mindre originella reflektioner under utflykterna. Det fordras något mer än att bara berätta om vad man ser, det måste berättas på ett fängslande, levande sätt, vilket i sannin[illegible] inte är alla förunnat. Till dem som lyckats härmed hör emellertid den unge forskningaresanden Rolf Blomberg, som varit på besök hos huvudjägare i Ecuador.

I vetenskapligt hänseende står väl "Högkvarter hos huvudjägare" inte på någon högre nivå, men dit har författaren ej heller syftat. Boken är i stället verkligt trevlig underhållningslitteratur. Blomberg berättar så att man ser händelserna liksom på en biografduk, och han har en icke alltför ofta förekommande förmåga att spränga in humoristiska och självironiska glimtar i skildringen. Ett 150-tal fotografier — delvis utmärkta — illustrera den spännande färden. Med andra ord: en trevlig bok.

Ulph.

03-0038

03-0040

Nya Kristinehamns Posten 5/12

Litteratur.

EN INTRESSANT SKILDRING.

ROLF BLOMBERG:
Högkvarter hos huvudjägare.
Med 48 planscher.
Häft. 7: 50, inb. 10: —. Gebers.

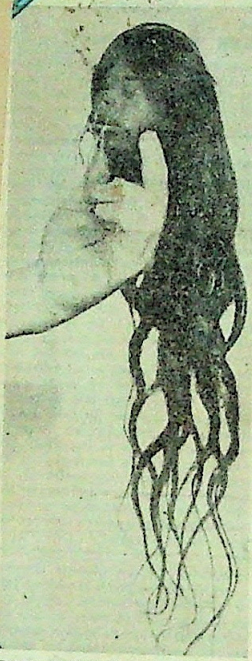
Den framgång, som Rolf Blomberg vann med »Underliga människor och underliga djur», befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Equadors urskogsområden på ostsidan Anderna, där Amazonfloderns alla källflöden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översållad karta. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa trofeer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkänneliga i Rolf Blombergs levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem, som få européer före honom. I sin nya bok »Högkvarter hos huvudjägare» berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder och egendomliga upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. En äventyrlig seglats på Stilla havet och en resa genom Equadors högland ingå som andra intressanta partier i boken. Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf. Sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder. Det har väl knappast hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran.

Skånska Dagbl. 8/12

Rolf Blomberg är utan tvivel en hurtig och orädd yngling. Han skriver lätt och trevligt och är en god fotograf. Därmed är väl också allt det positiva sagt, som rimligtvis kan sägas om hans "Högkvarter hos huvudjägare". Den är nämligen ett skolexempel på bagatellartade reseskildringar. Förf. gör en hastig färd till en indianstam i Ecuador, vars kultur emellertid långt ifrån är så lietet känd, som förf. tycks tro. Blombergs bok, är ett hastverk, och vad som berättas har med variationer berättats förr. Det enda försonande med "Högkvarter hos huvudjägare" i Ecuador är bilderna. De äro både många och vackra. Avsikten med färden var bl. a. att göra samlingar för etnografiska museet i Stockholm. För att kunna gå i land med dylikt bör man ha omfattande kunskaper. Förf. bekänner ogenerat — och det på första siden i boken — att han, innan han for till Panama ej ens sett en tsantsa, d. v. s. ett genom indianska metoder förkrympt människohuvud. Och tsantsas hörs till Sydamerikas mest karaktäristiska etnografiska egendomligheter ...

F.

ÖKBILAGA Aftonbladet 10/12

ROLF BLOMBERG, som haft "Högkvarter hos huvudjägare" (Gebers) illustrerar sin bok bl. a. med ovanstående "tsantsa", som är ett äkta avhugget människohuvud vilket genom mystiska och för vita forskare okända prepareringsmetoder krympts ned till denna storlek. Gubben under är en av Rolf Blombergs närmare huvudjägarvänner. Fotot är taget i en blid stund.

Huvudjägare och Borneo-vildar

Det vilar en sympatisk frishet över Rolf Blomberg. Trots sin ungdom har han hunnit med åtskilligt i reseväg, och får man döma av hans skrifter är det en ungdom med krut i. Hans senaste bok — och förvisso inte den sista — behandlar Sydamerika, där han stiftat bekantskap med huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, vilka han kommit inpå livet och lyckats få på kornet både med kameran och med pennan.

Rolf Blomberg:
HÖGKVARTER HOS HUVUDJÄGARE.
Gebers.

Kameran spelar förresten en stor roll i denna bok. Rolf Blomberg är en ypperlig fotograf, och man lever med lika mycket i bilderna som i texten när han skildrar sina och kumpanen Henry's öden och äventyr under expeditionen in i huvudjägarnas rike. Det är spännande, medryckande, och det dröjer inte många sidor förrän man själv är med på marsch i djungeln. Dessutom är skildringen saklig utan att vara upprepande tråkig. Man får lära sig något nytt och intressant samtidigt som man upplever hela resan. Man trivs i Rolf Blombergs sällskap och man längtar ut igen.

Bra gjort och välkommen åter!

*

En svensk jägmästare for till Borneo på holländska regeringens uppdrag för att undersöka skogen och virkestillgångarna. Ett sådant uppdrag kan inte undgå att bli material till en bok, och Eric Lundqvists dagboksanteckningar rymma tillräckligt med stoff för att fylla en ordinär volym. Och väl det.

Eric Lundqvist:
DAJAK.
Norstedts.

"Dajak" heter boken, och den är bra. Friskt berättad, utan anspråk på vetenskaplighet och fri från sensationsmakeri. Eric Lundqvist är tydligen inte rädd av sig, och har lyckats på ett frimodigt sätt smida sig in i tillvaron under de långa och strapatsrika expeditionerna. Han blev nästan själv en dajak till slut.

Dock kunde han ha kostat på sig att finslipa manuskriptet ytterligare en smula innan det gick till tryckning.

L.—B. E.

HUVUDET som INSATS

Av IVAR ARNÖ

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers. Kr. 7.50.

De väldiga urskogsområdena kring Amazonflodens källor gömma alltjämt på åtminstone av kartans få återstående vita fläckar. Det är till dessa jungfruligt lockande nejder den unge forskningsresanden Rolf Blomberg för oss i sin senaste bok, i vilken han skildrar sin andra färd till Ecuadors urskogsområden. Uppslaget till det hela var, att författaren en solig förmiddag i Panama stiftade bekantskap med en tsantsa — ett preparerat människohuvud — som salubjöds för 250 dollars. Det härstammade från jibaroindianerna, huvudjägarna i Ecuador, och så var intresset väckt.

Nu startar man inte en sådan färd lika lättvindigt som en orientering i de svenska skogarna, och Blomberg hade åtskilliga svårigheter att övervinna, innan han slutligen stod klar att med sin lilla expedition ge sig in i de stora, okända skogarna, där han sedan kom att vistas nästan ett halvt år. Till färdkamrater hade han den danske brottaren och boxaren Henry Nielsen, en prima kamrat och en äventyrens man av renaste vatten, samt indianen Severo, "Puyos konung", som hade den ovärderliga förmånen att vara släkt med släkten till huvudjägarna. Färden gick delvis till fots "med värkande ben och härliga skavsår på fötterna", delvis i kanot längs den skummande Rio Pazana.

Det är fantastiska, stundom rent fascinerande scenerier, som rullas upp för resenärerna. Redan maten är skäligen unik, och som klok resenär tar författaren seden dit han kommer. Vad sägs om en matsedel, sådan som denna: Hors d'oevre — skalbaggar à la Severo, soppa — apbuljong, kötträtt — stekta alligatortarmar, garnerade med sniglar, dessert — bananer? För att nu inte tala om de oljiga, feta tayu-ungarna, som — till en början — blevo författarens älsklingsrätt. "Aldrig i hela mitt liv hade jag smakat något så gott", skriver han. Även indianerna satte stort värde på dessa läckra fågelar, och deras stora, nattliga fångstexpedition till den underjordiska grotta, där de höllo till, har gett stoff till en av bokens mest måleriska, stämningsmättade skildringar.

ROLF BLOMBERG.

I det laget hade Blomberg redan fått kontakt med huvudjägarna och blivit väl mottagen av en av deras höfvdingar, som dock till en början var föga intresserad av sina gäster. "Han kammade sitt hår, hittade några små djur, som han sedan med välbehag åt upp, ordnade sina flätor, gäspade och tittade i taket." Men det hörde nu endast till mottagningsceremonierna och snart mjuknade han upp. Och sedan fingo resenärerna smaka på chichan, urskogsindianernas ganska rusande favoritdryck, jäst på yucarötter, som tuggas av kvinnorna. Det var väldiga kvantiteter av denna ädla dryck expeditionens medlemmar fingo hälla i sig för att komma på god fot med huvudjägarna. Men så var det också ett effektivt medel. Snart kommo de på verkligt vänskaplig fot med vildarna, deltogo i deras arbeten, jakter och festligheter, prövade på deras narkotica — ganska kusliga historier — och fingo t. o. m. filma dem. Tack vare detta kan han ge en verkligt förstående, roande och intim bild av sina vilda värdars liv, vanor och tänkesätt.

Rolf Blomberg är en respektlös och rolig berättare, som kryddar sin framställning med ett otal pittoreska och drastiska poänger. Bland reseskildrare står han i en viss särklass genom sin friska, glada syn på tingen, och man har inte ett ögonblick tråkigt i hans sällskap, vilket för övrigt St.-T:s läsare väl känna till — senast genom hans skildringar från Borneos inre. Man slukar hans bok i ett enda andedrag som en ovanligt spännande äventyrsberättelse. Och ändå har man ett välgörande intryck av, att han alltid håller sig på verklighetens fasta mark. Man behöver inte låta fantasien skena i väg, då man gästar dessa nejder, och hemfärden, som betänkligt kom att likna ett återtåg, gav alldeles tillräck-

kom i elvte timmen, och författaren, som redan i feberdrömmar sett sin tsantsa, väl försedd med gnetter, utbjuden till salu, fick i sinom tid ombord på atlantångaren höra radion berätta om bombarderingen av spanska städer. "Så var jag då åter på väg till civiliserade trakter."

Bilderna äro enastående. Rolf Blomberg hanterar kameran minst lika väl som pennan, och aldrig har väl ett naturfolk råkat ut för en förnämligare *hovfotograf*. Ej mindre än 144 ovanligt vackra, karakteristiska och belysande fotografier illustrera och bestyrka framställningen.

Östgöta Correspondenten 14/12

Svensk som gäst hos huvudjägare.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers. Pris 7:50.

Tillsammans med en dansk, som prövat diverse yrken i Sydamerika och väl känner Equadors "orient" — de stora urskogarna — har författaren företagit en expedition till jibaroindianernas land, dessa indianer, som äro de mest fruktade i den jungfruliga vildmarken vid Amazonflodens källor. Det är inte många vita män som lyckats stifta närmare bekantskap med dessa stammar, som utom det att de hata alla vita även ligga i ständig fejd med varandra, men det lyckades för Rolf Blomberg, och den skildring han ger av sin färd och sitt uppehåll hos indianerna under flera månader är verkligt lysande. Jibaroindianernas speciella sport, att hugga huvudena av sina fiender och därav bereda tsantsas, är vida beryktad, men den berörres endast i förbigående av författaren, som har intressantare saker att berätta om dessa indianers liv och seder. Han vann förtroende i den by, där han slog upp sitt huvudläger och fick deltaga med sina värdar i dessas fester och följa med dem på deras jakter i urskogen, och det var inte långt ifrån att han också blivit invecklad i ett krig mellan ett par stammar. Om allt detta och dessutom en ohyggligt spännande resa tillbaka till civilisationen, under vilken en hämndlysten jibaro var på jakt efter expeditionsmedlemmarnas huvuden, berättar han i sin bok, som är illustrerad med ypperliga bilder, tagna av författaren under vistelsen hos jibaroindianerna.

H. Bn.

Börsens Poster 9/12

Rolf Blomberg bland huvudjägare.

Rolf Blomberg: HÖGKVARTER HOS HUVUDJÄGARE.
Gebers. Kr. 7:50.

Rolf Blomberg.

Herrarna David och Rolf Blomberg äro båda välkända för lindesbergarna. På tal om fadern-arkitekten poängtera vi alltid med stolthet till utsocknes: Ja, han är lindesbergare. Vad sonen Rolf beträffar, den unge och uppmärksammade forskningsresanden, så ville vi gärna begåva honom med samma epitet. Men då knorrar väl stockholmarna...

Efter upprepade visiter och hans tvenne succéföreläsningar här, kunna vi dock utan samvetsbetänkligheter beteckna honom som: väl känd. Och därför ha vi med särskilt spänt intresse läst hans senaste bok: Högkvarter hos huvudjägare.

Reseskildringar från okända urskogsområden, där det vimlar av allehanda farligheter, ha ju i allmänhet sin givna läsekrets, ty intressantare litteratur kan man väl knappast begära. När så författaren — i likhet med Blomberg — dessutom serverar sina intressanta upplevelser på ett lättläst sätt, kryddar dem med småtreviga poänger omväxlande med nervpirrende sådana, ja, då har man orsak att vara belåten. Och det är man under läsningen av "Högkvarter hos huvudjägare".

I urskogarna kring Amazonflodens källor finnes stora, hittills outforskade områden. Dit för oss Rolf Blomberg. Ja, till själva jibaroindianerna, världens farligaste indianstam, som de vita aldrig lyckats kuva. Under forsöken därmed ha de flesta i stället fått offra sina huvuden. Jibaroindianerna ha nämligen till specialité att skära huvudet av sina fiender. Men de unga trofén får sedan genomgå en omfattande procedur, varefter den blir indianens förnämsta prydnad. Författaren framhåller att denna sed har sitt upphov däri, att jibaros anse att själen sitter i huvudet, framförallt då i håret. Genom att ta sin fiendes huvud tillägnar sig indianen dennes psykiska kraft. Efter en del magiska ritet utövar trofén dessutom ett välsignelsebringande inflytande på ägarens hustrur, barn, hus, odlingar och husdjur.

Med ständigt stegrat intresse läser man om hur författaren så småningom lyckas komma på god fot med sina livsfarliga värdar, hur han deltager i deras fester, jakter och dagliga liv. Innan han kommit så långt hänger dock den lilla expeditionens liv flera gånger på ett hår. Sedan färdledaren och tolken Severo dukade upp allehanda fantastiska historier om huru stora krigare Blomberg och hans danske kamrat voro, vilket bl. a. illustrerades med att Blomberg fick visa ärret efter blindtarmsoperationen, steg dock respekten för de vita åtskilliga grader.

Rolf Blomberg, som också är en skicklig filmare fick även filma vildarna, men det höll på att gå galet. En dag hade han filmat en indiankvinna, vilken strax efter kände sig sjuk. Hon anklagade nu de vita för att de förhäxat henne med kameran, och hotfullt stirrande huvudjägare samlades omkring Blomberg och hans kamrat. Efter att ha tillbragt en orolig natt med vapnen inom räckhåll, kunde de emellertid dra en lättnadens suck. Kvinnan var åter frisk. Men sedan vägade de de ej filma den stammen mer. Hade kvinnan dött, ja, då hade indianerna med all säkerhet gjort processen kort...

Deras hemfärd från huvudjägarelandet kan också liknas vid "en flykt för att få ha huvudet i behåll". Men det är inte enbart de äventyrliga upplevelserna som tilldra sig läsarens stora intresse. Skildringarna om huvudjägarnas dagliga liv äro högintressanta. På tal om indianernas uppfostringsmetoder berättar t. ex. Blomberg, att en grinig unge får en blöt tobak satt instoppad i munnen till dess han kräks samt sedan sommar och vinter bedövad. Nästa gång han skriker frågar pappan: Vill du ha tobak? Fäll den bara; ögonblicklig frostnad. Lata barn klippas över hela kroppen med en rakkniv, som brändes tio gånger värre än brännässlor. Resultatet blev alltid gott.

ttaren poängterar dock att vildarnalla a sina barn lika mycket som e vita. I övrigt får man en mycket god inblick i indianernas egendomliga sedvänjor och tänkesätt.

Maten som den unge upptäcksresanden bjudes på är inte heller precis så vanlig. Eller vad sägs om följande menu: Skalbaggar, apbuljong, stekta alligatortarmar, garnerade med snäglar. Till sert fick man dock denna gång — banr. Och man riktigt tycker sig se hur författaren lyser upp och tänker: Tack och lov...

Ja, det vore frestande att dra fram ännu mer av allt det författaren har att berätta, men nu måste det bli stopp. Sin skicklighet att hantera kameran får man i boken dessutom många belägg för, ty den illustreras av ett stort och förstklassigt bildmaterial, vilket gör boken ännu intressantare.

H. E.

FB-PE-RM03400-46

Stockholms Aftonblad 3/12

Repris på huvudjägare.

Högkvarter bland huvudjägare av Rolf Blomberg. Gebers förlag. Pris kr. 7:50.

Med jämna mellanrum får man tillfälle att konstatera, i vilken förvånansvärt hög grad utlandsresande svenskar lida av en tyvärr ofta fullständigt oberättigad skrivklåda. Reser en herr Medelson utrustad med ett tillräckligt förråd av blyertspennor till någon plats söder om Berlin, kan man vara ganska övertygad om att nämnde herres reseintryck en jul ligger på bokhandelsdisken.

Färdas han i Sydamerikas djunglar kan det dock vara förlåtligt, om han publicerar sina upplevelser. Men även om han håller till i en så pass exotisk trakt av världen, har den bokläsande allmänheten rätt att fordra, att han skall ha något nytt att komma med.

Och det har inte den herr Medelson, det nu är frågan om, nämligen den unge svenske orientforskaren Rolf Blomberg. Den, som läst Aage Krarup Nielsens "Bland huvudjägare i Ecuador", som utkom i svensk översättning 1934 — och det har säkert alla, som äro intresserade av böcker i denna genre — finner ganska snart att Blombergs nya volym i mångt och mycket är ett — jag tror och hoppas oavsiktligt — plagiat av Krarup Nielsens bok. Uppslaget till resan får Blomberg i Panama — det fick Nielsen också. Vidare har svensken samma förare och i huvudsak samma resroute som dansken (i sanningens intresse skall påpekas, att Blomberg trängt ännu längre in i urskogen än sin danske kollega) och berättar nästan precis det samma som denne, d. v. s. hur man tillverkar tsantsas — huvudjägarnas ruskiga trofeer — dricker chica och plockar upp snälla och välluppfostrade ormar i djungeln för att lägga dem i sprit.

Illustrationsmaterialet är rikligt men föga originellt.

C. P-t.

Kristianstads Bladet 12/12 03-0047

03-0048

Landskrona Posten 17/12

Det förgiftade paradiset.

HÅKAN MÖRNE: De äventyrliga vägarna. Natur & Kultur.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers.

Vi nordbor ha i alla dagar och tider visat en upprâglad böjelse för de äventyrliga vägarna, vad det nu kan bero på. Förklaringarna äro många och lärda, men jag tror nu att det helt enkelt beror på, att vi ha en särdeles förmåga att ordna allting så utomordentligt hos oss själva, att när allt står på sin rätta plats och vi vandra omkring med varje steg reglerat av lagar och en million författningar, med den ena dagen lika välplanerad som den andra, så gripa vi till slut av äckel och leda inför hela vårt välsmorda verk lagbok över... och välordnade liv och fly ut till de oförutsett och icke minst av lag reglerat ännu kan inträffa. Jag tror, att det varit så i alla dagar och att det är så nu, det är otvivelaktigt. Även om vi inte reflektera över det, så känner vi instinktivt, att detta egentligen inte är att l e v a. Och så reser folk ut för att se, om det inte finns något annat — som man sedan kan ordna.

Äventyret är också mycket skönt och spännande. Åtminstone i fantasien. Under upplevelsen är det mâhända litet annorlunda och det är därför vi omedelbart börja planera litet bättre ordning. Jag förmodar, att Håkan Mörne, innan han lämnade sin bekväma lägenhet i Hälsingfors, verkligen fressade i drömmar om Syd-Amerikas väldiga urskogar med apor och kolibris och orkidéer, dess prunkande grönska och orgier av färger, dess väldiga, brusande vattenflöden, dess skyhöga berg och dess infödingar, som stolta och oberörda av civilisationen vandra omkring i otyglad frihet med äventyrets vind blåsande i kronorna över deras huvuden. Och jag förmodar, att Rolf Blomberg tänkte något liknande. Här var livet fritt ännu och värt att leva, här fanns den oberörda skönheten och naturens majestät, här fanns något för en diktare, för en forskare och för en äventyrslysten. Naturligtvis fann det — för bådadera. Men jag undrar, om inte båda också längtade hem till den trivsamma våningen, när de väl sutto mitt ute i alltsammans. *Rolf Blomberg skriver ingenting därom. Det är ganska märkligt,* vad resans strapatser spelar för en liten roll i hans friska, hurtiga skildring. Men det beror på, att han är mera forskningsresande än diktare. Och för forskningsresanden är strapatserna bara en del i biljettpriset eller skall vi säga priset för de nya rönens förvärvande. De senare äro allt — naturens eventuella vidrigheter äro bisaker, liksom naturens skönhet förmodligen är det. Men med Håkan Mörne är det annorlunda. Han är en högst litterär herre, som ofta vagabonderar. Hans sydamerikanska skildring är faktiskt en av de mest litterära och levande reseskildringar, jag läst. Men just för att han känner resans besvärligheter mera än den andre, just därför blir det också mera färg över det hela. Diktarens verklighet har faktiskt blivit mera realistisk än forskarens. Man skulle ju ha trott, att det blevo motsatsen, men det är inte så.

Rolf Blombergs skildring av de huvudjagande indianerna och deras sällsamma seder och bruk äro utan tvivel lockande, det doftar friskt av äventyr och kannibalskap från varje blad och man önskar, att man vore där. Skulle denna önskan bli alltför stark, kan man avkyla den med Håkan Mörne. Inte för att äventyret blåser mindre friskt där, tvärtom, och det är ännu mera liv och färg över det praktfulla landskapet. Men det är något mera. Här sitter Håkan Mörne ensam i kanoten mitt i vildmarken och har nedför strömmen och orkidéerna prunka, kolibris flyga förbi som drömmar i färg och sällsamma djur skymta överallt. Men djuren inte bara skymta. Miljarder av dem äro ytterst sällskapliga. De kommer i outtröttliga härskaror, myskitos och febersvängor och blodtörstande fingar, och slå sig ned hos en och dela frimodigt och sällskapligt allt med en, t. o. m. ens eget blod. Den tropiska solen brännar på skjorta och på skinn och har ansiktet, men dessa oräkneliga flygfän slå sig ned liksom för att skydda skinnet för solen och strax är ansiktet uppsvullet som en vattenmelon och kroppen sönderäten på alla bara ställen. Förutom — här finns ju floden att hoppa ned i för att undfly allt detta. Svala och härliga böljor. Men innan man stiger i, bör man besinna, att någon av dessa eventualiteter mycket väl och troligen kan inträffa: 1) att man trampar på en stingrocka, får dess spjut genom foten och blir sängliggande i fjorton dar i outsägliga plågor och utan säng. 2) att man, om detta ej sker, efter någon minut har en hel svärm småfiskar slinkande in i kroppen genom hemliga ...ar, intensivt upptagna med icke heller detta sker — så kan ha tur — att blodet från moskitostyngen lockar dit en härskara av småfiskar med så fruktansvärda tandgarnityr, att de på några minuter förvandla en välfödd man till ett rengnagat skelett, färdigt att uppställas i vilken anatomisal som helst. Intetdera behöver absolut inträffa, inte heller är det säkert, att man skulle ha en alligator i hälarna eller få skåda en 10 meter lång anakonda, tjock så att man inte ens med båda armarna skulle kunna omfamna den, om man nu hade lust, sakta nalkas med förtjusta funderingar på en delikat och oväntad frukost. Det är inte absolut säkert, men det är komplikationer, som man bör ha i minnet som möjliga i förening med ett bad på dessa breddgrader. Och det gör ju, det måste man medge, det hela faktiskt litet äventyrligare.

Man kan ju stiga iland, menar den försiktige. Javars, visst kan man det. Landet är skönt, men under skönheten ringlar bara några hundra arter ormar av giftighetens alla grader, i träden lurar stora, ruskiga och dödsbringande fågelspindlar, hungriga jaguarer stryka omkring och rätt som det är kan man ha en förgiftad pil i ryggen och vara död, innan man hinner se, varifrån pilen kom, om detta senare nu kan antagas ha varit av något större värde i det fallet.

Här grips den nervsvage och fantasifulle läsaren av Mörnes reseskildring förmodligen av lindrig panik och vill rusa iland och förskansa sig i närmaste hus. Det kan låta sig göra, om det bara finns något och finns det, så måste man acceptera det förhållandet, att det är utan väggar och gästfritt inbjuder såväl vind som moskitos, ormar, fågelspindlar och allt annat att i skydd av mörkret förljuva ensamheten. För att nu inte tala om sådana småsaker som jordloppor och andra kryp, vilka lysa så stort förtroende för människan, att de lägga sina ägg under hennes hud, därmed beredande den sålunda hedrade full sysselsättning för framtiden med att skära upp köttet och plocka fram tre tum långa, håriga maskar, som göra sig glada dagar därinne och slutligen inifrån långsamt fortara hela personligheten.

Jag förmodar, att det vid det här laget går kalla kårar över den ärade läsarens rygg och märkliga stickningar förnimmas här och var. Och ni ser väl i andanom med vilket välbehag den ensamme kanotisten hälsar den första bebyggelsen och de första civiliserade människorna. Att dessa representeras av en neger, som står på brygga och petar i det jättelika hål, där näsan satt, innan han fick sin stolska, det betvder förmodligen mindre i en sådan situation och att under detta petande en stor köttbit faller av och genast blir ett lätt byte för flugorna, medan negern fundersamt tittar på, det är ju obehagligt, men det kommer ju negern närmast vid. Man skulle bli utomordentligt förtjust vid anblicken av civilisationen ändå och ha överseende med att alla människor äro gula och magra och febersjuka, att samhället heter Likandets höjdpunkt och att runtomkring sakna bekvämlighetsinrättningar, en brist, som elimineras genom pappersstrutar, vilka man sedan kastar ut på gatan, där avfallet omedelbart förtara dem, därmed görande hela renhållningsverket arbetslöst, om nu dessa civiliserade människor förstås någonsin skulle bli så galna, att de inrät-

sådant, vilket är mer än tvi-aktigt.

Ja, så ser det faktiskt ut bakom sköna bilder, tanken på urskoa och tropikerna trolla fram i n stadgade medborgarens förasta fantasi. Men finns det — nker man — då inte några av ssa vilda, stolta infödingar, som ndra omkring i lyckligt okunnigt om civilisationens välsignelr? Jo, vars, det finns. Rolf lomberg presenterar dem myet trevligt och levande i ord och ld, man tycker om dem och gillar m på det allra högsta. Det bara det, att de ha så besynnerliga idéer. De ha för sig, tt själen sitter i håret, vilket ju värre än Liljeblad. De äro också synnerligen måna om att tillarataga denna själ, ty den sitter var i peruken även efter döden ch den, som äger huvudet då, kan a stor nytta därav. Följaktligen åder det stor efterfrågan på huuden och ingen har sitt riktigt äkert. När man väl kommit över gon annans, prenareras detta på tt så utomordentligt sätt, att det rymper till en apelsins storlek. Detta underliga utslag av samlarani har ursprungligen varit av någon religiös innebörd, men sedan civilisationen trängt in i urskogen, har dessa små torkade huvuden även blivit utsökta och dyrbara souvenirer, vilket stimulerat även andra än indianer att samla sådana till försäljning. Rolf Blomberg talar om, att folk t. o. m. kommer och tar upp order och ber att få veta, hurudana huvud man önskar sig. Det finns ju så många profiler att välja på bland släkt och vänner!

Även vetenskapen har intresserat sig för denna sällsamma sed och en tysk vetenskapsman reste för några år sedan till ort och ställe för att undersöka, hur indianerna buro sig åt, berättar Blomberg. Han försvann. Men något år efteråt fick en av hans vänner se vetenskapsmannen igen. Han satt i ett skyltfönster i en liten sydamerikansk stad. D. v. s. "satt" är oegentligt, ty han var bara huvud och det var inte större än en apelsin. Något tvivel fanns inte, ty vetenskaparen hade det mest praktfulla röda hår och skägg.

Forskaren hade utan tvivel sig själv att skylla. Som vetenskapsman och forskare borde han ha förstått, att han med detta sällsamma hår utsatte huvudjägarna för övermänskliga frestelser. Bara åsynen därav bör ha försatt alla huvudjägarna i ett tillstånd av extatisk samlariver och det har för dem alla framstått som en absolut nödvändighet att föröka sitt anseende i stammen genom att med sin samling införliva en så sällsam företeelse. Och då vetenskapsmannen ville veta, hur infödingarna buro sig åt, måste man ju säga, att han gick till verket med äkta tysk grundlighet.

Som man ser, är inte ens de av civilisationen oberörda så särdeles lockande företeelser i denna skönheten, men grundligt förgiftade tropiska urskog. Den lockar, det är sant, men bäst tillfredsställer man sin frestelse genom att köpa böckerna och läsa dem i lugn och ro därhemma. Men blir lika vis som författarna och slipper obehaget. Samt får behålla sitt huvud, vilket ju alltid är en tillfredsställelse, även om det inte är så mycket i det.

RA.

Dagbladet Oslo 19/12
41
03-0049
03-0031

Blandt jibaro-indianerne.

Rolf Blomberg: Högkvarter hos huvudjägare. Hugo Gebers Förlag. Stockholm 1938.

Syd-Amerika blir mer og mer hovedstedet for studiet av primitive folk. I denne verdensdelen kan man ennå finne enorme områder, hvor primitive folk lever et uberørt liv. I virkeligheten er nesten hele det indre Syd-Amerika et uutforsket land, med bare noen politistasjoner spredt hist og her. Men i de ti siste årene er det reist så mange ekspedisjoner inn i dette ukjente landet at det er håp om at vår erkjennelse på dette område vil bli voldsomt øket i den nærmeste fremtiden. I fagtidsskriftene offentliggjøres nå i stadig økende mengde avhandlinger om hittil ukjente sydamerikanske indianerfolk. Og de større vitenskapelige verkene begynner også å komme. Det er mulig at om en ti års tid vil enkelte sydamerikanske indianerstammer være like så berømte som Spencer-Gillens arantaer og Malinowskis trobriandere er nå.

Blandt de større vitenskapelige verkene som allerede er kommet, er Rafaels Karstens store skildring av jibaro-indianerne kanskje av størst betydning. Karstens indianere (jibaro benyttes som navn på flere indianerstammer) lever i de vestlige Amazon-skoger og hans fremragende verk tilhører noe av det beste i etnografien. Når derfor Rolf Blomberg nå utgir en bok om den samme indianergruppen, blir ens interesse særlig vakt. Det er få ting som er så morsomt som å lese to forskeres skildringer av det samme folket.

Så vidt jeg forstår har Blomberg vært på omtrent de samme stedene som Karsten. Iallfall kjenner jeg en rekke navn på stammer og steder igjen fra Karstens verk. Den reiserute Blomberg opgir er også det vesentlige den samme som Karstens rute. Likevel skal man ikke

grupper enn de grupper Karsten møtte. Vi må derfor innskrenke oss til å slå fast at de to forskere beskriver jibaroene, uten at vi i detaljer kan avgjøre om det dreier sig om de samme indianske personer. Når man derfor finner forskjellige oplysninger i Karstens og Blombergs bøker, kan forholdet bero på forskjellen hos de indianske meddelere.

Blombergs bok er all heder verd. Den er spennende, munter og underholdende. Men den er en reiseskildring, ikke et vitenskapelig verk. Den egner sig derfor ikke til kildeskrift i tidens opmuntrende diskusjoner om primitive folks samfundsliv. Blombergs bok må betraktes som en velskreven innledning til et alvorligere studium. For det er dette som skal være den gode reiselitteratur s opgave. — den skal vekke interessen for den vitenskapelige etnografi. Jeg håper at Blombergs bok virker så opkvikkende at leseren sier til sig selv: Disse jibaro-indianerne vil jeg ha mer rede på! I morgen ber jeg Wexelsen på Universitetsbiblioteket låne mig Karstens store verk om jibaroene!

Blombergs bok er forsynt med praktfulle illustrasjoner. Ved flere anledninger har det vist sig at svenskene overgår alle andre som etnografiske fotografer. Blomberg er et nytt, utmerket eksempel på denne svenskenes gode egenskap.

Albert Brock-Utne.

förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran. Det är höstens stora prakt- och presentbok.

HÖR

i dag kl. 14.10 i radio

om

Rolf Blombergs

strålande äventyr bland HUVUDJÄGARE i det otillgängligaste Sydamerika.

NÄR NI HÖRT

om

Rolf Blombergs

äventyr är saken klar, då kan Ni inte låta bli att köpa

HÖGKVARTER bland HUVUDJÄGARE

Gebers 144 fotos!

03-0050

skildringar av resor och upptäckter. Blombergs Högkvarter bland huvudjägare är också god lektyr.

Översikt av bokfl. i Stockholms Tidn 15/12

RADIOPRO

14.10 Genom farliga farvatten. Ett avsnitt ur "Högkvarter hos huvudjägare" av Rolf Blomberg. Uppläsning av Knut Pehrsson.

Lektyr

Pris 15 öre
I Finland 2 fmk.

Nr 52
24 dec.
1938

Julnummer

Nattliga

Någon entusiastisk jägare är jag inte — om det inte gäller att sätta en kula i en krokodil. Det gör jag gärna. Och varje gång jag gjort det, känner jag mig belåten. Krokodilen är Borneos värsta plågoris. Han växer sig stor här, blir över åtta meter, och innan han nått denna imponerande längd, har han hunnit sätta i sig många malajer och dajaker. Om man sprättar upp magen på en stor skjuten best får man också i regel fällande bevis för hans brottslighet i form av armringar och halsband och konstiga bollar av ap- och människohår.

Men annars är jag som sagt ingen ivrig jägare, och detta till trots har jag de sista månaderna ständigt axlat bössan och gått in i urskogen för att söka villebråd. Under min expedition till det inre av Borneo hade jag ofta upp till trettio man — kanotfolk och bärare — att förse med mat, och som dessa människor åto otroliga mängder och presterade arbete i proportion till hur mycket de fingo äta, gällde det att bärga hem vildsvin och hjortar nästan dagligen. När jag själv var allt för vinglig på benen av malaria, brukade jag skicka ut min malajjägare Awang med dubbelbössan, men dels var han inte någon god skytt och dels kunde han i nervositeten ge sig till att skjuta på ett åttiokilos vildsvin med mina minsta fågelhagel, varvid svinet naturligtvis sprang sin väg utan några men för livet, eller "chansköt" han på omöjliga avstånd. I allmänhet vände han tomhänt tillbaka. Som muhammedan får han inte äta svinkött eller ens beröra ett svin, och följden var också, att han inte gjorde några större ansträngningar att skjuta dessa matnyttiga djur, utan i stället gick in för att få tag på hjortar, som det inte alls var så gott om. Varje människa är ju en smula egoist. Nå, följden av hans misslyckade jakttripper blev i allmänhet, att jag själv måste ge mig in i djungeln med bössan.

Det var nästan uteslutande nattetid, jag gick på jakt. På dagarna voro vi ju på marsch och fingo inte mycket tid över för jakt — det hände ju för all del, att man i viltrika trakter under vandringen genom urskogen lyckades nedlägga både hjortar och vildsvin, men det var inte så överallt — och utan hundar är det inte så lätt att komma villebrådet in på livet på dagen. Många kalla det osportligt att jaga med lampa på natten. Jag anser för egen del inte någon jakt med gevär som sport, ty djurets chanser att försvara sig äro ju alltid lika med noll, om skytten inte är söndagsjägare i alltför hög grad. Men om man nu trots allt skall kalla det för sport, så nog kunna de nattliga jakterna uppvisa minst lika många spännande episoder som de på dagen.

Det är enkelt att förklara, hur det går till. Man har en lampa, som sitter fästad i ett band om huvudet, och med denna lyser man sökande åt alla håll i urskogen. Lampan måste vara inställd så, att den också belyser kornet på geväret i skjutställning. Djuren bli ofta mycket nyfikna, när de se ljuset, och stanna för att se efter, vad det kan vara. De bländas av lampan och se inte jägaren, och ögonen reflekteras och lysa mot skytten som två eldpunkter. Mellan dem sätter han sitt skott. Av färgen och storleken på eldpunkterna kan man oftast se, vad det är för djur; krokodiler och vildsvin ha röda ögon, hjortarnas ögon ett intensivt gult, ibland nästan grönaktigt o. s. v. Apornas ögon äro som människornas och reflekteras lyckligtvis inte.

För den ovane nattjägaren tycks urskogen vimla av villebråd. Överallt ser han lysande punkter. Han höjer sitt gevär och placerar ett skott mellan två stora, lysande ögon, går fram för att titta på bytet och finner, att han lyckats avliva — en jättelik padda. Eller också kanske han sätter ett skott i en trädgren, där en eldfluga sitter. Det tar en liten tid, innan man hinner vänja sig vid de olika ögonen.

Följande hände mig vid Sembakongfloden. Awang och jag och två dajaker strövade en natt omkring för att försöka få tag på något villebråd. I tre timmar hade vi redan vandrat genom den värsta terräng, rivit sönder oss på taggiga slingerväxter och blivit koppade av blodiglar, men inte ens en enda liten dvärghjort hade vi sett. Dem brukar man annars alltid få syn på, på en del platser fullkomligt vimlar det av dem. De äro inte större än harar, graciösa och nätta djur, som man mycket ovilligt skjuter och som äro så nyfikna på ljuset, att man ibland kan komma dem så nära som på tre, fyra meters håll.

Vi vadade fram i en liten bäck, när jag plötsligt såg två ögon lysa mot mig.

"Plandok", viskade Awang. Plandok är malajnamnet för dvärghjort.

Jag smög försiktigt närmare. Det var tydliga plandokögon . . . Jag höjde geväret, tog gott sikte mitt emellan ögonen och skulle just trycka av, då . . . ja, då dvärghjorten flög sin väg!

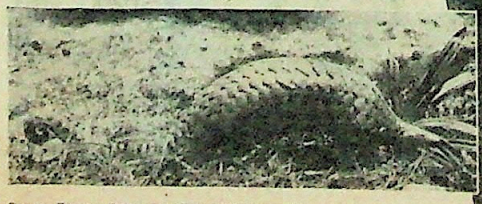
Jag blev något till snopen och Awang med all sin vildmarkskännedom än mera, ty plandoken var — en uggla! Lyckligtvis fick jag sedan tag på ett stort vildsvin i samma lilla bäck, men inte blev muhammedanen Awang gladare därav . . . Han fick äta sig mätt på ris.

Alla djur äro ju inte lika oräddа för ljuset som plandoken. De stora hjortarna stirra ett ögonblick, så ge de sig i väg. Mera sällan ge de jägaren tid att putsa näsan först. Vindsvinen vänta inte heller. Grisögon äro ju små, och man måste komma vildsvinen mycket nära, innan man upptäcker dem. Och då gäller det att placera dit en femetta.

En gång lyckades jag blott såra en stor best, och denna rusade rätt på mig. När

Borneo kan uppvisa en mängd lustiga kryp. Här är ett av dem, Belangang, taggigt och otrevligt och som man helst skall akta sig för.

Ovan: Ett av Borneos många sällsamma djur — myrkotten. Placera honom i en myrstack och han blir stormförtjust! T. h.: Sembakong — floden, som jag följde till det inre av Borneo. Djurrika trakter!

Gefle Posten 19/12

Högkvarter hos huvudjägare. Av Rolf Blomberg. Med 48 planscher. Hugo Gebers förlag.

Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden på ostsidan av Anderna, där Amazonflodens alla källflöden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översållad karta. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa trofeer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkännliga. Rolf Blomberg levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få européer före honom. Han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld.

Norrköpings Posten 15/12

Eson.

Sydamerikanskt.

ROLF BLOMBERG: "Högkvarter hos huvudjägare", Gebers förlag.

Denna reseskildring för läsaren till Andernas ostsida i republiken Ecuadors urskogsområden, där Blomberg rest och levt och funnit märkliga ting. Den unge forskaren har haft lyckan med sig i alldeles hög grad, och han berättar härom enkelt och okonstlat men icke mindre fängslande. Först och främst fäster man sig vid hans ingående skildring i ord och bild om huvudjägarna, som ju också lånat sitt namn till bokens titel, de s. k. jibroniindianerna. Blomberg fick redan i Panama blodad tand på att söka forska i detta folks seder, när han fick se en tsantsa för första gången i sitt liv. Sedermera fick han se åtskilliga exemplar av detta kusliga hantverk, som går så till att man helt enkelt skär huvudena av sina fiender, prepererar huvudena så att de förminskas men ändock blir fullt igenkännliga, varpå troféerna bevaras. Boken innehåller flera bilder av sådana människohuvuden — ett unikt bildmaterial ehuru naturligtvis inte särskilt uppbyggligt.

Det är en I sitt slag märklig reseskildring, bakom vilken det ligger oändligt stora strapatser och svåra uppoffringar. Illustrationsmaterialet är mycket rikt.

P. W.

Djurskyddsvän 1/1

Huvudet högre än vanliga reseskildringar.

Rolf Blombergs nya bok: Högkvarter hos huvudjägare.

Rolf Blomberg.

Det har i pressen påpekats, att julboksfloden i år här ovanligt få reseskildringar att bjuda på. Man kan nästan tala om en brist — men det talet mister mycket av sin sanning, när "Högkvarter hos huvudjägare" nu släpps ut i marknaden. Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden på östsidan av Anderna, där Amazonflodens alla källflöden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översålad karta. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa trofeer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkännliga. Rolf Blomberg levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få européer före honom. I sin nya bok "Högkvarter hos huvudjägare" berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. En äventyrlig seglats på Stilla havet och en resa genom Ecuadors högland ingå som andra intressanta partier i boken. Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf. Sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder, och det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran. Det är höstens stora prakt- och presentbok.

ST. 2/11

En svensk idrottsbragd.

Den unge svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har uppenbarligen gjort en sportprestation av ovanligt hög klass, då han under äventyr och strapatser av alla de slag med glans klarat sig igenom sin farliga tremånadersexpedition till Borneos inre, hittills nästan helt outforskade trakter. "Slapp och mager efter upprepade svåra malariaanfall, sårig och haltande som ett minne av en urskogsmarsch", återvände han till civilisationen, skriver han själv.

Men de dyrbara samlingarna voro i gott behåll, och det var ändå huvudsaken. Det är den rätta sportsliga inställningen, som visar att den unge svensken är en sportman och friluftare av den rätta ullen. Säkert är det ingen tillfällighet, att hans far, arkitekt David Blomberg, alltsedan Stockholmsolympiadens dagar varit intresserad av idrott och gymnastik. Hans son har idrotten i blodet och har fått en idrottslig skolning, som säkert nu kommit väl till pass.

Det är väl inte många av våra dagars idrottsmän och friluftare, som haft Rolf Blombergs möjligheter att leva friluftsliv i stor skala, men de som en gång få chansen komma säkert att klara sig förträffligt. Den moderna sporten skapar ett hårt och oömt släkte, och Rolf Blomberg är ingen dålig representant för den handlingskraftiga, idrottsligt uppfostrade svenska ungdomen av i dag.

Småländ. Kurir. Jönköping 23/12

Högkvarter hos huvudjägare av Rolf Blomberg.

Den framgång, som Rolf Blomberg vann med "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriska områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden. Här leva ännu huvudjägarna, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender. Rolf Blomberg levde mitt bland dem, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få européer före honom.

I sin nya bok "Högkvarter hos huvudjägare" berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder och egendomliga upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld.

Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf och sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder.

03-0055
03-0053
03-0054

Svenska Dagbladet Stockholm 18/1

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning 31/12 38

Västm. Läns Tidn. 9/12 Falu Kuriren 13/12

Urskogsliv

Urskog och indianer.

Forskningsresande bruka ha något slags patent på att få understöd, när de ge sig ut på okända stråk för att skriva spännande reseskildringar. Men i julens bokflod finns det två reseskildrare, som inte kostat någon människa ett enda kopparns öre, och det är Per Westerlund — KFUM:s sekreterare, som ensam besteg världens näst högsta berg Kanchenjunga — och Rolf Blomberg, den modige Galapagos-forskaren. Det är något sällsamt med dessa två verkliga vikingar, som på eget bevåg, bara förlitande sig på egna krafter, ge sig i kast med outforskade jordfläckar. Vilken fysik skall det inte till för att som Westerlund kasta sig direkt från Kanchenjungas köld, som drev blodet fram under naglarna, till dödskallejägarnas glödheta skogar! Och Blomberg tycks vara lika hemma på Galapagos som på Amazonfloden och i Borneos urskogar. Utan nerver, utan språkkunskaper och utan rekommendationer — men de ha tagit sig fram ändå.

Redan i sin debutbok av år 1936 visade sig Blomberg vara en underhållande, livfull berättare, en oförfärad resenär och en god iakttagare. Man blir inte besviken över hans förnyar bekantskapen; den nya boken är i alla avseenden en utmärkt resebok. Förf. är synbarligen zoolog, men han betungar inte läsaren med långa utläggningar i sitt fack, utan nöjer sig med att antyda de insamlingar han å tjänstens vägnar måste göra för Sveriges riksmuseum. Till hans uppgifter hör också att göra en film av indianernas liv och leverne, men det bestyret tar inte heller stort utrymme i boken. Det är själva resan och upplevelserna i vildmarken och bland indianerna som är huvudsaken.

Förf. filmar först på Galápagosöarna, där han två år tidigare skrivit största delen av sin första bok. Därifrån går färden till Ecuadors urskogar, längs Rio Pastaza till jibaroindianernas område. Här stannar förf. ganska länge i en indianby, och bland dess morska huvudjägare upplever han en hel serie äventyr, som han berättar om med aldrig svikande gott humör. Han är starkt medveten om, att svensk publik genom professor Rafael Karstens böcker ganska väl känner till jibaroindianernas kultur, och han vill på intet sätt konkurrera eller ge sig sken av att kunna beskriva folkets sociala förhållanden. Han håller sig helt enkelt till äventyren och händelserna sådana de i snabb följd avlösa varann, och för en vanlig reslysten människa är det alldeles nog. Ibland ville man gärna veta mer, särskilt om växt- och djurvärlden, men förf. har synbarligen gått in för att bara vara underhållande och rolig, och då han lyckats så utmärkt med den sidan av sitt författarskap, vill inte heller kritikern disputera. Atskilligt om indianernas dagliga liv får förf. naturligtvis fram, redan genom att beskriva deras uppträdande i olika situationer och genom att redogöra för sitt eget arbete, som i hög grad var beroende av indianernas tillmötesgående. Man får utan alla lärda utläggningar en god bild av ett folk, som hör till de sista fria stammarna bland jordens naturfolk.

Blombergs språk är ovanligt ledigt och frigjort. Han är dessutom tillräckligt ung för att med verklig galghumor bära alla motgångar och strapatser; han får inte så litet fatalist, dödsfara tycks inte bekomma hans ungdomliga sinne så särdeles. Han är en påpasslig fotograf, och hans bok prydes av en mängd mycket levande och upplysande bilder. Alla dessa omständigheter göra hans bok till en verkligt trevlig lektyr och skyla också med framgång den ytlighet, som ohjälpligen karaktäriserar både förf. och hans resa, såvida denna resa verkligen var en forskningsfärd.

B. O.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Gebers. 180 sid. Illustr. Kr. 7: 50.

ROLF BLOMBERG: Högkvarter hos huvudjägare. Geber. 7: 50.

GEORG DAHL: Guld och vilt. Aventyr i Colombia. Natur o. Kultur. 6 kr.

Efter en kort paus återvände Rolf Blomberg till Sydamerika med avsikt att efter ett nytt besök på Galápagosöarna bege sig till de huvudjagande indianernas land vid Amazonas källfloder i Ecuador. Avsikten fullföljdes. Vad Galápagos beträffar har han nöjt sig med att konstatera faktum eftersom hans första bok ingående sysslade med dessa apartа öar och han förmodligen icke hade mycket att tillägga. Det stora numret skulle denna gång bli huvudjägarna, ryktbara för sina »tsantsas», de nätta, krympta huvudena, som onekligen vittna om avsevärd taxidermisk skicklighet. Huvudjägare låter ruskigt; en mindre kunnig läsare utmålar för sig de hemska faror för vilka den unge djärve svensken utsatte sig. Det var emellertid inte så allvarligt. Han kunde avlägga sitt besök i Ecuadors Oriente under de bästa auspicier, ty han fick med sig ej mindre Henry Nielsen än en förträfflig indian, och därmed voro svårigheterna med både själva färdandet och samvaron med infödingarna väsentligen undanröjda. Nielsen, rask dansk med intim kännedom om landet, tjänstgjorde på sin tid som guide åt Krarup-Nielsen. At Henry kan man tryggt anförtro sig, men naturligtvis slipper man inte ifrån de riskabla bergastigarna, störtregnen, kanotresorna på forsande floder eller allt det flygande, hoppande och krypande otyg som höra urskogen till. Strapatser äro obligatoriska, det var inte första gången författaren var ute och han tål åtskilligt. Målet med hans resa var att samla djur åt vårt Rikmuseum och att filma huvudjägare. Han fyllde också sina spritcisterner, och av de förträffliga bilderna att döma måste han ha hemfört ett vackert och värdefullt filmmaterial.

De huvudjagande jibaros längs Rio Pastaza visade sig nästan undantagslöst vara älskvärda, glada och tillgängliga kumpaner, och chichan, deras nationalfylla, flöt i strömmar. Allt var som det skulle vara, billiga tyger, glaspärlor och säkerhetsnålar rönte

Folkskolans Vän Nr: 1 1939

Högkvarter hos huvudjägare. Av Rolf Blomberg. Med 48 planscher. Hugo Gebers förlag.

Den framgång, som Rolf Blomberg förra året vann med sin reseskildring "Underliga människor och underliga djur", befäster han i denna skildring av sin andra resa till Sydamerikas ekvatoriala områden. Under denna färd lyckades han tränga in till republiken Ecuadors urskogsområden på ostsidan av Anderna, där Amazonflodens alla källfloden rinna upp som ett väldigt grenverk på en av vita fläckar översållad karta. Här leva ännu huvudjägare, de s. k. jibaroindianerna, som blivit kända över hela världen för sin kusliga sed att skära huvudena av sina fiender och sedan preparera dessa troféer, så att de förminskas men ändå förbli fullt igenkännliga. Rolf Blomberg levde mitt bland huvudjägarna, bodde i deras hus, deltog i deras jakter och fester, lärde känna gamla och unga — blev kort sagt så förtrogen med dem som få européer före honom. I sin nya bok "Högkvarter hos huvudjägare" berättar han livfullt och humoristiskt om sina många spännande färder och egendomliga upplevelser, han presenterar en hel skara av sina vänner bland huvudjägarna, och han skildrar den tropiska urskogens underbara djurvärld. En äventyrlig seglats på Stilla havet och en resa genom Ecuadors högland ingå som intressanta partier i boken. Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare och fotograf. Sin nya bok har han illustrerat med en mängd bilder, och det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran. Det är höstens stora fakt- och presentbok.

03-0058

03-0060

livlig efterfrågan, och vapen, fjäderprydnader och husgeråd vandrade i Rolf Blombergs kistor. Något jungfruligt område kom han ju icke till. Atskilliga etnografer av facket ha arbetat här. Förf. nämner Rafael Karsten, och han testamenterade nog inte kvar några mycket stora upptäckter åt sina efterföljare. Även Krarup-Nielsen, som är amatör, förtjänar en eloge. Att hans färd även gav vetenskapliga resultat framgår av hans utmärkta populära reseskildring, utgiven 1934. Som etnografiskt specimen väger Blombergs bok lätt och han har väl icke syftat längre än till den rena förströelseläsningen. Som sådan är boken trevlig och skojfrisk. Urskogsdieten har som så ofta varit ett tacksamt ämne; det förvånar dock att förf. gör sådan affär av att man äter grodor. Han är ju ett stycke zoolog och borde veta att vi t. o. m. i Sverige ha en ätlig groda ehuru den är förbisedd av det svenska köket. Så mycket mer uppskattad är den på andra håll. Grodlår stå på restaurangmatsedeln i åtminstone tre världsdelar och smaka som bekant bra. Medan vi sysla med zoologi, lite grand ovett förtjänar förf. för sitt sätt att omnämna den mystiska »apmänniskan» i Ecuador. Det är knappast värdigt en svensk forskningsresande. Botanisten hade gärna velat slippa höra talas om cedrar i Sydamerika. För européer är ceder ett fixt begrepp, förbundet med Atlas, Libanon och Himalaja. Lekmannen blir konsternerad när han nu hör att det finns cedrar i Amazonas. Använder man namnet är man skyldig upplysa om att denna s. k. cedro har lika litet gemensamt med den verkliga som en lind med en tall.

Med de vilda indianerna trivdes Blomberg utmärkt. Det blir annat ljud i skällan när talet faller på den någon gång hel-, men oftast halvvita befolkning, som representerar civilisationen i Ecuador. Med anledning av att våra svenska forskningsresande från ecuatorianskt håll kritiserats därför att de ensidigt syssla med vildarna och glömma bort att prisa den ecuatorianska kulturen har Blomberg skrivit kapitlet »Folk och regim i Ecuador». Det är ord och inga visor. Uppenbarligen har han ingen avsikt att ännu en gång överskrida Ecuadors gräns. Det vore bestämt inte hälsosamt för honom. Tillåt mig slutligen att ännu en gång rikta en anmärkning mot förlagets förhandsreklam. Som överskrift står: »Huvudet högre än vanliga reseskildringar». Uttrycket kan icke ur någon synpunkt försvaras. Slutet är icke mycket sannfärdigare: »det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran». Jo, det har hänt många gånger — för att ta ett namn ur högen: Martin Johnson. Därmed är sannerligen intet ont sagt om Blombergs bok.

C S-g

03-0062

... Travellers Club.

1933.

Vid sammanträdet, som inleddes med middag, talade professor Lindblom också för direktör Oscar Kraepelien, som på tisdagen fyllde 65 år och i 20 år förvaltat skattmästarämbetet i klubben. Vice ordföranden, greve H. Horn af Åminne, utbringade skålen för absent friends och bringade särskilt i åtanke travlar-bröderna Rolf Blomberg och jägmästare E. Lundquist, från vilka hälsningar från Borneo ingått på högtidsdagen.

03-0062

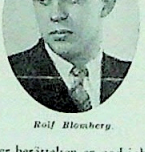
Litteratur.

Hos urskogsindianer i Sydamerika.

Fängslande bok om filmning hos huvudjägare i Ecuador.

Rolf Blomberg. HÖGKVARTER HOS HUVUDJÄGARE. Gebers förlag. Pris kr. 7: 50 (inb. 10 kr.).

Våra läsare känna, senast från S. Fs smalfilmkatalog, filmen »Hos urskogsindianer i Sydamerika». Under vilka förhållanden denna film upptagits får man närmare besked om i *Rolf Blombergs bok*, som kom ut till julen, *Högkvarter hos huvudjägare.*

Rolf Blomberg.

Det är en lättläst bok om författarens upplevelser i det inre av Ecuador tillsamman med filmkamera och en förträfflig dansk kamrat, Henry Nielsen, samt en halvciviliserad indian, Severo, i urskogar och på strida floder i den tropiska vildmarken i de fruktade jibaro-rödskinnens domäner.

Boken är hurtigt och ledigt avfattad, och dess äventyrliga innehåll bekräftas av ett rikt illustrationsmateriel. Den kan läsas som den mest spännande underhållning och bör inte minst fängsla ungdomen, i synnerhet den manliga. Vi få här helt enkelt den moderna indianboken, utan all den fruktansvärda blodsutgjutelsen i de klassiska, men äventyrsmättad till bristen. Samtidigt en god bredvidläsningsbok, som gör oss bekanta såväl med en förut föga utforskad indianstam som med den tropiska sydamerikanska urskogens egendomliga fauna och naturförhållanden i övrigt. Samtidigt ger berättelsen en god inblick i de föga anade besvärligheter, som filmaren har att genomgå, när han under de förhållanden, som det här gäller, verkligen vill — och kan — få till stånd en givande och njutbar skolfilm. Blomberg icke endast filmade för S. F., utan han samlade också gott material för Rikesmuseet. I boken berättar han något även om sitt besök på Sköldpaddsöarna, varifrån han också medförde en förträfflig film för S. F., även denna ingående i skolfilmförrådet.

Det var nog på håret nära, att den unge dådlystne filmaren och forskningsresanden fått släppa skallen till för en *tsan-tsa*, det sammankrympta huvud av en fälld fiende, som är jibaroindianens högst eftertraktade trofé. I rätta ögonblicket räddade sig Blomberg med sina följeslagare till Ecuadorcivilisationens utkanter, där han häktades och hade att genomgå en missriktad censurs försök att omintetgöra bildskörden. Med förslagenhet och friskt mod klarar unga Blomberg dylika tilltag. »Huvudjägare» tycks emellertid inte ännu ha givit honom fullt lystmäte; som bekant befinner han sig just nu för S. Fs räkning på Borneo, där det också finns huvudjägare och andra rariteter, som småningom komma skolfilmen, i viss mån även biografilmen, till godo. Delvis är Borneo-programmet redan avklarat — med äventyr samt med förlust av en filmutrustning, för vilken ersättning pr flyg redan nått målet.

Rolf Blomberg är en mycket skicklig filmare. Det har skrivits apropå den aktuella boken, att »det har säkerligen inte hänt förr att ett primitivt folkslag fångats så mästerligt och roligt med kameran». Berömmet är icke övердrivet. Den senaste boken presenterar också sin författares ökade färdighet som reseskildrare med pennan.

G. Bg.

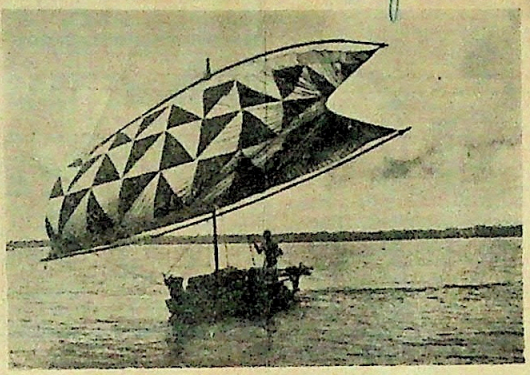
Svensk Skolfilm i Bildningsfilm
N:1 39

Rolf Blomberg *på fångstfärd*

i osäkra vatten, stora strapatser

Världen runt
med St.-T:s reporters

Den svenske forskningsresanden ROLF BLOMBERG håller nu på att avsluta sin halvårslånga expedition på Borneo. Han har nått goda resultat, men strapatserna i det mördande klimatet ha varit svåra. I denna och en följande artikel skildrar Rolf Blomberg en färd över piraternas hav till en outforskad urskogsö — hans sista arbetsuppgift på Borneo, som han lämnar för att bege sig till Java.

Sjuk i malaria tolv gånger på ett halvår!

Några plock ur Rolf Blombergs bildreportage. — En snabbseglare med färggranna segel, samma båt som piraterna använda, ses på bilden t. v. Häröver Rolf Blomberg och hans seglarkamrat Amat.

NOENOEKAN, Borneo, i jan.

Tiden har fort även i Östern, och nu bereder jag mig att ta avsked av Borneo, de djupa djunglernas och de blå bergens väldiga land. Naturen har tjusat mig med sin romantiska fägring. Jag har kommit dess hemligheter på spåren, jag har samlat prov på kultur och djurvärld — men jag kan inte stanna. Klimatet är i längden mördande för en europé, och efter en mer än halvårslång vistelse här, med två långa expeditioner in i landet, beger jag mig inom kort till Java, där luften är hälsosammare och där nya, intressanta arbetsuppgifter locka mig.

Men en sista gång vill jag ut på färd, innan jag lämnar min svenske värd på Borneo, jägmästare Lundqvist. Jag har redan grundligt prövat kanoten på floderna, nu vill jag segla på öppna havet med en av malajernas pittoreska båtar, vars typiska segel vi ibland sett lysa på långt håll över Celebessjöns vatten. Målet är en urskogsö, Sebatik, så gott som outforskad, vimlande av djur . . . ja, där skall man trivas! Inte ens malarian får hindra mig, fast den sannerligen beredt mig bekymmer nog sista månaden och fördystrat min samvaro med vännerna.

Under tre veckor har jag knappast satt min fot utanför bungalowen. Jag har legat i sängen och skakat i frossa och svettats och yrat, eller jag har slapp och kraftlös suttit i en rottingstol på verandan, stirrat framför mig och tänkt dystra tankar. Den fördömda malarian! När jag kom till Borneo, trodde jag mig vara immun mot malaria. Jag hade under nära tre års färder i Sydamerika, ofta i sumpiga, febersjuka urskogstrakter, klarat mig ifrån den, och till yttermera visso påstod även en spågumma att jag var immun! Jag var inte så noga med, om

(Forts. sid. 4, spalt fyra.)

En bild från urskogsön Sebatik.

23/1 39

Allers, Helsingfors 21/2 39 03-0064

03-0063

LÄ

KÄCK och pojkfrisk är *Rolf Blomberg* i »Högkvarter hos huvudjägare». Med kamera och penna har den vittbereste unge svensken tidigare skildrat Galapagosöarna och den egendomliga arkipelagens vinddrivna existenser. Nu berättar han om djungeltrötvåg i Ecuador, på ödsidan av Anderna, och om riskabla kanotfärder utför Rio Pastaza's forar. Boken bär prägeln av hurtigt, företagsamt äventyrskåne och innehåller några spännande kannibalepisoder. Mest till sin fördel är Blomberg som fotograf.

KUNGÖRELSE

Samlitt 13 i 1 konkurslagen varder
med kännjort, att Aktiebolaget F
Parkett på Rund av anskaffa, som
dar till Stockholms Vid Stockholms Rä
Exekutiv auktion kommer att äga rum
Ex officio:

Stockholms Rådhusrätt å andra av-
delningen den 21 januari 1939.

Att sjökaptenen Tage Carl Yngve
Fredrik Thurésson och hans hustru
Judit Margit Lovisa Thurésson, födda
Jansson, denna dag till Rådhusrätten
ingivit ansökning om boskillnad, samt
att den sökta boskillnaden bevilljats,
varav härmed kungöres.

Ex officio:

LARS STAATE.

delning den 20 januari 1939.

Ex officio:

Farliga snabbseglare vid malajöarnas kust.

(Forts. från första sidan.)

det fanns några malariamyggor innanför moskitnätet, när jag lade mig. Nå, det dröjde bara tre veckor här på Borneo, så hade jag i alla fall min malaria. Förkylning, menade jag. En släng av flunsan . . . Ha, ha, hånade blodprovet, malaria, malaria! Sedan den gången har jag hunnit sluka ofantliga massor kininpiller, och nu har jag just haft mitt tolfte anfall. Dussinet jämnt!

Det har alltså gått lång tid sedan jag kunnat göra någon fångst- och jaktfärd. Jag längtade, där jag låg, intensivt efter att åter få strömma omkring i urskogen, åter få höra aporna tjattra i träden och vildsvinen grymta och snörvla i snåren. Och jag längtade efter sol! Min bruna färg hade försvunnit, och när jag såg mig i spegeln, blev jag nästan rädd. Jag blickade mot ett vitt ansikte med infallna kinder och stora, svarta ringar under ett par feberglansiga ögon.

Om jag varit en förståndig ung man, skulle jag genast ha konstaterat: Ja, som du ser ut, så är det bäst att du håller dej i skinnet ännu en tid. Det behövs bara litet kroppsansträngningar, så ligger du där i 40 grader och yrar och svamlar igen . . . Men jag är ingen förståndig ung man. I stället sade jag: Fy tusan, gosse, du ser ut som ett lik. Ut och hoppa och låt solen bryna dej! Ut och jaga och fånga ormar och paddor! Och får du sen ett anfall igen, så är väl det priset inte för högt för att du ska få känna dej som en människa några dar . . .

Skräckslagen kines och gästfri malaj.

I min "dajakryggsäck" — en flätad rottingkorg med hängslen av barktyg, vilken jag bytt till mig av en vildinna i det inre av Borneo — packar jag ner det nödvändigaste, hänger den på ryggen, tar dubbelbössan på axeln och sätter mössan på huvudet. (Detta sista nämner jag därför att jag funnit en vit skärmmössa vara oändligt mycket behagligare på huvudet än en solhjälm.) Och så vandrar jag iväg den ungefär en mil långa vägen till vännen Joemahat, en glad och trevlig malaj med stora mustascher och en söt fru.

Sista gången jag gick denna stig, höll jag på att skrämma livet ur en kines. Jag hade gått ut med bössan på kvällen för att jaga med lykta och var nu på väg hem. Det var mörkt som i en säck. På huvudet bar jag en elektrisk lampa med reflektor, och själv gick jag alltså i mörker. Det enda som belystes var ett stycke av mitt gevär, vilket jag höll vågrätt över axeln med pipan framåt. På långt håll såg jag en kineskuli närma sig. Men plötsligt ryggade han tillbaka, skrek förskräckt och vände om samma väg han kommit, sprang för livet . . . Kinesen trodde, att jag ville skjuta eller kanske i bästa fall råna honom, eller att jag var något övernaturligt väsen.

Det går långsamt. Mina ben äro svaga och darriga som på en gammal gubbe, och när jag kommer fram till Joemahat, är jag verkligen trött. Malarian tär på krafterna. Vänlig som alltid dukar Joemahat fram te och ris och sköldpaddägg, och sedan jag fyllt magen och vilat mig några timmar på en sovmatta, känner jag mig i hyggllig form igen. På natten går jag därför på jakt med lykta men har otur. Tillsammans med två malajer vandrar jag i nära fem timmar på trötta ben utan att se skymten av något vilt. Allt vi upptäcka är en tigerkatt och ett spökdjur. Och de få leva.

Jag beslutar då att nästa dag fara till Sebatik för att pröva min lycka. Sebatik är en ganska stor urskogsö, där det är gott om villebråd. Stränderna bestå av ogenomträngilig, sumpig mangroveskog, men på nordsidan av ön finnes en bortåt en mil lång sandstrand, en plats som lämpar sig bra för nattjakt. Svinen komma ner till stranden för att böka efter mask och glufsa i sig vad havet sköljt upp, och de stora hjortarna äta det saftiga gräset, som växer där. På stranden står en liten fiskarbyddn av bambu och palmblad, där man kan övernatta. Denna är nu mitt mål.

Möte med pirater på havet.

Jag får tag på ett par trevliga malajer (nästan alla malajer äro trevliga, glada och hjälpsamma). — Amat, en käck karl i 20-årsåldern och den 14-årige Mochamed, en glad fyr. Jag lånar en liten segelbåt, och så stuva vi in våra grunkor och oss själva, hissa ett trasigt och färggrant segel och sticka iväg mot Sebatik.

Jag njuter . . . Det blåser en frisk vind, solen steker och vattnet glittrar. Småvalar komma uppdykande och fläsa bara några meter från båten, och silverglänsande fiskar skutta skrämda över vattenytan. Vi dåsa och tugga på sockerrör. En timme förgår.

Men plötsligt får jag se, att Amat, som sitter till rors med en paddel, med rynkad panna stirrar mot horisonten och får ett spänt uttryck i ansiktet. Jag följer hans blick och ser sex små segel, som dykt upp utanför Sebatiks nordudde.

— Orang bajau, säger han. Båt att styra in mot mangroven.

— Nej, håll kursen, du, säger jag. Tänk på att vi har ett gott gevär i båten, om det skulle behövas . . .

Skräcken för bajau är stor här. Bajau är ett mörkhyat och vilt folk, som härjat långa tider kring Filippinerna och efter Borneos kuster. Historierna om deras mord och piratdåd äro legio. De ha snabbseglande båtar med granna segel och svärma omkring på havet i flottiljer på upp till 15 båtar. För inte så många år sedan gjorde holländare och engelsmän stor räfst bland dem, jagade dem med flygmaskiner och krigsfartyg och stoppade in åtskilliga syndare i fängelset. Nu äro de därför lite lugnare av sig, men man kan aldrig lita på dem. Ibland vakna piratinstinkterna, och då kapa de en kinesisk djonk eller en malajprau och göra processen kort med besättningen. Amats skräck för dem är särskilt berättigad; en farbror till honom mördades för femton år sedan av "orang bajau".

Vi segla lugnt vidare. Två av bajaubåtarna ändra kurs och styra ner mot oss, men piraterna måtte ångra sig, ty de falla snart in i den gamla kursen igen.

Amat andas ut.

— Dom skulle dränka hela bunten, så blir jorden genast lite bättre, menar han.

Öar av ostron, onda andar och krabbor.

Vinden mojnar och det går långsamt framåt. Efter några timmar börjar hungern ansätta oss.

— Låt oss äta lite musslor, säger Amat.

Överallt här efter kusterna finnas ljuvliga ostron, som samlas i stora kolonier; sitta fast på varandra och bilda riktiga små öar vid lågvatten. Med en parang, en skogskniv, händer man upp skalen och suger i sig de salta ostronen. I stället för champagne dricker man kokosmjölk.

När vi stoppat i oss ett femtiotal var, samla vi krang. Det är en annan art musslor, vilka gräva ner sig i dyn inne bland mangroven. Man ser en liten fördjupning i slammet, och stoppar man ner handen där, kan man fiska upp en rejäl mus
slor som en valnöt. Vi klafsa omk
inne i dyn en kvart, och fångsten
storartad. Så är alltså kvällsmaten o
klar!

Efter ytterligare en timmes färd
mangroveskogen slut och graciösa nipa
palmer hänga behagsjukt ut över en
sandstrand, där mängder av snäppor
omkring. Ute på det grunda vattnet
stora grå och små vita hägrar och s
efter fisk. Längre bort se vi en mara
vilken verkar ofantligt stor.

Fiskarhyddan dyker upp.

— Det är inte bra att bo där, s
Amat dröjande. Det finns en otäck h
där . . .

En hantu är en ond ande. De fi
överallt bland malajerna. En del s
som människor, andra som djur. Som
djinnerna, äta barn och ha ögon som
som eld. Vårt skogsrå finna också. Po
nak heter hon, är underskön men har
lig rygg. På Sebatik visar sig också
hantu gadja — en elefantande. De
en enormt stor, svart elefant, som
kan få se på nätterna. I den trakt,
håller till, vill ingen människa bo.

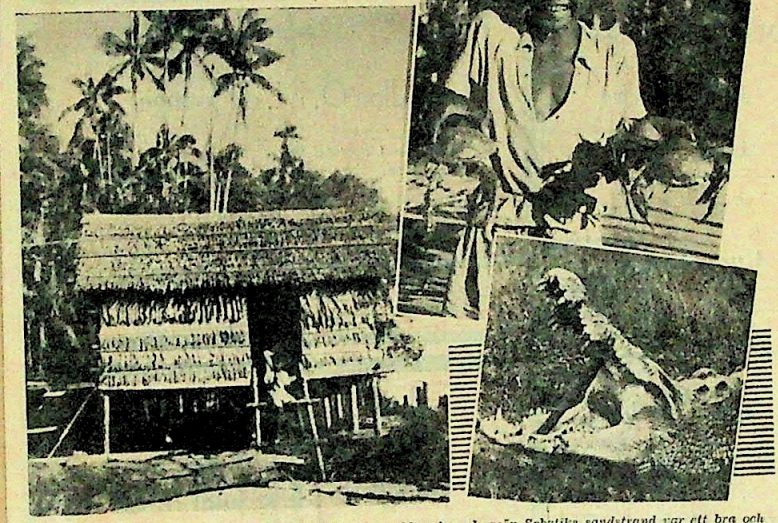
Det skulle inte falla mig in att skr
åt Amat. Jag frågar honom i stället,
hantau vid fiskarhyddan ser ut. Den
ut som en svart jätte och är inte så
lig, om man är några stycken, berä
Amat. Men att bo ensam i den där
dan är att prisge sig åt en säker död,
äro vi ju tre man högt, och då behöv
inte oroa oss.

Vi styra alltså in till stranden, dä
smäckra palmerna pendla högt över
skogens utlöpare, och slå oss ned i
dan. Och så äro vi redo att ta ön i
sittning.

Rolf Blomber

PÅ JAKT EFTER KROKODILER

Rolf Blomberg skildrar en fantastisk fångstfärd en natt

Vår fiskarhydda på urskogsön Sebutiks sandstrand var ett bra och rymligt hus, som blev ett utmärkt högkvarter för oss under fångstfärden. T. h. unge Mochamed, som varit ute på stranden och hämtat middagen: ett par fina krabbor. Därunder en av urskogsöns jättekrokodiler med väldiga betar i gapet.

NOENOEKAN, Borneo, 1 jan.

Här är ett förlovat land för den som vill studera djurvärldens hemligheter eller gå på fångst efter sällsamma kryp. Den tropiska regnskogen, som slösar med sin yppighet runt hela Borneo, vimlar av de mest egenartade varelser, och på den urskogsö utanför kusten, dit jag förlagt min sista fångstfärd, får jag en fullständig provkarta på djungelns fauna och flora.

När vår lilla expedition på tre man — jag och ungdomarna Amat och Mochamed — avslutat seglatsen från Borneo och plaska i land på Sebatiks vita sandstrand, möta vi ett riktigt biopanorama av en ö i Söderhavet. Raka som spjut skjuta sagopalmerna upp ovanför den täta undervegetationen, och deras kronor avteckna sig graciöst mot den blå rymden, som ser ännu klarare ut över horisontens bländvita

(Forts. sid. 15, spalt tre)

Världen runt

med St.-T:s reporters.

Rolf Blomberg fortsätter och avslutar i dag sin skildring av fångstfärden till en outforskad urskogsö vid Borneos kust. Han ger en levande bild av det oerhört rika djurlivet i dessa paradisiska delar av världen. Det var Rolf Blombergs sista expedition på Borneo, han reser nu vidare till ön Java, vars högland han skall genomströva.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN Söndagen den 5

"Kära krokodil, kom och hjälp din mor!

En natt i regnskogen

(Forts. från första sidan.)

molnberg. Solen lyser, det brusar från havet . . . härligt!

Med förenade krafter dra vi upp båten på land, så att den ligger säker för tidvattnet, och så inspektera vi fiskarhyddan. Det är där vi ska bo, och den passar utmärkt i miljön med sina flätade väggar och sina bottenstolpar — inte lönt att ormarna göra sig besvär! Vi knoga i omgångar upp med alla våra grejor, ett svettigt jobb, och när vi äntligen installerat oss, ha vi fått prima aptit. Middagen finns vid stugknuten, bara att gå på krabbfångst, var så god!

Det är gott om krabbor i det grunda vattnet, rätt stora simkrabbor, som gräva ner sig i sanden med en väldig fart, när de bli hotade. Men vi gräva upp dem igen. Ja, det är verkligen härligt här! Jag springer omkring naken i vattnet och jagar krabbor och känner solen bränna min magra, vita kropp. Ibland slänger jag mig i det salta vattnet och bara ligger och flyter och plirar upp mot de små vita molntussarna på himlen. Detta är livet! Får jag sen ett malariaanfall efter det här, så må det vara hänt. Det är det värt.

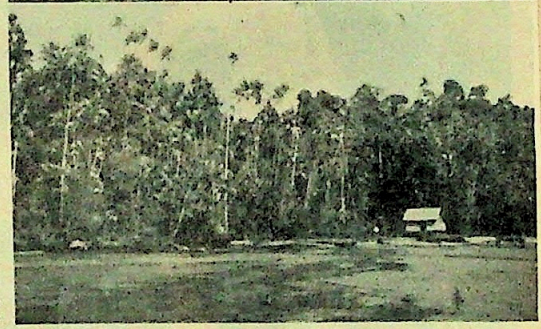
Senare äta vi ris och krabbor och krang — äter med fingrarna, förstås; man är väl malaj! — och ta oss en tupplur med fulla magar. Utvilade och pigga vakna vi, och när sedan solen går ner, göra vi oss i ordning för fångst och nattjakt. Jag ser till alla lamporna, sotar siktet, kritar kornet på geväret och fördelar utrustningen.

På fångst med lampa på huvudet.

Klockan är väl halv åtta på kvällen, när vi starta. Jag förat med lampan på huvudet och på litet avstånd efter mig Amat och Moehamed. Jo, här bör vi nog få tag på något åtbart . . . Det är gott om spår efter stora hjortar och dvärghjortar och vildsvin, och till på köpet får jag syn på pantrens bomärke i den lösa sanden, en kraftig stämpel, som har något av urkraft och djurmystik över sig.

Sökande lyser jag med lyktan framåt och in mot skogen, vrider och vänder på huvudet. Spindlar gnistra som diamanter, lövgrodornas ögon glimma, insekterna surra. Faunin här är en av de ymnigaste

Urskogsön ligger vid horisonten under tropikernas vita molnberg... Under ses fiskarhyddan på urskogsön Sebetik, som blev Rolf Blombergs högkvarter.

på jorden, och mina museicisterner ha sällan hyst en så brokig samling invånare. Men — tss — där är ett par stora ögon . . . Åh, det var bara ett spökdjur, denna grodlika, lustiga lilla halvapa, som är en egendomlighet för Borneo. Jag går fram för att titta på honom. Han ger sig inte i väg, stirrar bara in i ljuset med ofantliga ögon. Säkert skulle jag kunna fånga honom med händerna. Synd att jag inte har kameran och blixtljusgrejorna med mig, tänker jag.

Vi ha väl gått en halvtimme. Då händer det! Jag får se en glimt av ett rött öga inne i snåren. Så hör jag ett brak och ser ett grått vidunder komma farande rätt mot mig. Jag vet först inte vad det är — ett stort vildsvin eller en krokodil . . . Jag viker undan, springer några steg bakåt. Det är en stor krokodil. Den rusar i väldig fart förbi mig och ut mot vattnet. Jag höjer bössan. Det blir chansskjutning. Men på en krokodil må det vara hänt. Skottet brakar . . .

Det otroliga har hänt! Kulan har hejdat dess flykt. Den ligger stilla. Kanske är den bara bedövad . . . Jag går fram till krokodilen, noga aktande mig för att komma i närheten av den kraftiga stjärten, med vilken den utan vidare kan slå av lårbenen på mig. Jag står länge ett stycke ifrån besten och lyser på den. Beredd att skjuta om så skulle behövas. Men det behöva inte. Den är stendöd. Jag petar på den med gevärspipan. Den rör sig inte. Nu går jag alldeles fram till odjuret. Rena rama flaxen, förstås: skottet har tagit, där det skall ta, i nacken, har gått in mellan halskotorna.

— Åh, tusan, säger Amat, det var skickligt gjort!

Alldeles oförtjänt, bara tur, tänker jag. Men det säger jag inte. Hoppas bara, att jag inte bommar nästa gång, om vi få syn på en hjort.

Med förenade krafter dra vi krokodilen högre upp på land för att den inte skall spolas bort, när högvattnet kommer. I morgon bittida skola vi flå den. Den är oerhört tung och över tre meter lång — verkligen ett intressant byte att lägga till mina samlingar.

Vi röka en cigarrett och Amat berättar om krokodiler. Det är sannerligen en tid för historier, denna sena timme i tropikernas sammetsvarta natt . . .

— I Malinau vid Sesajapfloden finns en kvinna, som födde en krokodil. Först gav hon livet åt ett gossebarn och några minuter senare en krokodil. Efter tre dagar bar hon den lilla krokodilen till floden. Den såg inte ut som andra krokodiler, utan den var gul. Många år efteråt blev kvinnan anfallen av en stor krokodil i floden. Då ropade hon: — Kära krokodil, du som är min son, kom och hjälp din moder. Han kom genast och dödade den andra krokodilen.

— Finns den fortfarande kvar i Sesajapfloden? frågar jag Amat.

— Jadå, kvinnan bär alltid ner mat åt honom, och när hon ropar på honom, så kommer han.

— Har tuan hört historien om krokodilen, som blev lurad av plandoken, fortsätter Amat. (Plandok är malajnamnet för dvärghjorten, vilken inte är större än en hare och lika listig som vår räv.) En plandok kom till en flod och såg härliga frukter på andra sidan. Men i floden fanns en krokodil. — Om du försöker simma över, så äter jag upp dej, sade krokodilen. — Ha, ha, skrattade plandoken. Med dej ensam vill jag inte uppta striden. Jag skulle döda dej i ett nafs. Men om du samlar alla flodens krokodiler, så kan vi slåss. Det gjorde krokodilen, och hela floden blev full av dem. Och då sprang plandoken i snabba språng över till andra stranden på krokodilernas ryggar. Det var väl listigt, tuan?

Snart gå vi vidare. Efter en bra stunda vandring ser jag ögonen på en dvärghjort lysa mot mig. Men jag skjuter inte. Onödigt att skrämma bort de stora hjortarna med ett skott, om de till äventyra skulle finnas i närheten. Vi se snart fler dvärghjortar, och till min glädje får jag även se en musang, ett mårdliknande djur. Nej, jag vill ha en stor hjort, mycket kött. Jag har en lång tid bara ätit fisk. Och hellre en hjort än ett vildsvin. Malajerna äro muhammedaner och få inte äta svin, inte ens röra vid dem. Och då måste jag *själv* ta ut inälvorna och stycka den. Det är ett jobb, som jag aldrig gillat.

I ett par timmar ha vi gått, och då får jag plötsligt, på bara 20 meters håll, se två stora, intensivt lysande hjortögon. Jag höjer bössan, tar skarpt sikte mellan ögonen, skall just skjuta . . . Men då ser jag bara ett öga. Hjorten han vänt på huvudet. Nu är båda där igen! Jag skjuter.

Amat och Mochamed rusa in i gläntan, där hjorten stod. Av jublet förstår jag, att jag prickat rätt. Och för resten hörde jag ju, att den inte flydde. Det var en kraftig bock med stora, vackra horn. Skottet hade tagit fint, nästan mitt emellan ögonen. Nå, nu får jag säkert rykte om mig att vara en skicklig jägare; Amat kommer att berätta för alla om de två femettorna.

"Jag fryser . . . malaria igen!"

Vi gå tillbaka för att hämta båten, ty hjorten är alldeles för tung att bära på. Nu känner jag mig förunderligt slapp i benen, det värker i nacken och i ryggen. När vi komma till huset, fryser jag. Alltså malaria igen! Jag säger till Amat och Mochamed, att de få klara hjorten själva; jag lägger mig och drar allt som finns i klädväg över mig.

— Inte skall tuan vara ensam här, säger Amat. Tänk på hantun.

— Hör! Hörde tuan? fortsätter han förskräckt efter en paus. Hör, hör . . .!

— Det är bara grisar, som grymtar, Amat. Gå du lugnt din väg. Jag är inte rädd för hantun. Och jag vill inte prata mer nu. Jag är sjuk. Vi reser tillbaka så fort jag kan.

— — —

Resan tillbaka blir inte lika underbar som resan till Sebatik; det är klen tröst att jag fått gott utbyte av fångst och jakt. Jag ligger i häftig feber och svetten rinner om mig. Det är kvavt och solen bränner hänsynslöst, vi ha strömmen mot oss och ingen vind. Seglet hänger slappt. Amat och Mochamed måste paddla hela vägen tillbaka, och det tar över sju timmar, innan vi nå Joemahats hus. I en vecka stannar jag hos Joemahat, febern ger sig så småningom och jag kan återvända till bungalowen med en båt — till fots är inte att tänka på ens.

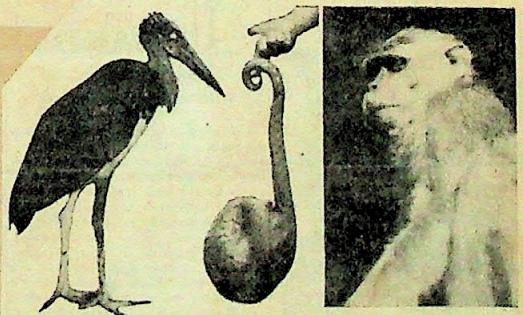
Och så kan jag inregistrera mitt trettonde malariaanfall. Men nu reser jag till Javas högland för att bli frisk och få krafter igen. Det är den vanliga medicinen för de vita på Borneo. Ge er i väg så fort ni kan, om ni inte vill ha er grav här, har man rått mig.

Jag låter alltså höra av mig igen från Java.

Rolf Blomberg.

03-0069
St. Tidn. 9/2 39

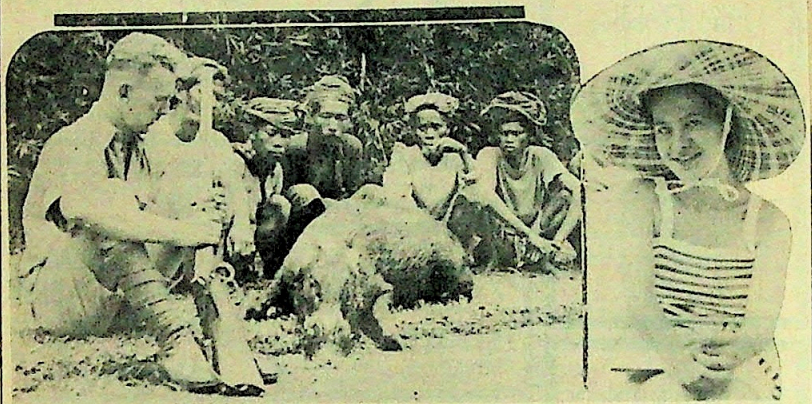
Exotiskt.

När Krönred. för några år sedan gjorde sin första visit i forskningsresanden Rolf Blombergs hem och råkade komma för nära ett värmeelement, varnade värden genast för — krokodillerna. Under elementet låg nämligen ett exemplar av detta djur, som både ovanan att äkta tänderna i oförsiktiga byxor. Det var förresten inte bara en krokodil, utan flera, i rummet, som dessutom inhyste ett mindre antal sköldpaddor av olika storlekar och en näsbjörn. Björnen var rar. Anledningen till att Krönred. drar upp detta minne är att Rolf Blomberg inom en inte alltför avlägsen framtid torde vara hemma igen, därvid sannolikt medförande de tre djuren på bilden: en maraboustork, en myrkatt — vad det finns många underliga djur! — och en makak. Samtliga äro från Borneo, där förresten inskaken brukar gå på krabbjakt i mangroveskogen.

Svensk forskarfamilj

PÅ LIVSFARLIGA JAKTER.

T. v. Javasvensken, f. d. Stocksundspojken Kurt Landberg med ett skutet vildsvin och intresserade infödingar, som vädra fest. T. h. hans fru Inga, lätt klädd och soligt leende.

PAGILARAN ESTATE, Java, i mars.

För fjorton dagar sedan damp jag ner här i paradiset, och nu sitter jag och knackar på min gamla rostiga skrivmaskin mitt bland färgflammande liljor och snövita kallor vid en liten damm, där stora, belåtna guldfiskar simma omkring. Som intresserad åskådare har jag en grön groda. Hon sitter bara en meter från skrivmaskinen och kikar på mig med runda, glänsande ögon. En fontän sänder upp en stråle av glittrande vatten, solen skiner milt värmande och luften är full av purpurröda trollsländor. På ena sidan ser jag de skyhöga bergen i ett blått dis, på den andra — långt, långt under mig — det heta, tropiska låglandet. Jag är på Java nu, på nära 1,500 meters höjd över havet; jag har flytt från Borneos febersjuka djungler, som nästan togo död på mig, och här uppe i de svala, moskitfria bergen samlar jag krafter för nya urskogsfärder.

Bredvid mig och grodan ligger en ung man på magen och stirrar intensivt ner i dammens vatten. I ena handen har han en pipett, och då och då sticker han ner denna i vattnet och suger upp någonting, som han sedan sprutar ut i en vit skål. Den unge mannen, som beter sig så där konstigt, är svensk och heter Kurt Landberg, och vad han stirrar efter i vattnet är kvalster — små små spindeldjur, bara hälften så stora som knappnålshuvuden. I ett litet glasrör med konserveringsvätska skola

(Forts. sid. 4, spalt fem)

I serien
Världen runt med St.-T:s reporters

berättar i dag den käcke resenären Rolf Blomberg om sin vistelse på det paradisiska Java, där han vilar ut efter sina tidigare skildrade besök på febrarnas Borneo. Han vistas hos en svensk vän, Kurt Landberg och dennes maka. Kurt Landberg samlar djur av olika slag på Java för Riksmuseets i Stockholm räkning och har lyckats översända många märkliga exemplar av skilda arter till Sverige. Bl. a. hade han turen att efter många vedermödor infånga ett exemplar av den ytterst sällsynta fjärilsarten Eriboca, den första i sitt slag som fångats på Ost-Java.

St. Tidn. 27/3 1939

Livsfarlig jakt (forts.)

krypen sedan sändas hem till Sverige, till världens största kvalsterkännare, professor Lundblad på Riksmuseet.

Kurt Landberg och jag voro skolkamrater, och när han för åtta år sedan reste till Java, lovade jag heligt och dyrt att så småningom hälsa på honom. Det dröjde länge innan jag kunde infria mitt löfte, men nu är det gjort, nu är jag i alla fall här och det ångrar jag sannerligen inte. Ty bättre medicin efter de sista besvärliga månaderna på Borneå kunde jag aldrig ha fått.

Det är alltid trevligt att träffa gamla vänner, och har man dessutom gemensamma intressen, så är det särskilt trevligt. Som yngre hoppade Kurt Landberg och jag tillsammans omkring i skogar och kärr i Stockholmstrakten och fångade ormar och kryp, vi klättrade runt bland Lilla Karlsös branta kalkklippor för att med våra lådkameror försöka föreviga alkor och tordmular (vilket också lyckades) och vi försköckte våra föräldrar med att fylla våra rum där hemma med snokar och kräkungar, paddor och vita råttor och annat trevligt. Båda längtade vi till tropikerna, där vi kunde få skåda ännu sällsammare djur än Sveriges fauna kan uppvisa. När Kurt Landberg var 19 år fick han en chans att resa till Java och tillträda en plats på en teplantage. Han for förstås, och jag tyckte han var världens lyckligaste människa. Ett par år senare kunde jag också kasta loss, men mitt första mål blev Sydamerikas urskogar. Som hastigast träffade jag emellertid min vän, när han för ett år sedan farit hem på semester. Han kom dagen innan jag reste till Borneo; jag tog emot honom en eftermiddag på Bromma flygfält, och han viftade dagen därpå adjö till mig på Centralen.

Fru Inga klarar sig fint på Java.

Vid min ankomst hit till Pagilaran kunde jag till min glada förvåning konstatera, att han hade använt sin semester i Sverige väl; han gifte sig med en förtjusande stockholmska, som inte hade något emot att följa med honom den långa vägen till Java. Fru Inga är så där trevlig, käck och orädd, som man uppskattar hos så många svenska flickor; för ett ögonblick sedan kom hon hit ner till oss vid dammen och meddelade som den vardagligaste och naturligaste sak i världen, att en kull väntade uppe vid huset med två levande gifformar. — De är så vackra, så behåll dem levande och släpp in dem i ormburen, tillade hon. Nåja, en flicka kan ju vara käck och orädd men ändock känna skräck och avsky för ormar, och det tog nog en tid för fru Inga, innan hon kunde titta på de giftiga reptilerna utan en rysning. Men när man har en man som tämjda med ormar lika förtroligt som med kycklingar och tilltals har 150 fetthundrafemtio ormar i bur, så vänjer man sig.

Så snart min vän har en ledig stund över från arbetet på teplantagen, går han på jakt efter djur; han letar efter de oansenliga kvalstren i bäckar och vattensamlingar, han håvar praktfulla, prunkande fjärilar, han fångar ormar och ödlor och skjuter pantrar och vildsvin. Hans hus har med tiden fått en viss likhet med ett naturhistoriskt museum och hans vackra trädgård liknar en zoologisk trädgård. Där finns små burar av maskinnät för uppfödning av fjärillarver och kläckning av pappor, där finns större burar, i vilka granna ödlor kila omkring, och en stor, stor bur full av krälande snokar och kobror och trädormar. I ett väldigt akvarium simma tropiska sötvattensfiskar och i en av nät inhägnad damm håller en hel koloni kräkande grodor till.

Riksmuseet i Frescati har fått en god samlare i Kurt Landberg. Professor Rendahl på vertebratavdelningen fick för ett par år sedan en stor samling Java-ormar och professor Lundblad, entomologen, en hel del insekter, bl. a. Javas sällsyntaste dagfjäril, Eriboea dehaani, som blott fångats i ett fåtal exemplar, kanske ett halvt dussin.

Fjärilsfångst värre än panterjakt.

— Det var mer spännande än någon panterjakt, när jag fångade den, berättade Kurt Landberg. Jag höll till nere i en oländig ravin i vara botten ett strid flod vindlade sig fram, då jag fick syn på den värdefulla Eriboea. Jag kände mycket väl igen den efter en avbildning i en bok. Den satt på en sten mitt ute i floden. Jag vadade ut i det forsande vattnet, men just som jag skulle göra ett svep med fjärilhåven, slant jag på en sten, föll pladask i floden och följde med den strida strömmen bortåt femton meter och slog mig halvt förlamad mot stenarna. Nå, jag var snart efter den igen — men förgäves... Den lurade mej fram och tillbaka över floden, och så fort jag var i närheten av den, så lyfte den. Det verkade hopplöst! Då fick jag en idé. Jag sade till min specielle fångstman Aboe, som nästan alltid åtföljer mej, att springa till byn och försöka få tag på en halvrutten fisk; det är ett utmärkt lockbete för fjärilar. Det dröjde länge innan Aboe kom tillbaka och jag hade redan uppgett hoppet om att få tag på den sällsynta Eriboea, som seglat vidare nedför ravinen utan att jag kunde följa den. Men jag lade i alla fall ut den skämda fisken; det kunde ju slumpa sig, att Eriboea kom fladdrande igen och om ej, så skulle jag ju alltid få tag på andra fjärilar. Först kom en stor, grönskimrande Papilio och slog sig ned på fisken, så kom några blåvingar, sedan ännu en Papilio, svart och citrongul, och så — tack och lov! — så kom Eriboea tillbaka, fladdrade nervöst kring fisken och satte sig till sist bland de andra fjärilarna. Det var ett oskadat, mycket vackert exemplar. Jag darrade av upphetsning. Nu måste det lyckas. Ett svep och tre fjärilar fladdrade i håven. Eriboea var min, den första Eriboea som fångats på Ost-Java! Väl hemma igen spände jag upp den med den största omsorg — jag var förfärligt nervös att jag skulle peta sönder den — och nu finns den alltså på Riksmuseet, felfri och fin... Det var en av mina mest nervpirrende jakter.

— Och hur är det att till omväxling skjuta en panter?

— *Inte fullt så spännande. Nog är det betydligt krånglgare att få tag på en Eriboea än att göra en femetta på en panter. De första åren här avlivade jag ganska många av de stora, fläckiga kattdjuren. De voro en veritabel plåga här; de kommo ända in i byn och stal kundar och får och höns. En panter lade en natt beslag på min bästa jakthund, och det var då jag förklarade dem krig. Jag skåt halvt dussinet och sedan dess har det blivit lite lugnare. Men en gammal mahalen och fräck gynnare stryker ännu omkring här i trakten och gör ofog. Jag har försökt komma åt den många gånger, men den är listigare än en räv. En gång hade jag den verkligen på skotthåll, men — gissa om jag blev förbaskad! — då hade jag glömt patronerna hemma. Så småningom skall jag väl få honom i alla fall.*

— Men annars inga äventyr?

— Ah, alltihopa är ett äventyr, svarar fru Inga, ett enda stort, härligt äventyr... Så skall det låta! Jag har redan träffat så många vita kvinnor, för vilka vistelsen i tropikerna är ett enda långt lidande, kvinnor som skrika högt när de få se en kackerlacka eller en liten ödla och som aldrig vänja sig av med att jämföra förhållandena i tropikerna med dem i Europa, vilka de varit vana vid. Och det kan bli rätt prövande för en man med en sådan hustru.

— Allt är mycket trevligare och bättre än jag hade föreställt mig, konstaterar den unga frun och hennes man instämmer.

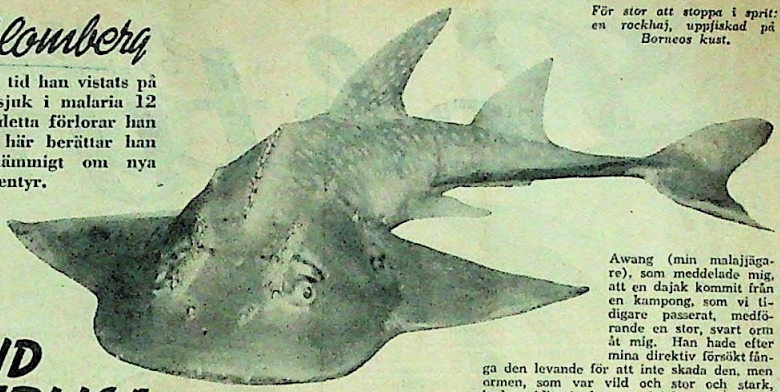

Kurt Landberg, Stocksundspojken som blev Javasvensk.

Läktyr 11:7 18/2 39

Rolf Blomberg

har under den tid han vistats på Borneo legat sjuk i malaria 12 gånger. Trots detta förlorar han inte modet — här berättar han friskt och klämmigt om nya äventyr.

För stor att stoppa i sprit: en rockhaj, uppfiskad på Borneos kust.

BLAND UNDERLIGA DJUR PÅ BORNEO

Dajakerna i det inre av Borneo ansåg, att jag var i hög grad vriden. Den som frikostigt delar ut tobak, salt, pärlor och speglar för tusenfotingar och paddor och ormar måste ju ha en skruv lös, inte tu tal om saken. Kinesiska handelsmän bytte också till sig allehanda underliga ting såsom tarmarna, näshornen och klövarna från noshörningar, myrkottens fjäll och en slags stora stenhärda bildningar, som finnas i magen på piggsvin. Nå, det var ju inte så förryckt, ty de förstudo att tillverka undergörande mediciner därav. Men den där vite mannen med alla sina burkar fulla av kryp samlade dem inte för att göra sånt, medicin, och inte heller åt han dem. (Dajakerna själva äta allt som rör sig och i brist på salt krydda de maten med myror). Nej, han sade, att folket hemma i hans land ville titta på dem och att lärda män skulle undersöka dem... Jo, det var just någonting att titta på! Tusenfotingar, va . . ! Och grodor och paddor och ormar. . . ! Något så snurrigt hade de då aldrig hört!

"En lempeng tobak för en groda, ha, ha. . . (Lempeng kan ungefär översättas med tobaksfläta). Kan jag inte få en lempeng för den här också?" sade en gammal huvudjägarhövding och gav mig en lus, medan alla husets invånare kiknade av skratt.

Om den tokige vite mannen berättades vitt och brett i dajaklandet, och det hade det goda med sig, att infödingarna hade ögonen öppna för urskogens alla krälande och hoppande kryp, vilka de kunde byta ut mot de härligaste saker. Flinande bragte de mig vad de fångat, och när jag givit dem riklig betalning i form av tobak eller något annat för dem åtråvärt, exploderade de ofta i de våldsammaste gapskratt.

Jag var särskilt mån om att få tag på ormar, men alla skildringar till trots om Borneo som ett land vimlande av giftiga reptiler, måste jag konstatera, att det inte alls var så gott om dem, som jag hade hoppats. I rättvisans namn bör nämnas, att pytonormar och en art gröna giftormar med stora, trekantiga huvuden, vilka på engelska kallas bamboo-wipers påträffade jag allt som oftast under mina vandringar i Borneos djungel.

De äro så flegmatiska, att de ej i likhet med andra ormar fly, när en människa närmar sig. De ligga lugnt kvar. Det kan ju för all del underlätta arbetet för en ormsamlare, men det kan också hända, att man råkar trampa på ett sådant där grönt odjur. Och då får man ett par giftänder i benet.

Om Borneo inte kan skryta med sådana stora mängder av ormar, så kan det däremot uppvisa desto farligare. Den mest fruktade av dem alla är kungskobran, jordens största giftorm, vilken blir upp till 5 meter lång. Det berättas om kungskobran, att den är den enda giftiga reptil som inte alltid flyr för människan utan ibland attackerar och t. o. m. förföljer henne.

Jag ville gärna ha tag på ett stort, vackert exemplar för Naturhistoriska Museet i Göteborg, men ehuru jag alltid höll utkik efter dem, fick jag blott vid ett tillfälle syn på en kungskobra, och denna rann snabbt in i ett ogenomträngligt rottingsnår och var försvunnen. Men den 6 augusti när jag uppehöll mig i en dajakkampong vid namn Klamboekoe vid Sembakongfloden, kunde jag bl. a. notera följande i min dagbok:

. . . sent i går kväll väcktes jag av Awang (min malajjägare), som meddelade mig, att en dajak kommit från en kampong, som vi tidigare passerat, medförande en stor, svart orm åt mig. Han hade efter mina direktiv försökt fånga den levande för att inte skada den, men ormen, som var vild och stor och stark, hade vridit sig loss ur dajakens grepp och försökt att smita. Dajaken hade då slagit till den med sin mandau, huvudjägarsvärdet, så att den nu var skadad, men hade i alla fall fört den till mig i hopp om någon lempeng tobak. Jag steg upp för att bekika ormen. Det var en *kungskobra*, som denne dåre försökt fånga med händerna! Den var i det närmaste död nu. Jag mätte upp ormen och den var 3,30 m. lång. Den var illa skadad vid huvudet och på ett par ställen på kroppen, varför jag ej stoppade den i spritcisternen utan nöjde mig med att ta skinnet av den. Jag har intervjuat den djärve fångstmannen, om det är gott om kungskobror här. Han säger, att han redan slagit ihjäl många och en hel del betydligt större än den här. Han är väl medveten om hur farlig den är; för något mer än ett år sedan blev en kvinna i hans kampong ihjälbiten av en kungskobra. Jag har lovat en hel packe tyg för ett felfritt exemplar. . ."

Snart lämnade vi Kamboekoe för att staka oss vidare uppför Sembakongfloden, och någon mer kungskobra lyckades jag inte få tag på. Men det kom andra ormar, stora och små. Pytonormar bragte man mig i varje kampong, från hejare på över fem meter till små halvmeterlånga fyrar. Jag bytte till mig ett par och hade dem som husdjur, men i regel gav jag dajakerna några lempeng tobak för deras besvär och lät dem behålla pytonormarna, vilka de alltid åto upp.

Apor, fåglar, piggsvin, myrkottar, flygande ekorrar, sköldpaddor, varaner, flygande ödlor, fiskar, tusenfotingar och maskar och gräsuggor, ja, nästan hela Borneos fauna presenterade dajakerna för mig. En dag

T. h.: Några kineskulis på ön Noenoekan ha fångat en pytonorm åt mig. Längst t. h.: Borneos mest avskyddа odjur har fått bita i gräset.

fick jag också en liten levande krokodil, en ilskna rackare på ungefär 1,5 meter. Den fick en mission att fylla. I varje dajakkampong finnas massor av fräcka, skabbiga hundar, fulla av loppor och långt ifrån rumsrena. Ibland vaknade jag på natten av att en jycke delade sovmatta med mig och frikostigt försåg mig med loppor. En natt blev en av mina makajkulis biten i ansiktet av en dajakhund, som han skulle köra iväg från sitt sovläger. Sedan jag fick den lilla ilskna krokodilen kunde jag sova i lugn och ro utan att besväras av hundar. Jag band fast den en bit från mina fötter, och så snart en hund kom smygande för att lägga sig på min sovmatta, fick han sig ett tjyvnyp av krokodilens sylvassa tänder och sprang ylande iväg med svansen mellan benen.

Ett annat blad ur min dagbok, daterat den 14 september, kampong Kalongsajan vid Toelitfloden. Jag vistades där några dagar med häftig malaria.

"... nu ha dajakerna fått någonting att skratta åt igen. I förmiddags fick jag höra ett surrande ljud som från en aktersnurra eller flygmaskin. Jag gick ut ur huset för att se efter, vad det kunde vara. Såg ingenting och ljudet avtog. Gick in igen. Återigen hörde jag surret fullt tydligt. "Kapal oedara? Flygmaskin?" frågade jag hövdingen, som talade lite malajiska och många gånger sett de holländska militärplanen komma brummande över urskogen.

Hövdingen lyssnade. Surret hördes fullt tydligt. "Det där?" frågade han och härmade ljudet. "Javisst", sade jag. Hövdingen frustade av skratt. "Oelat, tuan", sade han. "Det är en mask, tuan. Kom skall tuan få se..."

Jag följde med den flabbande hövdingen ut. Vi gingo in under huset, vilket liksom alla dajakhus står på pålar. Här hördes surret fullt tydligt, men något djur kunde jag ej upptäcka. Hövdingen började gräva i jorden och rätt som det var fiskade han upp en mörkbrun, kortvingad syrsa. Det var den lilla motorn med det genomträngande surret. Lalá kallas den av dajakerna.

Nå, det blev ännu en god historia om den tokige tuan. Jag vet inte hur många gånger hövdingen i kväll har berättat om tuan och lalá och surret för sina åhörare. Och Awang påstår, att dajakerna döpt mig till Tuan Lalá nu..."

En dag fick jag se Awang skära en ungefär 3 decimeter lång ormslå i tre bitar och ge en bit var åt två andra malajer, som åtföljde mig. Jag hade aldrig sett den där ormslån förut och både gärna velat ha den i mina samlingar, varför jag förebrådde Awang att han stympat den.

"Åh, det vore synd att lägga den i sprit", sade Awang. "Det är en stor lycka att finna en sådan här. Man torkar en bit av den och bär den på sig; det är den bästa amulett man kan få..."

"Den heter 'oelar kepala dua' — ormen med två huvuden" — berättade Awang vidare. (Denna ormslå ser faktiskt ut som om den hade huvud i båda ändarna). "Den är mycket konstig; den kan inte röra sig, ty den vill krypa åt båda hållen på en gång, och då kommer den ingen vart."

"Men hur kan den skaffa föda då?" frågade jag Awang.

"Det kommer små fåglar flygande och ger den mat."

"Och den matas alltså i båda ändarna?"

"Ja."

Säg sen att det inte finns sällsamma djur på Borneo!

Det är inte alltid så lätt att fånga alla de sällsynta kryp man får skåda i urskogen. Hur många gånger har jag inte förgäves kastat mig efter ormar och ödlor, vilka — hånskrattande höll jag på att säga, men det är inte sant — försvunnit in i snåren, medan jag själv fått dra ut tornar och taggar ur armar och ben. Vid ett tillfälle gick jag tre nätter efter varandra åtskilliga kilometer för att försöka få tag på några svart- och vitrandiga nattödlor, som jag under en jaktfärd upptäckte i ett stort träd men icke lyckades fånga. Jag fick inte tag på dem.

"Asch, med lite list kan man alltid klara det", menade en holländsk controlleur här på Borneo. "Vill ni höra, hur jag bar mig åt att fånga massor av varaner... (Varaner äro 2 meter långa ödlor). Jo, det finns en krydda här i Ostindien, som heter trasi och som lagas till av små, små räkor, vilka saltas lätt, malas till smet och får surna. Det luktar värre än er surströmming. Varaner, som ju mest lever av ås, är galna i trasi. Därför smörjde jag in flera kilo småsten på stranden med trasi, och så kom varanerna och satte i sig stenarna och blev så tunga, att de inte kunde fly, när jag skulle fånga dem...

Det är trevliga djur, dessa varaner. En jag hade var så tam efter två månader, att den kunde säga hur mycket klockan var."

Män får ta den skämtsamme controlleurens uppgifter med reservation. Det är så hett här, att humorn ofta kokar över. Men visst finns det förståndiga djur här på Borneo. I mitt nästa brev skall jag berätta om orangutangen Kroetjoet. *Han* var förståndig.

Överst: En vacker dajakflicka med genomskurna örsnibbar.

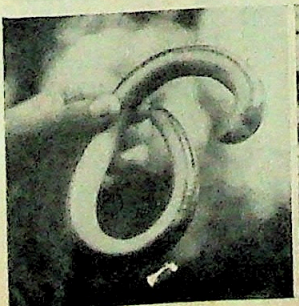
T. h.: Här hänger den lilla markattan i krokig arm i svansen.

Nedan t. h.: Ett av våra små husdjur.

Längst t. v.: Ormen med de två huvudena.

Nedan: En kula...? Nej, en konstig tusenfoting

Aboe, Kurt Landbergs speciella fångstman, som är lika orädd antingen det gäller en fjäril eller en kungskobra.

Medan jag skrivit detta har min grönа groda givit sig i väg. Hon skrämdes bort av Tok-Tippy, en av husets tre hundar. Det är en svart, mycket avlång tax, som alltid bär sig vridet och konstigt åt. Hon är en ofrivillig komiker. För några minuter sedan försökte hon kliva på dammens flytande vattenväxter och fick sig ett dopp. Och hon avskyr vatten, staackarn. Jag var nog ohyfsad att skratta åt henne, vilket hon alldeles missförstod. Med glatt viftande svans kom det våta kräket hoppande över mina papper för att bli klappad.

För att bilden av unga familjen Landberg och deras husdjur skall bli fullständig, måste jag också presentera de två andra hundarna. Mattes-lilla-Peggy-oh-vahon är-söt är en foxterrier, som ser ut som ett lamm, och den tredje av sällskapet, Taxman, ser inte ut som någonting annat egentligen och ser mycket rolig ut. Han har nog rätt invecklade och oordentliga släktförhållanden men med säkerhet åtskilliga droppar taxblod. Därav namnet. Taxman stal julskinkan och åt upp den alldeles ensam i julas...

— Ännu' ett kvalster, rapporterar min vän. Han har nu fångat nio stycken på två timmar — en rekordfånget!

Det är inte så varmt härute vid dammen längre. De kalla molnen komma svepande och solen lyser blekt och vitt. I eftermiddag få vi väl regn som vanligt; det är den tiden nu. Men det gör ingenting. Då sätta vi oss framför en sprakande brasa i den stora, öppna spisen.

Öppen spis i tropikerna? Ja, Gud vare tack och lov! Det är lite skillnad på det glödheta, dånande låglandet och de svala bergen. Och Gud vare tack och lov för det också!

Rolf Blomberg.

En trevlig bok om en otrevlig sed.

HÖGKVARTER HOS HUVUDJÄGARE. Av Rolf Blomberg. Gebers. Hft. 7:50.

Rolf Blomberg, som för något år sedan debuterade sympatiskt med »Underliga människor och underliga djur» har gjort en ny bok om en ny resa till Sydamerika. Han har uppehållit sig någon tid bland indianerna i Equadors urskogar, och den stridbara jibaro-stammen har han stiftat särskilt intim bekantskap med. Jibarerna har en otrevlig vana, nämligen att hugga huvudet av sina fiender och konservera det i form av »tsanisas», miniatyrmumier, som beredes med stor konstfärdighet.

Författaren tycks ha lärt sig konsten ordentligt. Han ger en ingående beskrivning av den makabra tillverkningen. Ben och kött tas ur huvudet, skalpen kokas och krympes med het sand, till dess huvudet med väl bibehållna anletsdrag har fått en apelsins storlek.

Blombergs berättarmanér har en avvapnande ungdomlig charm, och hans friska mänsklighet förtar något av kusligheten i det som han har att berätta.

»Högkvarter hos huvudjägare» är i likhet med sin föregångare väl och rikligt illustrerad.

Folke Akesson.

19 25/3 39

Bland människoapor i URSKOGEN

Överst: I Borneos och Sumatras ångande urskogar har orangutangen sin hemvist. Ett flygfoto från Borneo, ett stycke från den sumpiga kusten där landet börjar höja sig.
Ovan: En murieldajak med en fångad orangutangbaby.

Ett nytt brev till Lektyrs läsare från Borneo-fararen *Rolf Blomberg*

Orangutang betyder "skogsmänniska" på malajiska, och redan detta namn visar ju, att infödingarna på Sundaöarna knappast betraktar den stora apan som ett djur. Man kan här på Borneo få höra de mest fantastiska och ofta hårresande historier om orangutangen, och ibland måste man fråga sig, om det verkligen är en orangutang och inte en människa som åsyftas. Dajakernas och malajernas fantasi tilldelar ibland den stora apan förmågan att tala, han får helt mänskliga egenskaper och kan utföra sådana märkliga ting, som inte ens den mest vällärda cirkusorangutang någonsin skulle drömma om att kunna förvåna sin publik med.

Här om dagen fick jag på en plats vid namn Malinau vid Sesajapfloden höra om en krokodil, vilken har en tunga som en människa och även kan tala. Denna krokodil brukar på kvällarna komma utanför malajhusen och be om eld för att tända en cigarrett, och då malajerna gå ut med ett glöd till honom, så äter han upp dem. När det finns krokodiler, som kunna tala på Borneo, då är det ju också helt naturligt, att den människolika orangutangen måste vara ändåligt försigkommen och förståndig i folkfantasin. Esopus fabler äro ingenting mot dajakernas och malajernas vittnesbörd om Borneos "skogsmänniska".

När man därför fått till livs en hel massa berättelser — den ena mer fantastisk än den andra — om orangutangen, så vill man till sist inte tro någonting.

Allmänt förtäljes här orangutanger envelera infödingskvinnorna. Inte heller denna uppgift ville jag sätta tro till, innan jag från flera vita här fått höra, att man flera gånger på Boreno verkligen mäst skjuta orangutanger, vilka ofredat och rövat kvinnor.

På en gummiplantage vid Tawao i Brittiska Nord-Borneo fanns för några år sedan en stor orangutanghane, vilken fick sitt baneskott av denna orsak. I närheten av staden Samarinda i Holländska Borneo tog en orangutang en malajkvinna med sig upp i ett högt träd, och när apan sköts, bar det sig inte bättre, än att också kvinnan blev dödligt sårad.

På en plats vid namn Sanga-Sanga vid Mahakanfloden — likaledes i Holländska Borneo — är det synnerligen gott om de väldiga människoaporna. För inte så många månader sedan fanns där en orangutanghane, som var ovanligt fräck av sig. Han försökte enlevera kvinnorna i byn och gick ogenerat till torget och stal frukt, så snart han blev hungrig. Orangutangen är skyddad på Borneo, och man drog sig i det längsta för att skjuta besten. Kvinnorna tillsades att i största möjliga utsträckning hålla sig inne i husen, och torget flyttades till en annan plats i byn. Men länge dröjde det inte, förrän orangutangen hade letat rätt på, var frukstånden nu voro uppställda, och med liv och lust fortsatte han sina härjningståg bland bananer och durianfrukter. Ingen vågade protestera, ty en orangutanghane är en stor krabat, som väger upp till 110 kilo och har enorma krafter. Han kan besegra en krokodil och en väldig pytonorm — hans enda fiender i djungeln. Nå, till sist blev orangutangen alldeles outhärdlig, och man sökte och fick tillstånd att skjuta den. Men — det kan vara värt att nämnas — malajerna hade en sådan skräck för den stora apan, att de inte ens tordes vidröra den, sedan den redan utandats sin sista suck.

Om orangutanger fångas som ungar, kunna de dock bli mycket trevliga och läras att uppföra sig nästan som människor. Jag skall nu berätta om Kroetjoet, en orangutangunge, som den holländske jägmästaren van Dijk hade i Samarinda på Borneos ostkust.

En dag kommo några dajaker med en liten orangutangbaby till van Dijk, vilken med förtjusning adopterade den. Eftersom den hade ett skrynkligt och veckigt trollansikte, döpte han den till Kroetjoet, som betyder "veckig" på malajiska.

Kroetjoet visade sig vara mycket läraktig — men framförallt när det gällde att fundera ut fuffens och tillägna sig människornas mindre goda egenskaper. Han röjde tidigt alkoholistiska böjelser — som de flesta apor f. ö. — och drack med förtjusning öl i så stora kvantiteter, att han blev alldeles ostadig på benen. Då han ofta följde sin vårdare till butiken, lärde han sig snart, att om man gav några sådana där runda, blänkande brickor till kinesen bakom disken, så utlevererades en flaska öl. Så snart därför Kroetjoet kunde stjäla några slantar, som van Dijk varit nog oförsiktig att lägga framme, sprang han till butiken därmed. Och den kinesiske affärsmannen, vilken kände Kroetjoets stora svaghet gav honom beredvilligt en flaska öl. Även bananer lärde sig Kroetjoet att köpa på torget, men han tog alltid så mycket han ville, oberörd av, huruvida han betalat för fem eller femtio stycken.

Ett stort nöje hade Kroetjoet i att gripa tag i benen på förbigående människor, så att de snavade. För hundarna var han en skräck. När han upptäckte en jycke, som inte såg alltför stor och ilsken ut, brukade han ta den i ett fast grepp och klättra upp i ett träd med den. Där satt han med den darrande hunden i famnen så länge det roade honom. Till Kroetjoets vackra drag måste emellertid räknas att han inte helt enkelt släppte hunden, när han tröttnat på att hålla den i famn, utan han klättrade ned med den igen och satte den ordentligt ifrån sig på marken.

Regn tyckte inte Kroetjoet om, och så snart det kom några stänk, fick han bråttom att stjäla (han var ovanligt kleptomaniskt anlagd) något, som han kunde ta över sig — ett klädesplagg, som hängts på tork, en dörrmatta eller något annat lämplig,

03
00733

T. h.: Kroetjoet.

Nedan: Gamla orangutanghanar ha ett frånstötande utseende och man kan väl förstå infödingarnas skräck för dem.

mycket förtjust i att peta ner dessa, och varje gång det sade "krasch", var han oändligt belåten. Invånarna i Samarinda funno sig snart föranlåtna att gömma de få återstående blomkrukorna. Kroetjoet fann också mycket stort nöje i att ta fast i en duk på ett dukat bord och med ett enda kraftigt ryck få ner tallrikar och glas och soppskålar på golvet. Han älskade dessa klirrande, kraschande ljud. Det var musik för Kroetjoets öron.

En tid innan prinsessan Beatrix' födelse, när alla holländare med spänning väntade på den nya tronarvingen, förbereddes i Samarinda som på alla platser här i Holländska Indien en stor fest. Husen smyckades och dekorerades, och kring residentbyggnaden i Samarinda hängdes fullt med små elektriska lampor i de holländska färgerna — vitt, rött och blått. Men en dag voro alla lampor försvunna — urskruvade... Det sattes in nya lampor. Samma historia. För tredje gången skruvade man i lampor och nu gömde sig en man i närheten av huset för att hålla utkik efter tjuven, om denne skulle ha fräckheten att åter ge sig på lamporna Efter en lång väntan fick han se Kroetjoet komma smygande, se sig omkring att ingen iakttog honom och snabbt äntra upp på huset. Han skruvade ur den första lampan, stoppade in den i munnen och smällde den mellan tänderna. Han spottade ut glas och lampfäste, tog ännu en lampa och tjongade även den med synbar förtjusning. Men nu ingrep mannen, som ställts på vakt, och Kroetjoet fick sig en ordentlig avbasning.

Den controlleur (ungefär borgmästare), som satt i Samarinda, tyckte, att Kroetjoet började bli alltför besvärlig med alla sina skälmstycken och beslöt, att han skulle sättas i bur. Van Dijk opponerade sig. Det var enligt lagen inte tillåtet att hålla orangutanger i fångenskap utan särskild tillåtelse från generalguvernören i Batavia. "Men", sade controlleuren, "då måste ägaren ersätta allt, som apan förstör. Och ni är ägaren, van Dijk."

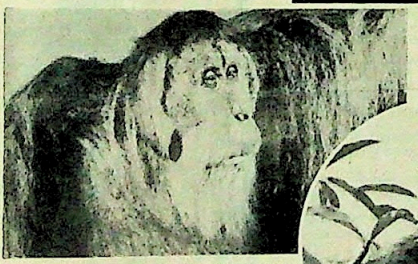
"Nej", sade van Dijk, "enligt lagen kan ingen äga en orangutang här på Borneo. De äro skyddade. Som Kroetjoet var liten och hjälplös, när dajakerna bragte honom till mig, så gav jag honom mat och pysslade om honom, men därför är han inte min. Han tillhör holländska staten, naturligtvis."

Controlleuren kunde alltså ingenting göra, och Kroetjoet fick tills vidare behålla sin frihet, vilken han utnyttjade till nya ofog. Men när han en dag lyckades rycka ner controlleurens nya, stora och dyrbara radioapparat i golvet, brast dennes tålamod.

Han öppnade process mot van Dijk. Men van Dijk kunde inte åläggas något straff. De brottsliga voro dajakerna, vilka fångat Kroetjoet, men ingen människa visste, var de hade sin boplats.

Under processen slog Kroetjoet sönder en alabasterlampa för controlleuren. Denne vädjade nu till kolonialregeringen i Batavia. Och här bestämdes, att Kroetjoet skulle sändas till zoologiska trädgården i Soerabaja och att staten skulle ersätta controlleurens radioapparat och alabasterlampa.

Och så blev det. Men den dag, då Kroetjoet inskeppades på en ångare för att sändas till Java, fick controlleuren mången ilsken blick från Samarindas invånare. Ty trots sönderslagna blomkrukor och tjongade lampor hade Kroetjoet vunnit allas hjärtan.

Nedan: Kroetjoet sitter i ett träd och funderar ut nya skälmstycken.

allra helst ett paraply förstås. Väl skyddad för väta vandrade han så belåten gatan fram.

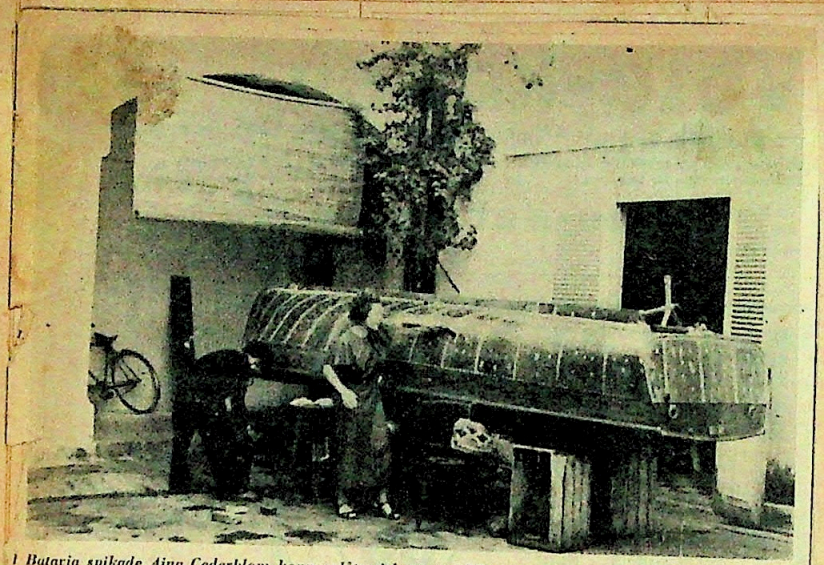
Bada ville Kroetjoet absolut inte. Det tyckte han var alldeles förskräckligt. Ett par malajer, som ansågo att Kroetjoet var en amutsgris och skulle behöva ett dopp, slängde honom en dag i floden från en brygga. Det höll på att bli Kroetjoets död. Malajerna hade inte tagit med i beräkningen, att orangutanger inte kunna simma. Kroetjoet höll sig krampaktigt fast i en av bryggans pålar — men under vattnet! — och de två malajerna måste hoppa i för att rädda honom. Det dröjde åtskilliga timmar efter det badet, innan Kroetjoet tänkte på att rycka folk i benen igen..

På räcket till nästan varje bungalow-veranda här i Ostindien stå färggranna kinesiska krukor med blomster i. Kroetjoet var

T. h.: Enligt lagen i Holländska Indien är det förbjudet att skjuta orangutanger, men i de stora skogarna jagas de dock av dajakerna med blåsrör och förgiftade pilar.

32-1944

I Batavia spikade Aina Cederblom kopparplåtar i botten på "Rospiggen III" för att skydda den mot tropikmaskarna. — Därunder synes den oförvägna resenären i glatt samspråk med svenske konsuln i Batavia, Sven Lehman.

AINA CEDERBLOM på piraternas hav.

Nu i öppen båt på väg från Java till Borneo. — Fantastiska upplevelser.

BATAVIA, JAVA, i april.

Efter några veckors strövtåg bland vulkaner och gamla hindutempel i Javas underbara högländ kom jag härom dagen hit till Batavia, den glödheta huvudstaden i holländarnas stora kolonialvälde i Ostindien. Sedan jag på hotellet duschat av mig resdammet, tog jag en taxi till svenska konsulatet för att hämta efterlängtad post och boka mig för vår utmärkte representant här, konsul Sven O. Lehman, som gjort mig en del tjänster, medan jag var på Borneo. Inte minst till exteriören visade sig konsul Lehman vara en god representant för Sverige; han är en ståtlig man (jag tippar 195 cm.), alldeles ovanligt ungdomlig och välkonserverad trots 20 tropiska år.

Vi pratade om allt möjligt och mest rörde vi samtalet — som alltid när två svenskar träffas här — om Sverige och svenskar.

— Och kommer det några svenska båtar hit? undrade jag.

— Mycket sällan, svarade konsul Lehman, men just nu ligger det en i Tandjong Priok, Batavias hamn. Den kom för några dagar sedan från Saigon och det är en mycket märklig båt och dito kapten. Om ni inte har något speciellt för er just nu, så kunde vi ju åka ner och hälsa på...

— Gärna, men vad heter båten? Är den stor?

— Hm, det får bli en överraskning, svarade konsul Lehman [illegible]

Det där lät underlig[illegible] och gissade fel på [illegible]

ska fartyg, medan vi i konsul Lehmans bil susade i väg mot Tandjong Priok, som ligger ungefär en mil från själva Batavia. Då vi närmade oss de stora båtarna i hamnen, stirrade jag förgäves efter den svenska flaggan. Till slut svängde konsul Lehman in på ett varv och parkerade bilen.

— Där är den, sade han och pekade på en liten pluttig motorbåt, som låg och gungade på det gröna vattnet. I aktern satt svenska flaggan.

— Ah... [illegible] ligger båten ute på red- den, från[illegible] här är en av bark[illegible]

[illegible] n, ha ha!...

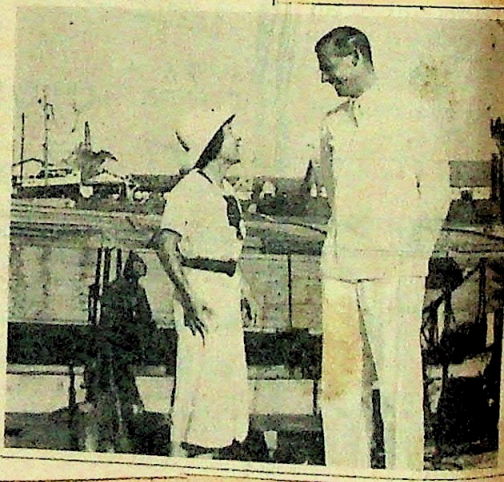
[illegible] es en kvin- [illegible], konsuln", [illegible] brunstekt [illegible] halt och

[illegible] spalt tre>

I serien

VÄRLDEN RUNT med St.-T:s reporters

berättar i dag vår unge oförvägne upptäcktsfarare Rolf Blomberg om ett möte på Java med den lika orädda Aina Cederblom, som håller på att göra en jordenruntfärd i sin lilla seglarsbåt. Författaren fritar henne från alla beskyllningar om äventyrerskelater — hon är den blygsammaste och charmfriaste människa man kan träffa, en svenska med mindre vanligt mod, oförskräckt vikingalynne och god fysik, som haft de otroligaste upplevelser under sina färder.

På piraternas hav (forts.)

med de oljiga händerna fulla av verktyg. Och så blev jag föreställd för kaptenen på "Rospiggen III", vår käcka, riksbekanta Aina Cederblom, som på sina irrfarder nu också kommit till Java.

Ingen publicitetshungrig äventyrerska.

Sedan vårt första möte i Tandjong Priok ha vi träffats flera gånger, och Aina Cederblom har berättat lite för mig om sina äventyr de senaste åren. Men innan jag relaterar några av dessa, är jag mån om att försöka få ur världen en uppfattning om denna orädda, kvinnliga "sjöluffare" som många bibringats och som jag f. ö. själv också hyste, innan jag träffade henne. Hemma har man ibland velat göra Aina Cederblom till en liten publicitetshungrig äventyrerska, och när för något år sedan "Rospiggen III" på grund av bensinbrist togs på släp av en ångare, vilken händelse också omnämndes i svenska tidningar, skrev en kåsör att Aina Cederblom "som vanligt passat på att få motorstopp för att bli 'räddad' och få figurera i världspressen".

Ingenting kan vara felaktigare än en sådan uppfattning. Aina Cederblom är den blygaste och obesvärligaste människa man kan träffa, och fullkomligt främmande för att vilja skryta med eller göra sig viktig över sina bravader. Att hon reser över världshaven i en sex meter lång motorbåt är hennes lilla privatsak, tycker hon, och hon vill inte alls bli beundrad eller omskriven av denna anledning. Hon har en intensiv längtan efter att få skåda exotiska länder och folk, och "Rospiggen" gör det möjligt för henne att tillfredsställa denna längtan. Hon anser, att den lilla sexmetersbåten är idealisk för ändamålet; den är lagom stor för att hon ensam skall kunna klara den, och den oansenliga 2,5 hästars Albinmotorn är synnerligen ekonomisk och alltså lämplig för långresor. Så snabbt går det inte — i bästa fall 5 knop — men även om det tar sin tid, så kommer i alla fall Aina Cederblom dit hon vill.

I augusti 1955 reste fröken Cederblom hemifrån med en av Svenska Ostasiatiska Kompanietts båtar för att tillträda befattningen som lärarinna i vävning i Tagore Institutet i närheten av Calcutta. Bland bagaget hade hon också "Rospiggen III", och i Colombo på Ceylon satte hon den i sjön och puttrade över till Vizagapatam i Främre Indien, där hon tills vidare lät båten ligga.

Under ett års tid lärde hon bindare att väva med guld och silke på svenska vävstolar, och sedan beslöt hon att gå på upptäcktsfärd i sagolandet Indien. Hon reste kors och tvärs bland maharadjor, fakirer och heliga kor, hon upplevde mycket och besökte en mängd intressanta platser med så konstiga namn, att jag omöjligt kan komma ihåg, vad de heta.

På förbjuden mark, togs av polisen.

En dag fick hon för sig, att hon skulle gå till fots till Lasha i Tibet. I vanliga fall få endast de sitt pass viserat för Tibet, vilka ge sitt hedersord på att ej färdas längre än till Gyantse, ungefär en veckas vandring in i Tibet, och ej göra några avstickare från den stora färdvägen. Av någon anledning glömde de brittiska myndigheterna bort att avfordra Aina Cederblom detta hederzord, vilken glömska alltså kunde göra det möjligt för henne att utan ett hötesbrott ta sig fram till Lasha. Hon tog en nepalesisk kull med sig och började fotvandringen, gick genom Bengalen, genom furstendömet Sikkims snöiga vrågen (ega där minsta risken att träffa på engelska myndighetspersoner), genom de vilda bergspassen mot tibetanska hogländet. På 10 dagar hade Aina ätegat sig upp från 6.000 fots höjd ö. h. till 15.000.

Men då inträffade något, som satte stopp för hennes plan att komma till Lasha. Hon träffade två engelsmän, av vilka den ene var läkare. Medan den yngre engelsmannen så snabbt sig göra sitt ranson i väg för att få tag på läkare, stannade Aina Cederblom kvar för att vårda den sjuke. Läkarhjälp som så småningom, den sjuke räddades till livet upptäckt, ty militär och polis hade varskotts och jakten efter fröken Cederblom var i full gång. En dag åt hon en frukt, som måtte varit mindre lämplig människoföda, ty hon blev oerhört sjuk och kände blott med möda stappla vidare genom urskogen. En natt mötte hon en stor leopard, vilken emellertid var av det hygglige slaget. Blodiglar hängde som druvklasar på benen och myskiterna stuckos. Det gick långsamt fram, men efter tio dagars — eller rättare: nätters — strapatsrik marsch var hon trots allt inne i Tibet utan att ha blivit upptäckt.

Drog polisen vid näsan överallt.

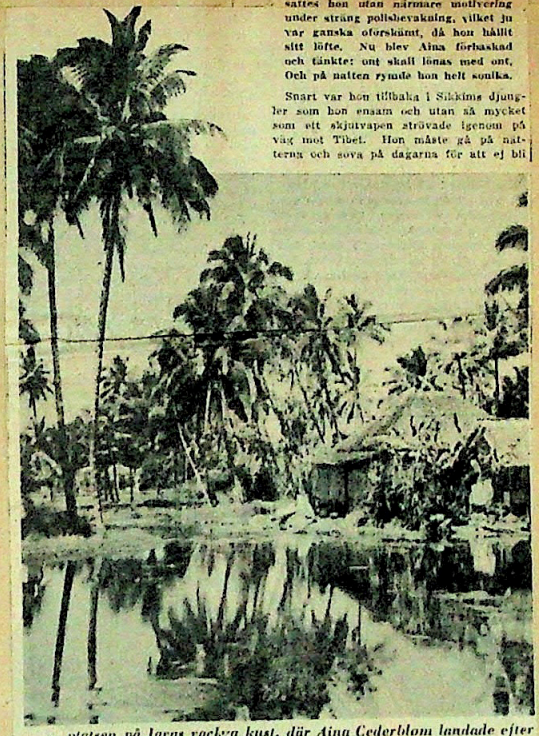
Överallt lyckades hon dra poliser och militärer vid näsan. En gång natttid smet hon t. o. m. över en av soldater bevakad bro. Men sjukdomen försvagade henne och hon blev mindre försiktig. Under ett häftigt oväder hade hon tagit sin tillflykt till en liten tibetansk hydda, där hon bjöds på te. Det var skönt därinne vid brasan, gummen i huset var snäll och Aina drog sig för att genast igen gå ut i ösregnet. Hon visste att det var farligt att stanna längre, men det var så ljuvligt därinne . . .

Plötsligt hördes klapprandet av hästhovar utanför — soldaterna! — och ögonblicket efter visade sig en officer i dörren. Med ett förbindligt leende sade han:

— Jag har kommit för att höra mig för, hur ni har det, madame. Jag tror ni skulle få det komfortablare, om ni red med oss, madame.

Aina måste ge återvända till Bengalen för andra gången, men innan hon för återresan visade myndigheterna genom ett alsvärt tillmötesgående att de bekände det tråkiga intermezzot med polisbevakningen.

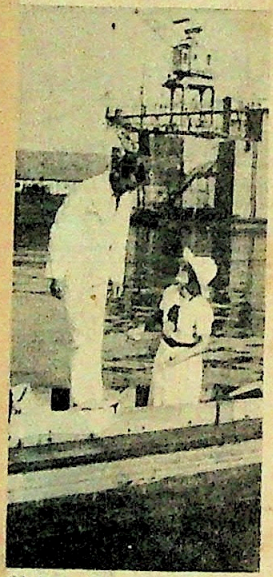
Nu tyckte fröken Cederblom att det skulle bli skönt med lite havsluft igen, och från Vizagapatam gick hon över Bengaliska viken med "Rospiggen III" — en sträcka på 830 sjömil. De tre första dagarna av färden hade

. . . platsen på Javas vackra kust, där Aina Cederblom landade efter h. Aina Cederblom och konsul Lehman ombord på Rospigg

hon svår storm och hade all möda i världen att hålla sig kvar i båten för att inte spolas överbord. Sedan blev det lugnare men knappast angenämare. Indiens glödheta sol brände henne så intensivt den sista veckan, innan hon äntligen nådde Burma, att hon blev halvstekt.

Via Rangon gick färden till Singapore på Malackahalvön, och det var en mycket mager och avmagrad fröken Cederblom som tuffade in i "österns Gibraltar", ty nu kilade malariabacillerna omkring i blodet. Från Singapore fortsatte hon till Siam och sedan vidare till Indo-Kina. I augusti förra året anlöpte "Rospiggen III" Saigon. Ainas mening var att härifrån fortsätta till Hongkong, men en dag fick hon i sin hand en vacker bild av Borobudur, det beryktade, enorma hindutemplet på Java. "Sjöluffaren" fick nu lust

21 dygns färd från Indo-Kina. ...n III i Batavias hamn.

att titta ett slag på Borobudur, varför hon efter fem månaders strövtåg i Indo-Kina en vacker dag startade med "Rospiggen" mot det 1,200 sjömil aviägsna Java. Hon gjorde strandhugg på öarna Condore och Anamba och anlände efter 21 dygn hit till Batavia, där hon vid sin ankomst väckte ett enormt uppseende.

Sover under presenning, äter konserver.

När man ser "Rospiggen III" förstår man till fullo, att det fordras ett mindre vanligt mod, ett oförskräckt vikingalynne och en god fysik för att stå ut med strapatserna i stormigt väder och tekniande sol ombord på den lilla primitiva farkosten. Någon hytt finns inte, så Aina Cederblom måste i en obekväm ställning

03-0079.4

hur snabbt allting blir tjockt av rost där.

— Ni skulle kunna smörja in den ordentligt med fett...

— Hopplöst, svarade hon skrattande, jag tror att till och med fettet skulle rosta i Rospiggen.

— Och så finns det tyfoner i de där trakterna också...

— Åh, jag litar på "Rospiggen".

Och jag litar på Aina Cederblom, ty det är krut i henne. En hurtig och oradd svenska, som vi kunna vara stolta över och som för vår blågula fana runt jorden med ära.

Rolf Blomberg.

Svenskt i Ostindien.

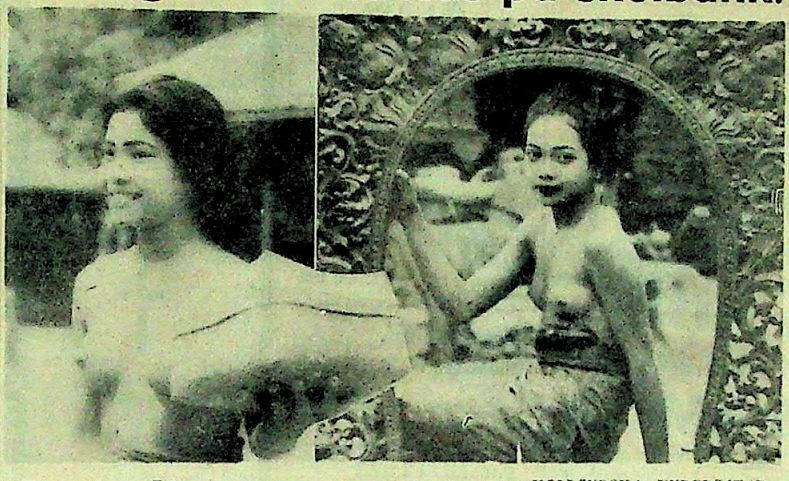
Från upptäcktsresanden och urstockholmaren Rolf Blomberg har detta foto nått Krönikan. Vännen Rolf skriver, att han personligen tagit bilden i botaniska trädgården i Buitenzorg vid Batavia på Java. På skylten läses KONIGIN ASTRID LAAN, vilket är uttytt Drottning Astrids väg. Kungaparet Leopold besökte som bekant för en del år sedan Java och det är minnet av denna populära visit holländarna velat hugfästa.

Damen bredvid skylten är fru Ingeborg Gova-ars, född i Småland men gift med en holländare och bosatt på Java sedan 30

år. Hennes man säljer svenska Volvobilar där nere och i hans hem finns svenska trasmatter på golven, en Moraklocka i ett hörn och sill och potatis, fläsk med löksås och korvkaka på bordet, berättar Rolf Blomberg i sitt brev.

*

Urskogsvildar sättas på skolbänk.

Ostindiens paradisöar.

Holländarnas kolonialvälde i storpolitikens brännpunkt.

PEKALONGEN, Java, 1 maj.

Det var en kväll i Soerabaia, den stora hamnstaden på Java. Jag hade fått en inbjudan att bese en smalfilm från Nya Guinea, som en holländsk geolog, anställd i oljebolaget B. P. M., hade upptagit under ett par års vistelse på denna ofantliga, till stora delar outforskade ö. Vi voro halva dussinet åskådare: tre holländare, två engelsmän och jag.

Filmen var intressant och gav oss en god inblick i geologernas strapatsrika färder och arbete i djungeln på jakt efter olja ävensom i det rekordfula papuafolkets liv.

(Forts. sid. 16, spalt sex)

HOLLÄNDSKA UNDERSÅTAR i Östern: t. v. och t. h. ett par graciösa representanter för det vackra folket på Bali, "det sista paradiset på jorden", nederst en mindre vacker representant för Borneos dajaker.

Världen runt med St.-T:s reporters.

Problemen om kolonierna kunna när som helst rullas upp igen, och ute i Fjärran Östern bli dessa frågor alltmer brännande. Ett telegram i gårdagens St.-T. var ett talande bevis: holländarna ämna bygga fyra stora kryssare för att försvara sitt kolonialvälde. Rolf Blomberg, som under sin snart avslutade stora forskningsresa i Ostindien på närmaste håll kunnat studera kolonialproblemen i praktiken, har sänt oss denna högaktuella skildring av holländarnas märkliga insatser i malajernas sällsamma värld.

Rolf Blomberg, den unge svenske forskningsresanden, som under det sista året strövat omkring i Borneos urskogar, funderar nu på att styra kosan hemåt. Här har han sänt oss en intressant skildring om den vite rajahn. Romantiken blomstrar tydligen även i våra dagar!

Den vite RAJAHN på BORNEO

På Borneos västkust ligger ett sällsamt litet land — sällsamt i många avseenden men mest för att det varken tillhör något stort kolonialfolk eller regeras av en inhemsk furste. Det lilla landet heter Sarawak och dess härskare är en vit man, Sir Vyner Brooke.

Som bekant är verkligheten underbarare än dikten, och jag vill nu i korthet berätta, hur det kommer sig, att detta urskogsland på en tropisk ö, befolkad av dajaker och malajer, fick en vit rajah.

År 1825 kom en ung engelsk äventyrare och lyckoriddare, James Brooke, till Indien som officer i det engelska ostindiska kompaniet. Han visade sig vara en duglig och modig man och uträttade ett storartat arbete för England. I burmesiska kriget blev han svårt sårad i en drabbning och hemsändes som invalid, men så snart han åter var frisk, reste han tillbaka till Östern och företog där vidsträckta och äventyrliga resor och vann praktisk erfarenhet. År 1835 dog hans far och lämnade ett arv på ungefär en halv miljon kronor till sonen, som för dessa medel köpte ett förstklassigt fartyg, armerade det med kanoner och styrde kosan till Östern igen.

Under sin resa kom han till Borneos urskogsklädda kust, och en dag kastade han ankar utanför staden Kuching i Sarawak, där den malajiske rajahn Muda Kasim regerade.

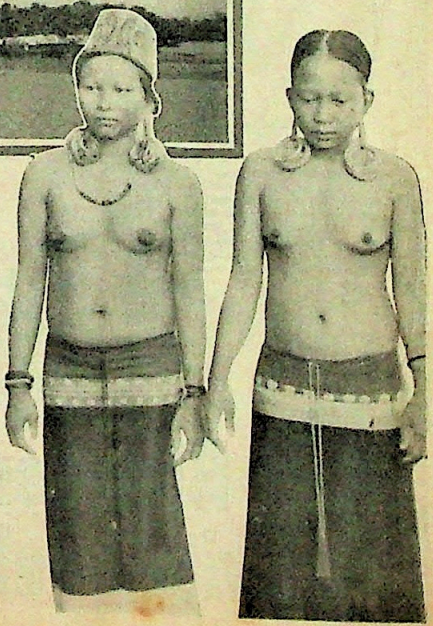
Vid denna tid pågick i Sarawak svåra inbördes strider och sjörövare härjade efter kusten, plundrade de infödda och tog dem till slavar. Rajah Kasim bad i sin nöd, att Brooke skulle hjälpa honom att tukta de upproriska och bekämpa piraterna, och Brooke lovade att bistå honom. Det var ett äventyr i hans smak!

Efter häftiga och blodiga strider lyckades det också den unge engelsmannen att återställa lugnet i landet. Folket i Sarawak, som inte tyckte om Muda Kasim, fordrade nu, att James Brooke skulle göras till rajah. Muda Kasim försökte genom allehanda intriger bekämpa Brooke men tvingades till slut att lämna hela landet till lyckoriddaren från England. Efter någon tid erkände England och Amerika honom som oavhängig härskare över Sarawak. Detta hände för nästan precis hundra år sedan.

År 1863 anförtrodde James Brooke regeringsbestyren åt en nära anhörig, Charles Brooke, och återvände själv till England. När Charles dog 1917 efter en lång och lyckosam regeringstid, krönтes hans son Vyner, som är den nuvarande regenten, till "His Highness the Rajah of Sarawak". Men, anförtrodde mig en sarawakbo, det är egentligen inte rajah Vyner som regerar. Det är hans fru, som lär vara en mycket bestämd och intelligent kvinna.

Många vita finns det inte i rajah Brookes djungelland. Huvudstaden Kuching med sina 50.000 invånare kan blott uppvisa ett femtiotal, och resten, omkring 200 själar, bor i den för Storbritannien så betydelsefulla oljestaden Miri längre norröver, just på gränsen till Brittiska Nord-Borneo. Befolkningen efter kusterna utgöres huvudsakligen av malajer och kineser, och i det inre av Sarawak leva halvvilda dajaker.

Överst: Den vite rajahn, Vyner Brooke. T. v.: Infödingsby på pålar vid Sarawaks kust. Nedan: Två rara flickor från Borneo.

Under mitt korta besök i Sarawak kunde jag blott bilda mig en ytlig upfattning om förhållandena där. Den framlidne svenske forskaren dr Eric Mjöberg, vilken under fyra år var föreståndare för museet i Kuching, har jämfört Sarawak med den värsta, korrumperade sydamerikanska republik.

Det var för 15 år sedan, och det är nog annorlunda nu. Inför hotet av en direkt kontroll från Storbritannien var rajah Brooke tvungen att ändra på en hel del missförhållanden. Människor som besökt Sarawak just nu och sarawakborna själva, vilka jag intervjuat, ha samtliga förklarat, att den vite rajahns land är ett välskött och bra land, och de ha inte haft något att anmärka på förhållandena där.

För en tid sedan träffade jag en nordamerikan, som hade varit i Kuching i affärer. Denne visste inte så många detaljer om Sarawak, när han kom dit. Första kvällen, då han besökte den engelska klubben i huvudstaden, vände han sig till en herre, som satt i närheten av honom, och sade:

"Jag skulle gärna vilja kika på rajahns palats. Hur ska man kunna ordna den saken . . . ?"

"Det skulle nog kunna gå för sig", sade engelsmannen vänligt, "det råkar nämligen vara jag som är rajahn."

"Ah katten", utbrast amerikanen häpen. "Jag trodde rajahn var en sån där svart kurre!"

Sir Vyner fick sig ett gott skratt och bjöd hem amerikanen till middag. Det blev en gemytlig och trevlig middag, och amerikanen trivdes gott med rajahns trevliga och intelligenta fru, som detaljerat skildrade Sarawaks öden sedan familjen Brooke kommit dit. Men det var likväl rajahn som helt vann amerikanens hjärta. "En strålande människa", var amerikanens omdöme om den vite rajahn.

Familjen Brooke har låtit tala om sig ganska mycket de sista åren — men inte genom några ärofulla bedrifter à la James' strider med sjörövarna. Nej, två av rajahns döttrar ha ombesörjt publiciteten genom att — efter engelska begrepp åtminstone — göra stor skandal.

Rajahn har tre döttrar: prinsessorna Gold, Pearl och Baba. Prinsessan Gold gifte sig för några år sedan med Lord Inchcape Cunard, den rike skeppsredaren, och rajahn och hans fru voro glada och hoppades naturligtvis på att de båda yngre döttrarna skulle göra lika lysande partier. Men nej — till sina föräldrars och hela den engelska aristokratiens förskräckelse gifte sig Pearl helt plötsligt med — en jazzkapellmästare, mr Harry Roy!

Inte ens den populära schlagern "Sarawaki", som Roy komponerade till sin svärfars ära, kunde blidka rajahn.

Och något ännu värre skulle hända! En tid efteråt förklarade den 21-åriga Baba, att hon ämnade gifta sig med en fribrottare vid namn Bog Gregory. Rajahn och hans fru sade absolut nej till giftermålet, men Baba trotsade deras förbud och är nu mrs Gregory. Hon har försökt trösta sina föräldrar med att hennes Bob lovat henne att sluta med fribrottningen och i stället försörja sig som sportlärare, men pappa och mamma Brooke vilja ändock inte ge sin välsignelse, sägs det. Och det sägs också, att rajahn är tacksam för att han inte har flera döttrar nu . . . Men det är ju inte att förundra sig över. Föräldrar se ju till sina barns bästa, fastän barnen ha svårt att förstå det ibland.

Snart kommer Sarawaks namn att gå över jorden igen, men nu inte på grund av några skandaler. För tillfället lär rajahns fru vistas i någon filmateljé i Hollywood, där hon övervakar inspelningen av en film om hur äventyraren James Brooke för hundra år sedan blev vit rajah på Borneo. Det blir, få vi hoppas, ett värdigt hundraårsminne. Bara nu inte någon filmproducent kommer på idén att göra en film om Pearl och jazzdirigenten eller om Baba och fribrottaren. Då blir nog rajahn och hans fruga fortvivlade . . . och det är väl egentligen ingenting att undra på.

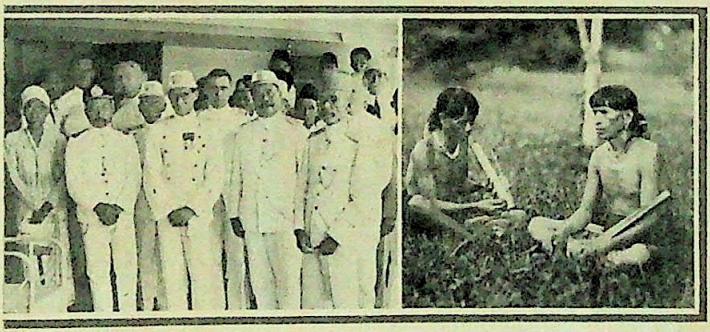
— — —

Det finns fler rajohr churu naturligtvis malajiska rajohr (eller sultaner) på Borneo, både på den brittiska och holländska delen av jätteön. Dessa potentater i infödingarnas ögon äro redskap i det brittiska och holländska guvernementets händer. De erhålla ett mycket stort apanage och föra ett angenämt liv. De ha tillräckligt med slantar för att kunna tillfredsställa alla sina nycker; sultanen i Boelongan är t. ex. barnsligt förtjust i vackra snabbgående motoryachter och har skaffat sig nio stycken dyrbara och luxuösa fartvidunder. Han bryr sig inte om vad han kostar på sig, och när hans lilla hobby nu råkat bli motorjakter, så går han in för den flugan med liv och lust. En dyrbar samlarvurm. Ibland har sultanerna i alla fall ganska långtråkigt på Borneo, och då resa de till Europa och festa om ordentligt.

De ha alla ett stort harem med förtjusande bruna, slanka malajkvinnor med sammetssvarta ögon — hustrur och bihustrur i långa banor. Sultanen i Samarinda, som är en praktisk — eller ska vi säga lekfull — man, har ordnat ett sinnrikt signalsystem med lampor i alla färger på en stor tavla för att medelst något slags morsesystem kunna meddela sig med alla sina fruar och hålla reda på, om de äro på sina rum eller ej.

Det vore nog ganska trevligt att vara sultan . . .

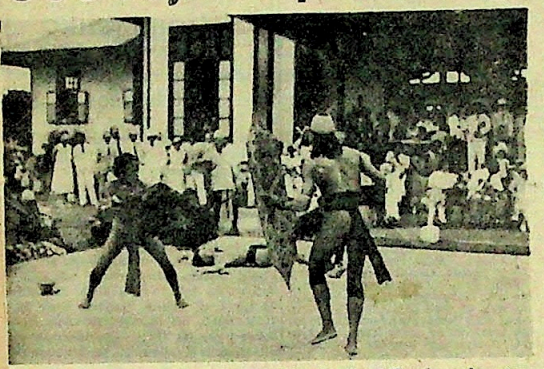
Rolf Blomberg.

Ovan t. v.: Sultanen av Samarinda, i mitten, omgiven av sin uppvaktning. Fotot taget på en holländsk båt före en resa till Europa. Ovan t. h.: Två gentlemän från den vite rajahns rike. Nedan: Dajakflickor dansa för sultanen av Samarinda.

Amerikan kristnade 300 dajaker på en dag.

Dajaker uppföra sina krigsdanser för de vita i Tarahan, den stora oljestaden på Borneos ostkust.

(Forts. från första sidan.)

Sedan vi sett filmen, vände sig en av engelsmännen till geologen-filmaren och sade:

— Jag har hört en hel del ruskiga historier om Nya Guineas kannibaler. Blev ni aldrig överfallna av vildarna?

— Jo, en gång. . .

— Och ni klarade av dem?

— Vi avlossade inte ett skott. Vi flydde.

— F l y d d e n!

Det låg både förvåning och en smula förakt i engelsmannens röst.

— Vi var förbjudna att skjuta utom i allra yttersta nödfall. Och vi kunde ju fly. Det är bara militärer som ha rätt att begagna vapen mot infödingarna.

— Vansinnigt! Fullkomligt vansinnigt, konstaterade engelsmannen. Hur ska vildarna kunna få respekt för den vite mannen, om han tar till harvärjan, så snart de visar sig. Och f. ö. — är det inte oförsvarligt att riskera de vita plonjärernas liv med sådana lagar!

— När de anställas, vet de vad de har att rätta sig efter, svarade den holländska geologen. Och vad vildarnas respekt för den vite mannen beträffar, så försöker vi holländare vinna den på ett annat sätt än genom blodiga segrar. Ibland måste det skjutas naturligtvis, men då är det maktens handhavare som skall göra det och inte de inträngande vita, som representerar mer eller mindre privata intressen.

Och så berättade han för den förvånade engelsmannen lite om holländarnas insatser i sitt stora och uppmärksammade kolonialvälde, särskilt om deras arbete att pacificera infödingarna på Nya Guinea, att förbättra deras livsvillkor och att vänja dem av med att äta upp sina medmänniskor.

Nu råder fred i huvudjägarnas skogar.

Efter samma metoder ha holländarna arbetat och arbeta fortfarande bland Borneos dajaker och bland andra primitiva folkslag. Jag har tidigare varit orsak påtala en sydamerikansk republiks samvetslösa "civilisering" av indianerna, och därför kan det vara på sin plats att nu också nämna något om, hur ett annat folk löst den svåra uppgiften att få krigiska urskogsstammar fredligt sinnade mot de vita härskarna och även få dem att lära av de vitas kultur. Ty denna uppgift ha holländarna löst på ett sätt, som vittnar om klokhet och humanitet, två ytterst betydelsefulla ting i dessa brännbara tider.

För inte så många årtionden sedan voro alla Borneos dajaker huvudjägare, den ena stammen låg i fejd med den andra och det var alltid ett livsfarligt företag för en vit att ge sig in i Dajaklandet. Nu är det annorlunda. Den grymma huvudjakten är i det närmaste slut, det råder fred på den väldiga urskogsön och den vite mannen kan utan militäreskort färdas över stora delar av Borneo.

En k e p a l a b e s a r — en överhövding — som jag träffade vid Sembakongfloden på Borneo, berättade mig följande historia, vilken kan vara belysande för hela pacifiseringspolitiken.

— När jag var yngling, låg vi i strid med de inträngande vita. Vi sköt ihjäl många soldater med våra giftpilar, och många av oss dog för soldaternas kulor. Till sist besegrades vi; vi hade dragit oss tillbaka till en stor grotta och där blev vi instängda av militärerna. Hungern tvingade oss att kapitulera.

Efter vårt nederlag behandlades vi till vår förvåning mycket milt och skonsamt. En dokter skötte om de sårade och sjuka och räddade många liv på så sätt. Men soldaterna tog med sig alla våra människoskallar, som hängde i "långhuset", och förbjöd oss att skaffa fler. Det tyckte vi inte om, ty på den tiden trodde vi, att det var nödvändigt att ta och bevara huvuden för att riskörderna skulle bli stora, floderna fulla av fisk, skogen rik på vilt och våra kvinnor fruktsamma. Och vi trodde, att de vita ville ha våra med möda hopsamlade skallar för samma ändamål i sina hus.

När soldaterna återvände till kusten, tog de mig och en annan yngling med sig. Först var jag rädd, men de var mycket vänliga mot mig. Jag sattes i en skola och fick lära mig att tala malajaka och läsa och skriva och räkna. Jag fick också lära mig en hel del nyttigt om jordbruk. Och så undervisade man mig om hur de sjukdomar som vi dajaker så ofta led av, uppkom genom smuts och orenlighet.

Att det inte var nödvändigt att hemföra avskurna huvuden för att komma till välstånd eller bli betraktad som en man, förstod jag ganska snart, sedan jag sett hur bra de vita hade det och hur aktade de var. Och det var förresten skönt att vi blev förbjudna att gå på huvudjakt; jag vet, att det var många med mig som kände det som en lättnad att inte behöva skära huvudet av en människa och att inte ständigt behöva riskera att bli av med sitt eget.

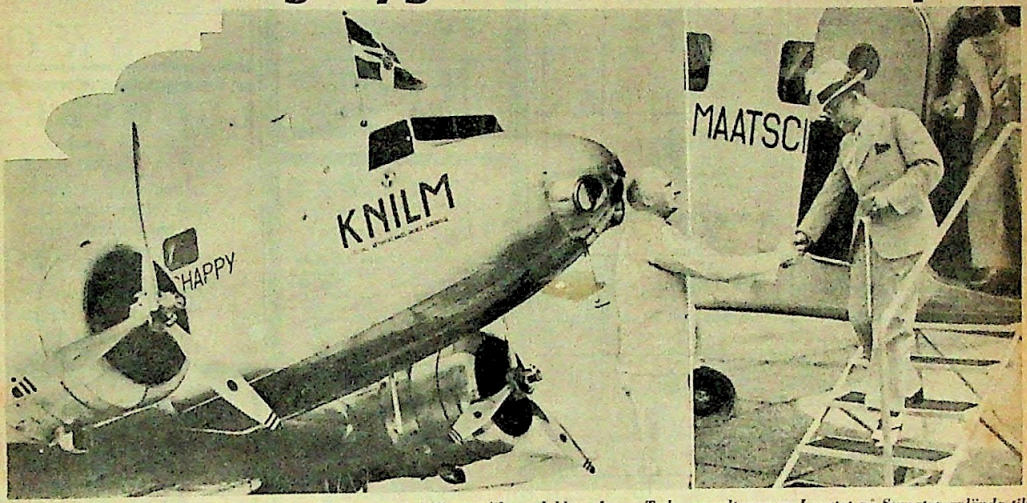
Från polisskolan till hövdingeämbetet.

När jag hade varit en lång tid i skolan — först i en där jag lärde mig att läsa och skriva o. s. v. och sedan i en polisskola — sändes jag tillbaka till min by och gjordes till överhövding av myndigheterna. Jag skulle nu se till att de nya lagarna efterlevdes, jag skulle lära mitt folk att odla jorden på ett bättre sätt och jag skulle hålla snyggt och rent i byarna. Om mitt folk satte sig på tvären, kunde jag kalla på hjälp från militärerna. En gång om året kom "controlleuren" och doktorn och inspekterade byarna och botade alla sjuka. Till att börja med tyckte mitt folk inte om de nya förordningarna, och jag hade många svårigheter att kämpa med, men nu är de nöjda och flera har sänt sina barn i skola nere vid kusten.

Varje arbetsför man i byn måste betala två gulden (ungef. 4.50 kr.) i skatt om året. Det ville de inte först, men då sa doktorn, att om de inte gjorde det, så brydde han sig inte heller om att ge någon medicin åt de sjuka, och controlleuren sa, att vi inte skulle få någon hjälp, om vi blev överfallna av en annan stam. DÅ insåg alla, att det inte var mer än rätt, att vi betalade den där skatten till de styrande. Nu brukar männen varje år fara ner till Mensalong (en by vid Sembakongflodens nedre lopp) och arbeta några dagar åt controlleuren — bygga vägar eller utföra något annat jobb — och så är skatten ledigt och lätt betald...

Så långt överhövdingen vid Sembakongfloden. De inre, otillgängliga delarna av Borneo liksom stora, outforskade områden på Nya Guinea vänta emellertid alltjämt på en definitiv pacificering. Men oförtrutet arbetas det vidare på den inslagna vägen. De myndighetspersoner, som till-

Tsarens krigsflygare — indisk trafikpilot.

Ett av de stora Douglas-plan, med vilka Knilm upprätthåller trafiken på bl. a. Java. T. h. ses sultanen av Langtat på Sumatra anlända till Java med ett Knilm-plan.

Rolf Blomberg berättar:

Reporter på råttjakt i Ostindien.

BANDOENG, Java, i juli.

När jag vistats en tid i det tryckande heta Batavia, fick jag känning av malarian igen och beslöt att återvända till Javas svala höglland, vilket är den bästa medicinen. Målet för min längtan var staden Bandoeng, som ligger på en högplatå på ungefär 1,500 meters höjd över havet. Två gånger dagligen, ibland tre gånger, finnes flygförbindelse mellan Batavia och Bandoeng, och som jag ännu ej hade sett det underbara Java från

(Fors. sid. 13, spalt ett)

VÄRLDEN RUNT
med St.-T:s reporters.

Forskningsresanden Rolf Blomberg har nu i det närmaste slutfört sin stora forsknings- och filmfärd i den ostindiska övärlden, och inom kort anträder han hemfärden efter ett år rikt på strapatser och upplevelser. På sistone har Rolf Blomberg övergett kanoten och malajbåten som framkomstmedel och prövat på flygförbindelserna, som befinna sig i revolutionerande frammarsch därute och som spela en betydelsefull roll i den aktuella utvecklingen. Om holländarnas flygverksamhet — vars andra motpol är Stockholm! — och deras äventyr i luften berättar den unge svensken här i en utförlig artikel.

(Forts. från första sidan.)

luften, beslöt jag att äntra ett av KNILM:s stora Lockheed-plan och flyga till Bandoeng. KNILM betyder Koninklijke Nederlandsch Indische Luchtvaart Maatschappij, vilket är en god läsövning i holländska. Översatt till svenska heter det Kungl. Nederländsk-Indiska Luftfartsbolaget.

Tidigt en morgon reste jag ut till Batavias flygfält Tjillitan, klev in i det stora, silverglänsande planet och sjönk ner i en härlig fåtölj. Bredvid vår Lockheed stod en jättelik Douglas, som på middagen skulle anträda färden till Australien, och just innan vi själva lyfte, brummade ett mindre KNILM-plan, fyllt av amerikanska turister, i väg mot Bali. Precis på sekunden efter tidtabellen startade vi — KNILM sätter en ära i att alltid hålla tiderna — och efter 45 minuters elegant flygning över ett härligt, bördigt landskap, som såg ut som en enda stor, paradisisk trädgård med sina risfält, palmlundar och små byar, och mellan urskogsklädda, vilda bergstoppar, sänkte sig planet över Bandoeng och landade mjukt och fint. Det hela föreföll som ett trolleri: på mindre än en timme hade jag förflyttats från en tropisk, klibbig värme till frisk och härlig bergsluft . . .

Från tropisk värme till sval bergsluft på 1 tim.

KNILM, intimt samarbetande med KLM, Koninklijke Luchtvaart Maatschappij, som tre gånger i veckan upphåller flygförbindelse med Europa (Batavia—Amsterdam är ungefär 14,700 km. och klaras av på 5 ½ dag), är ett bolag som för både den kulturella och ekonomiska utvecklingen i Nederländska Ostindien betytt oändligt mycket. Det var 1928 som KNILM bildades av några bekanta holländska affärshus, vilka hade stora intressen i Ostindien, och i november samma år invigdes de första flyglinjerna — en mellan Batavia och Bandoeng och en annan mellan Batavia och staden Semarang på Javas nordkust. På den tiden tillryggalade KNILM:s maskiner 6,120 km. varje vecka.

Nu, 11 år senare, har flygnätet utvecklats högst betydligt, och antalet flygkilometer pr vecka har stigit till 52,153! Från Batavia kan jag i KNILM-plan hastigt och lustigt komma till Sumatra, Malacka, Indo-Kina, Borneo, Celebes, Bali och Australien. Och alltjämt planeras nya flyglinjer: en till Filippinerna, en annan till Nya Guinea och ytterligare tre till platser på Sumatra och Borneo. Utom passagerar- och postflygning ombesörjer KNILM också luftfotografering, och stora outforskade områden på Borneo och Nya Guinea ha på detta sätt kunnat kartläggas.

Svårt få styva piloter!

Under de 11 år, som KNILM flugit i Ostindien, har ingen allvarlig olycka inträffat, inget människoliv spillts! Flygningen i Ostindien sker visserligen vad väderleksförhållandena beträffar under gynnsammare omständigheter än i Europa, men å andra sidan kunna piloterna här ej i samma utsträckning som sina europeiska kollegor få hjälp av radiopejling och tillförlitliga meteorologiska rapporter, och flygfälten äro ofta rätt primitiva. Flygning i Ostindien blir därför svår, och piloterna måste väljas med den största omsorg. Det är också en samling fina herrar, dessa KNILM-piloter: flera luftmiljonärer och t. o. m. en atlantflygare! — Vårt största problem, sade man mig på KNILM, är att få tag på dugliga flygare.

Svenske konsuln Sven Lehman i Batavia sammanförde mig en kväll med några av dessa KNILM-piloter, alltihopa trevliga, friska typer. Jag hade också hoppats att få träffa KLM:s svenske flygare, greve Carl Gustaf von Rosen, Abessinien-flygaren, men han var för tillfället i Europa; han skulle emellertid just starta från Amsterdam till Batavia.

Det var många spännande äventyr och många roliga episoder — de allvarliga sidorna och de humoristiska i flygarlivet —, som jag fick till livs denna kväll med KNILM-flygarna. En av dem, en glad och sympatisk man, var ryss och hette Smirnoff. Han hade varit krigsflygare i Tsar-Ryssland, flydde under revolutionen över Sibirien, blev brittisk krigsflygare, senare holländsk trafikflygare och nu för han en Lockheed 14, Super Electra, med en fart av 300 km/tim. mellan Java och Australien.

Ett egendomligt äventyr i luften.

När jag föreslog en av piloterna, att han skulle flyga mig upp till Bandoeng, så att jag kunde övertyga mig om, hur förträfflig KNILM:s flygservice var, svarade han:

— Ja, varför inte. Det är lustigt att ha tidningsreportera i maskinen. Nu ska ni få höra vad som hände sist jag var ensam i luften med en reporter härute.

— På tusen meters höjd fick jag den gången till min förvåning se min ende passagerare, som sagt sig vara reporter, göra de underligaste konster. Han hade tagit av sig ena skon och med den i handen hoppade han omkring inne i kabinen så vilt, att det kändes i styrningen. Förskräckt stirrade jag på honom. Hade han förlorat förståndet? "Tropenkoller"? Utan att ägna mig en blick skuttade han fram och tillbaka som en vansinnig, dök ner bakom en stol, flög upp igen, tog överbalansen, föll platask, kröp på alla fyra . . . Vad skulle jag ta mej till med en passagerare, som plötsligt blivit galen?

När jag hade flugit ännu en stund, gläntade jag försiktigt på dörren och kikade in i kabinen. Nu såg jag min sinnessvage passagerare ligga på knäna på golvet med en sko i högra handen och stirra mot ett hörn. Och så rätt som det var kastade han sig på magen framåt och drömde till med skon. Och nu fick jag förklaringen till hans sällsamma beteende. Flåsande och svettig reste han sig upp, och i ena handen höll han triumferande en ihjälslagen råtta i svansen! Råttan hade på något oförklarligt sätt kommit ombord på flygfältet i Batavia. Tur att det inte var en kvinnlig reporter . . .

Chaplin och sultaner bland passagerarna.

En annan av flygarna hade också haft en verklig komiker — eller rättare tragikomiker — i sin maskin. Det var Charlie Chaplin. Och över huvud taget var det en mycket brokig samling de under årens lopp haft som passagerare: sultaner och andra potentater, världsberömdheter av skilda slag och vanliga dödliga.

— Men, undrade jag, kan inte flygningen för er, som är uppe dag ut och dag in, ändå bli ganska tråkig trots uppjagande råttjakter och andra sällsamma mellanspel? Blir det inte monotont att sitta och stirra mot en horisont, som hela tiden glider längre bort, vrida ett slag på en ratt, peta till ett fotroder, skjuta på en spak . . .

— Nej, stopp nu, unge man! Om ni tror, att det någonsin kan bli långtråkigt, så känner ni inte flygningens tjusning! Flygningen går en i blodet. Det är lika underbart varje gång motorerna börja sjunga sin sång och flygmaskinen börjar rulla med nosen mot vinden, först långsamt, så fortare och fortare . . . Man balanserar i sina händer det stora planet med dess dyrbara last av människoliv och post, man lättar upp det, hjulen lämnar gräset, man flyger! Planet är i sitt rätta element.

Och nu börjar arbetet: kontrollen, som inte för ett ögonblick får slappas. Där är varvräknaren, oljetryckmätaren, lutningsmätaren och de tiotals andra instrument som man ständigt måste avläsa. Man gör sina observationer, och under tiden rusar man fram med en fart, som man omöjligt kan märka om man inte tittar på hastighetsmätaren, fram över världen mot det avlägsna målet.

Man vet, att där bakom en i kabinen sitter de människor som vill hjälpa oss föra flygningen framåt; de som tror på det fantastiska transportmedel av i dag och för framtiden, som en flygmaskin är.

På mig vilar ansvaret för människorna, för posten och för flygmaskinen. Och det skulle kunna bli långtråkigt? Nej, aldrig!

Tänk er in i flygarlivet, det liv, som till stor del förflyter ovan molnen, och försök att förstå, att det är en tillvaro som aldrig kan bli monoton, i vilken varje dag för med sig något nytt. Motorernas sång är sången om det blå fjärran, för vilket alla flygare satt sina hjärtan i pant. Det är sången om den nya generationen, om framtiden, om kommande dagar och kommande år . . .

KNILM-flygaren, en av dessa djärva och ansvarsfulla män, som gjort KNILM till vad det är, talade med hänförelse.

Hur flyget gör sitt segertåg.

Lite senare på kvällen, när jag nämnde, att jag tänkte skriva något om KNILM sade en av piloterna:

— Glöm då inte att tala om, att det i KNILM:s styrelse sitter intelligenta och initiativrika människor, som satt som sitt livsmål att utveckla luftfarten till fullkomning. Och att holländska guvernementet, som redan från början förstod vilken stor ekonomisk, social och politisk betydelse flyget skulle komma att få för Ostindien, beviljade en frikostig subvention, och att generalguvernören, då KNILM startade, visade vägen för den mot flygning ganska misstänksamma och räddhågade allmänheten genom att själv anlita KNILM-planen under sina resor. Och glöm inte heller att skriva om denna duktiga stab av ingen-C jörer och mekaniker, som håller maskinerna i toppform.

Alla arbeta vi för samma mål, och resultatet av denna samverkan under tio år kan bäst belysas — ja, skriv ner det här, ty siffror talar bättre än ord! — med följande statistiska uppgifter från 1938: KNILM hade 21,659 passagerare, 101,456 kg. frakt, 54,067 kg. luftpost, flög 9,881 timmar och tillryggalade sammanlagt 2,352,200 km. under förra året. Och dessa siffror, som ökas snabbt för varje år, betyder flygets segertåg i Ostindien.

Rolf Blomberg.

Forskningsresanden *Rolf Blomberg* återkom på måndagen till Göteborg med Ostasiatiska kompaniets "Tamara" efter 1 1/2 års expedition på Sumatra, Borneo m. fl. öar. Han medför till Göteborgs akvarium bl. a. 5 pytonormar, 4 krokodiler, varav 3 "vanliga", och ett ganska sällsynt exemplar av en spetsnosig krokodil, som endast finns på Sumatra och Borneo; till Göteborgs museum 5 jätteödlor (varaner) och 3 "kokostjuvar". Naturhistoriska museet har i sin tur fått taga emot ett stort antal preparerade djur.

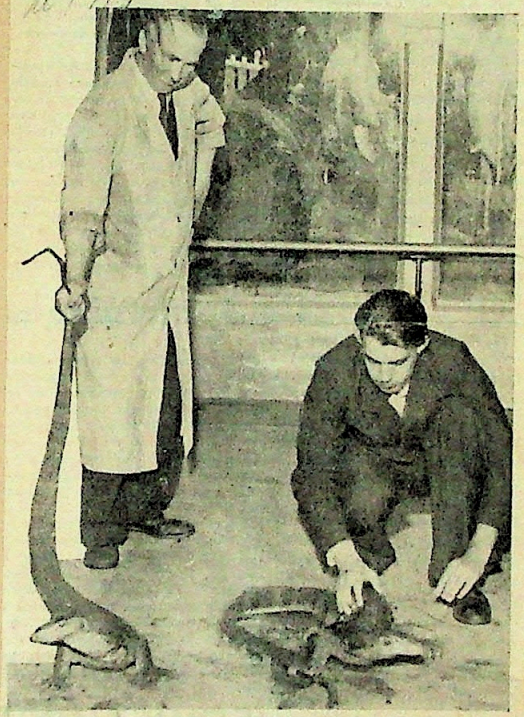
◇

Ormar i hytten

26-årige forskningsresanden Rolf Blomberg stod i går på akvariet i Sjöfartsmuseet och plockade upp ormar, krokodiler och ödlor ur korgar för att sedan placera dem tillsammans med kräldjuren som bott i Göteborg längre. Nykomlingarna ha en tre månaders resa bakom sig. En snabbgående passagerareångare, som Rolf Blomberg tänkt ta från början ville inte alls ha någon passagerare med ormar, sade kaptenen ifrån. Det är också ganska besvärligt att frakta djur så lång väg, och åtskilliga giftormar och andra ömtåliga kräldjur ha gått hädan under färden. Djuren ha fått sola sig på däck under dagen och de ömtåligaste ha fått bo i hr Blombergs hytt över natten ombord på Svenska Ostasiatiskas Tamara. Ventilerna ha måst vara stängda för värmens skull, och det har inte luktat så särskilt inbjudande. Hr Blomberg finner emellertid att folks skräck för ormar är överdriven och stryker ytterligare under sina åsikter genom att svänga sina stora varanödlor runt efter att ha tagit ett ordentligt grepp i stjärten. Sådant stod kapten Traung, vaktmästarna på Sjöfartsmuseet och en del pressmän och tittade på i går och kände kalla kårar efter ryggen. Pytonormar, 13 sumpsköldpaddor, landkrabbor, krokodiller och ödlor höra till den samling, med vilken Rolf Blomberg berikat Sjöfartsmuseets djurliv. Till hösten få vi se film och läsa reseskildring om färdens upplevelser.

Modern NOAK åter från Borneo

Exotiska djur till akvariet från Blombergs expedition

Forskningsresanden Rolf Blomberg (t. h.) kan handskas med varanödlor som om det vore fråga om grodor. Djuren äro släkt med Comodoödlan som var en sådan attraktion för akvariet så länge han levde.

Kapten Traung, Sjöfartsmuseets samtliga vaktmästare och tillkallade pressmän voro i går vittne till en improviserad ormtjusar-, eller kanske man skulle säga ormtämjareföreställning i akvariet. Hjälten var den unge forskningsresanden Rolf Blomberg, och huvudnumret på programmet var när han hälade fram tre jättelika

Forts. på sista sidan

Forts. från sid. 1

pytonormar ur en låda och efter mycket jonglerande lyckades få in bestarna i ormgropen till publikens stora lättnad.

Rolf Blomberg har nyss anlänt till Göteborg med Svenska Ostasiatiskas Tamara direkt från Singapore, och i bagaget hade han en mångfald lådor med exotiska djur, vilka vårt akvarium skulle ha. Pytonormarna voro de största bland de mer eller mindre underliga kräldjur som han själv fångat eller köpt på Borneo och Java. En av ormarna var kusin till den stora bjässe som akvariet har förut. Den hade exakt samma vackra bandmönster på ryggen och var lika grym i synen. Nykomlingen var emellertid inte så gammal och följaktligen inte så lång och så tjock. Det var ganska lustigt att se hur den gamle hyresgästen reagerade. Han rörde sig visserligen litet oroligt, när de andra slängdes in en efter en, men om han f. ö. hade några åsikter om intrånget så behärskade han sig väl. Kallblodiga djurs umgängelse sinsemellan lär ju inte vara så temperamentsfullt i vanliga fall.

Kapten vägrade ta passagerare med ormar

Hr Blomberg hade också med sig två små pytonormungar, som inte äro större än en svensk huggorm och som förvaras i en glasbur i avvaktan på att de skola växa till sig, vidare tre krokodilungar och 13 sumpsköldpaddor, alla i så nätt format att de kunna samsas i en låda. Men det är inte värt att man petar på en krokodil, även om han knappt är längre än en blyertspenna. Det blir attack med detsamma och käften ser invändigt ut som en stickság...

Bland övriga märkvärdiga djur kan nämnas ett par s. k. "kokostjuvar". Det är en sorts landkrabbor — röda utan att ha stiftat bekantskap med grytan! — som leva på Påskön och äro illa sedda av infödingarna. De klättra nämligen upp i kokospalmerna och knipsa av nötterna. En trivdes tyvärr inte med göteborgsförhållandena utan dog i sin bur första dagen. Det är för resten en hel del av den svenske forskningsresandens skyddslingar som gått hädan under den långa transporten på nära tre månader, men sådant får man alltid räkna med. I Batavia råkade några lådor bli ställda i stekande solsken, vilket blev för mycket för en del av djuren, och andra, bl. a. giftormar, cobror o. s. v., ströko med på båtfärden. A andra sidan kläckte en del ödlor ägg för att visa att de uppskattade att komma till Göteborg.

Hr Blomberg såg på alla sätt till att hans menagerі hade det bra under den långa resan. Han hade dem uppe på däck soliga dagar och de känsligaste kamperade nattetid i hans hytt. Ventilerna måste vara stängda för värmens skull, så det luktade inte för gott, säger denne moderna Noak. Att sova i sällskap med ormar och krokodiler tyktes annars inte ha bekommit hans nervsystem illa. Men man kan förstå kaptenen på den snabba passagerareångaren, som hr Blomberg först tänkte resa hem med från Ostindien. När han hörde talas om det sällskap svensken hade med sig sade han tvärt nej.

— Annars är folks rädsla för ormar rätt överdriven, säger hr Blomberg. Bara man tar dem på det rätta sättet riskerar man ingenting. Jakt är heller ingen konst om man går ut nattetid med en orienteringslykta i pannan. Djurögonen lysa i mörkret — och så skjuter man!

Han tar en jätteorm i stjärten och svänger den lagom så att inte huvudet kommer för högt. Lika nonchalant behandlas ett par varanödlor av aktningsvärd storlek och långtifrån ofarliga, som också hör till akvariets nyförvärv. De äro släkt med Comodoödlan, som gladde publiken några månader innan den plötsligt skildes hädan. Att döma av de nyss ankomna ödlornas livaktighet få de länge leva och ha hälsan.

Tredje reseskildringen från exotiska nejder

Rolf Blomberg har trots att han inte är mer än 26 år hunnit med två resor till Sydamerika och en till Galapagos innan han gav sig ut på sin senaste expedition för 1½ år sedan till ostindiska öarna. Han har haft uppdrag att samla in material för statens etnografiska museum och har också åtskilligt med sig. Det blir också en del dubletter för dr Kauderns samlingar. Vidare har han gjort två kortfilmer från Borneos djurvärld åt SF. Tyvärr fick han en så svår släng av malaria att han fick låta bli att fara till brittiska Nord-Borneo, som han tänkt. Där finns det bl. a. elefanter och orangutanger att gå på jakt efter. I stället fick Blomberg finna sig i att resa till Java, men det är också en tråkt att intressera sig för. Någon gång till hösten ha vi möjlighet att ta del av den sympatiske svenskens upplevelser, ty då kommer det ut en bok. Han har hunnit med två reseskildringar förut, och det blir nog fler med tiden. Blomberg har resfeber, och det dröjer inte länge innan han sticker av till exotiska nejder igen, förklarar han.

Från Ostindiska öarna med ormar i bagaget

Exotiska gäster i Akvariet — gåva från forskningsresanden Rolf Blomberg

Apavdelningen på Akvariet var i går eftermiddag skådeplatsen för upphetsade scener bland sina även annars ganska livliga innevånare — och undra på det, med den paniska förskräckelse alla apor hysa för ormar, och det nu plockades fram tre välväxta och hungrigt blängande exemplar av släktet Python I apburarnas omedelbara grannskap...

Ormarna förpassades emellertid efter diverse manövrer med kvastskaft och träbitar ur sina gallerförsedda reslådor och in i akvariets pytonavdelning, där den stora vitbruna pytonormen utan större entusiasm tog emot sina långväga anförvanter från Java.

Hr Blomberg manövrerar en välvuxen Python reticulatus

Det gällde en sändning levande djur, som forskningsresanden Rolf Blomberg, professionell samlare av exotiska djur och etnografica — f. ö. känd genom sina forskningsresor till Sydamerika — nu haft med sig från en halvtannat år lång resa i den ostindiska övärlden — först och främst Java, Borneo och Sumatra. Djuren — tre stora och två små pytonormar, ett dussin sköldpaddor av olika arter, fyra varanödlor — f. ö. släktingar till den numera avlidna Komodödlan —, ett par landkrabbor från Påsköarna och fyra krokodiler, utgöra en gåva till akvariet, och installerades i går eftermiddag, medan större delen av de Blombergska etnografiska samlingarna skall gå till Statens etnografiska museum i Stockholm, som delvis finansierat resan. Herr Blomberg anlände i förrgår med "Tamara" från Singapore.

— Att fånga pytonormar är nu inte så svårt, som man kanske i allmänhet föreställer sig, berättar herr Blomberg, en smula andfådd efter jobbet att manövrera in sina slingrande och muskelstarka skyddslingar i ormavdelningen.

— D. v. s. man får ju vara en tre—fyra man, och så inte ge sig på större exemplar än vad man rår på... Tyvärr har jag inte på långt när så mycket kvar av samlingarna nu — under min väntan på båt hem i Singapore förolyckades en hel mängd av vackra giftormar — kobror, giftsnokar och kraiter — genom att hotellpersonalen missuppfattade min order att hålla ormburarna i skuggan och i stället ställde ut dem i solen, där temperaturen var 65 grader eller så... En del exemplar ha också dött under den alltför långa överresan, som jag fick göra med en lastångare — Svenska Ostindiska Kompaniets "Tamara", trots all den hjälp jag fick med djuren där. Med en snabb passagerarångare skulle största delen av djursamlingarna kommit levande fram, men när jag hörde mig för om möjligheterna där slog man ifrån sig med bägge händer — ormar tycks man inte ha någon förkärlek för på passagerartraderna, och man får kanske inte undra på det...

— Jag har emellertid inte bara fångat djur, fortsätter herr Blomberg. Arbetet har även omfattat samlande av etnografica, huvudsakligen på Borneo, där jag gjorde en nionånadstur inåt det mer obekanta landet i kanoter, med en trettio infödda bärare. Jag besökte väl en fem olika dajakstammar och fick ihop en ganska vacker samling etnografica, och även några kortfilmer för SF:s räkning. Sedan hade jag tänkt få filmer av orangutangerna och de förvildade elefanterna i Brittiska Nordborneo, men ett våldsamt malariaanfall tvingade mig att resa till Java i stället. Holländarna — jag reste ju i holländska kolonialbesittningar — ha hela tiden varit ytterst hjälpsamma och tillmötesgående, och några svårigheter med utförsel av djur och etnografica ha inte yppat sig, fast bestämmelserna i de fallen är ganska stränga numera. Men jag reste ju också för statliga museers räkning, och utrikesdepartementet hade ordnat med introduktioner och tillstånd i förväg. Av etnograficasamlingarna — till största delen från Tingelan-stammarna i det inre av Borneo — går det mesta till Statens etnografiska museum, men en del dubbletter går till Göteborgs etnografiska.

— Elefanterna på Borneo? Ja, det är en särskild historia. Ursprungligen fanns där ju inga elefanter, men en gång skickade rajahn av Johore — i närheten av Singapore — ett antal elefanter som present till rajahn av Sulu på Borneo. Jajahn släppte en del av elefanterna lösa, och de tycks ha trivts förträffligt, ty på några decenier ha de förökat sig så kraftigt, att de anställa rätt stora skador på de

införddas plantager — några byar ha till och med fått avfolkas på grund av "elefantproblemet". Men, som sagt, elefanterna och orangutangerna få väl vänta till min nästa resa, som nog också kommer att gå till de trakterna.

— Och nu ämnar herr Blomberg stanna här i Sverige?

— Till en tid, ja. Jag skall skriva färdigt min bok om denna resa, vad den kommer att heta vet jag inte riktigt än. Sedan kan jag börja fundera på nästa tur... Svårigheterna med djurfångst är egentligen inte själva insamlingen, utan transporten. Nu förvarade jag mina djur i lastrummet, där det var relativt varmt, och tog upp dem på däck, när det var lagom varmt i luften, för att kunna vattna dem och mata dem. En del av de mindre exemplaren hade jag också i hytten, och eftersom ventilerna fick hållas stängda för kylans skull, förstår man att atmosfären inte blev så särdeles angenäm — men det är ju saker som en fångstman får finna sig i... Folket ombord var mycket tillmötesgående — fast de vägrade äta rökt ål, sedan de sett mina ormar... Men nog för det känns skönt att ha mina skyddslingar i säkert behåll nu...

Djuren mycket intressantare än kvinnorna

Vad Rolf Blomberg upplevde i Ostindien

Geografiska föreningen i Göteborg hade vid sitt sammanträde på Högskolan igår som gäst forskningsresanden Rolf Blomberg, som höll ett mycket intressant föredrag om sina fångst- och samlarfärder i Ostindien. Föredraget beledsagades av vackra ljusbilder och tre synnerligen väl tagna filmer.

Sedan prof. Skottsberg hälsat gästen välkommen till geografiska föreningen, tog denne genast till orda och förflyttade medelst filmen auditoriet ned till Borneos palmklädda stränder och ogenomträngliga urskogar med dess underliga och rika fauna. Rolf Blomberg hade till uppgift då han gav sig iväg att försöka skaffa hem till olika museer ormar, ödlor, fiskar och diverse andra kallblodiga djur, varför hans studier närmast gällde dessa. Men i etnografiskt syfte gjorde han dessutom tappra försök att tränga in till Borneos inre, som till största delen består av höga, urskogsklädda berg, för att där studera en del dajakstammar, som hittills lyckats hålla sig dolda för de vita. Lyktesvis hade han hört, att kvinnorna i dessa stammar voro av en sällsam skönhet, och enligt hans eget uttalande var det detta, som till stor del sporrade honom. Han lyckades även uppnå de inre delarna av ön, men när han trött och malariafebrig kom fram, visade det sig att dajakerna där voro ytterst degenererade. De voro ofantligt smutsiga och eländiga och till följd därav behäftade med allsköns sjukdomar, både fysiska och psykiska. Kvinnorna blevo även en stor besvikelse. Däremot blev färden i etnografiskt avseende ganska givande.

Vid sin ankomst till Borneo mottogs Rolf Blomberg av svensken Erik Lundkvist, som sedan 8 år tillbaka undersökt skogstillgångarna och möjligheterna till timmerflottning på floderna där nere. En hel film behandlade skogsbruket som Lundkvist satt igång på en liten ö strax utanför Borneo. Stora jätteträd av mycket dyrbara träslag fällas, flottas och sågas vid de nyuppförda sågverken där. Erik Lundkvist har också anlagt järnvägar på ön att föra fram timret på. Man producerar ända till 5.000 kbm. i månaden. Det är enastående anläggningar han lyckats uppföra, om man betänker alla de hinder, förutom de svåra sjukdomarna, man här har att kämpa mot.

För övrigt behandlade filmerna mest djur alltifrån näsapor med stora, präktiga snaggar till de mest egenartade tusenfotingar. Dessa filmer voro onekligen de bästa, utmärkt tagna och ytterst intressanta, särskilt som de till så stor del behandlade kryp av mindre slag, insekter, maskar, fiskar, ödlor o. dyl., som man på sin höjd känner till namnen på.

Föredragshållaren blev varmt applåderad av auditoriet och avtackades hjärtligt av prof. Skottsberg, som endast kunde önska honom möjligheter att snart få komma ut på flera upptäcktsfärder.

Slavhandel

(Forts. från sid. 3.)

dem till de för dem bestämda glädjehusen i staden.

Så är det då äntligen flickornas tur. Tolken ber om deras papper och ställer några frågor till dem. En tjänsteman tittar på passen. Saken är i ordning. — Var är männen, de tagit till makar? Jaså, där. Ja, var så god och passera. Nästa! Och flickorna bege sig därifrån, men ej i sällskap med sina "äkta män". De båda kvinnorna ta dem med sig till ett hus, där flera kinesflickor finnas — redan fyra, fem stycken.

Mycket sällan komma dessa flickor utanför husen, där de hållas. Ibland föras de till något hotell eller kineshus, där en av kunderna bor, men vid dessa tillfällen bli de alltid ledsagade av de vaksamma tjänarinnorna. Chanserna för dem att fly, som de nog ofta vilja, äro mycket små. De ha inga pengar och känna ej landets språk. De veta ingenting om staden utanför den närmaste omgivningen. Ofta bli de också efter loppet av ett halvt år flyttade till en ny stad, ty samarbetet mellan ägarna av glädjehusen i de olika städerna är välorganiserat.

IBLAND GÖR POLISEN en razzia i ett hotell (de flesta glädjehusen äro kinesiska hotell) och ibland lyckas den samla ihop bevis för prostitution och kanske avslöja en kines som kvinnohandlare. De då befriade flickorna flyttas till en inrättning i Batavia vid namn Ati Soetji, där de bli uppfostrade till ett bättre liv. Från hela Ostindien, t. o. m. från Singapore, komma de hit. Förra året intogos 18 sålda kinesflickor. 18 är inte många, ty det finns hundratals av dem — stackare, som, när de bli äldre, lämnas åt sitt öde och för att kunna livnära sig kanske själva måste bli dessa tjänarinnor, som hämta köpta flickor vid båtarna.

Det är ett förfärligt faktum, att i vår tid något sådant som denna kvinnohandel skall förekomma. De holländska myndigheterna på Java och andra platser i de holländska besittningarna i Ostindien äro emellertid ett ansvarskännande släkte, och sedan en tidning i Batavia för ägon tid sedan avslöjade en del gräsligheter om den kinesiska kvinnohandeln, har man nu på skarpen upptagit striden med det avskyvärda släkte, som köper, säljer och exploaterar kinesflickor.

Fredagsposten - Stockholm 9/8 39

MARCO P.:

Svensk kultur.

UPPTÄCKTSRESANDEN Blomberg överraskades av svensk sång på Borneo. Patriotiskt rörd avlyssnade han en grammofonskiva, som utvrålade Opp, opp, opp på den gryende kärlekens topp, topp, topp. Urinnevånarna på den exotiska ön blevo även ledes höggradigt förtjusta över denna presentation av svensk sångkultur och vårt förhållande till Borneo har ansenligt förbättrats. Vi anses numera därnere som trevliga prissar, som inte alltför mycket hålla på sin (nationella) värdighet. Och det är just urinnevånarnas egna takter, del. Hejs svejs i lingonskogen, Borneo.

03-0088

03-0088

ll lustans tempel

Oroligt fixera de alla
or, som passera. De bli
förrän de äro säkra på,
efter programmet: att
in Macao, som de skola
, finnas bland passage-
dda kvinnorna äro vak-
trogna tjänarinnor hos
löse, rike kines, som till-
de unga vackra flickor-
m att de skola inbringa
i summor.

INARINNORNA se flic-
på över landgången, fort-
immigrationsbyrån för
vänta det ögonblick, då
fer äro undanstökade
överta dem. Deras oro
innen. De äro ganska
t immigrationsmyndig-
skola göra några svå-
en ruskiga handeln med
Macao är väl organise-
s motåtgärder, som vid-
bekämpa den, går det
lt att få in flickorna i
lok eller andra lönande
ern. Det finns många
a myndigheterna, och
emigrantskepp komma
ckor.

varelserna köpas från
irar redan vid mycket
gra år uppfostras de
gare i Hongkong eller
plats, och när de äro
mia — i regel 14—16
jas de till glädjehus i
tavia, Manilla och an-
städer. De göra resan
e kvinna, som sorgfäl-
dem, eller också bli de

Av **ROLF BLOMBERG**

anförtrodda en toekang djong, vil-
ken är ett slags kinesernas förtro-
endeman, sen alltid reser fram och
tillbaka mellan Kina och Java eller
andra länder. Han utgör en länk
mellan kineer i hemlandet och för-
skingringen. Han för med sig pen-
gar, varor och hälsningar till och
från de emigrerade familjerna. På
Java finnas ungefär 200 toekang
djong. Tre gånger om året bruka
de göra resa till Kina och tillbaka,
och hos rederibolagen åtnjuta de
därför 25 pro. reduktion på biljett-
priserna.

BLAND ALLT ANNAT denne
toekang djong medför åro
ibland unga familjemedlemmar till
på Java bonde kineser, och även
— som redan nämnts — köpta flic-
kor. Det hetr då, att dessa senare
äro unga mkar, som gift sig per
korresponden, vilket förekommer
mycket här, eller döttrar till java-
kineser. På detta sätt komma kvin-
norna ledigt i l landet. För att inte
påkalla misstankar hos myndigheter-
na, ha köpana av flickorna också
hyrt "äkta män", som glädjestrå-
lande ta emt sina "utkorade", för
vilkas överrsa de försakat så myc-
ket. Eller också är det gamla, lyck-
liga "föräldar", som ta emot flic-
korna.

I de stora rummen inne i immi-
grationsbyggnaden vänta män, kvin-

nor och barn med sina ägodelar. En
del äro klädda i kinesiska kläder,
andra bära europeiska. De senare
äro mest affärsmän, som vilja pröva
sin lycka på Java. Deras papper
bli granskade och bagaget under-
sökes. I nästan alla väskor finner
man den lilla kinesiska räkneappa-
raten med kulor. Tullvisiteringen
sker mycket noggrant, ty det hän-
der ofta, att kineserna försöka
smuggla in kokain och opium. Kine-
ser, som tjänstgöra som tolkar, för-
höra sig också hos emigranterna om
ändamålet för resan och möjlig-
heterna för dem att kunna existera
på Java. Och bland detta myller av
människor sitta nu också de arma
flickor, som äro sålda och så väl
veta, vilket liv som väntar dem. De
sitta lugnt och resignerat på bän-
karna bland alla andra och vänta
på sin tur. De ha instruerats, vad
de skola säga, och de törs inte tala
om sanningen. Man har hotat dem
med alla möjliga ohyggligheter, om
de avslöja något. Eller också kan-
ske man har inbillat dem, att verk-
ligen en äkta man väntar på dem.
Men i det angränsande rummet stå
de båda äldre kinesiskorna färdiga
att ta hand om flickorna och bringa

(Forts på sid. 6.)

whandel

A farvatten

Rolf Blomberg berättar

om Guna Guna-malajiska häxkonster

Den unge svenske forskningsresanden ROLF BLOMBERG upplevde en hel del märkliga saker under sin senaste Borneo-expedition. Men frågan är väl om inte Guna Guna trots allt var det allra märkligaste.

Framför mig på bordet ligger en liten underlig docka, smutsig och ful. Den är gjord av tygremsor, människohår och ståltråd, och kroppen är genomstucken med tre rostiga knappnålar.

Historien om den är ganska sällsam.

I en liten by på Borneo, i vilken jag en tid uppehöll mig, fanns en malaj — Djain hette han —, som en lång tid hade varit sjuk; han kände det om om någon stuekit glödheta nålar i hans kropp. Doktorn kunde inte hitta något fel på honom; blodet var friskt, pulsen normal. Men ändock blev han svagare och svagare, och smärtorna tilltogo för varje dag. Nu började Djain på att förstå, att det inte var någon vanlig sjukdom, han led av. Han var utsatt för guna guna.

Djain gick till en dukun, en medicinman, i byn och bad honom hjälpa sig, och denne kom hem till Djains hus en kväll.

I en ekål med gult ris ställde dukunen tre röda vaxljus, och över ljusen brände han kemanjan, en välluktande rökelse. Det var ett offer till andarna.

Stirrande in i ljusens flammor började han så läsa besvärjelser, anropade andarna om deras hjälp och mumlade långa haranger, som Djain inte förstod.

Snart föll han i trance. Det var som om han fått kramp, kroppen krökte sig, och de vitt uppspärrade ögonen rullade vilt.

Så började han krypa omkring på jordgolvet, grävde med naglarna i jorden, slutade ibland upp och satt stilla, men kröp sedan bort till någon annan del av huset och fortsatte att gräva. Han blev vildare i sina rörelser, rusade från en sida av huset till en annan, slog omkull saker... Han betedde sig som en vansinnig, grävde som en galning i jorden.

Guna guna-docka.

I ett hörn av huset grävde han sig djupare och djupare ned, och plötsligt tog han upp ett smutsigt paket av bananblad. Han stapplade tillbaka till de brinnande vaxljusen, vecklade upp paketet och fann den lilla dockan, som nu ligger framför mig på bordet. Han höll den över rökelsen, läste besvärjelser över den och gav den slutligen till Djain, för att denne skulle kasta bort den. Djain slängde in dockan i de gyttjiga mangrovesnåren, varifrån jag räddade den.

Redan dagen efter kände sig Djain betydligt bättre, och tre dagar senare var han fullt frisk.

Det var alltså guna guna! — Någon ovan både velat mörda Djain och både betalat en dukun en bra summa, för att denne skulle ordna saken. Dukunen hade lyckats få tag på något klädesplagg, som Djain burit, och lite av hans hår. Därav gjorde han en docka, som han gav Djains namn. Under besvärjelser plågade han dockan med nålar, stack dem genom kroppen och bad andarna plåga Djain på samma sätt. När Djain inte var hemma, grävde han så ned dockan i dennes hus. Och sedan började Djains plågor...

Jag har hört många liknande historier. I samma by fanns också en kvinna, som led av ett fruktansvärt eksem. Många läkare försökte bota henne, men ingen kunde. Till sist vände hon sig till en gammal dukun och han fann också en guna-docka, vilken han rev sönder och oskadliggjorde under besvärjelser. Sedan blev hon fullt frisk igen.

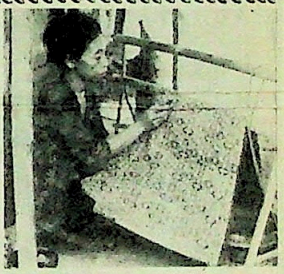
Ingen människa, som varit ute i Ostindien en tid, skrattar åt guna guna eller slår bort det med vidskepelse. Guna guna, magin, är en realitet där likaväl som solen och månen. Mycket av dessa malajiska häxkonster kan naturligtvis förklaras med hypnotism och suggestion, men — mycket kan man inte förklara.

Malajerna äro muhammedaner men inte så fanatiska. Det är en dödssynd för dem att använda sig av guna guna, vilket ändock inte kan avhålla dem därifrån, och jag skall nu berätta ett par andra guna guna-historier, jag fick höra i Ostindien. För det mesta användes guna guna i hjärtesangelägenheter, vilket också är fallet i de båda händelser jag vill relatera. Den första väckte ett oerhört uppseende för något år sedan och det skrevs mycket därom i de ostindiska tidningarna.

En holländare (vi kunna ju kalla honom H.), som bodde i Batavia på Java, hade en njai, en malajisk fru, som var mycket vacker och hette Désima. De hade tre barn och levde lyckligt tillsammans och H. gav Désima vackra kläder och smycken och armband av guld.

En malaj vid namn Simion hade sett Désimas dyrbara smycken och ville gärna själv bli ägare till denna rikedom. Men — hur skulle han bära sig åt? Jo, genom guna guna, förstås...

Han talade vid en gammal dukun, Hadji Selihoen, som lovade att mot en hygglig betalning göra Désima kär i Simion. Men först måste Simion skaffa honom en smula av Désimas hår, av hennes naglar och av det ris, som fallit från hennes läppar.

Batiktillverkning på Java.

Simion kände en gumma, Ma Boejong, som han invigde i sina planer. En dag, när Désima var ute i trädgården, kom en åldersstigen malajkvinna, klädd i trasor, fram till henne och beklagade sig, berättade hur fattig hon var och frågade, om hon inte kunde få arbeta i huset. Désima, som både ett gott hjärta, tyckte synd om den gamla och lät henne stanna. Gumman var naturligtvis Ma Boejong. Länge dröjde det inte, innan hon fått tag på något av Désimas hår, naglar och det ris som fallit från hennes mun. Detta överlämnade hon till Simion, och denne gav det till Hadji Selihoen, dukunen, som under besvärjelser gjorde en dekokt, vilken Ma Boejong sedan blandade i Désimas mat.

När H. en dag kom hem, fick han till sin stora sorg se, att Désima inte var sig lik. Inga kyssar, inga glada skratt mötte honom. Dekokten hade verkat!

Désima hade fått se Simion, som brukade uppehålla sig kring huset, och hon hade blivit vansinnigt kär i honom. Snart övergav hon H. och sina barn och flyttade till Simions hus. Denne tog ifrån henne alla hennes dyrbara smycken och behandlade

henne värre än en hund. Désima led, men hennes kärlek till Simion var så häftig, att hon utstod allt. När Simion, som fått vad han traktat efter och nu inte längre ville ha Désima i huset, sparkade ut henne på gatan kom hon ändock tillbaka. Hur skulle han bli av med henne? Han talade vid en moraliskt mindervärdig individ vad namn Bankoeasa, som för 500 gulden åtog sig att klara av den saken. Désima mördades, och hennes döda kropp kastades i den gula Tji Liwoengfloden.

Floden flöt förbi H:s hus och det blev han, som upptäckte kvinnokroppen, som kom drivande i det smutsiga vattnet. Han såg, att det var Désima och att hon var mördad.

Polisen fick hand om affären. I början av rättegången slog blixten ned i Hadji Selihoens, dukunens hus, varvid denne dödades. Simion dog strax därpå i fängelset, likaså gumman Ma Boejong medan Bankoeasa, mördaren, hängdes.

Polisprotokollen i Batavia kunna intyga allt vad jag berättat.

En annan guna guna-historia. Den lär vara sann och om den inte är det, så är den i alla fall ett gott uppslag till en roman.

Det var en engelsman på Java, som hade en njai och en liten pojke med henne. Han for hem till England men lovade att komma tillbaka. Njaien väntade i ett år, i två, i många, men engelsmannen kom inte. månader efter det njaien hade bett dukunen om hjälp, och njaien hade redan hunnit förlora hoppet om att någonsin få se honom och hade flyttat till en annan plats på Java. När han kom för att uppsöka henne, träffade han henne således inte, och ingen visste, vart hon rest. Han for då omkring på Java — inte för att han hoppades på att finna henne (det finns över 45 miljoner människor på Java), utan helt enkelt för att Java är en underbart vacker ö.

Under sin resa kom han till en gummiplantage och bodde där tillsammans med sin dotter som plantageägarens gäst. En dag gick hans flicka vilse i skogen. Hon träffade en yngling, som var ute på jakt, och denne förde henne hem igen. När fadern fick se ynglingen, stirrade han förbluffad på honom. Ehuru nästan lika brun som en malaj, var pojken en avbild av honom själv. Han följde med ynglingen till hans hem och — så slutade malajen, som berättade mig detta, sin historia — föll i armarna på sin ungdoms älskade.

"Men", frågade jag, sedan han tystnat, "hur blev det sedan? Skilde han sig nu från sin europeiska fru? Hur man än vrider på det, så blir det lite trasligt ..."

"Jag har inte hört något slut", sade malajen. Och alltså överlåter jag åt den ärade läsekretsen att tänka ut ett idealiskt slut. Men utan att blanda in mer guna guna!

Blonda och brunetta malajfrön

Malajkvinnor på väg hem från stortvatten. T. h.: Mammas älskling.

Nå — hon uppgav inte hoppet. Han hade ju sagt, att han skulle komma tillbaka, och då kom han säkert. Under tiden hade hon det ganska svårt och fattigt och arbetade på en théplantage, där hon förtjänade några cents om dagen. Efter 16, 17 års väntan var hon emellertid inte längre så säker på att engelsmannen skulle återvända. (trogen kärlek!) hon började förstå, att han hade övergivit henne och som sista utväg gick hon till en dukun. Denne läste besvärjelser och lovade henne, att engelsmannen skulle komma tillbaka. Guna guna var ett säkert medel...

Nu hände det underliga, att mannen, som under tiden hade gift sig i England och också hade en dotter, vid samma tidpunkt fick en oemotståndlig längtan att resa tillbaka till Java och uppsöka sin njai och sin son. Han lämnade sin vita fru hemma, men tog dottern med sig på resan.

Engelsmannen anlände till Java många

Till slut måste jag berätta, att jag själv, så gott sig göra lät, försökte lära mig en smula guna guna-magi. En dukun avslöjade bl. a., hur jag skall bära mig åt, om jag skulle råka bli olyckligt kär. Ja, man vet ju aldrig, vad som kan hända i denna värld, så det är bäst att vara på den säkra sidan.

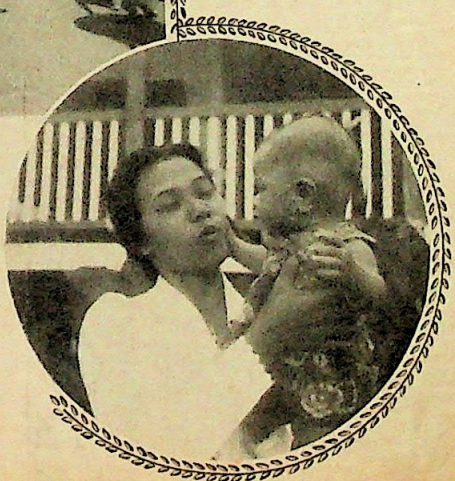
Alltså: En natt mellan en torsdag och en fredag när det är fullmåne plockar jag en betelnöt. Denna nöt får därefter aldrig se dagsljus.

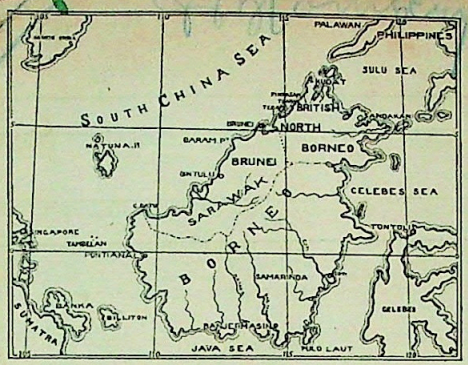
Jag måste alltså förvara den på ett mörkt ställe, tills jag vill använda den. Sedan jag läst några besvärjelser, vilka jag har uppskrivna på arabiska (tyvärr kan jag inte läsa dem, men det går lika bra att lära sig dem utantill), tuggar jag betelnöten och medan jag tuggar, mumlar jag också besvärjelser. Med tuggan i mun går jag till huset, där föremålet för min olyckliga kärlek bor, och spottar ut alltihopa framför hennes dörr. När den skona på morgonen kommer ut och trampar i mitt röda betelspott, slår det henne plötsligt, vilken åtråvärd karl jag är, och hon blir hux flux upp över öronen förälskad i mig.

Som synes kan man stundom ha den största användning för guna guna.

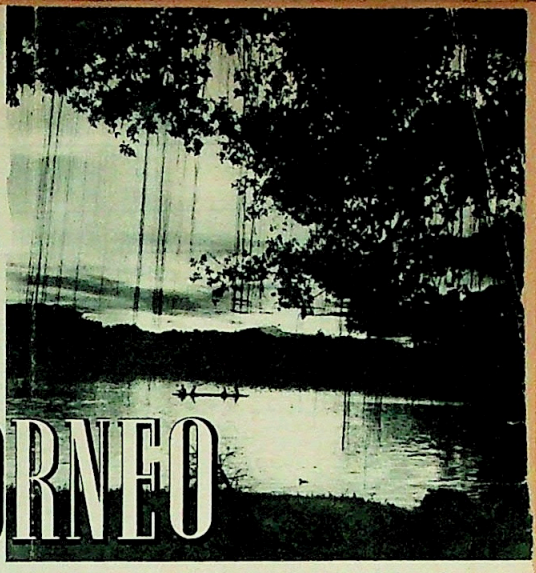
Ännu har jag ej haft någon användning för det värdefulla receptet, men om jag skulle få det, skall jag i Lektyr berätta, hur det gick. det kan jag försäkra den ärade läsekretsen.

Rolf Blomberg.

Karta över Borneo.

Aftonstämning. Från Sembakongflodens nedre lopp.

Till det inre av BORNEO

Tisdagsföredrag av ROLF BLOMBERG

Borneo ligger alldeles under ekvatorn och är näst Grönland och Nya Guinea jordens största ö. Det är ett vilt och ogästvänligt land, täckt av täta urskogar. Från de höga bergskedjorna i det inre storma en mängd floder ned mot havet och dessa floder utgöra de enda vägarna för den som vill tränga in i landet. Befolkningen består huvudsakligen av dajaker och efter kusterna av malajer, kineser och ett fåtal vita. Förr var Borneo illa beryktat för sina huvudjägare, men holländare och britter, vilka äga varsin hälft av ön, ha nu i det närmaste utrotat huvudjakten och pacificerat dajakerna. I det inre av Borneo finnes emellertid ännu föga utforskat land, där alla gamla sedvänjor, även huvudjakten, lever kvar, och det var dessa platser som länge lockat mig.

Några rader i ett brev från en svensk jägmästare på Borneo, som jag hade kommit i kontakt med, gav uppslaget till den färd jag vill skildra i radio. Jägmästaren berättade om ett område vid Sembakongflodens källflöden, där ett underbart folk, fullkomligt okänt och ännu inte besökt av någon vit, sades bo. Han hade själv tänkt använda sin första ledighet till att utforska detta sällsamma land men lovade att förråda vägarna dit för mig, om jag kom till Borneo.

Månadslånga flodfärder och djungelmarscher med malaria och blodiglar och strapatser förde mig till dajakstammarna vid Sembakongflodens källflöden. Jag fann dem inte så underbara, snarare motsatsen, men min färd blev ändock rik på upplevelser, och jag fick lön för mina ansträngningar i form av zoologiska och etnografiska samlingar för svenska museer.

Rolf Blomberg

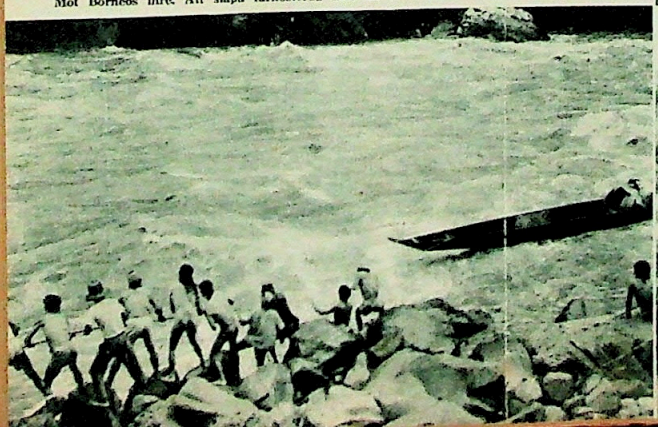

Ovan: Uppriggad för dans.

Nedan: En liten urskogsvarelse från Borneo — orangutanghaby.

Mot Borneos inre. Att släpa farkosterna mot de vilda forsarna var ett hårt arbete.

På djurfångst i JAVAS HÖGLAND

Rolf Blomberg, nyss hemkommen från Borneo och Java, skildrar här med ensamrätt för Lektyr några spänningsmättade äventyr under en djungelexpedition.

Efter nio månaders urskogsfärder på Borneo kom jag till Java, och omväxlande med bil, på hästryggen och till fots färdades jag i sällskap med Kurt Landberg, en gammal skolkamrat som blivit teplantare, vida omkring på den sagolikt vackra ön, både på det heta, tropiska låglandet och de svala bergen bland några av Javas 30 vulkaner. Vi besökte byar och städer och gamla hindutempel och gingo på jakt och djurfångst i urskogen. Här vill jag nu berätta om en av våra fångstfärder, under vilken vi på kort tid hunno uppleva en hel del.

Förgäves hade vi några dagar gått på jakt efter en panter, som härjat vilt kring en by i närheten, stulit både hundar och getter. Pantern är på Java nästan lika avskydd som tigern; vid samma tid stod att läsa i tidningarna, hur en panter i norra Java hade dödat två infödingar. Nu hade folket i byn vädjat till min vän, som är en duktig jägare, för att äntligen släppa fler illdåd av den fräcke gynnaren.

Pantern var emellertid slug och lurade oss. Vi träffade på hans fotspår här och där, men av det stora kattdjuret sågo vi inte en skymt. Till sist tröttnade vi på den resultatlösa jakten. Men då kom ett bud från byn, att man åter hittat en till hälften uppäten hund inte långt från husen. Nu hade vi vår chans. Säkert skulle pantern på natten komma tillbaka och förtära resten av hunden.

"Då ska han inte undgå oss", sade Landberg. "Nu sätter jag ut en pantersax vid hundkadavret..."

Om någon jägare läser detta, kanske han reagerar mot en sådan jaktmetod. Men de fattiga infödingarna, för vilka pantern rövar getter och som själva gå i en ständig fruktan för att bli attackerade, göra det inte. För dem är huvudsaken att pantern dör, och när de be om hjälp för att befrias från plågoanden, så är det i hopp om att man tillgriper de effektivaste medel. Själv tycker jag f. ö. inte att det är skamligare att ta en panter i sax än en råtta i råttfälla.

Vi begåvo oss alltså ner till byn med pantersax och jaktgevär och gjorde våra anordningar. Och redan klockan halv åtta på kvällen satt pantern i fällan. Vi hörde på långt håll hur den morrade och hur kedjan, med vilken saxen var fästad vid ett träd, skramlade, då pantern försökte komma loss. Det var ett stort och smidigt djur som med vilda, gnistrande ögon stirrade mot oss, när vi lyste på det med ficklamporna. Min vän tog säkert sikte med sin Winchester och skottet gick in precis mellan ögonen. Den fläckige föll utan en rycknin i kroppen.

Infödingarna från byn, som följt med på respektabelt avstånd, stormade nu fram, vilt jublande. Deras glädje var stor; ty dödsfienden hade äntligen fått bita i gräset. De pladdrade och bespottade det granna djuret och skrattade och utstötte glada tjut.

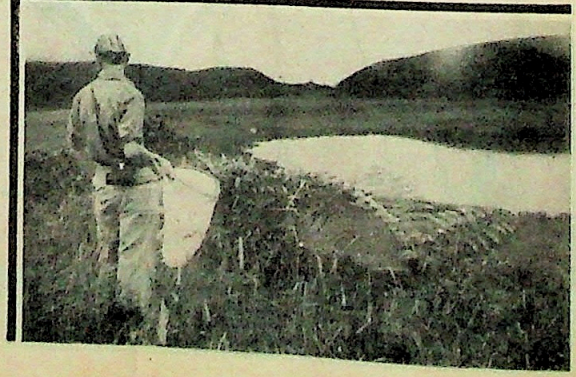
Som det var en ovanligt storväxt och vackert tecknad panter, beslöt Kurt Landberg att pryda sitt hem med skinnet, och därför bands en tygtrasa kring huvudet. Det är nödvändigt, ty annars lägga sig javaneserna ögonblickligen till med morrhåren, vilka de använda vid sina svartkonster. Och så bars pantern av infödingarna i triumf till byn, där unga och gamla strömmade till från alla hus för att beskåda bytet.

På natten lågo vi över i byhövdingens hus, då det var vår avsikt att nästa dag fortsätta till en stor och intressant fladermusgrotta, vilken Kurt Landberg för några år sedan hade upptäckt i närheten av ett 60 meter högt vattenfall i en svårtillgänglig ravin. Vi stego upp tidigt för att först flå pantern. Kött och blod, inälvor och ben delade vi ut till de tacksamma infödingarna. Att dricka panterblod och äta panterkött ger nämligen mod och styrka, och benen och tarmarna sälja javaneserna till kinesiska kvacksalvare, som tillreda läkemedel därav.

Vi startade vid åttatiden på morgonen. Färden gick längs smala stigar och vägar genom härliga skogar, där de grannaste fjärilar och fåglar tävlade med orkidéerna i färgprakt, genom vattendränkta, terrasserade risfält, på vilka slanka infödingskvinnor planterade ut det vårlikt ljusgröna riset, och genom pittoreska byar med skällande hundar. När barnen i byarna fingo syn på oss, flydde de för brinnande livet. På Java bruka infödingarna hota barnen med att den vite mannen kommer och tar dem, om de äro stygga. Jag tycker det är fult att skrämma barnen med den vite manen, ty på Java är han en hygglig man, som vill infödingarna väl.

Efter några timmars ridtur under vilken vi lyckades skjuta ett par feta vildhöns, anlände vi till den urskogsbevuxna ravinen, och nu måste vi lämna hästarna för att ta oss vidare till fots. Som ett dovt brummande hördes redan vattenfallet, och mellan de lianbehängda urskogsträden och de ofantliga trädormbunkarna sågo vi långt

Mellan orkidéklädda träd och jättelika trädormbunkar se vi det heta låglandet långt under oss.

Kurt Landberg med kvalster-håv vid en kratersjö på 2.000 meters höjd ö. h. (Kvalster äro små spindeldjur som leva i vatten och Landberg samlar dem för prof. Lundblad på Riksmuseet.)

borta de vita vattenmassorna störta sig nedför ravinens lodräta vägg. Solstrålarna bröts i vattenröken och framkallade ett läckert färgskimmer... Det var en tavla av obeskrivlig skönhet.

Att ta sig ner i ravinen visade sig vara ett riskabelt företag. De häftiga skyfallen den senaste tiden hade alldeles undermenerat marken och förorsakat svåra ras. Allting låg löst. Vi måste försiktigt pröva oss för med fötterna, för att känna efter om stenarna, som vi klevo på, gåvo efter. Ibland gledo de i alla fall undan, och då gällde det att gripa tag i rötter eller trädstammar för att inte störta ner i avgrunden. Ibland hasade vi oss på magen, ibland kröpo vi på alla fyra, alltid med ett litet avstånd emellan oss för att kunna hållla ett öga på bombanfallen av lösgjorda, rullande stenar. En av de tre infödingarna vi hade med oss flög trots all försiktighet nedför en brant, åkte på ryggen cirka fem meter och fastnade i en ormbunke. Det såg ruskigt ut, men han klarade sig lyckligtvis ifrån äventyret med blott några få skrämor. Själv råkade jag ta ett stadigt grepp om en slingerväxt, som — var säker på att det kändes! — var ovanligt välförsedd med stora taggar. Nå, vi kommo trots allt levande ner till ravinens botten och fortsatte vadande mot fallens forsande vatten för att komma upp till vattenfallet, i vars närhet den stora grottan skulle ligga.

Till vänster om fallet låg fladermusgrottan, ett stort svart hål i bergväggen. Att försöka komma dit upp såg ut att vara ett hopplöst företag. Men min vän hade ju gjort det en gång, trots att han varken är försedd med vingar eller sugfötter, så med litet ansträngning skulle det väl gå. Och — för att hoppa över alla beskrivningar om hur vi klöste oss fast med naglarna och hur hjärtat titt och tätt åkte upp i halsgropen — det gick! Först blev jag emellertid besviken. Allt jag upptäckte var några få fladdermöss, som flögo framför hålan. Men jag såg inga hängande på väggarna, som jag väntat.... Men liksom man ibland inte kan se skogen för bara träd, så såg jag denna gång inte fladermössen för bara fladermöss. De hängde nämligen så tätt, uppdagade jag plötsligt, att det inte fanns så stort mellanrum mellan dem, att man kunnat stoppa in ett finger. Vad jag först tog för bergväggens bruna färg var fladermöss, hundratusentals fladermöss... Synen var fantastisk, men ännu mer fantastisk blev den, när vi för att fånga några av dem skrämde upp hela bandet. Som lössläppta små demoner kommo tusenden och åter tusenden fladermöss utflaxande ur grottan, och luften blev full av vimmelkantiga, pipande djur. Jag har aldrig sett någon liknande syn. Med ett enda svep med en fjärilshåv fick en av infödingarna sex fladdermöss, små vasstandade, ilskna kräk. När jag tog en av dem för att titta lite närmare på den, gjorde jag en lustig upptäckt. Den var proppfull av stora, röda, snabbfotade löss. Hur på ett så oansenligt djur som en fladermus så många löss kunna livnära sig, är mig en gåta... Nå, det var ju ett nytt och trevligt litet tillskott för mina samlingar.

Enbart angenämt var det inte att beskåda detta myller av flaxande fladermöss. De lämnade nämligen villigt sina visitkort, som kommo som ett sakta duggregn över oss, och när vi äntligen tänkte på att återvända ner till floden, sågo vi hemska ut.

Utan brutna ben anlände vi till floden igen och började klättra uppför ravinens stup. Innnan vi kommit tillbaka till våra hästar, hade det blivit ganska sent och solen hade redan dalat ner bakom de högo bergen. Med våra ficklampor lyste vi framför oss när vi redo hemåt. Ibland gnistrade djurögon mot oss. Ett par små tigerkattor lågo på en trädgren och stirrade in i lampan och gåvo sig inte iväg, förrän vi voro blott ett par meter ifrån dem. En näsgroporm kom inte lika lätt undan. Den lade jag beslag på för att införliva i mina samlingar.

Nästa fångst blev en myrkotte. Den kom kilande över vägen och skulle just slinka in i skogen, då Kurt Landberg raskt hoppade av hästen och högg tag i svansen på den. Den lustiga myrkotten lever, som namnet ju redan säger, av myror. Och nu, medan vi redo vidare i natten, fingo våra kulier berätta, hur myrkotten bär sig åt att fånga myror.

"Jo", sade en av dem, "den lägger sig som död vid ett myrbo och sträcker ut den långa, klibbiga tungan, och myrorna, som kommer för att äta vad de tror är en död myrkotte, kryper upp på tungan. När det sitter riktigt fullt med myror där, så drar myrkotten in tungan och sväljer krypen..."

"Och", sade en annan kuli, "det är inte nog med att myrkotten lägger sej som död. Han öppnar också på fjällen och så kryper myrorna in där, och när det är fullt under alla fjällen, så klämmer han till dem och plattar till myrorna, så att de dör. Och så reser han sej och skakar lite på sej och sedan är det bara att äta..."

"Nä", menade den tredje kulin, "jag har hört, att när myrkotten har riktigt många myror under fjällen, så hoppar han i vattnet och öppnar på fjällen och då flyter myrorna upp och så slickar han i sig dem..."

Ingen av dessa tre versioner är så vidare sann. I verkligheten bryter myrkotten upp termitbona med sina starka klor, för att komma åt de små krypen.

Mitt på natten anlände vi hem med trötta hästar, och det enda som kan tilläggas är, att vår vän myrkotten smet från oss samma natt. En bur med tredubbelt, extra starkt järnnät höll inte.

Myrkotten klättrar i ett träd.
Underbara Java.

En javansk fångstman kommer med en nära två meter lång, svart snok till mig. Nederst: Den fläckige är död.

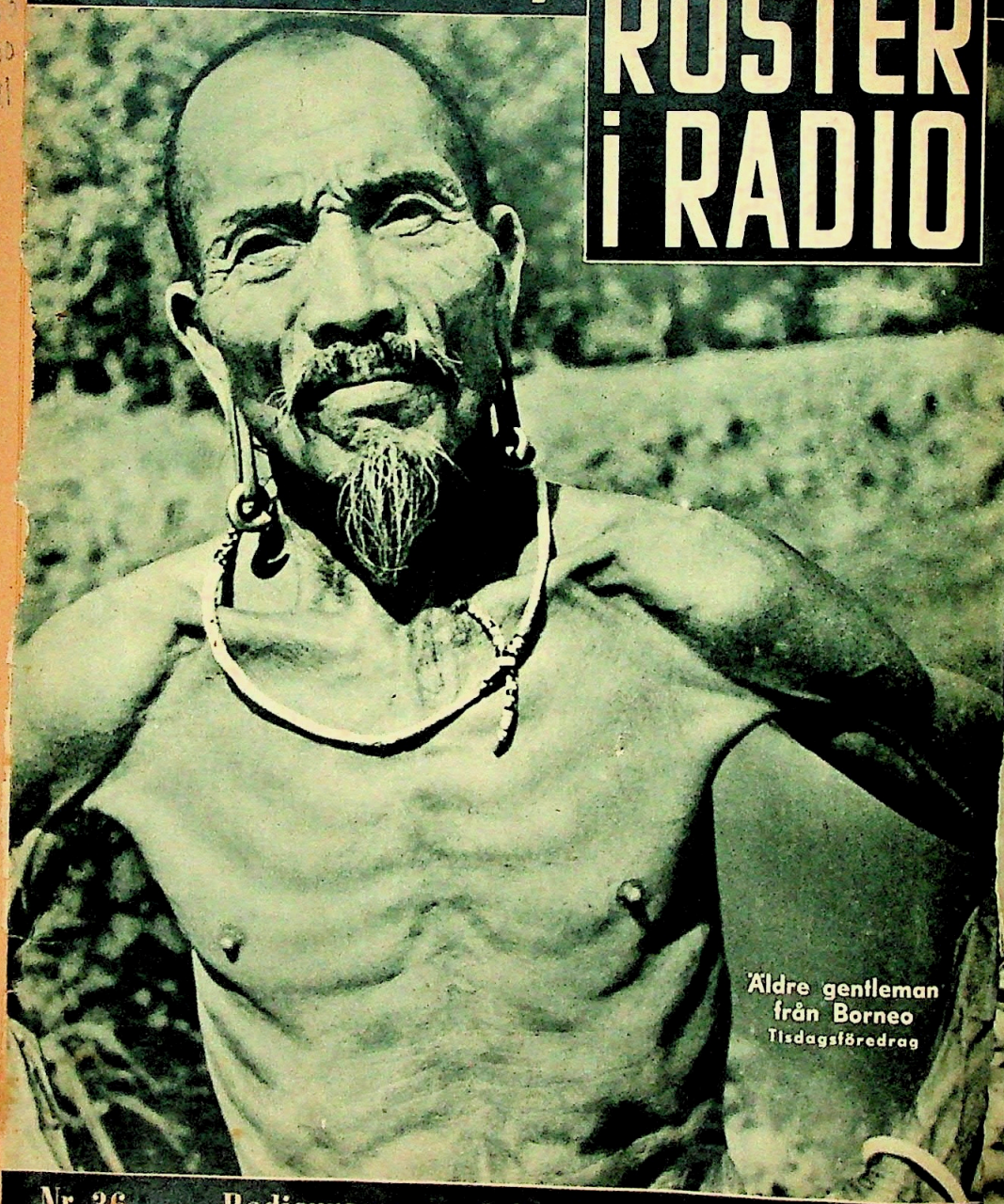

03-009D*1

Radiotjänsts programtidning

RÖSTER i RADIO

Äldre gentleman från Borneo
Tisdagsföredrag

Nr 36 Radioprogrammet 3 – 9 sept. 1939 25 öre

Radiotjänsts programtidning

RÖSTER i RADIO

Malajpojke och piggsvinsunge
Till Rolf Blombergs lördagsföredrag

Nr 38 Radioprogrammet 17 – 23 sept. 1939

På jakt i urskogen

Kineskulier med avlivad pythonorm — delikatess på Borneo.

de djur för Göteborgs Akvarium. Mina museicisterner och lådor fylldes också så småningom med en brokig samling sällsamma djur och i mina burar lyckades jag stoppa in ett underligt sällskap krälande och krypande varelser — ormar och krokodiler, ödlor och sköldpaddor, men så lekande lätt gick det inte. Om mina färder på Borneo och Java för att samla ihop mitt nu hemförda zoologiska material och om min resa hem med ett helt litet menageri, som förorsakade panik på ett hotell och ställde till med mycket annat trassel, skall jag i radio ge en kort skildring.

Rolf Blomberg.

På marsch i urskogen.

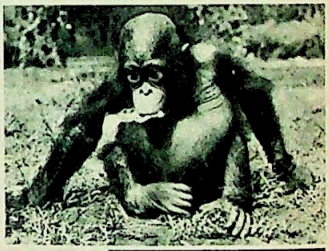
Rolf Blomberg fortsätter på lördag skildringen av sin resa till Borneos inre.

Jag erinrar mig en av de första äventyrsböcker från tropikerna som jag läste. I denna råkade hjälten under sina strövtåg i urskogen i dödsfara på varannan sida. Han blev då och då överfallen av vilda djur, han omslingrades av en jätteorm, undgick med knapp nöd krokodilernas käftar och han plågades fruktansvärt av tusentals giftiga småkryp. Djungeln var proppfull av gräsligheter.

I själva verket är det ganska fridfullt i tropikernas stora skogar. Visst är det gott om djur, både stora och små, men — de smita i regel sin väg och göra sig osynliga, när människan visar sig. Den som är ute på fångstfärd och samlarstråt önskar faktiskt ofta, att djungeln i högre grad liknade äventyrsböckernas "gröna helvete" med dess myller av ormar och andra odjur. Det skulle underlätta arbetet betydligt.

Under min mer än årslånga vistelse i Ostindien hade jag bl. a. i uppdrag att försöka åstadkomma en så fullständig samling som möjligt av framför allt ormar, ödlor, grodor och sötvattensfiskar för Naturhistoriska Museet i Göteborg samt även anskaffa en del levan-

En "brudsläja" i djungeln och t. h. orangutangbaby samt en gavial, spetsnosig krokodil.

En dajakflicka dansar och ler.

Tre rara dajakflickor från Mahakan-floden. Ju längre de genomskurna, utsträckta örsnibbarna äro, desto skönare anses kvinnorna i dajaklandet.

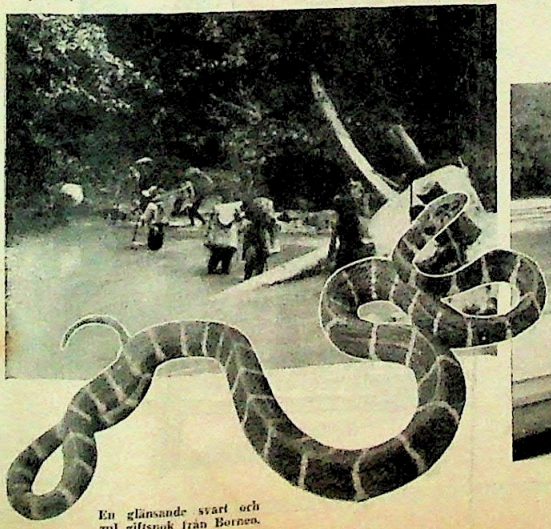
Ur Rolf Blombergs reseportfölj

Den unge svenske forskningsresanden och globetrottern Rolf Blomberg har nyligen hemkommit från en strapatsrik expedition till Borneos urskogar. Gång på gång har den oförvägne svensken angripits av malaria under sina äventyrliga djungelfärder. För Lektyrs läsare har Rolf Blomberg tidigare skildrat en del av sina Borneo-äventyr. I dag äro vi i tillfälle publicera en provkarta intressanta bilder ur hans reseportfölj.

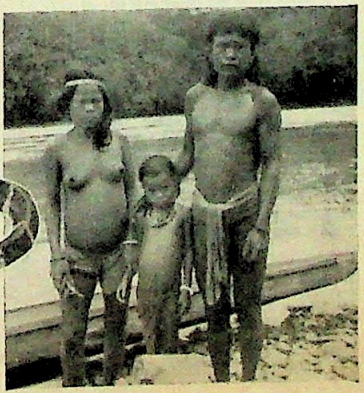

Genom kokande forsar på en av Borneos floder.

T. v.: Mot Borneos inre.

En glänsande svart och gul giftorm från Borneo.

Punandajakar. Dessa äro mycket primitiva och äga inga hus.

kryper ihop på presenningen, när hon vi
sova. Att laga mat är omöjligt ombord,
varför hon får nöja sig med konserver
och ljummet vatten. Givetvis kan hon
inte fara på nätterna, så när hvällen kom-
mer kastar hon ut drivankaret, låter bå-
ten sköta sig själv och rymmer med en
förhoppning att inte bli rånmad av nå-
gon stor ångare.

Nu går färden snart vidare till Bali,
Komodo, Celebes, Borneo, Filippinerna,
Kina . . . ja, så småningom jorden runt!

När jag hörde, att Alma Cederhlom
funderade på att ge sig upp mot de
trakter vid Borneos nordkust, där jag
vistats, frågade jag henne, om hon
hade någon pistol, i den händelse hon
skulle stöta ihop med en flottilj ba-
jaus, som äro lika beryktade pirater.

— Nej, kära ni, svarade hon, jag
kan inte ha någon pistol i "Rospig-
gen". Den skulle rosta ihop på ett
ögonblick. Ni har inte en aning om

inte allt för oft[illegible] a
och frågvisa männis[illegible]

Naken och skäggig går han
Han har blivit okänslig för mo
bett vid det här laget. Kanske
varannan månad kommer en motorb
det närbelägna Tawao i Brittiska
Borneo och förser honom med lite
viant. Men annars lever han av vad i
krok och bössa kunna ge honom.

Jag beslöt för en tid sedan att
filmkamera försöka fånga den
stämningen i mangroveskogen, så att
vännerna hemma skulle få uppleva
I en liten flatbottnad segelbåt
färgglatt segel, hopsatt av broki
stycken, begav jag mig i väg
Noenoekan tillsammans med tv
malajer. Efter tio timmars gun
på Celebesjöns dyningar nådde
där det skulle vara särskilt
stornästa trollen. Det var vi
ning, där utom mangrove o
répat, näsapornas älskli
sågo ut som ofantliga
uppsvällda rötter.

Men den som
får ta konsekv
mer är. just
lustiga troll

[illegible]agen men alltså mycket
erfarenhet av kvi
varje fall sk
ivrigt att f
[illegible]

være for sikker på at de to forskere
skildrer de samme personer. Det
foregår så mange vandringer i disse
at afstandene er så store
at det er mulig Blomberg er kom-
met i forbindelse med andre jibaro-

Bokfloden väller fram i kap
floden. Den senare är lika
förra är torr.

Men naturligtvis finns det u
ntag
Nu har t. ex. författaren Rolf Blomberg,
han som reser omkring och tittar efter
hur kannibalerna har det, kommit ut
med en ny bok betitlad: "Högkvarter hos
huvudjägare".

"Denna bok är skriven med huvudet
som insats", konstaterar en kritiker.

En förbluffande insats, för att vara av
en författare. Måste köpas. Gebers.
Kr. 7:50.